

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΚΤ. - ΝΟΕΜ. - ΔΕΚ. 2001 ΤΟΥ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΥ

Θεατρικά 'Αναλόγια με τόν
Ραδάμανθυ 'Αναστασάκη

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΠΡΟΚΛΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Παρουσιάζουμε φέτος σέ έκτενή ανάλυση τήν ΠΟΛΙΤΕΙΑ τοῦ Πλάτωνος. Ἡ παρουσίαση θά γίνηι σέ μετάφραση, μέ θεατρική ανάγνωση τῶν κειμένων, σχολιασμό καί συζήτηση μέ τό κοινό.

Ἐπίσης θά παρουσιάσουμε γιά πρώτη φορά τά σχόλια τοῦ μεγάλου νεοπλατωνικοῦ φιλοσόφου Πρόκλου γιά τήν θεολογία τοῦ Πλάτωνος.

Κάθε Σάββατο στίς 6:30 μ.μ. Ἐναρξίς 6-10-01

ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ

ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ

Ἀναλυτική παρουσίαση τῶν ΧΡΥΣΩΝ ΕΠΩΝ καί τῶν σχολίων τοῦ Ἱεροκλέους στό ἱερώτερο Εὐαγγέλιο τῆς Ἑλληνικῆς Μυσταγωγίας. Ἀπαραίτητα σέ ὅποιον θέλει νά ἐμβαθύνει στήν πρακτική μυητική ἀγωγή τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε νά καταστεῖ «ΘΕΟΣ ΑΜΒΡΟΤΟΣ, ΟΥΚΕΤΙ ΘΝΗΤΟΣ»

Κάθε Κυριακή στίς 6:30 μ.μ. Ἐναρξίς 7-10-01

ΤΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΝ

μέ τήν Ἀλτάνη

Κάθε Δευτέρα στίς 8:30 μ.μ. Ἐναρξίς 01-10-01

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ ΣΤΟΥΡΜΑΡΗ 57 & Γ' ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 305 ΘΡ.
ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟΣ: 2.000 ΔΡΧ.

ΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

ΝΕΟ ΤΜΗΜΑ
ΔΙΔΑΚΚΑΛΙΑΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΟΡΘΟΦΩΝΙΑΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ Η ΑΝΑΓΚΗ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΞΕΩΣ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΤΕΛΟΣ ΠΙΑ ΣΤΟ ΒΡΑΧΝΙΑΣΜΑ
ΠΡΟΣΤΑΤΕΨΤΕ ΤΙΣ ΦΩΝΗΤΙΚΕΣ ΣΑΣ
ΧΟΡΔΕΣ - ΑΠΟΚΤΗΣΤΕ ΦΩΝΗ
ΜΕ ΟΓΚΟ - ΕΝΤΑΣΗ - ΔΙΑΥΓΕΙΑ

Τά μαθήματα εἶναι ἀπαραίτητα γιά ὁμιλητές, πολιτικούς, δικηγόρους, ἐκπαιδευτικούς ὄλων τῶν βαθμίδων, νηπιαγωγούς, ξεναγούς, στελέχη ἐπιχειρήσεων, δημοσιογράφους, ἐκφωνητές, ἡθοποιούς, ὑποψηφίους Δραματικῶν Σχολῶν, τραγουδιστές, ἀλλά καί γιά ὅλους ὅσους θέλουν νά βελτιώσουν τόν λόγο τους!

ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΤΕ ΤΗΝ ΕΚΕΥΗ ΕΑΣ,
ΕΚΦΡΑΣΤΕ ΤΑ ΣΥΝΑΙΞΘΗΜΑΤΑ ΕΑΣ
ΑΡΘΡΩΣΤΕ ΤΕΛΕΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ!

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΙ:

ΔΙΑΦΡΑΓΜΑΤΙΚΗ
ΑΝΑΠΝΟΗ
ΟΡΘΟΦΩΝΙΑ
ΥΠΟΚΡΙΤΙΚΗ
ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ
ΜΝΗΜΗΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΗΘΟΠΟΙΟ - ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΗ
ΡΑΔΑΜΑΝΘΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ

ΔΕΥΤΕΡΑ: 17:30 - 20:00 - ΤΕΤΑΡΤΗ: 17:30 - 20:00 & 20:00 - 22:30

ΤΜΗΜΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟ: 10:00 - 12:30 & 12:30 - 15:00

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ ΣΤΟΥΡΜΑΡΗ 57 & Γ' ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΔΟΗΝΔΙ

ΕΠΙΚΗΤΟΥ 1 & ΠΑΣΙΤΕΛΟΥΣ ΠΑΚΡΑΤΙ (ΣΥΤΥΧΙΔΟΥ 16, ΕΛΛΑΝΤΙ ΔΕΛΟΥΣ)

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: 52.37.543 - 75.67.111

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ • ΣΤΟΥΡΜΑΡΗ 57, 10432 ΔΟΗΝΔΙ • ΘΕΡΙΝΟΝ ΗΛΙΟΣΤΑΣΙΟΝ • ΙΟΥΝΙΟΣ 2001 • (ΤΕΥΧΟΣ 140^ο) ΔΡΧ 1500, 440 €

Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΥ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΠΕΡΙ ΙΣΙΔΟΣ ΚΑΙ ΟΣΙΡΙΔΟΣ
Η ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΥΜΗΤΤΟΥ
Σ. ΝΑΓΟΥ

ΣΥΝΘΗΚΑΙ ΤΟΥ ΒΙΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ

ΚΕΒΗΤΟΣ ΠΙΝΑΞ

Η ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ
ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΓΑΛΜΑΤΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΟΡΦΥΡΙΟ

ΑΛΤΑΝΗ
ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΑΙ ΕΝΑΤΗ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ
ΚΑΤΑ ΘΕΩΝΑ ΤΟΝ ΣΜΥΡΝΑΙΟ

ΑΙ ΜΙΚΡΟΤΕΡΑΙ ΣΟΚΡΑΤΙΚΑΙ ΣΧΟΛΑΙ
ΠΕΤΡΟΥ ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ Ο ΤΥΑΝΕΥΣ
Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΙΤΑ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΩΝ
ΔΗΜΗΤΡΗ ΛΙΑΝΤΙΝΗ
Η ΕΝΤΟΛΗ ΤΟΥ ΡΟΥΣΣΩ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΚΟΗ ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

ΡΑΔΑΜΑΝΘΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ
ΟΔΥΣΣΕΙΑ: ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τριμηνιαία έκδοσις

Έτος Δ' Αρ. Τεύχους 14 - Ιούνιος 2001

Στουρνάρη 57 104.32 Αθήναι

Τηλ.: 52.37.543, Τηλεομοιότητα: 52.26.694

ISSN 1108-832X

Ιδιοκτήτης - Έκδοτης - Διευθύντρια:

Ραδάμανθυς - Αντώνιος Αναστασάκης

Στοιχειοθεσία - Καλλιτεχνική επεξεργασία:

Εύφημία Έμμ. Κωνιωτάκη

Διορθώσεις: Δήμητρα Αθανασοπούλου

Εκτύπωση: Γ. Χ. Ζαχαροπούλου - Δ. Σιπαράς,
Λευκάδος 9 - Μοσχάτο

Τα κείμενα, όπως και η γλώσσα
κάθε δημοσιεύματος απηχούν τις απόψεις
του εκάστοτε γράφοντος.

* * *

ΕΑΝ ΕΠΙΘΥΜΕΙΤΕ ΝΑ ΓΙΝΕΤΕ

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

αποστείλατε για έτήσια συνδρομή
ταχυδρομική επιταγή 6.000 δρχ.

στό όνομα:

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57

104.32 ΑΘΗΝΑΙ

ή καταθέσατε 6.000 δρχ.

στην Alpha Bank (Πίστωση)

Αρ. Λογαριασμού:

104.002.786.016.548

στό όνομα ΑΝΤ. ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ

ή τηλεφωνήσατε στο 52.37.543

Συνδρομές εξωτερικού: 12.000 δρχ.

**Δωρίσατε
μία συνδρομή στους φίλους σας**

Παρακαλείσθε
όσοι δεν έχετε ανανεώσει
τήν συνδρομή σας
όπως αποστείλετε
ταχ. επιταγή 6.000 δρχ.
στην διεύθυνση του Ίδεο-
θεάτρου με την ένδειξη
"άνανέωση συνδρομής"

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μ. ΚΑΡΑΤΖΑ
Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΥ σελ. 3

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΠΕΡΙ ΙΣΙΔΟΣ ΚΑΙ ΟΣΙΡΙΔΟΣ σελ. 4

ΔΙΔΩΣ ΚΑΛΛΕΡΓΗ
Η ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΥΜΗΤΤΟΥ σελ. 8

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΝΑΓΟΥ
ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ σελ. 10

ΚΙΜΩΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ
ΚΕΒΗΤΟΣ ΠΙΝΑΣ σελ. 12

ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΑΘΥΡΗ
Η ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ
ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΓΑΛΜΑΤΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΟΡΦΥΡΙΟ σελ. 16

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΝΑΓΟΥ
Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ σελ. 22

ΡΑΔΑΜΑΝΘΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ
ΟΔΥΣΣΕΙΑ: ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ σελ. 28

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ σελ. 30

ΑΛΤΑΝΗ
ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΑΙ ΕΝΑΤΗ
ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ ΚΑΤΑ ΘΕΩΝΑ
ΤΟΝ ΣΜΥΡΝΑΙΟ σελ. 32

Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ
ΑΙ ΜΙΚΡΟΤΕΡΑΙ ΣΩΚΡΑΤΙΚΑΙ
ΣΧΟΛΑΙ σελ. 36

ΠΕΤΡΟΥ ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ Ο ΤΥΑΝΕΥΣ σελ. 42

ΕΜΜΕΤ ΦΟΞ
Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΙΤΑ ΤΩΝ
ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΩΝ σελ. 48

ΔΗΜΗΤΡΗ ΛΙΑΝΤΙΝΗ
Η ΕΝΤΟΛΗ ΤΟΥ ΡΟΥΣΣΩ ΚΑΙ Η
ΠΑΡΑΚΟΗ ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ σελ. 54

Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΥ

Η ελληνική παράδοσις περί του Μινωταύρου, διατυπώνει τό όλον δράμα της υπάρξεως. Θυγάτηρ καί νύμφη βασιλέως ή Πασιφάη, έρωτεύεται ένα ταύρο. Μυχιολογικώς ή ανθρωπίνη ψυχή παριστάνεται πάντοτε ως θυγάτηρ καί νύμφη βασιλέως. Βασιλεύς είναι τό πνεύμα, ταύρος είναι ή ύλη. Είδεχθές όν έγεν- νήθη εκ του έρωτος τούτου, κατά τό ήμισυ άνθρωπος καί κατά τό έτερον ήμισυ ταύρος.

Ο ύβρισθής βασιλεύς διατάσσει τήν οίκοδομήν θαυμασίου κτηρίου μέ κιλίας έλικοειδείς άτραπούς. Έντός του Λαβυρίνθου τούτου ένεκλείσθη τό νόθον τέ- κνον. Έκεί προς κορεσμόν του παραδίδονται κατ' έτος επτά έπιλεκτοί νέοι καί επτά άγναι παρθέναι, ως βορά του άσπλάγχνου κτήνους. Τελικώς εισδύει εις τόν λαβύρινθον ένας ήρως, ήτοι "υίός θεού", ό Θησεύς, φονεύει τόν Μινώταυρον καί κατορθώνει νά εύρη διέ- ξοδον χάρις στόν καθοδηγητικόν μίτον τόν όποϊον του έδωκε ή Αριάδνη.

Σέ όλες τίς παραδόσεις ή ψυχή περιγράφεται ως άπιστούσα στό πνεύμα, ένεκα του δελεασμού της ύλης. Ο καρπός είναι τό έκτρωμα τό όποϊον άλλως αποκαλείται "παλαιός Αδάμ" καί τό όποϊον πεπρωμέ- νως φονεύεται υπό της ήρωικής θελήσεως του μεγανθρώπου, ό όποϊος δέν παραπλανάται στίς έλικοειδείς άτραπούς της υπάρξεως. Κάθε ψυχή συναντά ένα ταύρο καί γεννά ένα τέρας, τό όποϊο όμως πάντοτε φονεύεται υπό ενός Θησεώς καί δίδεται κατ' αυτόν τόν τρόπο τέλος στήν έτησία θυσία τώσων ευγενών υπάρξεων, οι όποιες προσφέρουν έαυτάς βοράν του θηρίου διά νά έπισπευδεται ή εξέλιξις.

Η αντίληψις ότι υπέροχα όντα από ανώτερες σφαίρες έλκύονται προς τίς κατώτερες εγκαταλείποντα τήν αιγλήν των ως εκ του δελεασμού της ύλης, διαφαίνονται σέ όλες τίς μυθολογίες, εκ των όποίων άρκεϊ νά αναφερθής τό 6ο κεφ. της Γενέσεως (εδ. 2) όπου λέγεται ότι οι υιοί του Θεού είδον τάς θυγατέρας των ανθρώπων ότι ήσαν ώραιαι καί ένυμφεύθησαν αυτάς. Η ένδοτέρα έννοια είναι ότι ή αποστολή των υίων του Θεού είναι νά αποκαλύπτουν στόν έκπιωτο κόσμο τήν ούσία της θεότητας, δηλαδή τήν άγνή καί άδελφική αγάπη.

Όπως τόσοι άλλοι ήρωες της αρχαιότητας, ό Θησεύς παριστάνεται ως υίός του Διός. Αμάθεια όσον άφορά τήν μυχιολογικήν έννοιαν των ελληνικών μύθων προεκάλεσε τήν κονδροειδή έρμηνείαν ότι ό Πατήρ των Θεών ήτο ανήθικόν τι όν, αποπλανών τάς ώραιάς θυγατέρας της Γης. Αρχικώς αι λέξεις "Υίός του Διός" σήμαινον απλώς ότι υπήρχον υπέροχοι τινες χαρακτήρες, οι όποιοι δέν ήσαν εκ του κόσμου τούτου. Δέν κατήγοντο από τό κατώτερον πνεύμα του πλανή- του, τό όποϊον ό Χριστός αποκαλεί "άρχοντα του κό- σμου τούτου". Κατήγοντο από άλλο ούράνιον σώμα, τό όποϊον είχε φθάσει εις ανώτατον βαθμόν εξέλιξεως. Αρχικώς οι πλανήται ώνομάζοντο θεοί, ώστε όλοι οι αρχαιοί θεοί καί ήμίθεοι, ήσαν αυτόκλητα "υιοί θεού".

Ο Θησεύς ήτο πνεύμα προερχόμενον από τόν πλανήτην Δία, ό άξων του όποϊου είναι ευθύς καί όχι έπικλινής ως ό ήμέτερος καί επί του όποϊου κατά συν- έπειαν αι συνθήκαι του βίου είναι υπό πᾶσαν έποψιν τελειότεραι των ήμετέρων. Διατί ό ήρως ούτος κατορ- θώνει νά έξοντώσῃ τό θηρίον; Διότι είκεν ως όδηγόν τό νήμα της Αριάδνης. Αμα ήρως τις αναλάβῃ τόν άγώνα κατά του θηρίου, πάντοτε βοηθείται υπό μιας βασιλόπαιδος. Ακόμη καί οι ήρωες συνωδεύοντο κατ' έτος υπό επτά παρθένων, διότι άνευ τούτων θά τούς εγκατέλειπε τό θάρρος.

Ο αναλαβών τόν άγώνα νεαρός ήρως διπνεκώς κινδυνεύει νά πέσῃ στήν παγίδα της Αφροδίτης, καί νά εγκαταλείψῃ τήν γυνσίαν όδόν, αλλά δέν παρασύρε- ται, άρκεϊ νά ακολουθήσῃ τό νήμα της Αριάδνης. Χάρις στόν άόρατον τουτο αλλά πανίσχυρον όδηγόν, τόν όποϊον κορηγεί ή άφοσίωσις προς τό Ίδεώδες, ίσχυροποιείται άρκετά ή θέλησις ώστε νά κατορθωθῇ ή διέξοδος από τόν Λαβύρινθον των διαδοχικών φάσεων της υπάρξεως. Ανευ του μίτου της Αριάδνης ό Θησεύς δέν θά κατόρθωνε νά εύρη διέξοδον. Πάντοτε εις τόν νοῦν του ήρωος άπομένει ή ανάμνησις του άγνού Ίδεώδους τό όποϊον μυχιολογικώς συμβολίζεται υπό της Αριάδνης. Τήν στιγμήν του κινδύνου, ή ανάμνησις της Αριάδνης είναι τό ίσχυρότερον βοήθημα καί ή έγγύσις της νίκης.

Μ. ΚΑΡΑΤΖΑ

ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Στόν μύθο υπάρχει ακόμη ζωντανή ή ρίζα του ανθρώπου. Χωρίς τόν μύθο δέν γινότανε νά έρμηνευτεί ό άνθρωπος του καιρού μας. Η μυθολογία έκφράζει τό όλον. Τό νόημα του "όλου" δέν γίνεται νά έκφραστεί από οποιαδήποτε επιστήμη, αλλά μέ "μυθολογική μέθοδο" διότι ή μυθολογία περιέχει τά άρχέτυπα της ύπαρξης, είναι άπεριόριστη, έξάπτει τή φαντασία, διεγείρει τό σχέδιο, χρωματίζεται μέ τά ζωηρά άτόφια χρώματα εκείνων των εποχών. Η μυθολογία ζωντανεύει άπόηχο γεγονότων καί μορφές πού στέκονται ψηλότερα από τόν καλλιτέχνη κι άπ' όλα τά ανθρώπινα πλάσματα. Η Κρητική Μυθολογία έχει νά επιδείξει φρόνηση, αγάπη, πολιτισμό, άρμονική συμβίωση, τελετές δημόσιας λατρείας, καλλιτεχνικές καί πλαστικές έορτές, θεατρικές παραστάσεις, τραγούδια, φαντασμαγορικά χρώμα- τα, ποιητές, ρυθμικούς χορούς καί καλλιτέχνες, μέ συμμετοχή του μεγάλου πλήθους. Εμείς δέν έχουμε νά κάνουμε τίποτε περισσότερο από τό νά άνοίξουμε τήν πόρτα του μυθολογικού αυτού κήπου, νά μπούμε καί νά κορέσουμε χωρίς δισταγμούς τόν χορό των ιδεών καί των όνείρων πού μᾶς προσφέρονται.

Ρουσσέτος Παναγιωτάκης

Ευχαριστούμε τόν κ. Ρουσσέτο Παναγιωτάκη γιά τήν εδγενή παραχώρησι φωτογραφίας του πίνακά του γιά τό έξώφυλλο του περιοδικού.

1. "Όλα, ὦ Κλέα (Σ.τ.Μ.: διάσημη ἱέρεια τοῦ Διονύσου στοὺς Δελφούς, ὅπου ἱερούργησε ὁ Πλούταρχος τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του), τὰ ἀγαθὰ οἱ ἄνθρωποι πού σκέπτονται πρέπει νὰ τὰ ζητοῦν ἀπὸ τοὺς Θεούς, κυρίως τὴν γνώση γιὰ τοὺς Θεούς, ὅσο αὐτὸ εἶναι δυνατόν σέ ἄνθρώπους, ἃς εὐχόμαστε νὰ κατανοήσουν, σχετικά μ' ἐκείνους. Διότι τίποτε μεγαλύτερο ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νὰ πάρει, οὔτε καὶ νὰ χαρίσει ὁ Θεός, σεβαστότερο ἀπὸ τὴν ἀλήθεια.

"Όλα τὰ ἄλλα ἀγαθὰ πού οἱ ἄνθρωποι χρειάζονται ὁ Θεός τοὺς τὰ δίνει. "Όμως τοῦ παραχωρεῖ ἕνα μέρος ἀπὸ τὸν δικό του νοῦ καὶ τὴν δική του φρόνηση. Διότι δέν εἶναι γιὰ τὸ χρυσάφι καὶ τὸ ἀσήμι ἀνώτερο τὸ θεῖο, οὔτε γιὰ τίς βροντές του καὶ τοὺς κεραυνούς ἰσχυρό, ἀλλὰ γιὰ τὴν ὀρθή γνώση καὶ τὴν φρόνηση. Καὶ αὐτὸ τὸ εἶπε καλύτερα ἀπ' ὅλους ὁ "Όμηρος, ἀνάμεσα σέ ὅλα αὐτὰ πού ἔχει πεῖ γιὰ τοὺς Θεούς:

"Ἄν καὶ μεταξύ τους ἀνήκουν στὸ ἴδιο γένος καὶ ἔχουν τὴν ἴδια πατρίδα, ὅμως ὁ Ζεὺς πρῶτος γεννήθηκε καὶ πῶς πολλὰ γνωρίζει".

Ἀνώτερη λοιπὸν θεωρεῖ τὴν κυριαρχία τοῦ Δία, ἐπειδὴ ὑπερτερεῖ στίς γνώσεις καὶ στήν σοφία. Καὶ νομίζω ὅτι καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς αἰώνιας ζωῆς, τὴν ὁποία ὁ Θεός αὐτός ἐπέτυχε, ὀφείλεται στήν γνώση καὶ δύναμή του νὰ μὴ ξεχνάει αὐτὰ πού ἔγιναν. Διότι, ἂν ἀφαιρεθεῖ ἡ ἰδιότητα νὰ γνωρίζει κανεὶς τὰ ὄντα, καὶ νὰ στοχάζεται σωστά, τότε ἡ ἀθανασία δέν εἶναι ζωὴ καὶ βίωση, ἀλλὰ σκέτος χρόνος.

2. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἐπιθυμία γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς θείας εὐτυχίας εἶναι ἡ ἀγάπη γιὰ τὴν ἀλήθεια καὶ, πάνω ἀπ' ὅλα, ἡ ἐπιθυμία μας νὰ γνωρίσουμε τὴν φύση τῶν Θεῶν, καὶ ἡ προσπάθειά μας στήν ἀναζήτηση καὶ τὴν ἐκμάθηση τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ ἔργου, πού εἶναι τὸ ἱερώτερο ἀπὸ κάθε θρησκευτικὸ καθῆκον, καὶ ὅχι λιγώτερο ἀφιερωμένο στήν Θεά αὐτὴν πού λατρεύεις καὶ ἡ ὁποία εἶναι ἰδιαίτερος σοφὴ καὶ σκέφτεται μέ ἀγάπη ὅπως καὶ τὸ ὄνομά της δείχνει, δηλαδή ὅτι περισσότερο ἀπὸ ὅλα τῆς ταιριάζει ἡ γνώση καὶ ἡ ἐπιστήμη.

Ἑλληνικὸ εἶναι τὸ ὄνομα Ἰσις, καθὼς καὶ ὁ Τυφὼν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐχθρὸς τῆς Θεᾶς καὶ μέ τὴν ἀγνοία καὶ ἡλιθιότητά του διασπᾷ καὶ ἐξαφανίζει τὸν ἱερό λόγο, αὐτόν πού ἡ Θεά σχηματίζει καὶ συνθέτει καὶ τὸν παραδίδει σέ ὅσους ἀναζητοῦν τὸν θεϊκὸ ἑαυτό τους, μέ συνετὴ καὶ προσεκτικὴ δίαιτα καὶ ἀποχή ἀπὸ πολλὰ φαγητὰ διεγερτικὰ, ξερριζώνοντας τίς ἐπιθυμίες γιὰ τὴν ἀκολασία καὶ τίς ὕλικές ἀπολαύσεις καὶ συνηθίζοντας νὰ ὑπομένουν τίς σκληρές καὶ συνεχεῖς λατρευτικές

τελετές στὰ ἱερά (Σ.τ.Μ.: Ἡ δοκιμασία τῶν μυουμένων ἦταν ἐξαιρετικὰ σκληρή, μέχρι πού κλείδωναν τοὺς ἑαυτοὺς τους γιὰ 10-15 χρόνια στὰ κελλιά τοῦ ναοῦ, "τάς κατοχάς" ὅπως τὰ ἔλεγαν, γιὰ νὰ ἀξιωθοῦν νὰ μυηθοῦν στὰ ἀνώτερα στάδια καὶ κατοπινὴ νὰ ἀπελευθερωθοῦν), σκοπὸς τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἀπόκτηση τῆς πρώτης καὶ ὑπερτάτης καὶ πνευματικῆς γνώσης, τὴν ὁποία ἡ Θεά παρακαλεῖ νὰ ζητᾶμε ἀπὸ αὐτὴν καὶ μέ αὐτὴν νὰ εἴμαστε καὶ νὰ συνυπάρχουμε. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ναοῦ, ὁλοκάθαρα ὑπόσχεται τὴν γνώση καὶ τὴν πληροφόρηση γιὰ τὸ ὑπέρτατο ὄν. Ὀνομάζεται Ἰσεῖον, ἐπειδὴ θὰ μᾶς γνωρίσει τὸ ὑπάρχον ὄν, ἂν μέ γνώση καὶ μέ ἀγιότητα προσέλθουμε στίς ἱερές τελετές τῆς Θεᾶς.

3. Ἀκόμα τὴν ἀναφέρουν πολλοὶ (τὴν Ἰσιδα) ὡς κόρη τοῦ Ἑρμῆ καὶ πολλοὶ ὡς κόρη τοῦ Προμηθέα. Ἀπ' αὐτοὺς θεωροῦμε τὸν δεύτερο ὡς τὸν ἐφευρέτη τῆς σοφίας καὶ τῆς προνοητικότητος καὶ τὸν Ἑρμῆ (ἐφευρέτη) τῆς μουσικῆς καὶ τῆς γραμματικῆς, γι' αὐτὸ καὶ ἀπὸ τίς Μοῦσες τῆς Ἑρμοπούλεως (Σ.τ.Μ.: Ἑρμοῦπολις, πόλη τῆς Κάτω Αἰγύπτου), τὴν πρώτη Ἰσιδα συνάμα καὶ Δικαιοσύνη τὴν ὀνομάζουν, ἐπειδὴ εἶναι σοφὴ καθὼς ἔχει λεχθεῖ, καὶ τὰ σύμβολα ἀποκαλύπτουν καὶ τίς ἀλήθειες τῆς Θεᾶς σέ ὅσους πραγματικά καὶ ἄξια ὀνομάζονται ἱεραφόροι καὶ ἱεραπόστολοι. (Σ.τ.Μ.: Τὸ ἱερατεῖο τῆς Ἰσιδος ἀποτελοῦσαν: α) ὁ μέγας Ἀρχιερέας, κουρεμένος καὶ ξυρισμένος εἰς ἔνδειξιν ἀγνότητος, β) οἱ προφῆτες, πού ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι συμμετεῖχαν καὶ στίς συνομιλίες μέ τοὺς Θεούς, γ) οἱ ἱεραφόροι, δ) οἱ ἱεραπόστολοι, ε) οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἱέρειες, στ) οἱ παστοφόροι, οἱ ὁποῖοι στίς πομπές κουβαλοῦσαν μικροὺς ναοὺς-εἰκονοστάσια μέ μικρὰ ἀγάλματα τῶν Θεῶν. Ἀκόμα ὑπῆρχαν καὶ διάφοροι ἄλλοι ψάλτες καὶ μουσικοὶ καὶ ἄτομα τοῦ διοικητικοῦ προσωπικοῦ. Οἱ ἱερεῖς τῆς Ἰσιδος καὶ τοῦ Ὀσίριδος ἦσαν περίφημοι γιὰ τὴν ἀγνή ζωὴ τους).

Αὐτοὶ μεταφέρουν στήν ψυχὴ τους, σάν σέ κιβώτιο, τὴν ἱερὴ διδασκαλία γιὰ τοὺς Θεούς, καὶ τὴν ξεκαθαρίζουν ἀπὸ κάθε δεισιδαιμονία καὶ περιέργεια, καὶ στολίζουν τὰ δημιουργήματα τῶν Θεῶν, ἄλλα μέ μαῦρες καὶ σκοτεινές περιβολές καὶ ἄλλα μέ φωτεινές καὶ λαμπρές, οἱ ὁποῖες συμβολίζουν τὴν νόση τῶν Θεῶν, ἔτσι ἀκριβῶς ὅπως τὴν φανερώνουν καὶ τὰ ἱερά τους ἐνδύματα. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ νὰ στολίζουν μέ αὐτές τίς στολές τοὺς Ἰσιακοὺς (λάτρευις τῆς Ἰσιδος) ὅταν πεθαίνουν, εἶναι σύμβολο ὅτι διατηροῦν καὶ τότε τὴν ἱερὴ γνώση καὶ, χωρὶς νὰ ἔχουν τίποτε ἄλλο μαζί τους, πηγαίνουν μέ αὐτὴν στὸν ἄλλο κόσμο.

Διότι οὔτε οἱ φιλοσοφικές γενειάδες, ὦ Κλέα, οὔτε

τὰ τριμμένα πανωφόρια τους οὔτε οἱ λινές στολές καὶ τὰ ξυρίσματα κάνουν τοὺς Ἰσιακοὺς. Ἰσιακὸς εἶναι στ' ἀλήθεια αὐτός πού ὅσα φανερώνονται καὶ τελοῦνται γιὰ τὴν λατρεία τῶν Θεῶν αὐτῶν, ἀφοῦ τὰ μάθει σύμφωνα μέ τὸν νόμο, ἀναζητεῖ τὴν αἰτία καὶ φιλοσοφεῖ πάνω σέ αὐτὴν τὴν βαθύτερη ἀλήθεια.

4. Καὶ ἐπειδὴ οἱ περισσότεροι τουλάχιστον ἀπὸ τοὺς ἄνθρώπους ἀγνοοῦν πράγματα κοινότατα καὶ ἀπλοῦστα, ὅπως λόγου χάριν γιατί οἱ ἱερεῖς ξυρίζουν τίς τρίχες τους καὶ φοροῦν λινὰ ροῦχα, ἄλλοι ἐπειδὴ δέν φροντίζουν καθόλου νὰ μάθουν γι' αὐτὰ καὶ ἄλλοι νομίζουν ὅτι ἐπειδὴ ἀπέχουν ἀπὸ τὴν κρεοφαγία γι' αὐτὸ καὶ δέν χρησιμοποιοῦν μαλλιά οἱ ἱερεῖς, ἐπειδὴ σέβονται τὸ πρόβατο καὶ ξυρίζουν τὸ κεφάλι ἀπὸ πένθος καὶ φοροῦν τὰ λινὰ ροῦχα λόγω χρώματος, ἐπειδὴ τὸ ἄνθος τοῦ λινarioῦ ἔχει χρῶμα πού μοιάζει μέ τὸ χαρωπὸ χρῶμα τοῦ κοσμικοῦ αἰθέρα.

Ἡ ἀληθινὴ αἰτία γιὰ ὅλα αὐτὰ εἶναι μία: "ἐπειδὴ ὁ καθαρὸς", ὅπως λέει ὁ Πλάτων, "δέν ἐπιτρέπεται νὰ ἀγγίζει μὴ καθαρὸ". Κανένα ἀπομεινάρι τροφῆς καὶ κανένα σκουπίδι δέν εἶναι οὔτε ἀγνό οὔτε καθαρὸ. Καὶ ἀπὸ τὰ περιττώματα, μαλλιά, νουόδια, τρίχες καὶ νύχια φυτρώνουν καὶ βλασταίνουν. Θὰ ἦταν δηλαδή γελοῖο μὲν νὰ ξυρίζουν τίς τρίχες τους ἀπὸ καθαριότητα, ὅπως ἐπβάλλει ἡ ἰδιότητά τους, καὶ νὰ λειαίνουν (ἀποτριχώνουν) κανονικά ὁλόκληρο τὸ σῶμα τους, καὶ παράλληλα νὰ χρησιμοποιοῦν τὰ μαλλιά τῶν προβάτων καὶ νὰ τὰ φοροῦν.

Καὶ ὁ Ἡσίδοις αὐτὸ πρέπει νὰ πιστεῦει ὅταν λέει

"στίς γιορτές τῶν Θεῶν μὴ κόβεις κλαριά καὶ νύχια σύρριζα μέ λαμπερὸ μαχαίρι"

διδάσκοντας ὅτι πρέπει τοὺς καθαρὸς νὰ τιμοῦμε ἀφοῦ γίνουμε καθαροὶ ἀπὸ πρὶν, καὶ ὅχι νὰ χρησιμοποιοῦμε αὐτές τίς ἡμέρες τῶν ἱεουργιῶν γιὰ τὴν καθαριότητά μας καὶ τὴν ἀφαίρεση κάθε βρωμῆς τοῦ σώματός μας. Τὸ λινάρι φυτρώνει ἀπὸ τὴν ἀθάνατη γῆ, κάνει καρποὺς φαγώσιμους καὶ συνάμα προσφέρει λιτὰ καὶ καθαρὰ ροῦχα, τὰ ὁποῖα δέν βαραίνουν αὐτόν πού σκεπάζουν, κατάλληλα γιὰ κάθε ἐποχὴ, καὶ τὰ ὁποῖα ἐλάχιστα πιάνουν ψεῖρες, ὅπως λένε. Γιὰ ὅλα αὐτὰ ὅμως θὰ γίνεи λόγος ξεχωριστά.

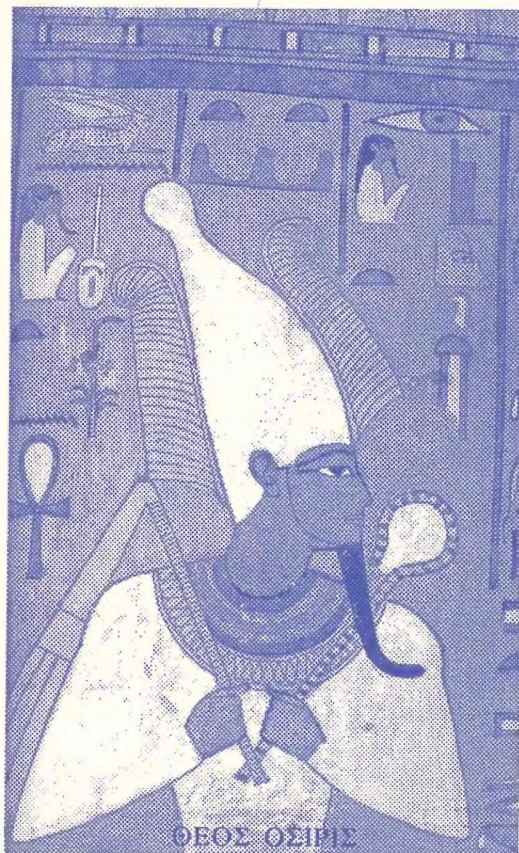
5. Οἱ ἱερεῖς τόσο πολὺ ἀπεχθάνονται τὰ διάφορα περιττώματα, ὥστε ὅχι μόνον ἀπέχουν ἀπὸ τὰ περισσότερα ὄσπρια καὶ τὰ πρόβεια καὶ χοιρινὰ κρέατα, ἀφοῦ κάνουν πολλὰ περιττώματα, ἀλλὰ κατὰ τίς ἡμέρες τῶν ἱερῶν νηστειῶν ἀκόμα καὶ τὸ ἀλάτι δέν τὸ χρησιμοποιοῦν στίς τροφές, καὶ ἀνάμεσα στίς πολλές ἄλλες αἰτίες εἶναι κι ἐπειδὴ τὸ ἀλάτι κάνει περισσότερο πότες καὶ πῶς καλοφαγάδες τοὺς ἄνθρώπους, ἀνοίγοντάς τους τὴν ὄρεξη, ἀφοῦ ὅπως ἔλεγε ὁ Ἀρισταγόρας (Σ.τ.Μ.: ὁ Στέφανος Βυζάντιος ἀναφέρει καὶ ἕνα ἀνάλογο κείμενο γραμμένο ἀπὸ τὸν Ἀρισταγόρα) εἶναι ἀνόητο νὰ πιστεύουμε ὅτι τὸ ἀλάτι δέν εἶναι καθαρὸ, ἐπειδὴ ὅταν πῆζει πεθαίνουν μέσα του πολλὰ ζώφια.

Καὶ λέγεται, ὅτι καὶ τὸν Ἄπι ποτίζουν μέ νερὸ ἀπὸ ξεχωριστὸ πηγάδι καὶ τὸ νερὸ τοῦ Νείλου τὸ ἀποκλείουν ὁλότελα, ὅχι διότι θεωροῦν τὸ νερὸ βρώμικο ἀπὸ τοὺς κροκοδείλους, ὅπως νομίζουν μερικοὶ, καὶ οὔτε εἶναι σωστὸ νὰ τὸ λέμε αὐτὸ γιὰ τοὺς Αἰγυπτίους, ἀλλὰ ἐπειδὴ φαίνεται ὅτι τὸ νερὸ τοῦ Νείλου ὅταν πίνεται παχαίνει καὶ μάλιστα πολὺ. (Σ.τ.Μ.: Ἀκόμα καὶ σήμερα πιστεύουν ὅτι τὰ νερά τοῦ Νείλου ἔχουν παχυντικές ιδιότητες). Ὅπως δέν θέλουν ὁ Ἄπης νὰ εἶναι πολὺ παχὺς, τὸ ἴδιο κάνουν καὶ μέ τὸν ἑαυτό τους, καὶ θέλουν τὰ σώματα πού περιβάλλουν τίς ψυχές νὰ εἶναι καλοδιατηρημένα καὶ εὐκίνητα καὶ νὰ μὴ καταπιέζονται καὶ καταθλίβονται μέ τὸ θνητὸ τους σῶμα καὶ νὰ βαραίνουν τὸ ἐνυπάρχον θεῖο στοιχεῖο.

6. Καὶ στήν Ἡλιούπολη (Σ.τ.Μ.: Ἡλιούπολις, ἡ ἀρχαιότερη πόλη τῆς Κάτω Αἰγύπτου), οἱ ἱερεῖς τοῦ ἡλίου λατρεύοντας τὸν Θεὸ δέν

φέρνουν οὔτε ἐλάχιστο κρασί στὸ ἱερό, ἐπειδὴ δέν τὸ θεωροῦν σωστὸ νὰ πίνουν τίς ἡμέρες (αὐτές) ὑπὸ τὸ βλέμμα τοῦ κυρίου καὶ βασιλεῖς τους. Οἱ ἄλλοι πίνουν, ἀλλὰ λίγο, ἔχουν ὅμως πολλές ἐξαγνιστικές ἀποχές ἀπὸ κρασί, τίς ὁποῖες περνοῦν φιλοσοφώντας καὶ μαθαίνοντας καὶ διδάσκοντας τὸν θεῖο λόγο.

Καὶ οἱ βασιλεῖς ἔπιναν σύμφωνα μέ τοὺς κανόνες καὶ τὰ μέτρα πού ὀρίζουν τὰ ἱερά κείμενα, ὅπως ἔχει ἱστορήσει ὁ Ἐκαταῖος (Σ.τ.Μ.: Ἐκαταῖος εἶναι ὄνομα πολλῶν ἱστορικῶν, ἀλλὰ καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ ὀνόματα τοῦ Ἀπόλλωνα), ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἱερεῖς. Ἀρχισαν νὰ πίνουν ἀπὸ τὸν Ψαμμήτιχο (Σ.τ.Μ.: ὁ Ψαμμήτιχος ἦταν

έναν από τούς δώδεκα τυράννους της Αιγύπτου, οι οποίοι κατέλαβαν την αρχή και διέκοψαν την εξουσία της άρχοντικής δυναστείας της Αιγύπτου).

Πριν απ' αυτόν δέν έπιναν κρασί, ούτε έκαναν σπονδές στους αγαπημένους Θεούς, αλλά πίστευαν πώς σταγόνες από τό αίμα εκείνων πού κάποτε πολέμησαν τούς Θεούς και σκοτώθηκαν, έπесαν και ανακατεύτηκαν μέ την γη και γεννήθηκαν τά άμπέλια. Γι' αυτό και ή μέθη κάνει έξαλλους τούς ανθρώπους και παράλογους, επειδή τούς φουντώνει τό αίμα των προγόνων τους. Αυτά λένε ότι τά αναφέρει και ό Εϋδοξος (Σ.τ.Μ.: 'Ο Εϋδοξος ό Κνίδιος ήταν μαθητής του Πλάτωνα, σπουδαίος άστρονόμος, μαθηματικός και νομοθέτης, πού έγραψε και βιβλίο για τούς Αιγυπτίους αλλά και για την ζωή όλων των τότε γνωστών λαών), στό δεύτερο βιβλίο της περιόδου, όπως τά έμαθε από τούς ιερείς.

7. Καί από τά ψάρια της θάλασσας απέχουν, όχι όμως όλοι και από όλα τά είδη, αλλά μερικοί, όπως οι 'Οξύρυγχιτες (Σ.τ.Μ.: 'Η 'Οξύρυγχος ήταν πόλη της Αιγύπτου, στην περιοχή μεταξύ του Νείλου και των Λιβυκών βουνών), απέχουν απ' όσα πιάνονται μέ άγκίστρι, επειδή θεωρούν ιερό ψάρι τόν όξύρυγχο και φοβούνται μήπως τό άγκίστρι δέν είναι καθαρό για τόν όξύρυγχο πού θά πιαστεί σ' αυτό. Οι Συννίτες (Σ.τ.Μ.: 'Από την πόλη Συήνη, στις όχθες του Νείλου στό νοτιότερο μέρος της Αιγύπτου στά σύνορα μέ την Αιθιοπία) δέν τρώνε τό φαγκρί, διότι έχουν την έντύπωση ότι τό ψάρι αυτό εμφανίζεται νά κολυμπάει στην επιφάνεια του Νείλου όταν (αυτός) πρόκειται νά ξεχειλίσει, και ή εμφάνισή του αναγγέλλει την ευχάριστη πλημμύρα.

Οί ιερείς απέχουν απ' όλα τά ψάρια. Την ένάτη ημέρα του πρώτου μήνα, ενώ οι άλλοι Αιγύπτιοι, καθέναν μπροστά στην αυλόπορτά του, τρώνε ψητό ψάρι, οι ιερείς όχι μόνο δέν τρώνε, αλλά καΐνε τά ψάρια μπροστά στις πόρτες τους. Αυτό τό κάνουν για δύο λόγους, από τούς όποιους ό ένας είναι ιερός και σοβαρός και θά άσχοληθώ πό κάτω μ' αυτόν, επειδή συνδέεται μέ τις θρησκευτικές και φιλοσοφικές ιδέες για τόν 'Οσιρι και τόν Τυφώνα. 'Ο άλλος λόγος είναι όλοφάνερος και γνωστός και επιβεβαιώνει ότι τό ψάρι δέν είναι απαραίτητο ως τροφή και είναι άχρηστη πολυτέλεια.

'Ο 'Ομηρος βεβαιώνει πώς ούτε οι καλοφαγάδες Φαίακες ούτε οι 'Ιθακήσιοι νησιώτες έκαναν χρήση των ψαριών, ούτε οι σύντροφοι του 'Οδυσσέα, ακόμα και σε τόσο μεγάλο ταξίδι και μέσα στην θάλασσα, αν δέν έφταναν σε έσχατη έλλειψη τροφής. Και την θάλασσα όλοκληρη την θεωρούν πώς από την φωτιά

έγινε και είναι κάτι έξω από την φύση, και ούτε μέρος της, ούτε συστατικό στοιχείο της αποτελεί, αλλά κάποιο αλλόκοτο άπόρριμμα σάπιο και άρρωστημένο.

8. Τίποτα παράλογο, ούτε μυθικό, ούτε τίποτα σχετικό μέ δεισιδαιμονίες, όπως μερικοί νομίζουν, δέν υπάρχει στις ιερές τελετουργίες, παρά μόνο έξυπνρε-τουίν ήθικούς και αναγκαίους λόγους, αλλά δέν στε-ροούνται και κάποιας ιστορικής βάσεως ή φυσικής αιτίας, όπως αυτά πού λένε για τό κρεμμύδι. Καθ' όσον είναι τελείως άπίθανο νά έπесе στό ποτάμι ό Δίκτυς, ό τρόφιμος της 'Ισιδος, προσπαθώντας νά πιάσει κρεμμύδια.

Οί ιερείς αποστρέφονται τό κρεμμύδι και αποφεύ-γουν νά τό άγγίζουν, επειδή αυτό δυναμώνει όταν φθίνει ή σελήνη και καρπίζει. 'Ακόμα δέν τούς είναι χρήσιμο ούτε όταν νηστεύουν, ούτε κι όταν έορτάζουν, επειδή στην πρώτη περίπτωση προκαλεί δίψα και στην δεύτερη δάκρυα, σ' αυτούς πού τό τρώνε. Τό ίδιο και τόν κοΐρο, θεωρούν πώς δέν είναι ιερό ζωο διότι αρχίζει, όπως νομίζουν, νά έχει αύξημένη γενετήσια όρμή όταν φθίνει ή Σελήνη, και σ' εκείνους πού πίνουν τό γάλα του προκαλεί στά σώματά τους εξανθήματα λέπρας, ψώρας και άλλων δερματικών παθήσεων.

'Ως αιτιολογία για τό έθιμο, κατά τό όποιο μία φορά τόν χρόνο, μέ πανσέ-ληνο, θυσιάζουν κοΐρο και τόν τρώνε, λένε πώς ό Τυφών κυνηγώντας κοΐρο, μέ πανσέληνο, βρήκε την ξύλινη κιβωτό μέσα στην όποία ήταν τό σώμα του 'Οσίριδος, τό όποιο κομματίασε και σκόρπισε, αλλά αυτήν την αιτιολογία δέν την παραδέχονται όλοι, επειδή την θεωρούν, όπως και πολλές άλλες, άβάσιμη.

Λένε ότι οι άρχαιοι Αιγύπτιοι ήταν τόσο πολύ έχθροι της ήδυπαθείας, της τρυφερότητας και της πολυτέλειας, ώστε ίσχυρίζονται πώς είχαν αναγείρει και στήλη στο ιερό των Θεών (Σ.τ.Μ.: 'Ιερή πόλη στην 'Ανω Αίγυπτο, κτισμένη από τόν 'Οσιρι, σύμφωνα μέ τόν μύθο, και στην όποία έμφανι-ζόταν και δίδασκε τόσο αυτός όσο και ή 'Ισις -'Αθηνά), ή όποία είχε γραμμένες κατάρες έναντίον του βασιλιά Μείνιου (Σ.τ.Μ.: Φαραώ της πρώτης δυναστείας, περίπου τό 3.500 π.Χ.), ό όποιος πρώτος άπομάκρυνε τούς Αιγυπτίους από την λιτή διαίτα πού δέν άπαιτούσε πλούτο και χρήματα.

Λέγεται ότι την λιτή ζωή αγάπησε και ό Τέχνακτις, ό πατέρας του Βοκχόρεα, όταν έξεστράτευσε έναντίον των 'Αράβων και επειδή καθυστέρησαν οι άποσκευές του, έφαγε ευχαρίστως τό φαγητό πού έτυχε νά βρεθεί και κοιμήθηκε βαθειά, πάνω σε μία στοίβα από φύλλα. Λόγω αυτού του γεγονότος καταράστηκε τόν Μείνιο

και, αφού συγκατέθεσαν και οι ιερείς, χάραξε και στην στήλη την κατάρα.

9. Οι βασιλιάδες εκλέγονταν ή από τούς ιερείς ή από τούς πολεμιστές, δύο τάξεις πού κατείχαν τά αξιώματα, και τούς εκτιμούσαν για την ανδρεία τους οι πρώτοι και για την σοφία τους οι άλλοι. 'Οποιος εκλεγόταν από τούς πολεμιστές, άμέσως κατατασσόταν και στην τάξη των ιερέων και έπαιρνε την μύση στην άπόκρυφη φιλοσοφία, της όποιας τά περισσότερα νοήματα ήταν κρυμμένα πίσω από μύθους και άλλη-γορίες, οι όποιες μονάχα ίχνη και ύπαινιγμούς της αληθείας άφηναν νά διαφαίνονται. Για τόν λόγο αυτόν στήνουν μπροστά από τούς ναούς τους πολλά άγάλματα μέ την μορφή της σφίγγας, ή όποία δείχνει την αίνιγματική σοφία της θεολογίας τους.

Τό ιερό άγαλμα της 'Αθηνάς στην Σάιδα (Σ.τ.Μ.: Θρυλική πόλη της Κάτω Αιγύπτου), την όποία νομίζουν πώς είναι ή 'Ισις, είχε την έξης έπιγραφή: "Εγώ είμαι τό κάθε τι πού συμβαίνει, ό,τι είναι και ό,τι θά είναι, και τό πέπλο μου ποτέ κανένας θνητός δέν μπόρεσε νά ξεσκεπάσει". 'Επίσης οι περισσότεροι νόμιζαν πώς για τούς Αιγυπτίους τό όνομα του Δία ήταν 'Αμούς (τό όποιο επεκτείνοντας έμεϊς τό λέμε 'Αμμωνα), και ό Μανέθως ό Σεβεννύτης (Σ.τ.Μ.: ή Μανέθων, γνωστός Αιγύπτιος ιστορικός, άρχαιοφύλακας των ναών και μέγας άρχιερέας στην 'Ηλιούπολη, κατά την εποχή των Πτολεμαίων, πού έγραψε στα 'Ελληνικά την ιστορία από την εποχή των Φαραώ μέχρι τις μέρες του), πι-στεύει ότι μέ την λέξη αυτήν υποδηλώνεται τό κρυμ-μένο και τό μυστικό.

'Ο 'Εκαταίος ό 'Αβδηρίτης λέει πώς την λέξη αυτή χρησιμοποιούν μεταξύ τους οι Αιγύπτιοι όταν προσ-καλούν κάποιον και ότι είναι λέξη προσκλήσεως. Γι' αυτό και τόν πρώτο Θεό, τόν όποιον πιστεύουν πώς υπάρχει σε κάθε τι στό σύμπαν, σαν άφανη και κρυμ-μένο τόν επικαλούνται και τόν παρακαλούν νά εμφανιστεί και νά έκδηλωθεί και τόν λένε 'Αμούν. Αυτή λοιπόν ή ευλάβεια των Αιγυπτίων, άπέναντι στην θεολογική τους γνώση, τόσο μεγάλη είναι.

Μετάφραση άποσπ. 1-9: Μαρία 'Εσπερίδου

**Σας προτείνουμε νά διαβάσετε τό βιβλίο
ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ
ΤΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΝ
Κυκλοφορεί από τις έκδόσεις
ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ.**

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΥΜΗΤΤΟΥ

Λένε πώς "τά βουνά ποτέ τους δέν γερνᾶνε". Ίσως αυτό νά συλλογιέται ὁ Φοῖβος βλέποντας τόν Ὑμηττό. Κι ἀλήθεια κανένας δέν ξέρει πότε ἔγιναν. Πότε ἔγινε κι αὐτός;

Ἦτανε, λέμε μόνο, ἐποχή πού ὑπῆρχαν ἄνθρωποι στήν Γῆ καί φυσικά καί σέ τούτη ἐδῶ τήν περιοχή τῆς Ἀττικῆς, πού ζοῦσαν χωρίς τίποτα ἀπ' ὅλα ὅσα χρήσιμα καί "ἀπολύτως ἀναγκαῖα" ἔχουμε ἐμεῖς τώρα. Ὅπλα εἶχαν μόνο τά νύχια καί τά δόντια τους, τίς πέτρες καί τά κλαδιά, καί κατοικίες τά σύσκια μέρῶν τῶν δασῶν.

Ὁ Ὅρατιος λέει γι' αὐτούς: "...Ἀφωνα καί σιχαμερά ζῶα μάλωναν γιά ἐρωτικές δουλειές καί γιά βαλάνιδια μέ τά νύχια καί μέ τίς γροθιές τους, ἔπειτα μέ ρόπαλα καί τέλος μέ ὅπλα...".

Τέτοιοι ἄνθρωποι φαίνεται πώς ζοῦσαν καί στά πυκνά τότε δάση τῆς Ἀττικῆς, στίς πεδιάδες καί στούς πρόποδες τῶν βουνῶν της, στήν προϊστορική ἐποχή, γιατί γιά λόγους κυρίως κλιματολογικούς οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι στήν χώρα μας καί στ' ἄλλα μέρη τῆς Γῆς, δέν μπορούσαν νά προέρχονται ἀπό τούς παγερούς τόπους τοῦ βορρᾶ, παρά ἀπ' τούς θερμούς τοῦ νότου.

Οἱ χρόνοι περνοῦσαν. Οἱ μεταβολές στήν ἐπιφάνεια τῆς γῆς, ὅπως ἔγινε στήν περίοδο τῶν παγετώνων, ἄλλαξαν τήν θερμοκρασία καί στά μέρη ἀκόμα πού πρὶν ἦσαν ζεστά. Οἱ προϊστορικοί ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἔνοιωσαν τήν ἀνάγκη τῆς κατοικίας, γιά νά φυλακτοῦν ἀπό τό κρύο. Στούς πρόποδες τῶν βουνῶν χρησιμοποιήθηκαν γιά καταφύγια οἱ σπηλιές, ἐνῶ στά χαμηλά καί παράλια χρησιμοποιήθηκαν λάκκοι σκαμμένοι μέ πρωτόγονα ἐργαλεῖα, πού τότε ἄρχισαν νά φτιάχνουν. Τέλος ἀναψε ἡ πρώτη φωτιά.

Στήν ἀρχή ἡ φωτιά ξάφνιαζε τούς πρωτόγονους ἐκείνους ἀνθρώπους, ἀλλά ἡ λάμψη κι ἡ ζεστασιά τούς γέμισε χαρά, ἐλπίδα καί συλλογή. Ὁ νοῦς τους στήν θεά τῆς φωτιᾶς κεντρίστηκε, δούλεψε κι ἄρχισε νά δημιουργῇ. Ἔτσι, ὅπως στά ἄλλα μέρη πού ἔζησε ὁ προϊστορικός ἄνθρωπος, παρουσιάστηκαν σιγά σιγά οἱ πρῶτοι συνοικισμοί καί στούς πρόποδες τῶν βουνῶν, στίς πεδιάδες καί στά παράλια τῆς Ἀττικῆς.

Οἱ χρόνοι καί οἱ αἰῶνες περνοῦσαν. Οἱ κάτοικοι τῶν μεσογείων πλήθαιναν, ὅπως καί οἱ κάτοικοι τῶν παραλίων, καί ἐνῶ οἱ πρῶτοι ἰσοπέδωναν τούς βράχους, ὑλοτομοῦσαν τά δάση, μάθαιναν τήν καλλιέργεια τῆς γῆς, οἱ παραλιακοί γνώρισαν καί χρησιμοποίησαν τήν ναυσιπλοΐα καί τό ἐμπόριο. Ἡ πρόοδος τῆς ἀνθρώπινης ράτσας γινόταν ἔτσι λίγο λίγο σημαντική. Ἀλλῶστε ἡ μεταξύ τους ἀλληλεπίδραση τούς ἐσπρωχνε σέ τοῦτο περισσότερο καί, ἐπειδή ἡ Μεσόγειος δέν ἦταν τόσο βαθειά ὅσο σήμερα καί περάσματα ὑπῆρχανε πολλά, ἡ μεταξύ τῶν διαφόρων φυλῶν ἐπικοινωνία δέν ἦταν δύσκολη. Ἡ μυθική ἐποχή ἄρχισε τότε. Ὁ πελασγικός κόσμος, πού κατοικοῦσε τά παράλια καί τά νησιά γύρω ἀπ' τό Αἰγαῖο καί τήν Μεσόγειο, φτιάχνει τά πρῶτα πραγματικά σπίτια του καί τήν πρώτη θρησκεία.

Ἡ θρησκεία στούς Πελασγούς ἦτανε ποίηση, ὅπως καί στούς Ἕλληνες ἀργότερα. Ἦταν δεισιδαίμονες, ἀλλά δέν δούλωναν τό πνεῦμα τους. Ἀγαποῦσαν τήν ζωή καί ζοῦσαν σύμφωνα μέ τούς νόμους τῆς Φύσεως πού τούς θεοποίησαν στήν ἀρχή. Ὅλα ὅσα γι' αὐτούς γράφτηκαν ἀπό ἀρχαίους ἢ νεώτερους συγγραφεῖς, φέρνουν τούς Πελασγούς ὡς πρώτους κατοίκους τῆς πανάρχαιης Ἑλλάδος, πού τότε λεγόταν Πελασγία. Τό ὄνομά τους, τό πιθανώτερο, εἶναι φτιαγμένο ἀπό τό πέλαγος κι ὄχι ἀπό τό πελαργός, ὅπως ἰσχυρίζονται πολλοί, ἀφοῦ Πελασγοί ἦσαν οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι τῶν παραλιακῶν μερῶν καί τῶν νησιῶν, πού ξάπλωσαν ἀργότερα στά μεσόγεια καί στά βουνά κι ἀναμίχθηκαν μέ τούς ἄλλους γεωργούς καί βουνησίους πανάρχαιους κατοίκους.

Ἐδῶ, στήν Ἀττική, οἱ Πελασγοί ἔζησαν πολὺ πρὶν καί τοῦ κατακλυσμοῦ, πού ἔγινε στήν ἐποχή τοῦ πανάρχαιου βασιλιᾶ τῆς Ἀττικῆς Ὠγύγη. Μερικοί τοῦ δίνουν χρονολογία καί λένε τάχα πώς ὁ κατακλυσμός τοῦ Ὠγύγη ἔγινε τό 1796 π.Χ.

Ὅσοι σώθηκαν ἀπό τόν κατακλυσμό ἐκεῖνο, τράβηξαν στά ψηλότερα ἀπό τίς πεδιάδες καί τά παράλια μέρη. Ὁ Ὑμηττός τότε, ὅπως καί τά ἄλλα βουνά τῆς Ἀττικῆς, καί μάλιστα αὐτός, σάν κοντινότερος στίς ἀκτές της, ἔγινε τό καταφύγιο τῶν Πελασγῶν. Τά δάση κι οἱ σπηλιές του δέχτηκαν φιλόξενα τούς τρομαγμένους καί χτυπημένους ἀπό τήν θεομηνία ἐκείνη ἀνθρώπους. Ἀλλά ἡ καταστροφή τούς φόβισε. Ἐγιναν πιό εὐλαβικοί καί ἡ λατρεία στούς θεούς τους ξέσπασε σέ μεγαλοπρέπεια ἀνάλογη μέ τήν ἐποχή καί τίς συνθῆκες της.

ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Οἱ δασωμένες πλαγιές τοῦ Ὑμητοῦ, στά μετὰ τόν κατακλυσμό τοῦ Ὠγύγη χρόνια, γνώρισαν δόξα ὅση ἴσως ποτέ ἄλλοτε δέν τούς μέλλονταν νά γνωρίσουν.

Γύρω ἀπό τίς πηγές οἱ Πελασγοί λάτρευαν τούς θεούς τους μέ θυσίες, προσφορές καί τελετές. Ὁ γυιός τοῦ Ὠγύγη, ὁ Ἐλευσίς, ἔφτιαξε εὐλαβικά τήν πρώτη σοβαρή λατρεία. Ἐχτισε ὀχυρά κοντά στίς πηγές τοῦ Ἰλισοῦ καί τοῦ παραποτάμου του Ἡριδανοῦ, στίς βορειοδυτικές πλαγιές τοῦ Ὑμητοῦ, γιά νά προστατέψῃ ἀπό τούς βέβηλους τά ἱερά τῆς μυστικῆς λατρείας πού πρῶτος ἐκεῖνος ἐδίδασκε.

Στήλωσε βωμούς καί ἱερά στούς θεούς καί πρῶτα ἀπό ὅλους στήν μητέρα Γῆ, πού μέ τήν ἀφθονία τῆς παραγωγῆς της τούς ἔδωσε πλούσια τά μέσα νά ζήσουν.

Οἱ Πελασγοί ἐκεῖνοι, οἱ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ναυτικοί καί ἔμποροι, ἔμαθαν ἔτσι τήν ἀξία τῆς συστηματικῆς καλλιέργειας τῆς γῆς. Οἱ τελετές τους ὀνομάστηκαν τότε γιά πρώτη φορά ὄργια, ἀπό τό ὀργώνω, χωρίς ἡ λέξη αὐτή νά ἔχῃ τήν σημερινή σημασία της.

Σέ λίγον καιρό ἡ ἵδρυση τῶν βωμῶν καί τῶν ἱερῶν πλήθυνε. Ἡ λατρεία τῆς θεᾶς Δήμητρας, τῆς κόρης της Περσεφόνης, τοῦ Διονύσου ἄρχισε στήν Ὑμηττό καί μαζί τους τῶν ἄλλων θεῶν καί θεαινῶν, καί περισσότερο ἀκόμα ἀπό ὅλους, τοῦ ὑπέρτατου θεοῦ Δία καί τῶν παιδιῶν του, Ἀπόλλωνος καί Ἀρτέμιδος.

Τό χτίσιμο τῶν βωμῶν καί τῶν ἱερῶν συνεχιζόταν, μέ γοργότερο ρυθμό ὅσο περνοῦσαν τά χρόνια, ἀπό πῶρινα λιθάρια βέβαια στήν ἀρχή, ἀλλά γιγαντιαῖα καί ἐπιβλητικά. Τεράστια ξόανα ὑψώθηκαν σέ πολλά μέρη τοῦ βουνοῦ, μέ τόν σκοπό νά θυμίζουν στούς ἀδύναμους ἀνθρώπους τήν ἐξουσία πάνω σέ αὐτούς τῶν δυνάμεων τῆς Φύσεως, πού λατρεύονταν μέ τίς μορφές τῶν θεῶν.

Ὅπως στά προηγούμενα ἀναφέραμε, τό ὄνομα Ὑμηττός εἶναι βεβαιωμένο πώς εἶναι πελασγικό, ἀλλά καί γιά μερικές τοποθεσίες του ἔχουμε λόγους νά πιστεύουμε πώς ἀπό τότε πῆραν τά ὀνόματά τους. Τό Ἀστέρι, ἡ Καισαριανή, ἡ Καλλοπούλα στήν δυτική πλευρά, ἡ Παιανία καί τό Κορωπί στήν ἀνατολική, ἔχουν πολλές τέτοιες πιθανότητες.

Ἀπό τίς πολλές μυθικές παραδόσεις, τίς σχετικές κυρίως μέ τήν πανάρχαια πελασγική λατρεία στόν Ὑμηττό, γίνεται φανερό τό πόσο εἶναι δικαιολογημένος ὁ τίτλος του "τό ἱερό βουνό".

Ένας ἀπό αὐτούς τούς μύθους λέει πώς ἡ Λητώ ἔμεινε ἐγκυος ἀπό τόν Δία καί γέννησε τά δίδυμα Ἀπόλλωνα καί Ἀρτέμιδα στόν Ζωστήρα Ὑμηττοῦ, ἡ ἄλλοιῶς πώς κατέβηκε στό ἀκρωτήρι τοῦ Ὑμητοῦ Ζωστήρα, στήν Βουλιαγμένη δηλαδή, ὅπου ἔλυσε τήν ζώνη της κι ἔφυγε ἔπειτα στήν Δῆλο.

Μιά καί ἡ παράδοση τῶν σχέσεων τοῦ Δία μέ τήν Λητώ στρέφεται περισσότερο γύρω στόν Ὑμηττό κι ἀκόμα πιθανολογοῦν ὅτι ἡ θέση, πού εἶχαν στήσει οἱ Πελασγοί τόν βωμό καί τό ξόανο τοῦ Ὑμηττοῦ Δία, βρισκόταν λίγο ψηλότερα ἀπό τά ἐρείπια τῆς Μονῆς Ἀστερίου καί σιμὰ στήν κορυφή, εἶναι πιθανό καί τό ὄνομα Ἀστέρι νά ἔχῃ τήν καταγωγή του ἀπό τήν Ἀστερία, τήν ἀδελφή τῆς Λητοῦς, πού ὁ Δίας κυνήγησε μέ τόν ἔρωτά του πρὶν ἀπό αὐτήν. Ίσως νά πίστευαν πώς στήν θέση ἐκεῖνη ἡ Ἀστερία, στήν προσπάθειά της νά τοῦ ξεφύγῃ, πήδησε ἀπό ἕνα βράχο, μεταμορφώθηκε σέ ὀρτύκι, ἔπεσε ἔπειτα στήν θάλασσα καί ἔγινε τό νησί Ὠρτυγία, ἐκεῖνο δηλαδή ὅπου, καθώς ἄλλη παράδοση λέει, γέννησε ἡ Λητώ.

Ἔτσι ἡ θέση τῆς μεταμόρφωσης τῆς Ἀστερίας ὀνομάστηκε Ἀστέριον καί ὁ θεός Δίας πῆρε ἀπό τότε τό ἐπίθετο Ἀστέριος, ἐπίθετο μέ τό ὅποιο λατρεύτηκε στήν πελασγική Κρήτη, πού ὅλα τήν φέρνουν νά εἶχε πολὺ στενές σχέσεις μέ τούς Πελασγούς τῆς Ἀττικῆς καί κυρίως τοῦ Ὑμητοῦ.

Στίς ἴδιες τοποθεσίες πού ὁ Πανσανίας γράφει πώς ἦταν, στήν ἱστορική ἀρχαία ἐποχή, βωμοί καί ἀγάλματα τοῦ Ὀμβρίου Διός καί τοῦ Προοπίου Ἀπόλλωνος, μπορούμε νά δεχθοῦμε πώς ἦσαν στημένα καί τά πελασγικά, τοῦ Ὀμβρίου Διός κοντά στήν σπηλιά τοῦ Λιονταριοῦ καί τοῦ Προοπίου Ἀπόλλωνος ψηλότερα ἀπό τήν Παιανία, στό βουνό, ἐκεῖ πού λατρεύτηκε περισσότερο ὁ Ἀπόλλων στά χρόνια ἐκεῖνα. Καί τό Κορωπί ἐπίσης δέν παύει νά συγκεντρώνει, γιά τήν πανάρχαια καταγωγή τοῦ ὀνόματός του, ὅσο καί γιά τήν λατρεία διαφόρων θεῶν τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς, σοβαρά στοιχεῖα γιά λογαριασμό του.

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΝΑΓΟΥ: ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ

Ἡ σύγκριση τῶν πορισμάτων τῆς Παλαιοντολογίας, τῆς Ἀρχαιολογίας καί τῆς Ἱστορίας ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα στό σύνολό της λαμβανομένη, διατρέχει τροχιά προϊούσα, τῆς ὁποίας ἡ μέν ἀφειρηρία ἄρχιζε ἀπό καταστάσεως ἀτελεστάτης, σχεδόν κτηνώδους, ἡ δέ ἐπέκτασή της τήν φέρει βαθμιαίως σέ ἐπίπεδα ὑψηλότερα.

Ἡ ἀρχική ἀτέλεια τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τό ἔρριψε σέ καώδη κατάσταση, στήν ὁποία καί τώρα ἀκόμη εὐρίσκεται, ἐκ τῆς ὁποίας δέν δύναται νά διακρίνῃ τήν εὐρεῖα λεωφόρο, τήν διαγραφεῖσα ὑπό τῆς Φύσεως γιά τό ἀνθρώπινο πνεῦμα καί τήν ἄγουσα αὐτό στήν τελειότητα καί τήν πλήρη του ἀποκατάσταση.

Ἀπόδειξη τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα δέν βαίνει εὐθύς πρὸς τόν σκοπόν της, εἶναι ὅτι ἀγνοεῖ τόν σκοπό της. Τό ὅτι δυσχεραίνει στήν πρόοδό της ἐπάνω σέ ἀγκάθια καί τριβόλους καί προσκóπει σέ σκοπέλους σέ κάθε της βῆμα, ἐπιμαρτυρεῖ τό καθολικό συναίσθημα ὅλων. Ποιός, ἐκτός κι ἂν εἶναι ἀναίσθητος, δύναται νά ἰσχυρισθῇ, ὅτι ἀπολαμβάνει τήν χαρά τῆς ζωῆς, ὅτι ὁ βίος του δέν εἶναι ἐξυφασμένος μέ στερήσεις, μέ λύπες καί μέ ὀδύνες; Ποιός δύναται νά ἀρνηθῇ ὅτι ὁ βίος μας εἶναι ἀφόρητος; Ποιός δέν ὀνειροπολεῖ, γιά τόν ἑαυτό του τουλάχιστον, κατάσταση καλύτερη;

Ὅμως ἂν καί ἡ κατάσταση τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἶναι σήμερα λυπηρή, ἐν τούτοις δέν δύναται νά εἶναι γιά πάντα ἔτσι. Αὐτό μαρτυρεῖ ἡ μελέτη τῆς Ἱστορίας, ἡ ἀποκαλύπτουσα τήν βαθμιαία ἐξέλιξη τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ ἀνθρωπίνη ἐπιστήμη μέ ὅλη τήν ἀτέλειά της ἐξακρίβωσε ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὠθεῖται πάντοτε πρὸς τά πρόσω ἀπό τόν καθολικό νόμο τῆς Φύσεως, τόν νόμο τῆς ἐξελίξεως, καί πάντοτε θά συντελῇται σέ αὐτήν πρόοδος. Ἡ σημερινή ὀδύνη θά μεταβληθῇ αὔριο σέ χαρά καί τά προσκόμματα θά ἐκλείψουν, διότι ἡ πρόοδος θά διαλύσῃ τά σκόπη καί θά ἐπικύσῃ φῶς, τό ὁποῖον διαφωτίζοντας τίς συνειδήσεις καί καταυγάζοντας τό ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχει νά βαδίσῃ ἡ ἀνθρωπότητα, θά τήν φέρῃ πρὸς τόν σκοπό της καί σέ καλύτερη κατάσταση βίου.

Ἡ πρόοδος λοιπόν διέπει τίς τύχες τῆς ἀνθρωπότητος καί ἔχει ὥς ἀποτέλεσμα τήν ἀναμόρφωση τῶν ὑπαρχόντων κοινωνικῶν ὄρων, τήν παγίωση συνθηκῶν ἐξασφαλιζουσῶν τήν καθολική εὐδαιμονία ὅλων καί τήν βαθμιαία ἐξάγνιση καί τελειοποίηση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό σωματική καί πνευματική ἀποψη.

Ἡ ἀναμόρφωση αὐτή τοῦ ἀνθρώπου καί τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν διά τῆς προόδου δέν δύναται παρά νά συντελεσθῇ, καί εἶναι ζήτημα χρόνου μόνον. Ὁ κοινωνικός βίος, ὅπως ὑφίσταται σήμερα, εἶναι τόσο δαιδαλώδης καί πλήρης ἀνομιῶν καί ἐλαττωμάτων, ὥστε δέν δύναται παρά νά ὑποστῇ κάποια θεμελιώδη μεταβολή. Οἱ ἄνθρωποι πού συναισθάνονται βαθύτερα τά

τραύματα, τά ὁποῖα ἐπιφέρει ἐπὶ τῶν ἀτόμων ἡ ἐπικρατοῦσα σήμερα ἀταξία, ἔχουν πολλαπλασιασθῇ τόσο πολύ, ὥστε δύναται κάποιος νά εἰκάσῃ ἀπό αὐτό, ὅτι πλησιάζει ὁ χρόνος τῆς ἀναμορφώσεως τῆς κοινωνίας.

Ἦδη πολλοί πρόσκοποι τῆς ἀνθρωπίνης προόδου, ἐρευνῶντες ἐπισταμένως τά πράγματα, καταδεικνύουν μέ ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα ὅτι πολλές κοινωνικές συνθήκες, οἱ ὁποῖες χρησίμευσαν μέχρι τώρα ὡς κανόνας τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως, βασίζονται σέ σφαλερά δεδομένα παραδοθέντα ἀπό παλαιότερες γενεές, τά ὁποῖα ἡ παρατήρηση καί ἡ ἐπιστήμη καταδεικνύουν παράλογα καί βλαβερά.

Ἡ ἀνθρωπότητα, φωτιζομένη ἀπό τά μεγάλα της πνεύματα, κατανοεῖ βαθμυδόν τίς λειτουργίες τῆς Φύσεως, μεταβάλλει τόν τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι καί ἀπό τήν μεταβολή αὐτήν προκύπτει νέο φῶς στά ἀνθρώπινα πράγματα, ὑποσχόμενο νά ἀναγάγῃ τά ἄτομα καί τίς κοινωνίες σέ ὑψηλότερη βαθμίδα. Βαθμυδόν καί κατ' ὀλίγον, ἐφ' ὅσον ἡ κατανόηση αὐτῆς τῶν φυσικῶν νόμων εὐρύνεται καί ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται σέ ἐπίγνωση τῶν συνθηκῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων διέπεται ὡς φυσικό ὄν, καί ἐφαρμόζει τίς συνθήκες αὐτές στίς πράξεις καί τίς ἐνέργειές του, προσεγγίζει περισσότερο πρὸς τήν τελειότητα τοῦ βίου. Ἔτσι κάποια ἡμέρα θά φθάσῃ στήν πρέπουσα κατάσταση, κατά τήν ὁποία θά οἰκῇ, θά ἐνδύεται, θά τρώγῃ, θά ἐργάζεται, θά δαικωνίζῃ τό γένος του, θά πολιτεύεται, θά συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς ὁμοίους του καί θά βιοῖ καθόλου συμφώνως πρὸς τίς ὑπαγορεύσεις τῆς ἐπιστήμης, δηλαδή τῆς Φύσεως καί τῆς λογικῆς.

Μεταξύ τῶν ὄρων τοῦ βίου τῶν δεομένων ἀναμορφώσεως, ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων ἡ μεταβολή ἐπείγει περισσότερο, ἀναφέρονται στό σύστημα τῆς τροφῆς. Ἡ τροφή εἶναι ἀντικείμενο μεγίστου ἐνδιαφέροντος καί ἀπολύτου ἀνάγκης γιά τόν ἄνθρωπο· εἶναι πρᾶγμα γιά τήν ἀποκτῆση τοῦ ὁποίου καταναλώνουμε τό μεγαλύτερο μέρος τῶν δυνάμεών μας, καί ὅμως γιά τήν τελειοποίησή του καθόλου δέν φαίνεται νά ἐνδιαφερόμαστε.

Ἡ ἐπιστήμη μᾶς ὑποδεικνύει ὅτι ἡ κρεοφαγία προσεγγεῖ μέγιστες βλάβες, πληροφоруόμεθα ὅτι ἡ διαίτά μας συντελεῖ ὥστε νά πολλαπλασιάζωνται οἱ νόσοι καί ἰδίως τά νευρικά νοσήματα καί ὁ ἀρθριτισμός, καί ὅμως ἐμμένουμε στήν διαίτα τήν κληροδοτηθεῖσα σέ ἐμᾶς ἀπό τήν ἀμάθεια τῶν ἀνθρώπων τῆς προηγηθείσης γενεᾶς, χωρίς νά λαμβάνουμε κανένα μέτρο γύρω ἀπό αὐτό.

Ἐν τούτοις ἡ ἐκλογή τῆς ἀρμοζούσης στήν φύση μας τροφῆς δέν εἶναι ζήτημα ἐπουσιώδης. Εἶναι σπουδαιότατο καί θίγει ἀμέσως μέν τήν ὑγιεινή μας κατάσταση, ἐμμέσως δέ ἀποτελεῖ τήν βάση κάθε ἀνθρωπίνης ἐνεργείας.

Ἡ τροφή δέν εἶναι ἀπλῶς ζήτημα ὀρέξεως, ἀλλά ἐξ αὐτῆς σπουδαιότατα ἐμπρεάζεται ἡ κατάσταση τοῦ ὁργανισμοῦ μας· ἐπειδή δέ κάθε ἐνέργειά μας εἶτε πνευ-

- ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ -

ματική εἴτε σωματική, συντελεῖται διά μέσου τοῦ ὁργανισμοῦ, ἐπόμενο εἶναι, ὅτι κάθε βλάβη ἐπιφερομένη διά τῆς κακῆς διαίτης στόν ὁργανισμό μας ἔχει τόν ἀντίκτυπό της ἐπὶ τῶν πνευματικῶν καί σωματικῶν μας ἐνεργειῶν. Εἶναι λοιπόν τό ζήτημα τῆς τροφῆς ζήτημα πνευματικό καί κοινωνικό, πού ἐνδιαφέρει τοὺς πάντες.

Μάλιστα ἡ σύνδεση τοῦ σώματος πρὸς τό πνεῦμα εἶναι τέτοια ὥστε ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ἀναμορφώσεως εἴτε τῶν ἀτόμων, εἴτε τῆς κοινωνίας, σπουδαιότατη ἀσκεῖ ἐπίδραση ἡ ὁργανική ἀναμόρφωση καί ὁ ἐξαγνισμός τοῦ σώματος· γι' αὐτό ἐπείγει ἡ μεταρρύθμιση τῆς διαίτης σύμφωνα μέ τίς ὑπαγορεύσεις τῶν νόμων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἀπό τήν στενή αὐτὴν σύνδεση τοῦ σώματος πρὸς τό πνεῦμα προκύπτει ἡ ἀλληλοπάθεια τῶν δύο αὐτῶν στοιχείων τῆς ὑποστάσεώς μας. Ἐξασθενεῖ ὁ ὁργανισμός, καί τό πνεῦμα δέν δύναται νά δράσῃ. Ἡ ἔνταση τῆς θελήσεως τοῦ πνεύματος δύναται νά ἀποκαταστήσῃ τήν ὑγεία τοῦ ὁργανισμοῦ καί νά τόν ὠθήσῃ σέ ἐκδήλωση ζωῆς καί ἐνεργητικότητος. Ἀναπηρίες, ἀτέλειες καί ἄλλα πάθη τοῦ ὁργανισμοῦ προσθέτουν πάθη στήν διάνοια καί προκαλοῦν στρέβλωση τῶν συναισθημάτων.

Ἀντιθέτως πρὸς αὐτά, κάθε τελειοποίηση τῆς ὁργανικῆς φύσεως ἀναγκαίως ἐπιφέρει τήν ἀνύψωση τοῦ πνευματικοῦ καί τοῦ ἠθικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἀνθρώπου, διότι σέ αὐτήν τήν περίπτωση ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾷ τελειότερο μέσον ἐκδηλώσεως, καί συνεπῶς τελειότερες θά εἶναι καί οἱ ἐνέργειές του. Καί ὄχι μόνον ἀπό αὐτήν τήν ἀποψη ἐπιδρᾷ ἡ τροφή στόν ὁργανισμό, καί ἐμμέσως στό πνεῦμα, ἀλλά ἀσκεῖ καί ἄμεση ἐπίδραση σέ αὐτό. Οἱ ἀπέχοντες συστηματικῶς τῆς κρεοφαγίας, γιά παράδειγμα, οἱ ἀποδοκιμάζοντες τήν σφαγή τῶν ζώων καί θεωροῦντες αὐτήν βάρβαρη καί ἀντιφυσική, θά κρίνουν ὅτι εἶναι ἀκόμη ἀδικώτερο τό νά φονεύσουν ἓνα ἄνθρωπο ἢ νά κηρύξουν ἓνα πόλεμο, ὁ ὁποῖος θά στοιχίσῃ τήν ζωὴν σέ μυριάδες ἴσως υπάρξεις ἐκ τῶν ζωτικωτέρων.

Ὡστε λοιπόν ἡ τροφή, ἐξεταζομένη ἀπό ὅλες τίς ἀπόψεις, ἔχει μεγάλη ἐπίδραση ἐπὶ ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν, καί ἔργο ἐξόχως ἀνθρωπιστικό καί ἀναμορφωτικό εἶναι ἡ μεταρρύθμισή της, κατά τρόπο ὥστε νά προσαρμοσθῇ τελείως πρὸς τήν φύση μας καί πρὸς τίς ἀνάγκες τοῦ πνεύματός μας.

Καθῆκον λοιπόν ἔχουμε νά ἐξευγενίσουμε τό σύστημα τῆς διαίτης μας καί κατά πρώτιστο λόγο νά καταργήσουμε τό ὀλέθριο σύστημα τῆς κρεοφαγίας, διότι διά τοῦ μέσου αὐτοῦ, πλὴν τῶν ἄλλων ἀμεσσωτέρων ἀτομικῶν ὠφελημάτων, τά ὁποῖα ἐπιτυγχάνουμε, ἐξαγνίζουμε τόν ὁργανισμό μας, ἀνυψώνουμε τό πνεῦμα μας, προσδίδουμε περισσότερη εὐγένεια στά αἰσθήματά μας καί γενικῶς συντελοῦμε στήν ἐξέλιξη καί συνεπῶς στό μεγαλεῖο καί τήν εὐδαιμονία τῆς ἀνθρωπότητος, μετὰ τῆς

ὁποίας συνδεόμαστε μέ ἀδιάρρηκτους δεσμούς ἀλληλεγγύης.

Ἡ ἀναμόρφωση τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, καί εἰδικῶς τῆς τροφῆς, δέν εἶναι ζήτημα αἰσθηματικό, τοῦ ὁποίου ἡ ἐφαρμογή ἐπαφίεται στίς διαθέσεις μας, ἀλλά εἶναι ἀνάγκη ἐπιβαλλομένη στόν ἄνθρωπο χάριν τῆς ἴδιας τῆς υπάρξεώς του.

Διότι ὁ ἄνθρωπος εἶναι φυσικό ὄν, τό ὁποῖο διοργανώθηκε κατά κάποιον ὀρισμένο τρόπο, ὑπαγορευθέντα ὑπὸ τῶν νόμων τῆς καθολικῆς τοῦ Σύμπαντος ζωῆς. Ἡ ὑπαρξή του, λοιπόν, ἐξαρτᾶται ἀπό ὀρισμένους ὄρους, ἄνευ τῆς πληρώσεως τῶν ὁποίων αὐτός δέν δύναται νά υπάρξῃ. Οἱ ὅροι αὐτοὶ καθορίζουν τίς βιολογικές ἐνέργειες τοῦ ἀνθρώπου, ἐξ αἰτίας δέ αὐτοῦ εἶναι ὑποχρεωτικοί γι' αὐτόν, ἐνῶ ἡ θέλησή του καθόλου δέν δύναται νά μεταβάλλῃ ἢ νά ἀλλοιώσῃ τοὺς ὄρους αὐτοὺς. Κατά τήν γνώμη τῶν σπουδαιωτέρων φυσιολόγων ὁ ἄνθρωπος, ὅσον ἀφορᾷ στήν τροφή, εἶναι ζῶο τοῦ ὁποίου ὁ ὁργανισμός ἔχει διαπλασθῇ γιά νά τρέφεται ὄχι μέ σάρκες, ἀλλά μέ καρπούς καί ἄλλα προϊόντα τοῦ φυτικού βασιλείου.

Ἡ διαίτα αὐτῆ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κατά τήν ἀνωτέρω σκέψη μας ὑποχρεωτική γι' αὐτόν. Παραβαίνοντας δέ ὁ ἄνθρωπος τόν ὅρο τοῦτο καί τρώγοντας κρέας, τίθεται ἐκτός τῆς σφαίρας τῶν ὄρων, ὑπὸ τῶν ὁποίων διέπεται ἡ ὑπαρξή του, καί κατ' ἀκολουθίαν ὑφίσταται τίς ποινές πού ἀπορρέουν ἀπό τήν παράβαση αὐτήν, ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτουν οἱ νόσοι τοῦ σώματος καί τοῦ πνεύματος, ἡ καταστροφή τῆς ὑγείας καί συνελόντ' εἰπεῖν ὁ ἐκφυλισμός καί ἡ πτώση τοῦ γένους μας.

Εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι τήν ὀλεθρία ἐπίδραση τῆς κρεοφαγίας ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου εἶχαν ἐξετάσει ὅλοι οἱ ὀληθεῖς φιλόσοφοι τῶν παρωκνημένων αἰώνων, ὅλα δέ τά σοβαρά πνεύματα ὅλων τῶν ἐποχῶν ἐφήρμοσαν καί δίδαξαν τήν ἄνευ κρέατος φυσική διαίτα ὡς τήν μόνη ἀρμόζουσα στόν ἄνθρωπο. Οἱ σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος καί πρὶν ἀπὸ αὐτοὺς οἱ μεγάλοι ὀδηγοὶ τῶν λαῶν στήν Αἴγυπτο, Κίνα καί Ἰνδία ἐφήρμοσαν τήν φυτοφαγία ὄχι ἐξ αἰτίας κάποιου μάταιου μυστικισμοῦ, ἀλλά διότι κάτοχοι ὄντες ὑψηλῶν γνώσεων ἐγνώριζαν ποιά εἶναι ἡ ὀληθής ἀνθρωπίνη διαίτα καί ποιές βλάβες ἐπιφέρει ἡ ἐναντίον τῆς φύσεως ζωή.

Ἡ ὁμόφωνος λοιπόν γνώμη ὅλων τῶν σοφῶν καί οἱ παρατηρήσεις τῶν νεωτέρων ἐπιστημόνων συμπίπτουν στήν ἰδέα, ὅτι ἡ κρεοφαγία εἶναι σύστημα καταδικαστέο, διότι ἐπιφέρει πολλὰ δεινά. Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ὀφείλει κάθε ἄνθρωπος πού φεῖδεται ἑαυτοῦ καί τοῦ συνόλου τῆς κοινωνίας, νά ἀκολουθήσῃ καί νά ἐφαρμόσῃ τήν γνώμη αὐτήν, γιά νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ ὀλέθρια κατάσταση τῆς ὁποίας τά συμπτώματα εἶναι αἰσθητὰ σέ ὅποιον ἔχει τήν δύναμη νά λογικεύεται.

Ο Πίναξ του Κέβητος είναι διάλογος με ήθικό περιεχόμενο: Μερικές από τις εκδόσεις έχουν τίτλο "Κέβητος Θηβαίου Πίναξ", πράγμα που μαρτυρεί πως τον διάλογο θεωρούν έργο του Σωκρατικού Κέβητος. Αυτό όμως δεν μπορεί να είναι αληθές, διότι το θέμα του είναι μία αλληγορική οντότης και όχι μύθος. Η αλληγορία ανήκει σχεδόν ολοκληρωτικά στους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Η γνώμη που διατυπώνεται στον διάλογο πως η παιδεία είναι αντίδοτο κατά παντός κακού, απαλλάσσει τον άνθρωπο από την άγνοια και την πλάνη και τον οδηγεί στην επιστήμη και τις άλλες αρετές και τελικά στην ευτυχία, χωρίς να υπάρχει πιά κίνδυνος να ένοκληθθ από κανένα κακό, υπάρχει και στο έργο του Μουσωνίου Ρούφα, ο οποίος υπήρξε στωικός φιλόσοφος της τρίτης περιόδου.

Έτσι λοιπόν μία και η βιοθεωρία του διαλόγου είναι στωική, είναι πολύ πιθανόν ο διάλογος αυτός να εγράφη από κάποιον μαθητή του Μουσωνίου Ρούφου, δηλαδή στην αυτοκρατορική περίοδο της ρωμαϊκής ιστορίας.

Βεβαίως το όνομα Κέβης δεν έχει σχέση με τον γνωστό μαθητή του Σωκράτους που ήταν από την Θήβα, απλώς είναι συνωνυμία. Ο μαθητής αυτός του Μουσωνίου Ρούφου ήταν πιθανόν από εκείνους που εσύχναζαν στην "έν Γυάρω" έρημική κατοικία του φιλοσόφου, όπου έμενε εξόριστος.

Η διδασκαλία που αναπτύσσεται στον πίνακα είναι προσαρμοσμένη στην νέα κατεύθυνση της στωικής φιλοσοφίας, η οποία εν αντιθέσει προς τον θεωρητικό χαρακτήρα που την διέκρινε στις δύο προηγούμενες περιόδους είναι πρακτική. Αντλεί πίο πολύ το περιεχόμενό της από το συναίσθημα παρά από την λογική και διδάσκει μάλλον την ήθική υπό το πνεύμα των αποκτήσεων της αρετής παρά ερευνάει την ουσία αυτής.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

Ο ύποτιθέμενος Κέβης (άφηγητής της ιστορίας αυτής) και κάποιοι φίλοι του έτυχε να περπατούν μέσα στο ιερό του Κρόνου σε κάποια έλληνική πόλη.

Παρατηρούσαν τα αφιερώματα που ήταν εκεί και μεταξύ αυτών μία πλάκα έντοιχισμένη στον ναό, η οποία είχε μία εικόνα περίεργη, της οποίας τό περιεχόμενο δεν μπορούσαν να εξηγήσουν τί φανέρωνε. Κατά την γνώμη τους ούτε πόλις ήταν, ούτε στρατόπεδο, αλλά ένας περιβόλος με δύο άλλους έσωτερικούς περιβόλους,

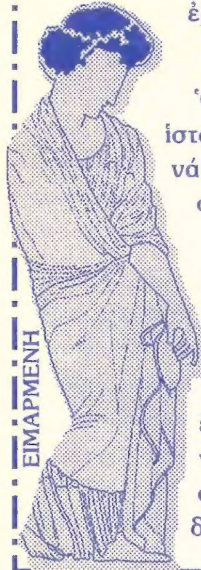
ένα μεγαλύτερο και ένα μικρότερο. Ο πρώτος περιβόλος είχε και πύλη. Κοντά στην πύλη τους κατά την γνώμη τους στεκόταν πολύς όχλος και μέσα στον περιβόλο φαινόταν αρκετό πλήθος γυναικών. Μπροστά στην είσοδο του πρώτου περιβόλου στεκόταν ένας γέρος και φαινόταν σαν να έδινε κάποια διαταγή στον όχλο που θά έμπαινε.

Επειδή για αρκετή ώρα άπορούσαν για τό περιεχόμενο της εικόνας, ένας γέρος που παραστεκόταν τους είπε: Δεν παθαίνετε φίλοι μου τίποτα τό φοβερό, επειδή βρίσκεσθε σε αδυναμία να νοιώσετε τό περιεχόμενο αυτής της εικόνας. Αλλά και από τους ντόπιους πολλοί δεν ξέρουν τί τέλος πάντων σημαίνει αυτή η ιστορία· διότι τό αφιέρωμα δεν είναι δημόσιο· αλλά κάποιος ξένος ήλθε κάποτε εδώ που ήταν συνετός και ίκανός στην σοφία και εξήλεψε και μέ λόγιους και μέ έργα την ζωή του Πυθαγόρα και του Παρμενίδη και αφιέρωσε στον Κρόνο αυτήν την εικόνα.

Στην επίμονη παράκληση και αγωνία των επισκεπτών ο γέρος άρχισε να τους λέει τί θέλει να πη ή εικόνα πάνω στην έντοιχισμένη πλάκα. Τους είπε, λοιπόν ότι ο πρώτος περιβόλος παριστάνει την ζωή και αυτοί που στέκονται εμπρός από την πύλη είναι εκείνοι, δηλαδή οί ψυχές που πρόκειται να μπουν στην ζωή, δηλαδή να μετενσαρκωθούν. Και ο γέρος που στέκεται από πάνω και κρατεί ένα καρτί στο χέρι και μέ τό άλλο σαν να δείχνει κάτι, αυτός είναι ο Δαίμων, ο οποίος συμβουλεύει αυτούς που πρόκειται να μπουν στην ζωή, τί πρέπει να κάνουν και δείχνει ποίό δρόμο πρέπει να βαδίζουν, αν σκοπεύουν να σωθούν στην ζωή.

Εμπρός από την πύλη υπάρχει ένα κάθισμα στο οποίο κάθεται μία γυναίκα μέ προσποιητό ήθος και φαινομενικά έλκυστική και κρατεί στο χέρι ένα ποτήρι. Αυτή η γυναίκα συμβολίζει την άπατη που παραπλανά όλους τους ανθρώπους. Αυτή η γυναίκα, δηλαδή η Πλάνη, ποτίζει μέ την δύναμή της αυτούς που μπαίνουν στην ζωή. Τό ποτό αυτό είναι η πλάνη και η άγνοια.

Οί ψυχές αφού τό πιουν, μπαίνουν στην ζωή. Άλλες πίνουν πολύ και άλλες λίγο, δηλαδή άλλοι πλανεύονται πολύ και άλλοι λίγο. Μέσα από την άλλη πύλη υπάρχει ένα πλήθος από γυναίκες εταίρες μέ λογής λογής μορφές. Αυτές είναι οί Δόξες, οί Επιθυμίες και Ήδονές. Όταν λοιπόν ο όχλος μπαίνει μέσα, αναπαυδούν και αγκαλιάζουν η κάθε μία και από ένα και έπειτα τους οδηγούν. Τους οδηγούν άλλες στην σωτηρία και άλλες στην καταστροφή. Όλες βέβαια υπόσχονται ότι θά τους οδηγήσουν σε μία καλύτερη ζωή,

ΕΙΣΑΓΜΕΝΗ

ΠΙΣΤΙΣ

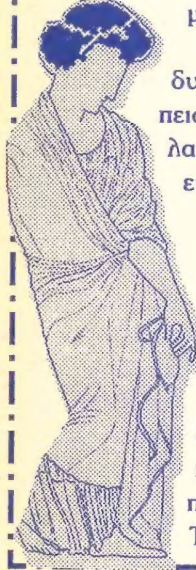
γεμάτη ευτυχία και ωφέλεια. Όσοι έχουν ποιισθθ από την Άπατη μέ άγνοια και πλάνη δεν βρίσκουν ποίος δρόμος στην ζωή είναι αληθινός, αλλά περιπλανώνται στά τυφλά.

Η γυναίκα που στέκεται επάνω σε ένα λιθάρι στρογγυλό και μοιάζει σαν τυφλή και τρελλή είναι η Τύχη, η οποία δεν είναι μονάχα τυφλή και τρελλή αλλά και κωφή. Αυτή τρέχει παντού και από άλλους αρπάζει τά υπάρχουν και σε άλλους τά δίνει. Αλλά και σε εκείνους που τά έδωσε τά αφαιρεί άμέσως και τά δίνει σε άλλους στά τυφλά και μέ άβεβαιότητα. Και τό γεγονός ότι στέκεται επάνω σε ένα λιθάρι δείχνει ακριβώς αυτό τό γεγονός ότι δηλαδή η συμπεριφορά της δεν είναι σταθερή ούτε βεβαία. Διότι άποτυχίες μεγάλες και σκληρές συμβαίνουν όταν κάποιος δώση έμπιστοσύνη σ' αυτήν.

Ο πολύς κόσμος που στέκεται γύρω της είναι οί άπερίσκεπτοι και ζητεί ο καθένας από αυτούς όσα αυτή πετάει. Άλλοι απ' αυτούς είναι χαρούμενοι και άλλοι τείνουν τά χέρια από στενοχώρια. Εκείνοι που φαίνονται χαρούμενοι και γελαστοί είναι εκείνοι που έχουν πάρει κάτι από αυτήν. Αυτοί ονομάζουν την τύχη αυτήν καλή. Εκείνοι που φαίνονται ότι κλαίνε είναι εκείνοι από τους οποίους αφήρεσε όσα πρωτύτερα είχε δώσει. Αυτήν πάλι την λένε κακή τύχη. Αυτά για τά όποια καίρονται η κλαίνε οί άνθρωποι όταν τους τά δίνει η τους τά αφαιρεί η Τύχη, οί περισσότεροι άνθρωποι τά νομίζουν ως αγαθά, και είναι ο πλούτος, η δόξα, η έξουσία, η ευγενής καταγωγή κ.λ.π.

Περνώντας την πύλη οί άνθρωποι εισέρχονται σε άλλον περιβόλο όπου εκεί στέκονται γυναίκες στολισμένες σαν τις εταίρες. Αυτές είναι η Άκράτεια, η Άσωτεια, η Άπληστία και η Κολακεία. Αυτές κοιτάζουν αυτούς που πηραν κάτι από την Τύχη. Αυτές πλησιάζουν τους δήθεν τυχερούς και τους αγκαλιάζουν, τους κολακεύουν και αξιώνουν να μένουν κοντά τους λέγοντας ότι θά περάσουν μία ευχάριστη και χωρίς δυστυχία ζωή. Εάν κάποιος απ' αυτούς πεισθθ από αυτές να ριχθθ στην απόλαυση, μέχρις ενός σημείου του φαίνεται ευχάριστος αυτός ο τρόπος ζωής. Όταν όμως έλθει στά λογικά του, καταλαβαίνει ότι δεν έτρωγε αλλά κατατρωγόταν από αυτήν και πάθαινε ζημία.

Γίνεται έτσι δούλος αυτών των γυναικών και φέρεται μέ άπρέπεια, δηλαδή ληστεύει, άποστερεί, ιεροσυλεί, προδίδει και γενικά κάνει βλαβερά πράγματα. Μετά όμως τόν περιμένει η Τιμωρία.

ΠΙΣΤΙΣ

Πίο πέρα, σε ένα τόπο σκοτεινό και στενό στέκονται άλλες γυναίκες. Αυτές είναι ρυπαρές, άσχημες και κακοντυμένες. Από αυτές λοιπόν εκείνη που κρατεί μαστίγιο ονομάζεται Τιμωρία, εκείνη που έχει τό κεφάλι ανάμεσα στά γόνατά της λέγεται Λύπη και εκείνη που μαδάει τά μαλλιά της Όδύνη.

Υπάρχει κοντά σ' αυτές και ένας άνδρας που είναι άσχημος και γυμνός και μαζί μ' αυτόν μία άλλη όμοιά του άσχημη και λεπτή. Ο ένας ονομάζεται Όδυρμός και η άλλη Άθυμία και είναι άδελφή του. Σε αυτούς λοιπόν παραδίδεται και μ' αυτούς ζή τιμωρούμενος. Έπειτα πάλι στο άλλο οίκημα ρίχνεται στην Κακοδαιμονία και εκεί τελειώνει την υπόλοιπη ζωή του μέ κάθε δυστυχία, αν δεν τόν συναντήσει κατά τύχη η Μετάνοια.

Αν τόν συναντήσει η Μετάνοια, τόν βγάζει από τις συμφορές και συσταίνει άλλη Δόξα που οδηγεί στην αληθινή Παιδεία αλλά ταυτόχρονα και εις εκείνη που λέγεται Ψευδοπαιδεία. Αν δεχθθ ευχάριστα αυτήν την Δόξα που θά τόν οδηγήσει στην αληθινή Παιδεία, αφού καθαρισθθ απ' αυτήν σώζεται και γίνεται ευτυχισμένος και καλότυχος στην ζωή του· αλλιώς πάλι παρασύρεται από την Ψευδοπαιδεία. Αυτή παριστάνεται μέ μία γυναίκα που φαίνεται πως είναι πολύ καθαρή και περιποιημένη και στέκεται κοντά την είσοδο στον έπόμενο περιβόλο. Αυτήν οί πίο πολλοί και κούφιοι άνθρωποι την λένε Παιδεία· δεν είναι όμως παρά η Ψευδοπαιδεία. Εκείνοι που σώζονται όταν θέλουν να έλθουν στην αληθινή Παιδεία, εκεί κατά πρώτον έρχονται. Υπάρχουν οί Έρασταί της Ψευδοπαιδείας που έχουν πλανηθθ και νομίζουν ότι συναναστρέφονται μέ την αληθινή Παιδεία, όπως είναι οί ρήτορες, οί άστρολόγοι, οί κριτικοί, οί ήδονικοί κ.λ.π.

Ο δρόμος που οδηγεί στην αληθινή Παιδεία είναι ανηφορικός και δύσβατος και γι' αυτό άλλωστε λίγοι πορεύονται σε αυτόν. Ο δρόμος αυτός οδηγεί σε ένα βουνό πάνω στο οποίο εύρίσκεται ένας μεγάλος, άπόκρημνος και ύψηλός βράχος. Στόν βράχο αυτόν στέκονται δύο γυναίκες ζωηρές μέ καλή υγεία, οί όποιες μέ μεγάλη προθυμία απλώνουν τά χέρια τους. Αυτές οί γυναίκες είναι η Έγκράτεια και η Καρτερία· είναι άδελφές και παρακινούν όσους φθάνουν σε αυτόν τόν τόπο να έχουν θάρρος και να μη δειλιάζουν λέγοντας ότι λίγο άκόμη πρέπει να υπομείνουν και έπειτα θά φθάσουν σε ώραίο τόπο.

Σε όσους ανέβουν τόν βράχο, οί δύο γυναίκες τους δίνουν δύναμη και θάρρος και υπόσχονται ότι θά τους οδηγήσουν

ΠΙΣΤΙΣ

στην Ἀθηναίη Παιδεία και δείχνουν σε αυτούς πόσο ὠραῖος εἶναι ὁ δρόμος και ὁμαλός και εὐκολοδιάβατος και χωρίς κανένα ἔμπόδιο. Ὁ δρόμος αὐτός στην συνέ-
χεια ὁδηγεῖ σε ἓνα τόπο πού εἶναι χλοερός, ὠραῖος και φωτεινός. Αὐτός ὁ τόπος εἶναι τό οἶκημα τῶν εὐτυχι-
σμένων. Διότι ἐκεῖ μένουν ὅλες οἱ Ἀρετές και ἡ Εὐτυχία.

Στόν τόπο αὐτόν ὑπάρχει μία πύλη πού ὁδηγεῖ σε ἄλλον περίβολο. Κοντά στην πύλη στέκεται μία γυναῖκα μέ ἥρεμο πρόσωπο, ὠριμη κατά τήν ἡλικία και διαλε-
κτική, μέ ἀπλή και ἀστολίστη ἐνδυμασία. Αὐτή στέκεται πάνω σε τετράγωνη στερεά βάση. Καί μαζί μέ αὐτήν εἶναι δύο ἄλλες γυναῖκες πού φαίνονται θυγατέρες της. Ἀπό αὐτές ἡ πρώτη πού εἶναι στην μέση εἶναι ἡ Παιδεία και οἱ δύο ἄλλες ἡ Ἀλήθεια και ἡ Πειθώ. Ἡ μεσαία γυναῖκα, δηλαδή ἡ Παιδεία, δίνει στους ἀνθρώπους θάρρος, ἀφοβία και γνώση. Στέκεται γιά νά ποτίζει αὐτούς πού ἔρχονται μέ τήν καθαρτική δύναμη. Ἐπειτα ὅταν καθαρισθοῦν τούς ὁδηγεῖ στις Ἀρετές.

Ὅταν κάποιος ἔλθει στην Παιδεία, αὐτή τόν καθαρίζει πρῶτα και τοῦ ἀποβάλλει ὅλα τά κακά μέ τά ὁποῖα ἦλθε. Τά κακά αὐτά εἶναι ἡ Ἀγνοία και ἡ Πλάνη, ἡ Ἀπάτη, ἡ Ὑπερηφάνεια, ἡ Ἐπιθυμία, ἡ Ἀκράτεια, ἡ Ὀργή και ἡ Φιλαργυρία. Ὅταν καθαρισθῇ τόν ἀποστέλλει στην Ἐπιστήμη και στις ἄλλες Ἀρετές, οἱ ὁποῖες εἶναι ἡ Ἀνδρεία, ἡ Δικαιοσύνη, ἡ Καλοκαγαθία, ἡ Σωφροσύνη, ἡ Εὐταξία, ἡ Ἐλευθερία, ἡ Ἐγκράτεια και ἡ Πραότης. Ὅταν τόν παραλάβουν αὐτές οἱ Ἀρετές, τόν ὁδηγοῦν στην Εὐτυχία.

Ἡ Εὐτυχία κάθεται σε ἓνα θρόνο στολισμένη μέ ἔλευθερία και ἀπλότητα και στεφανωμένη μέ πολύ ὠραῖο και πλούσιο στεφάνι. Ὁ θρόνος εἶναι τοποθετη-
μένος στην πύλη ὑψηλή τοποθεσία πού εἶναι ἡ Ἀκρό-
πολις τῶν περιβόλων.

Ὅταν λοιπόν φθάσει κανεῖς ἐκεῖ, τόν στεφανώνουν ἡ Εὐτυχία και οἱ ἄλλες Ἀρετές ὅπως ἀκριβῶς ἐκείνους πού ἔχουν νικήσει σε μεγάλους ἀγῶνες. Αὐτοί ἐνίκησαν στους ἀγῶνες τά πύο μεγά-
λα θηρία τά ὁποῖα πρῶτα τους κα-
τέτρωγαν και τούς τιμωροῦσαν και τούς εἶχαν κάνει δούλους. Τά θηρία αὐτά εἶναι ἡ Ἀγνοία, ἡ Πλάνη, ἡ Λύπη, ἡ Φιλαργυρία, ἡ Ἀκράτεια κ.λ.π., ὅλα αὐτά τά θηρία ἐκείνοι τά ἔδιωξαν ἀπό μέσα τους και ἔχουν γίνει ἀνεξάρτητοι σε τέ-
τοιο βαθμό, ὥστε ἐκεῖνα τώρα

εἶναι ὑπόδουλα σ' αὐτούς ὅπως ἀκριβῶς πρῶτα, ἐκείνοι σ' αὐτά. Ὅλα αὐτά τά ἐξουσιάζει και δέν ἐξουσιάζεται ὅπως πρῶτα.

Αὐτοί πού στεφανώθηκαν μέ τό στεφάνι αὐτῆς τῆς δυνάμεως, δηλαδή τῆς Εὐτυχίας, γίνονται εὐτυχισμένοι, καλόντοκοι και δέν ἔχουν τίς ἐλπίδες τῆς εὐτυχίας σε πράγματα ἔξω ἀπό τόν ἑαυτό τους, ἀλλά μέσα τους. Ὅταν στεφανωθοῦν αὐτοί, τόν παίρνουν και τόν ὁδη-
γοῦν οἱ Ἀρετές σε ἐκεῖνο τόν τόπο ἀπό ὅπου ἦλθε κατά πρῶτον και τοῦ δείχνουν ἐκείνους πού μένουν ἐκεῖ, ὅτι ἄσχημα περνοῦν και ὅτι ἄθλια ζοῦν και ναυα-
γοῦν στην ζωή και περιπλανιῶνται και περιφέρονται σάν νά ἔχουν νικηθῇ ἀπό τούς ἐχθρούς, ἄλλοι ἀπό τήν Ἀκράτεια, ἄλλοι ἀπό τήν Ἀλαζονεία, ἄλλοι ἀπό τήν Φιλαργυρία, ἄλλοι ἀπό τήν Κενοδοξία και ἄλλοι ἀπό ἄλλα κακά.

Ἀπό αὐτά τά δεινά μέ τά ὁποῖα ἔχουν δεθῇ δέν μποροῦν νά ἀπαλλαγοῦν ὥστε νά σωθοῦν και νά ἔλθουν ἐδῶ, ἀλλά ὅλη τους τήν ζωή τήν περνοῦν ταραγμένα. Καί αὐτό τό παθαίνουν ἐπειδή δέν μποροῦν νά βροῦν τόν δρόμο πρὸς τά ἐδῶ. Διότι ξέχασαν τήν διαταγή τοῦ Δαιμονίου. Οἱ Ἀρετές τοῦ δείχνουν τόν τόπο ἀπό ὅπου εἶχε ἔλθει νωρίτερα διά νά καταλάβῃ πόσο πλανεμένα ζοῦσε πρῶτα, ὅπως πλανεμένα ζοῦν σήμερα κάποιοι ἄλλοι πού νομίζουν ὅτι αὐτή εἶναι ἡ ζωή. Αὐτοί πού συνεχίζουν νά ζοῦν μέσα στην Ἀγνοία και τήν Πλάνη. Πού νομίζουν ὅτι αὐτά εἶναι τά ἀγαθά τῆς ζωῆς, δηλαδή τά ὑλικά ἀντικείμενα και οἱ ὑλικές ἡ-
αίσθησιακές ἀπολαύσεις και χαρές πού συγχέουν γενικῶς τό καλὸ μέ τό κακό.

Τώρα ὅμως αὐτοί πού ἔχουν καταλάβει ποιά εἶναι πραγματικά ἡ Εὐτυχία, καταλαβαίνουν ὅτι οἱ ἄλλοι πραγματικά δυστυχοῦν.

Ὅταν λοιπόν αὐτοί κατακτήσουν τήν Εὐτυχία, ἔχουν παντοῦ ἀσφάλεια και εἶναι σάν νά κρατοῦν στά χέρια τους τό κηρύκειον. Ὅπου πάνε θά ζοῦν καλά και μέ κάθε ἀσφάλεια. Διότι ὅλοι θά τούς ὑποδέχονται μέ χαρά, ὅπως οἱ ἄρρωστοι ὑποδέχονται τόν γιατρό.

Δέν θά ἐνοχλῆται και δέν θά φοβᾶται πιά τά θηρία πού λέγονται Ὀδύνη, Λύπη, Ἀκράτεια, Φιλαργυρία, Πενία κ.λ.π. μήπως τοῦ κάνουν κάποιο κακό, διότι ὅλα τά ἐξουσιάζει και εἶναι πάνω σε ὅλα, τά ὁποῖα πρῶτα τόν λυποῦσαν, ὅπως αὐτοί πού πάνουν τίς ὀχιές. Διότι τά θηρία βέβαια πού ὅλους τούς ἄλλους κακοποιοῦν μέχρι θανάτου, ἐκείνους δέν τούς ἐνοχλοῦν ἀφοῦ αὐτοί ἔχουν ἀντιφάρμακο. Ἐτσι και αὐτοί πού ἔχουν κατα-
κτήσει τήν πραγματική εὐτυχία, δέν φοβοῦνται τά ἄλλα θηρία, διότι ἔχουν τό ἀντιφάρμακο στά χέρια τους, δηλαδή τήν Εὐτυχία.

Κίμων Ἀθηναῖος

ΑΡΧΑΙΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Μια συναρπαστική διαδρομή στους δρόμους της φιλοσοφικής αναζήτησης

Η σειρά προβαίνει σε ό,τι απαιτητικότερο μπορεί να τολμήσει ένας εκδοτικός οίκος στο κατώφλι του 21ου αιώνα. Με μεταφράσεις που φιλοδοξούν -και το καταφέρνουν- να μεταφέρουν με ασφάλεια τον αναγνώστη στη στοχαστική περιπέτεια των αρχαίων Ελλήνων, και με εισαγωγές και σχόλια που δίνουν ζωντάνια στον αρχαίο λόγο, άρχισαν και θα συνεχίσουν τη δύσβατη αλλά και συναρπαστική διαδρομή μέσα σε κείμενα που έθεσαν τις βάσεις της φιλοσοφικής σκέψης, και ψηλάφησαν πρωτογενώς τον άνθρωπο και τον κόσμο όσο καρμιά εποχή στην ιστορία του στοχασμού.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΥΠΟΥΡΛΗΣ

Τό συγγραφικό έργο του πρώτου επιστήμονα γιατρού στην ιστορία της ανθρωπότητας θα μαρτυρεί στους αιώνες τη βαθιά του πίστη πως μόνο αν αγαπά τον άνθρωπο μπορεί ο γιατρός να αγαπά και την τέχνη του. Η σειρά που επιμελείται ο καθηγητής Δ. Λυπουρλής αποβλέπει στο να κάνει τον μεγάλο αυτό γιατρό γνωστό -μέσα από τις καλύτερες στιγμές του πνεύματός του- στο μεγάλο κοινό: στους ειδικούς και στους μη ειδικούς.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Εκδόσεις ΖΗΤΡΟΣ

Πλάτωνος 2, Θεσσαλονίκη • Τηλ.: 031-270.884, 270.184 • Fax: 031-271.776 • e-mail: info@zitros.gr • www.zitros.gr

Η ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗ “ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ”

Τό ἀρχαῖο κείμενο ἀπό τό ἔργο “Περί Ἀγαλμάτων” τοῦ Πορφυρίου, ἀνασυνετέθη κυρίως ἀπό τά ἀποσπάσματα πού διατηρήθηκαν στήν “Εὐαγγελική Προπαρασκευή” (Γ, 7-13) τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως καί ἐπισκόπου Καισαρείας, Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, ὅπου βέβαια τά παραθέτει γιά νά τά ἀντικρούσει καί ὄχι νά τά διασώσει. Ὅρισμένα ἐπίσης διασώζει καί ὁ Στοβαῖος στό Ἀνθολογίό του (1,3,23).

Ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ Εὐσέβιος τοποθετεῖ τά ἀποσπάσματα σέ κεφάλαιο πού τό πιλοφορεῖ “Περί τῆς Φυσικῆς Θεολογίας τῶν Ἑλλήνων”, καί ἀπό τό ὅτι σέ ὁρισμένα σημεῖα ἀποκαλεῖ τό βιβλίό τοῦ Πορφυρίου ὡς *φυσιολογία* “ἄκουε δ’ οὖν καί τῆς τούτων *φυσιολογίας*” (ἄκου, λοιπόν, καί τήν *φυσιολογία* αὐτῶν), οἱ ἐρευνητές ὁδηγοῦνται στό συμπέρασμα ὅτι ὁ πλήρης τίτλος τοῦ ἀπολεσθέντος συγγράμματος πρέπει νά ἦταν: “Περί τῆς ἐξ Ἀγαλμάτων *Φυσιολογίας*”, καί πρέπει νά ἐγγράφη κατὰ τό διάστημα τῆς παραμονῆς τοῦ Πορφυρίου στήν Ἀθήνα.

Αὐτό ἐπιρρωνύεται καί ἀπό τό γεγονός ὅτι στό παρόν ἔργο, ἔτσι τουλάχιστον ὅπως ἔφτασε μέχρις ἡμῶν, ὁ Πορφύριος ἀναλύει τίς ιδιότητες κάθε Θεοῦ, ἐκκινώντας ἀπό τήν ἀγαλματική του παράσταση καί ἀπό τό ὄνομα πού φέρει. Οἱ συμβολισμοί πού ἀποκαλύπτει ἐπικεντρώνονται κυρίως στό φυσιο-λογικό ἐπίπεδο, χωρίς νά προχωρεῖ σέ ἄλλα ἐπίπεδα, διότι στόχος τοῦ συγγράμματος εἶναι νά καταδείξει τήν κωδική γλῶσσα τῶν ἀγαλμάτων καί τήν ἀπόλυ-τα φυσιολογική γνώση πού ἀπορρέει ἀπό τό γεγονός αὐτό.

Φυσιο-λογικός εἶναι ὁ σύμφωνος πρὸς τήν λογι-κή τῆς φύσεως, ὁ κατὰ τήν ὑγῖα φύσιν ὑπάρχων, γινόμενος ἢ ἐξελιγόμενος. Εἶναι ὁ μετέχων τῆς Φύσεως καί τῆς Λογικῆς. Τό φυσιολογικό εἶναι τό πρῶτο καί βασικό σκαλοπάτι ἀπό κεῖ κι ἔπειτα, ἡ Κλίμακα τῶν Ἑρμηνειῶν εἶναι ἀνοικτή στόν καθένα πού θά ἤθελε καί θά ἦταν ἕτοιμος νά τήν βαδίσει...

Ὁ Δίων Χρυσόστομος στόν λόγο του *Περί Βασιλείας* (Α΄ 1,12) ἐμφανίζει τόν Φειδία, τόν ὁποῖο ἀποκαλεῖ *σοφὸν καί δαιμόνιον ἐργάτην, βέλτιστον καί ἄριστον τῶν δημιουργῶν*, νά λέει τά ἐξῆς ἀποκαλυπτικά γιά τήν τέχνη τῆς ἀγαλματοποιτικῆς:

“Τὰ γὰρ θεῖα φάσματα, λέγω δὲ ἡλίου καί σελή-νης καί σύμπαντος οὐρανοῦ καί ἀστρῶν, αὐτὰ μὲν καθ’ αὐτὰ φαινόμενα θαυμαστὰ πάντως, ἡ δὲ μίμησις αὐτῶν ἀπλῆ καί ἀτεχνος, εἴ τις ἐθέλοι τὰ σελήνης σχήματα ἀφομοιοῦν ἢ τὸν ἡλίου κύκλον· ἔτι δὲ ἦθους καί διανοίας αὐτὰ μὲν ἐκεῖνα μεστὰ πάντως, ἐν δὲ

τοῖς εἰκόσμασιν οὐδὲν ἐνδεικνύμενα τοιοῦτον· ὅθεν ἴσως καί τὸ ἐξ ἀρχῆς οὕτως ἐνομήσθη τοῖς Ἑλλήσι. Νοῦν γὰρ καί φρόνησιν αὐτὴν μὲν καθ’ αὐτὴν οὕτε τις πλάστης οὕτε τις γραφεὺς εἰκάσαι δυνατός ἐσται· ἀθέατοι γὰρ τῶν τοιούτων καί ἀνιστόρητοι παντελῶς πάντες. Τὸ δὲ ἐν ᾧ τοῦτο γινόμενόν ἐστιν οὐκ ὑπο-νοοῦντες, ἀλλ’ εἰδότες, ἐπ’ αὐτὸ καταφεύγομεν, ἀνθρώπινον σῶμα ὡς ἀγγεῖον φρονήσεως καί λόγου θεῶ προσάπτοντες, ἐνδεία καί ἀπορία παραδείγματος τῷ φανερῷ τε καί εἰκαστῷ τὸ ἀνείκαστον καί ἀφανές ἐνδείκνυσθαι ζητοῦντες, συμβόλου δυνάμει χρώμε-νοι...”

Διότι τὰ θεῖα φάσματα, καί λέγω αὐτὰ τοῦ ἡλίου καί τῆς σελήνης καί τοῦ σύμπαντος οὐρανοῦ καί τῶν ἀστρῶν, αὐτὰ καθαυτὰ εἶναι ἀπὸ κάθε ἀποψη φαινόμενα θαυμαστά, ἀλλὰ ἐάν κάποιος ἤθελε νά ἀποδώσει τὰ σχήματα τῆς σελήνης ἢ τὸν κύκλο τοῦ ἡλίου, ἡ μίμησή τους θά ἦταν ἀπλῆ καί ἀτεχνῇ· ἐπὶ πλε-ον δὲ παρόλο πού αὐτὰ τὰ θεῖα φάσματα εἶναι πλήρη ἠθικῶν καί διανοητικῶν δυνάμεων, στὰ ἀπεικασμά-τους δὲν θά ἔδεικναν κάτι τέτοιο· γι’ αὐτὸ καί οἱ Ἑλλήνες ἴσως ἐξ ἀρχῆς τέτοια ἰδέα σχημάτισαν. Πράγματι τὸν νοῦ καί τήν φρόνηση αὐτὴν καθαυτὴ δὲν εἶναι ἰκανὸς νά ἀπεικονίσει κανένας, οὕτε ἀγαλ-ματοποιός οὕτε ζωγράφος· διότι τέτοιες δυνάμεις εἶναι ἀόρατες καί παντελῶς ἄγνωστες σέ ὅλους. Ἔτσι, καταφεύγουμε στό ἀνθρώπινο σῶμα στό ὁποῖο ὁπδήποτε ἀποδίδουμε δὲν ὑπονοεῖται ἀπλῶς ἀλλὰ καί ἀναγνωρίζεται κι ἐπειδὴ τό θεωροῦμε ὡς σκεῦος φρονήσεως καί λόγου τό συνδέουμε μέ τὸν θεό, λόγῳ ἐλλείψεως καί ἀπουσίας ἄλλου παραδείγματος αὐτῶν, ἐπιζητῶντας νά δείξουμε μέ τό φανερό καί ἀπεικονιζόμενο τὸ ἀφανές καί ἀνεικονικό, χρησιμοποιώντας τὸ ἀνθρώπινο σῶμα ὡς σύμβολο δυνάμεων...

Τὰ ἀγάλματα, ἰδίως αὐτὰ πού ἀπεικονίζουν τοὺς Θεούς, ἐδημιουργοῦντο ἀπὸ Καλλιτέχνες μυημένους στόν συμβολισμό καί, συνήθως, ὑπὸ τήν ἐποπτεία ἱερέως τῆς ἀντίστοιχης θεότητος. Ἀποτυπώνουν μιά ξεχασμένη σέ μᾶς σήμερα μυστηριακή “γλῶσσα τοῦ σώματος”, ἡ ὁποία μετέδιδε πληροφορίες κατ’ εὐθείαν στό ὑποσυνειδητο αὐτοῦ πού ἐθεᾶτο τό ἀγαλμα. Τὰ ἀγάλματα τῶν Θεῶν εἶναι Τύποι, ἀνώτε-ρα κοσμικά πρότυπα, ἀλλὰ καί ὑπόμνηση ἐκθεωτικοῦ σταδίου γιά τίς ἐξελιγμένες ψυχές τοῦ πλανήτη Γῆ. Γιά κάποιον πού γνωρίζει τήν ἀγαλματική “γραφὴ”, ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νά ἀντλήσει μυστηριακές γνώ-σεις καί πληροφορίες ὑψίστης σημασίας.

Αὐτός εἶναι, ἐξ ἄλλου, καί ὁ ὑποκρυπτόμενος λόγος τῆς καταστροφικῆς μανίας πού ἐξαπολύθηκε ἐναντίον τους ἀπὸ τοὺς “θεοδούλους”· στόχος τους

ΤΩΝ ΑΓΑΛΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΟΡΦΥΡΙΟ

ἦταν ἡ καταστροφὴ τῆς μυστηριακῆς γνώσεως. Αὐτοὶ πού προετοίμαζαν τήν ὑποδούλωση τοῦ ἀνθρώπου στό “καθεστῶς τῆς θεοδουλείας” κι ἐπεδίωκαν νά κρατήσουν ἀλυσοδεμένο τὸν ἄνθρωπο στήν γήινη φυλακή του, δὲν μπορούσαν νά σεβαστοῦν κάτι πού τοὺς ξεφεύγει κάτι πού μιλοῦσε ἅμεσα στήν ψυχὴ τοῦ κάθε ἀνθρώπου, προκαλῶντας αὐτὴν τὴν ἰδιαίτερη ψυχικὴ φόρτιση πού ὀνομάζουμε ἀγαλλίαση.

Αὐτὸ ἀκριβῶς σημαίνει καί ἡ λέξη ἀγαλμα· *pān ἔφ’ ᾧ τις ἀγάλλεται* (Ἡσύχιος). Δηλαδή, κάθε τι μέ τό ὁποῖο κανεῖς ἀγάλλεται, γεμίζει ἀπὸ χαρὰ καί θαυμασμό! Τὰ ἀγάλματα συντηροῦσαν -καί κάποια ἀκόμα συντηροῦν- αὐτὴν τὴν μυστηριακὴ δόνηση στό ἀντίκρυσμά τους. Ἀλλὰ ὅπως κάθε ἐπικοινωνία, ἔτσι κι αὕτη, ἀπαιτεῖ ἓνα εἰδικό συντονισμό μεταξὺ πομποῦ καί δέκτου.

Ὁ Πορφύριος, σέ διασωθέν ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ “Κατὰ Χριστιανῶν” ἔργου του (Μακαρίου Μάγνητος, Ἀποκριτικός IV, 21), ἐπισημαίνει τὰ ἐξῆς σχετικά μέ τήν κατασκευὴ ναῶν καί ἀγαλμάτων ἐκ μέρους τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων:

“Οἱ τὸ πρέπον σέβας τοῖς θεοῖς ποιοῦντες οὐκ ἐν ξύλῳ ἢ λίθῳ ἢ χαλκῷ, ἐξ οὗ τὸ βρέτας κατασκευάζεται, τὸν θεὸν εἶναι νομίζουσιν, οὐδ’ εἴ τι μέρος ἀγάλματος ἀκρωτηριασθεῖν, τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως ἀφαιρεῖσθαι κρίνουνσιν. Ὑπομνήσεως γὰρ ἔνεκα τὰ ξόανα καὶ οἱ ναοὶ ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἰδρύθησαν, ὑπὲρ τοῦ τοὺς φοιτῶντας ἐκεῖσε σχολὴν ἄγοντας καὶ τὸ λοιπὸν καθαρεύοντας εἰς ἐννοίαν γίνεσθαι τοῦ θεοῦ ἢ προσιόντας εὐχαῖς καὶ ἱκεσίαις χρῆσθαι, αἰτοῦντας παρ’ αὐτοῦ ὧν ἕκαστος χρήζει. Καὶ γὰρ εἴ τις εἰκόνα κατασκευάσει φίλου, οὐκ ἐν ἐκείνῳ δῆπουθεν αὐτὸν νομίζει τὸν φίλον εἶναι οὐδὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος ἐκείνου τοῖς τῆς γραφῆς ἔγκε-κλεισθαι μέρεσιν, ἀλλὰ τὴν εἰς τὸν φίλον τιμὴν δι’ εἰκόνης δείκνυσθαι. Τὰς δὲ προσαγομένας τοῖς θεοῖς θυσίας οὐ τοσοῦτον τιμὴν εἰς αὐτοὺς φέρειν, ὅσον δαῖγμα εἶναι τῆς τῶν θρησκευόντων προαιρέσεως καὶ τοῦ μὴ πρὸς αὐτοὺς ἀχαρίστως διακεῖσθαι. Ἀνθρωποειδῆ δὲ τῶν ἀγαλμάτων εἰκότως εἶναι τὰ σχήματα, ἐπεὶ τὸ κάλλιστον τῶν ζώων ἄνθρωπος εἶναι, νομίζεται καὶ εἰκὼν θεοῦ”.

Ὅσοι ἀποδίδουν τὸν πρέποντα σεβασμὸ στοὺς θεούς, δὲν πιστεύουν ὅτι ὁ θεὸς βρίσκεται στό ξύλο ἢ στόν λίθο ἢ στόν χαλκὸ ἀπὸ τὸν ὁποῖο κατα-σκευάζεται τό ὁμοίωμά τους, οὕτε θεωροῦν ὅτι ἂν ἀκρωτηριασθεῖ ἓνα μέρος τοῦ ἀγάλματος μειώνεται ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ. Τὰ ὁμοιώματα καί οἱ ναοὶ ἰδρύθησαν ἀπὸ τοὺς προγόνους μας γιά τὴν διαρκῆ ὑπενθύμιση τῆς ὑπάρξεως τῶν θεῶν· γιά νά παρέ-

χουν τὴν δυνατότητα σέ ὅσους φοιοῦν ἐκεῖ νά ἀνάγονται στήν ἐννοία τοῦ θεοῦ μέ συστηματικὴ ἐργασία καί καθαρὸ βίο καί σέ ὅσους προσέρχονται ἐκεῖ, νά μπορούν νά ἀπευθυνθοῦν στόν θεὸ μέ προσευχές καί ἱκεσίες, ζητώντας ἀπὸ αὐτόν ὅ,τι ἔχει ὁ καθένας ἀνάγκη. Καί πραγματικά, ἐάν κάποιος φτιάξει τὴν εἰκόνα ἐνός φίλου, δὲν πιστεύει βεβαίως ὅτι ὁ φίλος του βρίσκεται μέσα στήν εἰκόνα οὕτε ὅτι τὰ μέλη τοῦ σώματός του ἔχουν ἐγκλεισθεῖ μέσα στήν ζωγραφιά, ἀλλὰ θεωρεῖ ὅτι μέσω τῆς εἰκόνας δείχνει τὴν τιμὴ πού ἀποδίδει στόν φίλο του. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ στίς θυσίες πού προσφέρονται στοὺς θεούς, αὐτὲς περισσότερο ἀποτελοῦν δαῖγμα τῆς διαθέσεως τῶν θρησκευόντων καί ἐκδήλωση εὐγνώ-μοσύνης πρὸς τοὺς θεούς, παρὰ ἀπονομή τιμῆς σέ αὐτούς. Καί εἶναι εὐλόγο τὰ ἀγάλματά τους νά ἔχουν ἀνθρώπινα σχήματα, ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖται ὅτι ὑπερέχει σέ κάλλος ὅλων τῶν ζώων καί ἀποτελεῖ εἰκόνα τοῦ θεοῦ.

Ὁ ἀναγνώστης τοῦ πορφυριανοῦ κειμένου δὲν θά πρέπει νά ταυτίσει τὴν περιγραφόμενη Δύναμη μέ τίς μερικές ἐκδηλώσεις της. Κάτι τέτοιο θά ἦταν σοβαρὸ ὀλίσθημα. Δὲν μπορούμε βέβαια νά μιλήσουμε γιά “ὀλίσθημα” τοῦ Εὐσεβίου, ὅπως καί γιά κανέναν ἄλλον ἀπὸ τοὺς ὁμοίους του... Αὐτοὶ ξέρουν τί κάνουν καί γιὰ τί κάνουν, ἐκτελῶντας ρητές ἐντολές δίκην “μονάδος ὑποβρυχίων καταστροφῶν”...

Τοὺς θεούς τοὺς “κουβαλᾶμε” μέσα μας· εἶναι οἱ Ἑλλόγιμοι πού ἐπλάσαν τό σῶμα μας καί μπορούμε, ἐξασκῶντας τὴν προσοχή μας, νά ἀνακαλύψουμε τίς ἐκδηλώσεις τους. Κάθε θεὸς ἔχει τὴν ἰδιαίτερη ἀκτῖνα καί περιοχὴ δράσεώς του μέσα στό σῶμα μας. Ὅποιος τοὺς ἀρνεῖται, οὐσιαστικά ἀρνεῖται τὴν ἴδια του τὴν ὑπαρξὴ καί τὴν παραδίδει βορὰ στὰ χέρια ἀνελέπτων τυράννων.

Κανένας θεὸς δὲν θέλει τὸν ἄνθρωπο “δοῦλο” του. Ἀποτελεῖ “ὑβριν” νά τό σκέφτεται καί νά τό λέει κάποιος, πόσο μᾶλλον νά τό ὑποστηρίξει κιόλας!

Ἐμεῖς αὐτὸ πού ὀφείλουμε νά κάνου-με ἐναντι τῶν θεῶν εἶναι νά ἐγρηγο-ροῦμε καί νά ἐργα-ζόμαστε μέ προσήλω-ση στό οὐράνιο πρότυπό τους, **μεταλλάσσοντας τίς βαρύτερες ἐνέργειες καί ἐκδηλώσεις μας σέ**

Ο ΘΕΟΣ ΠΑΝ

άνωτερες και τελειότερες· με άνωτερο σκοπό να μετατρέψουμε την σκοτεινή και έρεβώδη ύπαρξή μας σε φωτεινή και ακτινοβολούσα. Τά άρχαία αγάλματα, ιδίως αυτά των θεών, υπηρετούσαν αυτόν τον σκοπό· συντηρούσαν την επαφή με τά ουράνια πρότυπα και βοηθούσαν τους μαθητευόμενους να τά δραματίζονται τέλεια. Κάτι που σήμερα έχει καθεί και αντί για άρχέτυπα καλούμαστε να μιμηθούμε πλήθος κακεκτύπων.

Πρός τό τέλος του βιβλίου, ο Πορφύριος αναφέρεται και στους θεούς των Αιγυπτίων, τους οποίους απολύτως φυσιολογικά ταυτίζει με τους θεούς των Ελλήνων. Στο σημείο αυτό βλέπουμε έμπράκτως έφηρμοσμένη την άνεξιθρησκεία και τίς κοινές θεολογικές βάσεις Ελλήνων και Αιγυπτίων. Η όνομασία Αίγυπτος είναι έλληνική. "Αίγυπτος", λέει ο λεξικογράφος Ήσύκιος, όνομαζόταν "ό Νεϊλος ποταμός άφ' ού και ή χώρα υπό των Νεωτέρων Αίγυπτος". Αυτήν την όνομασία για τον ποταμό, που είναι άρχαιοτάτη, χρησιμοποιεί ό "Όμηρος (Όδύσεια, ξ 247,258). Τό επίθετο ύπιος όταν αναφέρεται σε τόπο, σημαίνει τον όμαλό, πεδινό· ό Αίγυπτος ποταμός εκβάλλει όμαλά προς Βορράν και σχηματίζοντας μεγάλο πεδινό Δέλτα κάτωθεν του Αιγαίου· έξ ού και όνομάστηκε Αίγυπτος, ως Αίγαίφ ύπιος.

Η Ιστορία τό έχει αποδείξει περίτρανα ότι δέν είναι δυνατόν να υπάρξει άνεξιθρησκεία μεταξύ των καταχρηστικώς λεγομένων "μονοθεϊστικόν" θρησκείων. Αυτές όσο υπάρχουν, θά άντιμάχονται διαρκώς ή μία την άλλη και θά σπρώχνουν τους πιστούς τους σε άνελέπτους θρησκευτικούς πολέμους· διότι τό ίδιο τό σύστημά τους είναι αντίθετο προς την Φύση, γι' αυτό και την μισούν και την καταστρέφουν.

Ό σεβασμός στην Φύση και στις Δυνάμεις που δρούν εντός αυτής μάς οδηγεί έλλογα στον δρόμο της παραδοσιακής θρησκείας. Όλες οι παραδοσιακές θρησκείες σέβονται ή μία την άλλη, ακριβώς επειδή "πατούν γερά" σε μία κοινή αντικειμενική βάση που λέγεται Λογική της Φύσεως. Τά πολλά έξυπονοούν τό "Ένα στο όποιο και άναγονται· τό ένα έμπεριέχει τά Πολλά στα όποια δίδει καταγωγή. "Πάν πληθος εις μίαν κορυφήν συνάγεται", λέει ό Πρόκλος. "Όπως δέν μπορεί να υπάρξει πλήρες άριθμητικό σύστημα χωρίς μονάδα, δυάδα, τριάδα, τετράδα, κλπ., έτσι δέν μπορεί να υπάρξει και πλήρες θεολογικό σύστημα χωρίς άντίστοιχες παραδοχές.

Η όχύρωση στην Μονάδα είναι άρνηση του κόσμου και της δημιουργίας. Η όχύρωση στην Πολλαπλότητα είναι άρνηση της επιστροφής στο ένα από τό όποιο κατάγονται τά πάντα. Τό φυσικό και

λογικό είναι να μή προσκολλάται κάποιος ούτε στην Μονάδα ούτε στην Πολλαπλότητα, αλλά να κινείται σύμφωνα με την Άνάγκη.

Η λέξη άγαλμα είναι άρχαιοτάτη. Συναντάται επτά φορές στα όμηρικά έπη· μία στην Ήλιάδα (Δ 144) και έξι φορές στην Όδύσεια (γ 274, 438, δ 602, θ 509, μ 347, σ 300). Στους Όμηρικούς ύμνους συναντάται μία φορά (Άποσπ. "Ύμνου εις Βάκχον). Τό ίδιο και στα Όρφικά, όπου την συναντούμε μόνο στον "Ύμνο της Σελήνης, ή όποια αποκαλείται από τον Όρφέα "νυκτός άγαλμα".

Η άρχική της σημασία είναι "κόσμημα, στόλισμα, άφιέρωμα στους θεούς", αλλά στην ραψωδία μ της Όδυσσεΐας ή σημασία της σχεδόν ταυτίζεται με ό,τι σήμερα άντιλαμβανόμαστε με την λέξη αυτή: "Ηελίφ Ύπερίονι πίονα νηόν τεύξομεν, έν δε κε θείμεν αγάλματα πολλά και έσθλά". Στόν Ύπερίωνα "Ήλιο πλούσιο ναό θά χτίσουμε κι έντός του θά θέσουμε αγάλματα πολλά και ώραϊα (μ 347). Η δέ έκφραση "περικαλλές άγαλμα", που την συναντούμε σε πολλούς συγγραφείς της άρχαιότητας, είναι όμηρική (σ 300), και θά μπορούσαμε να την αποδώσουμε ως "ακτινοβόλο μνημείο χαρής".

Μετά τον Όμηρο ή σημασία της λέξεως μετακινήθηκε περισσότερο προς την λατρεία και την σχέση του ανθρώπου με τό θεό, με "τόν κόσμο του Θαυμαστού και του Ωραιού", τον άρχετυπικό εκείνο Κόσμο από τον όποιο έκπορεύεται κάθε γνώση και ικανότητα για την δημιουργία τέτοιων "άντικειμένων θαυμασμού". Στους άττικούς συγγραφείς έχει την σημασία του "όμοιώματος που προσφέρεται σε κάποιον θεό".

Ό Ίσοκράτης διακρίνει μεταξύ εικόνων (όμοιώματα ανθρώπου) και αγαλμάτων (όμοιώματα θεού). Ό Γοργίας διαχωρίζει την έννοια του αγάλματος από την έννοια του αναθήματος, λέγοντας χαρακτηριστικά: "Διός μέν αγάλματα, έαυτών δέ (των ανθρώπων) αναθήματα". Ό δέ Ξενοφάνης διευκρινίζει ότι ή μορφή των όμοιωμάτων είναι μόνον ή άνθρώπινη σύλληψη της ιδέας του θείου. Άλλά ή σημασία της λέξεως γενικεύεται ήδη από πολύ παλιά και σημαίνεται με αυτήν κάθε τι στην θέα του όποιου αγάλλεται, καίρεται ή άναζωογονείται κάποιος, κάθε αντικείμενο θαυμασμού.

Έτσι, σε αντικείμενα που άφιερώνονται στους θεούς, άπαντάται ή φράση "(ό τάδε) με άνέθηκεν περικαλλές άγαλμα". Στο μνημειώδες άγαλμα της "Ηρας (6ος αι. π.Χ.), που βρέθηκε στην Σάμο και σήμερα βρίσκεται στο Λοΰβρο, υπάρχει χαραγμένη ή έξης έπιγραφή στην άκρη του ίματίου της θεάς: ΧΗΡΑΜΥΗΣΕΜΑΝΑΘΗΚΕΝΤΗΡΙΑΓΑΛΜΑ.

Σέ ένα χάλκινο άρύβαλλο (μυροδοχείο) του ίδιου αιώνα, που βρέθηκε στην Σπάρτη, είναι χαραγμένη από τά δεξιά προς τά άριστερά ή έπιγραφή: ΧΑΛΚΟΔΑΜΑΣΕΑΝΕΘΕΚΕΘΙΟΙΝΠΕΡΙΚΑΛΛΕΞΑΓΑΛΜΑ.

Η όμορφιά (άρχ. εύμορφία), που ακτινοβολεί ή προϋποθέτει ένα άληθινό έργο τέχνης, θεωρείται ότι προέρχεται από τον θεό κόσμο, από τους ίδιους τους θεούς, γι' αυτό και τά αναθήματα σε αυτούς δέν μπορεί να είναι τίποτε άλλο παρά "αγάλματα", δηλαδή, έργα που γεννώνται (άρχ. τίκτω-τέκνον, τέχνη) από ό,τι άνωτερο και θεϊκό διαθέτει ό άνθρωπος για να άποτελέσει σημείο συνάντησης του θείου και του ανθρώπινου κόσμου.

Τό άγαλμα είναι ή κίνηση από την πλευρά του ανθρώπου που του δίνει παρηγοσία ένώπιον του θείου, γι' αυτό και έτοποθετείτο σε μέρος ιερό και καθαγιασμένο: στόν σηκό του ναού της λατρευόμενης όψεως του θείου. Από έδω προήλθε και ό μύθος ότι αγάλματα ύπέροχης και άσύλληπτης όμορφιάς είχαν ρικτεί στην Γη από τον ίδιο τον Δία (διοπετ ή αγάλματα). Τό άγαλμα είναι ένας σιωπηλός μυστηριακός ύμνος, ό όποιος διατηρεί την σύνδεση μεταξύ ανθρώπινου και θείου κόσμου.

"Γιατί τά σπάσαμε τ' αγάλματά των

Γιατί τους διώξαμε από τους ναούς των

Διόλου δέν πέθαναν γι' αυτό οι θεοί",

λέει ό Καβάφης σε ένα ποίημά του...

Εκείνο που πέθανε δέν είναι άσφαλώς οι θεοί, αλλά ή άληθινή εύσέβεια του ανθρώπου και ή δυνατότητα να έπικοινωνεί μαζί τους. Τά ιερά βεβηλώθηκαν και γκρεμίστηκαν, τά αγάλματα έγιναν συντρίμια... Ένας κόσμος θαυμαστός, συντετριμμένος από την μαύρη και λυσσαλέα άσχήμια· που την μόνη χαρά που μπορεί να νοιώσει είναι ή "χαρά της καταστροφής". Η χαρά της δημιουργίας ποτέ δέν θά φωλιάσει μέσα σε μελανοκίτωνα, άνέραστα και θωρακισμένα σώματα... Όστόσο, άκόμα κι έτσι, άκόμα και συντετριμμένη, ή όμορφιά προκαλεί θαυμασμό· όλα τά έρείπια τρομάζουν και μόνο τά έλληνικά προκαλούν θαυμασμό... Γιατί, άραγε, συμβαίνει αυτό;

Τό έκπληκτικό είναι ότι άκόμα κι έτσι, άκόμα και συντετριμμένη, ή έλληνική τέχνη έχει τον τρόπο της να προσφέρει πολύτιμες γνώσεις· έτσι όπως στωικά και πεισματικά τό θέτει ό ποιητής Λουκιανός Παπαϊωάννου:

"Απ' όσα κλέψανε κι άπ' όσα σπάσανε, σύμφυτες εύπροσήγορες φωνές κρύβουν οι τάφοι,

στ' άγγεϊα μας, την Ιστορία εικονογραφημένη..." (Στου Ίαπετου τά βέλη, στ. 3028-3030).

Σήμερα, στην επιστημονική όρολογία, ό όρος άγαλμα σημαίνει έργο γλυπτικής δλόγλυφο, περίοπτο, που παριστάνει όμοιωματικώς κάποιο έμψυχο όν, άνθρωπίνης ή και ζωικής ύποστάσεως.

Μέ κριτήριο τό ύλικό κατασκευής του, διακρίνεται σε: χάλκινο, μαρμάρινο, γύψινο, λίθινο, πήλινο, ξύλινο, κέρινο, κ.λπ. Μέ κριτήριο τό μέγεθος, διακρίνεται ως αγαλματίδιον, μεγέθους μικρότερου του φυσικού, φυσικού μεγέθους, ύπερμέγεθες, κολοσός.

Τά αϊγυπτιακά και μεσοποταμιακά αγάλματα ήσαν κολοσσιαία, ένω τά έλληνικά είχαν συνήθως ως όδηγό τό ανθρώπινο μέτρο. Οι Έλληνες και οι Αϊγύπτιοι έπλασαν και αγάλματα κεραμικά και χάλκινα, τά λεγόμενα ειδώλια, με άφιερωματική και διακοσμητική χρήση.

Μέ κριτήριο την στάση τους διακρίνεται σε: όρθια άπεικόνιση, καθήμενη, κεκλιμένη ή έφιππη, κ.ά. Μέ κριτήριο την φύση του εικονιζόμενου θέματος, διακρίνεται σε: μυθολογικό, θρησκευτικό, ιστορικό, κοινωνικό, προτομή, προσωπογραφία, κ.λπ..

Η διαμόρφωση ενός αγάλματος προϋποθέτει ύπαρξη φυσικού ύποδείγματος-μοντέλου. Προτού τό άγαλμα έκτελεσθεί σε στερεά ύλη, διαπλάσσεται σε μαλασσόμενη ύλη· σε υγρό πηλό ή κερί, ύλικά που επιτρέπουν την έλεύθερη διαμόρφωση χωρίς ιδιαίτερη ύλική άντίσταση.

Σε περιόδους μεγάλης άνθήσεως της αγάλματοποιτικής τέχνης ή έπεξεργασία του αγάλματος γινόταν άπ' εύθείας στο μάρμαρο, στόν λίθο ή στο ξύλο, χωρίς προπλαστικό ύπόδειγμα. Μόνον οι έλλόγιμοι εκείνοι Καλλιτέχνες της άρχαιότητας μπορούσαν να εργάζονται έτσι...

Οι σημερινοί Καλλιτέχνες εργάζονται κατά κανόνα βάσει μαλακού προπλάσματος. Τό στάδιο αυτό της μαλακής προπλάσεως καλείται πλαστική, έξ ού και ή σύγχρονη γλυπτική θεωρείται μία από τίς λεγόμενες πλαστικές τέχνες. Πλαστικές τέχνες θεωρούνται ή ζωγραφική, ή χαρακτική και ή γλυπτική.

Οί άρχαιοι μας είχαν τήν συνήθεια νά λειαίνονν καί νά στιλβώνουν τά μαρμάρινα αγάλματα. Αυτό είχε τό πλεονέκτημα νά ένισχύει τήν αντίσταση τοῦ αγάλματος στίς διαβρωτικές επιδράσεις τής βροχής καί τοῦ αέρα· αλλά απαιτοῦσε πρόσθετη εργασία καί κόπο γι' αυτό καί έγκατελείφθη από τούς μεταγενεστέρους. Ἡ συνήθεια τῶν αγαλματοποιῶν ἦταν ὁ χρωματισμός τῶν αγαλμάτων μέ ειδικά χρώματα αναμεμιγμένα μέ κερί. Ἡ συνήθεια αὐτή διατηρήθηκε από τούς σύγχρονους μόνο στά χάλκινα αγάλματα, τά ὁποῖα βάφονται (πατινάζονται) μέ διάφορους τρόπους.

Ἀλλά, έν αρχῇ ἦν τό ξύλον... Ἀρχαιότερα ὅλων τῶν αγαλμάτων εἶναι τά ξύλινα. Ἡ ιστορία τής γλυπτικής τέχνης αρχίζει μέ ξοανικά αγάλματα, πού διαμορφώθηκαν από κορμούς δένδρων. Στούς ιστορικούς χρόνους ὑπῆρχε πλῆθος ξύλινων αγαλμάτων, τά λεγόμενα *ξόανα* (ἀπό τό ρῆμα *ξύω-ξύνω*, λειαίνω, ἐξ οὗ καί *ξοῖς* -ἡ σμίλη, ξόος -ὁ ἐνεργῶν γλυφάς ἐπὶ ξύλου, καί *λιθοξόος* ὁ ἐνεργῶν γλυφάς ἐπὶ λίθου), πραγματικά ἀριστουργήματα τής ἀρχαίας ξυλογλυπτικής, τά ὁποῖα δέν είχαν τήν τύχη νά σωθοῦν, ὅχι τόσο λόγω τής φθορᾶς τοῦ χρόνου, ἀλλά πρωτίστως λόγω τής φύσεως τοῦ ὑλικοῦ τους πού "σκανδάλιζε" τήν ιστορικῶς γνωστή πυρομανία τῶν Χριστιανῶν. Διότι ξύλινα αγάλματα διεσώθησαν σέ αἰγυπτιακοῦς τάφους καί εἶναι έντυπωσιακά.

Κατά τούς μεσαιωνικούς χρόνους, τά ξύλινα αγάλματα ἦσαν σέ μεγάλη χρήση στήν Δυτική Εὐρώπη καί ὑπηρετοῦσαν, πρωτίστως, θρησκευτικές ἀνάγκες. Οἱ τεχνίτες τῶν χρόνων ἐκείνων είχαν τήν συνήθεια νά ζωγραφίζουν τά ξύλινα ὁμοιώματα καί νά προσδίδουν σέ αὐτά μαγική έκφραση. Ἡ τέχνη τῶν ξύλινων αγαλμάτων ἤκμασε στήν Ἰταλία, Γαλλία, Γερμανία, Ἀγγλία καί παρήγαγε σπουδαῖα ἔργα.

Ξύλα κατάλληλα γιά αγαλματοποιῖα εἶναι ὅσα ἔχουν σφικτή καί πυκνή δόμηση στήν ὕλη τους, ὅπως ἡ βελανιδιά, ἡ καρυδιά, ὁ κέδρος, τό κυπαρίσσι, κ.ἄ. Τά πορώδη ξύλα, ὅπως ὁ ἔλατος, δέν ένδεικνυνται. "Τά δέ αγάλματα γλύφουσιν ἐκ τῶνδε, κέδρων, κυπαρίττου, λωτοῦ, πύξου· τά δ' ἐλάττω καί ἐκ τῶν ἐλαιῶν ριζῶν· ἀρραγεῖς γάρ αὐται καί ὁμαλῶς πως σαρκώδεις". *Τά δέ αγάλματα κατασκευάζονται ἀπό τά ἐξῆς: κέδρο, κυπαρίσσι, λωτό, πύξο· ἐνῶ τά μικρότερα καί ἀπό τίς ρίζες τής ἐλιάς διότι αὐτές εἶναι ἀρραγεῖς καί σαρκώδεις μέ κάπως ὁμαλὸ τρόπο*, γράφει ὁ Θεόφραστος (*Περὶ Φυτῶν Ἱστορίας*, 5, 3).

Μέ τήν τεχνική τοῦ ξύλινου αγάλματος μοιάζει ἡ τεχνική τοῦ ἐλεφαντιόδοντος ἢ ἐλεφαντιστοῦ (φίλντισι). Ἡ τέχνη τοῦ ἐλεφάντινου αγάλματος

γνώρισε μέρες ἀκμῆς στοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἀλλά καί ἀργότερα κατά τούς μέσους χρόνους. Ἐνα ἀπό τά ἐπτά θαύματα τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἦταν τό περίφημο χρυσελεφάντινο ἀγαλμα τοῦ Διὸς στήν Ὀλυμπία, ἔργο τοῦ θεικοῦ Καλλιτέχνη Φειδία καί ἓνα ἀπό τά "ἀντικειμενικά ἔργα τέχνης", κατά τήν ὁρολογία τοῦ Γκουρτζιέφ. Τά γυμνά μέλη τοῦ αγάλματος ἦσαν ἀπό ἐλεφαντιστοῦν καί συχνά οἱ ἱερεῖς καί ἱέρειες τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἐπιμελοῦντο τοῦ καθαρισμοῦ τους.

Ἡ αγαλματοποιικὴ εἶναι μέρος τής γλυπτικῆς. Γλυπτικὴ εἶναι ἡ τέχνη τής κατεργασίας στερεᾶς ὕλης μέ σκοπὸ τήν τρισδιάστατη ἀναπαράσταση τῶν ἀπεικονιζομένων παραστάσεων. Ἐνῶ ὁ πίνακας ζωγραφικῆς ἀποδίδει τά εἰκονιζόμενα πάνω σέ μιὰ ἐπιφάνεια καί ἡ έντύπωση τοῦ χώρου καί τοῦ ὄγκου εἶναι μόνο παραστατική, τά ἔργα τής γλυπτικῆς καταλαμβάνουν πραγματικό ὄγκο μέσα στόν κῶρο καί πρὸς ὅλες τίς διαστάσεις (μῆκος, πλάτος, ὕψος, βάθος...). Αὐτά εἶναι τά ὁλόγλυφα. Τά γλυπτά ὅταν εἶναι σκαλισμένα πάνω σέ μιὰ ἐπιφάνεια λέγονται *ἀνάγλυφα*. Ὅταν ἐξέχουν ἀπὸ αὐτὴν λέγονται *ἐκτυπα ἀνάγλυφα*, ἐνῶ ὅταν εἰσχωροῦν μέσα σέ αὐτὴν λέγονται *ἐσώγλυφα*.

Γλυπτά μνημεῖα ἀνακαλύφθηκαν σέ ὅλες τίς κῶρες ὅπου ὑπῆρξαν παλαιότατοι οἰκισμοὶ ἀνθρώπων· ἀποδεικνύεται ἔτσι, ὅτι ἡ γλυπτικὴ τέχνη ἀποτελεῖ μιὰ βασικὴ έκφραστικὴ ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου. Μόνο στό Βυζάντιο, λόγω τῶν στυγνῶν ἀπαγορεύσεων πού ἐπεβλήθησαν, δέν ἀναπτύχθηκε δραστηριότητα στήν γλυπτικὴ τέχνη, ἡ δέ ξυλογλυπτικὴ περιορίστηκε ἀποκλειστικά στήν διακόσμηση τῶν ἐκκλησιῶν (τέμπλο, προσκυνητάρια, κλπ.). Μεγάλη ἀνθηση τής γλυπτικῆς παρατηρήθηκε κατά τήν Ἀναγέννηση, ἀπὸ τήν ὥθηση πού ἔδωσε ἡ μελέτη καί ὁ θαυμασμός τής Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος, πρῶτα στήν ἰταλικὴ χερσόνησο καί μετὰ σέ ὅλη τήν Εὐρώπη, ἐκτός ἀπὸ τήν Ἑλλάδα, ὅπου τότε κυριαρχοῦσε τό μαῦρο καί τό κόκκινο φέσι.

Στήν ἀρχαιότητα γινόταν διάκριση μεταξύ τῶν ὄρων *ἀγαλμα*, ὁ ὁποῖος ἀναφερόταν σέ γλυπτά ὁμοιώματα θεῶν καί θεαινῶν, καί *ἀνδριάς*, ὁ ὁποῖος ἀναφερόταν σέ γλυπτά ἀνθρώπων, ἀνδρῶν καί γυναικῶν. Σήμερα ἡ χρήση τής λέξεως *ἀγαλμα* ἔχει γενικευθεῖ ἀδιακρίτως, ἐνῶ ἡ λέξη *ἀνδριάς* (*ἀνδριάντας*) χρησιμοποιεῖται ὅπως καί τότε γιά τό μνημειῶδες ἔργο ὁλόσωμης ἀναπαράστασης κάποιου ἀνδρα (ἐξ οὗ καί ἡ ἐτυμολογία τής λέξεως) ἢ γυναίκας. Ὅταν ἀπεικονίζεται μόνον ἡ κεφαλὴ ἢ μέρος τοῦ στήθους ὀνομάζεται *προτομή*.

Σκοπὸς τοῦ γλύπτη δέν εἶναι ἡ ἀπλὴ ἀντιγραφή τής φυσικῆς πραγματικότητος, ἀλλὰ ἡ ἀπόδοση τής καλλιτεχνικῆς έννοίας τοῦ παριστωμένου· ὁ καλλιτέχνης ἐπικειρεῖ νά τονίσει τά ἰδιαίτερα γνωρίσματα, νά τά ἐξυψώσει καί νά τά ἐξιδανικεύσει. Γιά νά πετύχει αὐτό τό ζητούμενο, χρησιμοποιεῖ τήν ἰδιαίτερη εὐχέρεια του στήν τεχνικὴ κατεργασία τῶν στερεῶν ὕλων, ἀλλὰ κυρίως τήν ἔμπνευση καί τήν ἀντίληψή του γιά τό Κάλλος.

Ἡ *σμίλη* καί ἡ *σφύρα*, δηλαδή τό *καλέμι* καί τό *σφυρί*, ἀποτελοῦν τά βασικά ἐργαλεῖα τῶν γλυπτῶν ἀπὸ τήν ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα καί στά διάφορα ἀρχαιολογικά καί ἐθνολογικά μουσεῖα ἐκτίθενται τέτοια σύνεργα τής γλυπτικῆς, πού εἶναι σχεδόν πανομοιότυπα μέ τά σημερινά.

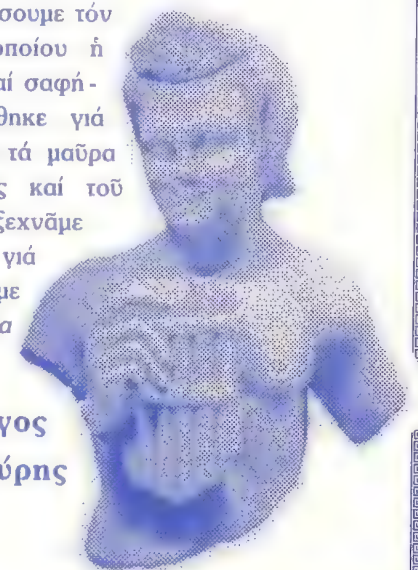
"Οἱ ἀρχαιότατοι μνημονευόμενοι καλλιτέχναι τής πλαστικῆς", γράφει ὁ Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς στό *Λεξικόν τής Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογίας*, ἐκδ. Κωνσταντινίδη, Ἀθήνα 1888-1891, "*εἰσὶν ὁ τής χαλκουργίας προϊστάμενος θεὸς Ἡφαιστος· ἡ μεταλλουργικὴ συντεχνία τῶν Τελκίνων ἐν Σικυῶνι, Κύπρῳ, Κρήτῃ, Ρόδῳ· οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι ἐν Κρήτῃ· ὁ ἐπὶ Θησέως ἀκμάσας Δαίδαλος, κατὰ τινες Ἀθηναῖος, κατ' ἄλλους Κρής, σύμβολον τής τέχνης, μάλιστα τής ἀρχαϊκῆς, εἰς ὃν καί πολλὰ τῶν ἀρχαιοτάτων ἔργων ἀποδίδονται· οἱ Δαιδαλίδαι, ἐν οἷς ὁ Τάλως, ἀνεψιὸς τοῦ Δαιδάλου. Ὁ δ' Εὐχειρ, λεγόμενος συγγενής, ὁ Ἐνδοῖος συνοδοιπόρος, ὁ Αἰγινήτης Σμίλις, σύγχρονος αὐτοῦ ἦσαν πολλοὺς αἰῶνες μεταγενέστεροι τής τῷ Δαιδάλῳ ἀποδιδόμενης ἐποχῆς, Δαιδαλίδαι δέ μόνον διότι εἰργάζοντο κατὰ τόν ἀρχαϊκόν ρυθμόν. Ἐπειὸς λέγεται ὁ κατασκευάσας ἐν Ἀργεῖ, καί ὁ Πείρασος εἰργάσθη αὐτόθι ξόانون τής Ἥρας ἐξ ἀκράδος".*

Καί πῶς κάτω σημειώνει: "Οἱ Δωριεῖς, φύσει ἔχοντες τό αἶσθημα τοῦ καλοῦ, ἀνέπτυξαν αὐτό ὑπερτάτως ὅτε ἡ εἰς τά νότια τής Ἑλλάδος κάθοδος αὐτῶν εἰσήγαγε παρ' αὐτοῖς καί τόν πολιτισμόν, καί διέπρεψαν ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ. Τό πρῶτον βῆμα ἐπέκεινα τῶν ἀρχαίων ξοάνων ἦσαν τά ἀκρόλιθα αγάλματα, ξύλινα καί αὐτά, ἔχοντα δέ τά ἄκρα, τά ἐκτός τῶν ἐνδυμάτων, κεφαλὴν, χεῖρας, πόδας, λίθινα. Ἦρξαντο δέ τότε κατασκευαζόμενα χρυσελεφάντινα αγάλματα, ὧν ξύλινος ἦν ὁ σκελετός ἢ κánaθος. Ἐπ' αὐτοῦ δέ, διά τοῦ σώματος τά γυμνά, ἐπεκολλᾶτο δι' ἰχθυοκόλλης ὁ ἐλέφας ἐκ πλακῶν, 15-20 ἑκατοστῶν, μαλασσομένων καί καμπομένων κατὰ μέθοδον τήν σήμερον ἄγνωστον, καί ὁ χρυσὸς διά τά ἐνδύματα, ἐξεργάζετο ὡς συνήθως τά μέταλλα, εἰς πάχος μιᾶς περιπού γραμμῆς... Καί αἱ μὲν θεαὶ παραστάσεις

πολλάκις καί διά θρησκευτικῶς λόγους ἐνέμενον εἰς τόν ἀρχαῖον ρυθμόν... οἱ ἀνδριάντες ὅμως, μάλιστα οἱ τῶν ἀθλητῶν, ταχέως προήγαγον τήν τέχνην εἰς τήν παράστασιν τής φυσικῆς ἀληθείας, τοῦ ἀνέτου καί τοῦ ὑπερτάτου καλοῦ".

Ἄν θέλαμε νά διακρίνουμε ἀδρομερῶς τήν ἀνθρωπότητα, θά μπορούσαμε μέ βεβαιότητα νά ποῦμε ὅτι διαιρεῖται σέ τρεῖς κύριες κατηγορίες: Σέ αὐτοὺς πού φτιάχνουν αγάλματα, σέ αὐτοὺς πού τά καταστρέφουν καί στό ἐπαμφοτερίζον πλῆθος· μέ ἄλλα λόγια: στοὺς Δημιουργοὺς, τοὺς Καταστροφεῖς καί τοὺς Ἀδιάφορους. Τό ἐπαμφοτερίζον πλῆθος εἶναι πού κάνει τήν ζυγαριὰ νά γέρνει πότε πρὸς τήν μιὰ καί πότε πρὸς τήν ἄλλη κατεύθυνση. Δημιουργικότητα καί καταστροφικότητα φαίνεται πῶς ἔχουν κοινὴ ἐνεργειακὴ βάση, ἀλλὰ ἐντελῶς διαφορετικὴ πορεία· ἡ πρώτη εἶναι *δρόμος*, ἐνῶ ἡ δεύτερη *σύνδρομος*· συχνά ἡ ἀνικανότητα πρὸς δημιουργία "δημιουργεῖ" ἱκανότητα πρὸς καταστροφή...

Τό ἔργο "Περὶ Ἀγαλμάτων" τοῦ Πορφυρίου εἶχε κι αὐτό τήν τύχη τῶν ἀρχαίων αγαλμάτων· διεσώθη ἀκρωτηριασμένο, μέ κομμένους βραχίονες, τεμαχισμένο "εἰς χεῖρας" ἐνὸς ἐκ τῶν πρωταγόνων τής μεγάλης καταστροφῆς, τοῦ "προπαρασκευάσαντος" τό ἔδαφος Εὐσεβίου. Ἐτσι, "πορφυρωμένο" ἀπὸ τά "αἵματα τής (χριστιανικῆς) ἀγάπης", κατὰ τήν έκφραση τοῦ Ἐλύτη, μᾶς παραδόθηκε καί αὐτό τό κείμενο... Ἀς ἀκούσουμε τόν Πορφόριο, τοῦ ὁποῖου ἡ γεράτη εὐγένεια καί σαφήνεια φωνῆ φημώθηκε γιά αἰῶνες, κάτω ἀπὸ τά μαῦρα πέπλα τής σιωπῆς καί τοῦ φόβου. Ἀς μὴ ξεχνᾶμε πῶς, ὅταν μιλάμε γιά τά ἔργα του, μιλάμε γιά *ἀπαγορευμένα βιβλία*...

Γεώργιος
Λαούρης

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ
ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΠΕΡΙ ΑΓΑΛΜΑΤΩΝ
ΣΕ ΑΡΧΑΙΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΑΟΥΡΗ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΗΛΙΟΔΡΟΜΙΟ

Τό θέμα της αριθμολογίας εις την καθόλου αυτού έννοιαν είναι εύρύτατον. Άποτελεῖ θά μπορούσαμε νά εἰπωμεν τό μέσον της συνεννοήσεως ἥτοι τήν **γλῶσσα τῶν Θεῶν**, ἡ ὁποία δέν ἔχει περιορισμούς στήν έκτασή της ὅπως ἡ γλῶσσα τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά εἶναι ἀπειρη ὅπως ἀκριβῶς ἀπειρη εἶναι καί ἡ έννοια τῶν ἀριθμῶν.

Καί εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν Θεῶν, διότι ἡ ἀριθμολογία, ἡ έννοια τῶν ἀριθμῶν, ἀναφέρεται σέ ὅλες τίς σχέσεις της λειτουργίας τῶν κόσμων, τῶν νόμων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι προκαλοῦν τίς λειτουργίες αὐτές καί τά καθέκαστα αὐτῶν, ὡς ἐπίσης καί σέ ὅλες τίς ἐμφανίσεις τοῦ πνεύματος, τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρός τίς λειτουργίες τῶν κόσμων καί τῶν ἐνεργητικῶν δυνάμεων καί νόμων αὐτοῦ οἱ ὁποῖοι ἀπείρως ἐξελίσσονται.

Τοῦ θέματος αὐτοῦ τό ὁποῖον ἀπασχόλησε πολλούς σοφούς της ἀρχαιότητος πτυχὴν μόνο θά ἀποπειραθοῦμε νά ἀποκαλύψουμε, ἀκριβῶς ἐκείνη πού ἀπασχόλησε αὐτούς περισσότερο.

Κατ' ἀρχήν οἱ ἀριθμοὶ δέν εἶναι κάτι τό ὁποῖο ἐπενόησε καί ἐδημιούργησε ὁ ἄνθρωπος. Ἀντιθέτως εἶναι ἐκδηλωμένο φυσικό φαινόμενο τό ὁποῖο διασαφνίζει τίς διάφορες καταστάσεις τῶν λειτουργούντων κόσμων καί τοῦ πνεύματός τους. Εἶναι τό ὑπό της Φύσεως παρεχόμενον μέσον πρός τό δημιούργημά της, τήν ἀνθρωπίνην διάνοιαν, διά τοῦ ὁποῖου καθίσταται νοητή ἡ λειτουργία τῶν κόσμων, οἱ νόμοι τῶν οὐσιῶν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι μετέχουν στίς λειτουργίες αὐτές, ὡς καί ἡ δυναμικότητα ἐκαστοῦ τῶν νόμων αὐτῶν. Εἶναι ἐπίσης τό μέσον τοῦ προσδιορισμοῦ της καταστάσεως ἐκάστης πνευματικῆς προσωπικότητος καί τό μόνον μέσον διά τοῦ ὁποῖου εἶναι δυνατόν νά εὐρίσκεται καί καθορίζεται ὁ βαθμός της ἐξελιξεώς τους.

Οἱ ἀριθμοὶ δέν ἔχουν τήν ἀπλή έννοια τήν ὁποία δίδει ὁ ἄνθρωπος σέ αὐτούς, δηλαδή τήν έννοια τήν ἐμφανίζουσα τίς ποσότητες. Αὐτή ἡ έννοια εἶναι περιορισμένη καί προκύπτει ἐξ ἄλλης προγενεστέρως έννοιας τῶν ἀριθμῶν. **Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι οἱ εἰκόνες τῶν πραγμάτων καί τῶν ὄντων της Φύσεως.** Καί ἐπειδή τά πράγματα καί τά ὄντα της Φύσεως ἔχουν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν καί ἰδιάζοντα χαρακτηρισμόν καί ἴδια γνωρίσματα, δι' αὐτό καί ἕκαστος τῶν ἀριθμῶν ἔχει ἰδιάζουσα έννοια καί ἴδιον γνώρισμα. Τό γνώρισμα ἐκάστου ἀριθμοῦ διαφέρει τοῦ γνωρίσματος τῶν ἄλλων καί της ἰδιαζούσης αὐτῶν δυνάμεως. Ὡς ἐκ τοῦ λόγου δέ αὐτοῦ ἡ πρώτη έννοια τῶν ἀριθμῶν καί ποιοτική καί ἐκ της τοιαύτης έννοιας προέρχεται καί ἡ ποσοτική έννοια.

Ἡ διαφορά της έννοιας ἐκάστου τῶν ἀριθμῶν εἶναι ἡ εἰκὼν ἡ χαρακτηρίζουσα τήν διαφορά της έννοιας πάσης ἀτομικότητος ἐν σχέσει πρός τίς ἄλλες τοιαῦτες καί τό ἴδιον αὐτῶν γνώρισμα. Διά της διαφορετικῆς αὐτῆς έννοιας κατανοοῦμε καί τήν ἐκ τοῦ χάους ἐμπόρευσιν τῶν ἀτόμων κατὰ μίαν βαθμιαίαν τάξιν ἡ ὁποία δίδει εἰς ἕκαστον ἄτομον τόν ἰδιάζοντα αὐτοῦ χαρακτηρισμόν καί τό ἀπό δυναμικῆς ἀπόψεως γνώρισμά του.

Οἱ ἀριθμοὶ ἀντιστοιχοῦν καί πρός ἐκείνες τίς ἀτομικότητες της Φύσεως οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν τήν έννοιαν της ἀεὶ ὑπάρξεώς τους διά της ἀεὶ ἐκδηλώσεως δυνάμεων τους τῶν ὁποίων νοοῦμε τήν εἰκόνα διά της ἀεὶ ἐπεκτάσεως τῶν ἀριθμῶν, ἀφ' ἐαυτῶν ἀναπαραγομένων ὡς καί οἱ δυνάμεις τῶν ἀτόμων.

Διά της έννοιας τῶν ἀριθμῶν, της εἰδικῆς αὐτῶν κατατάξεως καί διά της συμπλοκῆς τους εἰς τούς διαφόρους ἀριθμητικούς τους σταθμούς θά μπορέσουμε νά συλλάβουμε τό ἔργο της ὅλης δημιουργίας ὡς καί ἐκεῖνο τό ἀναφερόμενο εἰς τήν ἐνεργό δράση τοῦ πνεύματος καί τήν διαφορετική ἀπό ἀπόψεως ἐνεργητική κατάσταση ἐκάστης πνευματικῆς ἀτομικότητος.

Ἐπίσης διά της πράξεως τῶν ἀριθμῶν προεαγόμεθα εἰς τό νά κατανοοῦμε τόν τρόπον καί τήν ποιοτική κατάσταση πάσης φυσικῆς συνθέσεως ὡς ἐπίσης καί τήν ἐνεργητική δύναμη καί τίς σχέσεις αὐτῆς πρός τίς ἄλλες ἐνεργητικές δυνάμεις τῶν ἄλλων συνθέσεων. Διά τῶν πράξεων τῶν ἀριθμῶν κατανοοῦμε καί τίς ἀφαιρέσεις ἀπό τίς διάφορες ἐνέργειες τῶν μορφῶν καί τήν προαγωγή της ἀφαιρέσεως μέχρι τοῦ σημείου της ὅλης ἐξαντλήσεως τοῦ ἐνεργητικοῦ μέσου, ὅποτε ἔχουμε καί τό φαινόμενο της ἀποσυνθέσεως, ὅπως κατανοοῦμε διά της συμπλοκῆς τῶν ἀριθμῶν στίς συγκροτούμενες μορφές, διά της μεταξύ αὐτῶν ἀλληλεπιδράσεως τόν πολλαπλασιασμόν τῶν ἐνεργητικῶν τους δυνάμεων.

Κάθε πράξη τῶν ἀριθμῶν εἶναι μία εἰκόνα της Φύσεως στίς καθέκαστα μορφικές καί πνευματικές της ἐμφανίσεις.

Οἱ ἀριθμοὶ χωρίζονται σέ δύο κατηγορίες: στήν κατηγορία τῶν **περιττῶν** καί τήν κατηγορία τῶν **ἀρτίων**. Ἡ συμπλοκή τῶν περιττῶν ἀριθμῶν πρός τούς ἀρτίους, εἰκονίζει τήν **συμπλοκή τῶν δύο αἰδίων οὐσιῶν** ἐκ τῶν ὁποίων γίνονται ὅλα τά φαινόμενα τῶν κόσμων. Οἱ περιττοὶ ἀριθμοὶ εἶναι οἱ εἰκόνες τίς ὁποῖες ἐμφανίζει ἡ αἰδιος συνεχῆς οὐσία στίς συνθέσεις, συγκροτήματα καί ἀποσυνθέσεις αὐτῶν, σέ κάθε ὅ,τι ἔχει περιορισμένη ἐνέργεια καί ὡς μορφή καθίσταται πεπερασμένη.

Οἱ ἄρτιοι ἀριθμοὶ εἶναι ἡ εἰκόνα αὐτῆς ταύτης της αἰδίου ἀτομικῆς οὐσίας μέ τό πλήθος τῶν ἀτόμων της τά ὁποῖα οὐδέποτε ἀποβάλλουν τήν ἀτομικότητά τους, ἀλλά εἶναι τά πάντοτε ἀφθαρτα καί αἰώνια **ΕΙΝΑΙ**.

Ἡ συνεργασία τῶν δύο αὐτῶν αἰδίων οὐσιῶν στά καθέκαστα τῶν ἀπείρων κόσμων, νοεῖται μόνο διά της συμπλοκῆς καί συνεργασίας τῶν περιττῶν καί ἀρτίων ἀριθμῶν στίς πράξεις τους. Ἡ χωριστή έννοια τῶν περιττῶν καί ἀρτίων ἀριθμῶν σέ κατηγορίες, ἐμφανίζει τίς εἰκόνες τῶν δύο αἰδίων οὐσιῶν σέ ὅλες τίς μεταβολές τους στούς ἐνεργοῦντες κόσμους καί ἐκάστη καθίσταται τό συμπλήρωμα της ἐτέρας. Διά της συμπληρώσεως δέ αὐτῆς συλλαμβάνομε καί τήν έννοια της ἐνότητος καί συνεχίσεως τῶν κόσμων στά ἔργα αὐτῶν καί στήν ἀπειρη ἐξέλιξή τους.

Ἀκόμα διά της έννοιας της ἀπείρου ἐκτάσεως τῶν ἀριθμῶν κατανοοῦμε τό ἀπειρον, ὡς ἓνα σύνολο ἀεὶ γιγνόμενον, διότι ἀεὶ ἐκ τοῦ χάους ἔρχονται στό ἐνεργητικό **ΕΙΝΑΙ** τόσο τά ἄτομα της μῆδς αἰδίου οὐσίας ὅσον καί ἡ ἐπέκταση στήν ἐνεργητική κατάσταση, σέ ἀτελευτήτους χώρους της ἐτέρας οὐσίας, της Μονάδος.

Οἱ περιττοὶ καί οἱ ἄρτιοι ἀριθμοὶ εἶναι τό ἀντικείμενο της μελέτης τῶν σοφῶν ἐκείνων πού ἐπιθυμοῦν νά εἰσέλθουν στίς μεγάλες έννοιες τῶν αἰδίων οὐσιῶν στά ἄπειρα ἀνά τούς κόσμους ἐνεργητικά τους πεδία. Οἱ σοφοὶ ποτέ δέν πρέπει νά λησμονοῦν, ὅτι οἱ ἀριθμοὶ μέ τό σύστημα τό ὁποῖο τούς χωρίζει σέ διαφόρους σταθμούς ἐξορμωμένους στήν σύστασή τους ἀπό τήν Δεκάδα καί τό πολλαπλάσιον αὐτῆς, ἐμφανίζουν καί τούς **ἀναμορφωτικούς κύκλους**, πρό παντός της οὐσίας τοῦ πνεύματος καί τούς νόμους οἱ ὁποῖοι τήν διέπουν. Μόνο μέ τήν εἰσοδο τοῦ πνεύματος στούς ἀπείρους αὐτοῦς κύκλους δύναται νά κατανοηθῇ ἡ ἐξέλιξή του καί πρό παντός ἡ προαγωγή του ἀπό ἓνα κόσμο σέ ἄλλον.

Ἀς εἰσέλουμε ὁμως στήν ἐξέταση της οὐσίας τῶν ἀριθμῶν, καθὼς ἐπίσης στήν ἐξέταση τῶν δυνάμεων καί νόμων τῶν αἰδίων οὐσιῶν τῶν διά τῶν ἀριθμῶν παριστανόμενων, ὡς καί τήν ἰδιότητα ἐκάστου ἐξ αὐτῶν. Διά νά γίνῃ ὁμως ἡ ἐξέταση αὐτή, πρέπει νά ἔχουμε πάντοτε στήν διάνοιά μας ἐκεῖνο τό ὁποῖο ἐλέχθη προγενεστέρως,

δηλαδή, ὅτι οἱ ἀριθμοὶ δέν εἶναι ἐπινόηση τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά μία φυσική ἐκδήλωση της διανοίας του, στήν οὐσία της ὁποίας οἱ ἀριθμοὶ ὑπῆρχαν μέ ὄχι συνειδητὴ έννοια πρό της ἐκδηλώσεώς τους.

Ἡ ἐκδήλωση τῶν ἀριθμῶν δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά μία λειτουργία της ἀνθρωπίνης διανοίας ἡ ὁποία συνετελέσθη ἀπό τίς δυναμικότητες τίς ὁποῖες ἔχει ἐκδηλώσει ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ καί ἡ φύση τῶν ὁργανισμῶν στούς ὁποίους αὐτὴ δρᾷ. Οἱ τοῦ εἵδους αὐτοῦ δυναμικότητες διά τῶν ὁποίων συνετελέσθη ἡ λειτουργία της ἀνθρωπίνης διανοίας, δέν εἶναι παρά ἀριθμοὶ καί δέν νοοῦνται παρά μόνο διά ἀριθμῶν.

Εἶναι ἀριθμοὶ, διότι ἐκάστη αὐτῶν ἔχει ἴδιαν τάση, ἀναφέρεται σέ λειτουργία ἰδίου νόμου καί πληροῖ ἴδιον σκοπόν. Ἡ εἰδικὴ τάση, ὁ σκοπὸς καί ὁ νόμος ἐκ τοῦ ὁποῖου προέρχεται, δέν δύνανται ἄλλως νά κατανοηθοῦν ἐάν δέν μεταφερθοῦν στήν έννοια τῶν ἀριθμῶν, στήν χωριστὴ έννοια ἐκάστου τῶν ἀριθμῶν, δηλαδή στήν φυσικὴ κατάσταση ἡ ὁποία μᾶς δίδει τό γνώρισμά τους.

Ἐάν ἡ έννοια τῶν ἀριθμῶν δέν ἐξεδηλοῦτο στήν ἀνθρωπίνην διάνοια δέν θά καθίστατο αὐτὴ γνωστὴ, διότι ἡ παραγωγή καί ἡ ἐνέργεια τῶν ἰδεῶν της, οἱ ποικίλες παραγωγικότητες καί ἐνέργειές της θά ἦσαν ἀκατάληπτες καί θά ἀπετέλουν σύγχυσιν. Ἐκεῖνο τό ὁποῖον μᾶς φέρει στήν έννοιά της καί στά παράγωγα αὐτῆς, εἶναι ἡ έννοια τήν ὁποία λαμβάνουμε ἐκ τῶν ἀριθμῶν.

Ἐάν οἱ ἰδέες καί ὅλες οἱ ψυχικές μας ἐκδηλώσεις γίνονται γνωστές, τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν διαφορετικῶν παραστάσεων πρός τίς ὁποῖες ἡ ψυχὴ μας ἔρχεται σέ ἐπαφή διά τῶν αἰσθήσεών της. Ἐκάστη παράσταση καί διαφορετικὴ αὐτῆς ἐνέργεια γνωρίζονται ἀπό τό σχῆμα της, ἀπό τήν ἰδιάζουσα δυναμικότητά της καί τήν ἀρμονία τήν ὁποία ἀποτελεῖ μετὰ τῶν ἄλλων παραστάσεων. Ἐάν ἐκάστη παράσταση δέν εἶχε ἰδιάζοντα χαρακτηρισμό καθιστάμενον νοητόν ἀπὸ τήν δυναμικότητα καί τό σχῆμα της καί πρό παντός ἀπὸ τήν ἐνεργό τάση αὐτῆς, τότε δέν θά εἶχαμε τήν έννοια τοῦ πλήθους τῶν παραστάσεων τήν ὁποία διευκρινίζουμε στήν νόησή μας διά τῶν ἀριθμῶν.

Ἀν ἐκ τῶν πραγμάτων της Φύσεως ἀφαιρέσουμε τήν ἀριθμητικὴν έννοια, οὐδεμία δυνά-

μεθα νά σχηματίσουμε ιδέα, πολύ δέ περισσότερο τό πληθος αὐτῶν. Ἀλλά οἱ παραστάσεις ἐκ τῶν ὁποίων γίνονται οἱ ιδέες καί ἡ ἐννοια, ὡς εἶπομεν, εἶναι συγκροτήματα.

Πῶς θά ἦτο δυνατό νά εἶχαμε τήν ἐννοιά τους, ἐάν δέν ἐγνωρίζαμε ὅτι οἱ παραστάσεις εἶναι ἀθροίσματα ἄλλων μικροτέρων πραγμάτων καί πῶς θά εἶχαμε τήν ἐννοιά τους ἐάν δέν εἶχαμε τήν ἐννοια τοῦ πλήθους τῶν ἀριθμῶν, τήν ποιοτική αὐτῶν ἐννοια, τό διαιρετόν τῶν παραστάσεων σέ εἰδικά μικρότερα συγκροτήματα καί τήν ἐξ αὐτῶν ἀφαίρεση τῶν μερῶν ἐκ τῶν ὁποίων γίνεται νοητή ἡ ἀποσύνθεση τῆς παραστάσεως; Πῶς θά ἐννοούσαμε τήν ἐννοια τῶν συγκροτημάτων διά τῆς ἐπὶ τό αὐτό προσθέσεως τῶν μερῶν τους τῶν ὁποίων τήν ἐννοιαν ἔχουμεν μόνο διά τῶν ἀριθμῶν;

Αὐτός εἶναι ὁ λόγος γιά τόν ὁποῖον ὁ **Θεῖος Ἀπυθαγόρας** ἔλεγε ὅτι ἡ οὐσία τῶν πραγμάτων εἶναι ἀριθμός. Καί ἐχώριζε τήν οὐσία τῶν πραγμάτων σέ δύο αἷτια: Στούς ἀρτίους καί στούς περιττούς ἀριθμούς. Καί **ἀρτιοί εἶναι τό πληθος τῶν ἀτόμων τά ὁποῖα συγκροτοῦν τίς παραστάσεις, περιττοί δέ τό συνθετικό αἷτιο πάσης παραστάσεως.**

Οἱ **περιττοί ἀριθμοί** ἐμφανίζουν ὅλα τά φαινόμενα τῆς οὐσίας τῆς **ΜΟΝΑΔΟΣ** ἡ ὁποία τά πάντα συνέχει καί τά πάντα διά τῶν νόμων της μεταβάλλει. Εἶναι μέ ἄλλες λέξεις τό **μεταμορφωτικό αἷτιο πάντων τῶν πραγμάτων**, ἐνῶ ἀντιθέτως οἱ **ἀρτιοί ἀριθμοί** οἱ ὁποῖοι ἐμφανίζουν τό πληθος τῶν συγκροτούμενων ἀτόμων, εἶναι τό **αἰωνίως μεταβαλλόμενον ἀπό δυναμικῆς ἐνεργητικῆς ἀπόψεως**. Εἶναι τό πάντοτε ὑπάρχον τῶν ἀτομικότητων τίς ὁποῖες οἱ περιττοί ἀριθμοί τίς καθιστοῦν **συνεχῶς θειότερες**.

Προσδιορισμός τῆς ἐννοίας τῶν ἀριθμῶν

Ἔχουμε δύο τάξεις ἀριθμῶν, τούς ἀπλοῦς καί τούς συνθέτους. Οἱ **ἀπλοῖ ἀριθμοί** εἶναι οἱ βάσεις τῆς θεμελιώσεως τοῦ ὅλου οικοδομήματος τῶν ἀριθμῶν καί ἀποτελοῦν μίαν θεμελιώδη ἐννοια τῶν οὐσιῶν ἀπό τίς ὁποῖες προέρχονται. Πάντες οἱ ἄλλοι ἀριθμοί εἶναι σύνθεση τῶν ἀπλῶν, πλὴν ὅμως συγχρόνως διαδηλοῦν τό ἀπειρον τῶν ἐκδηλώσεων τῶν οὐσιῶν ἀπό τίς ὁποῖες προέρχονται. Ἐκαστος **σύνθετος ἀριθμός** διαδηλοῖ τά παράγωγα τῶν δύο οὐσιῶν τά ὁποῖα γίνονται διά τῶν συνθέσεών τους. Ἡ σύνθεση τῶν περιττῶν καί ἀρτίων ἀριθμῶν εἶναι οἱ ἐμφανιζόμενες εἰκόνες τῶν συνεργαζομένων οὐσιῶν καί ἐν ταυτῇ διαδηλοῦν καί τίς ιδιότητές τους.

Ἐάν διά τῆς ἐννοίας τῶν ἀριθμῶν σχηματίζουμε τήν ἐννοια τῶν ιδεῶν, διά τῆς αὐτῆς ἐννοίας ὀφείλουμε νά σχηματίσουμε καί τήν ἐννοια τῶν δύο οὐσιῶν, ἀφοῦ τά παράγωγά τους νοοῦνται μόνο διά ἀριθμῶν καί ἀφοῦ οἱ ἀριθμοί δέν εἶναι

τίποτα ἄλλο παρά ἐκδηλώσεις τῶν συνεργαζομένων αὐτῶν οὐσιῶν.

Οὕδαμοῦ δύναται νά διαπιστωθῇ φυσική ἐνέργεια ἐάν αὐτήν δέν τήν προκαλέσουν οἱ διαφορετικές δυνάμεις μέ τούς ιδιάζοντες αὐτῶν χαρακτηρισμούς σέ ὅλα τά πεδία τῶν κόσμων. **Εἰκόνες τῶν δυνάμεων αὐτῶν γιά τήν ἀνθρωπίνη νόηση εἶναι οἱ ἀριθμοί.** Οἱ περιττοί καί οἱ ἀρτιοί ἀριθμοί εἶναι οἱ συγκροτοῦντες καί λειτουργοῦντες ἐξαφανίζοντες αὐτά, πρὸς τόν σκοπό τῆς ἀρτιωτέρας ἐμφανίσεως αὐτῶν ὡς καί οἱ ἐσαεὶ διατηροῦντες τίς ἀτομικότητες. Ἄνευ τῆς ἐννοίας τῶν ἀριθμῶν καί τῆς διπλῆς αὐτῶν ιδιότητος ὁ ἀνθρωπίνη διάνοια δέν δύναται νά ἀναγεται στήν σύλληψη καί ἐξακρίβωση τῶν αἰτιῶν τῆς δημιουργίας τῶν κόσμων καί τῆς λειτουργίας αὐτῶν.

Ἀρχή τῶν ἀριθμῶν. Τί εἶναι Μονάς

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων πιστεύουν ὅτι Μονάς εἶναι ὁ ἀριθμός 1. Ἡ πίστη αὐτή στήν βάση της εἶναι σφαλερῇ. **Μονάς εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖο ἔχει τήν δύναμη τῆς παραγωγῆς** εἴτε, κατά νοητή ἐκφραση, τήν ἀρνητική εἴτε τήν θετική. Ἡ ἐννοια τοῦ ἀριθμοῦ 1 δέν εἶναι παραγωγική διότι γιά νά εἶναι παραγωγική πρέπει νά διχοτομηθῇ σέ δύο διάφορα μέρη διαφορετικῆς ἐνεργείας. Στήν περίπτωση ὅμως αὐτή χάνει τήν ἐννοια τῆς μονάδος, εἶναι μέρος τῆς μονάδος, καί κατά ἀναπόδραστον ἀνάγκη γιά νά σχηματίσουμε μονάδα ἔχουμε ἀνάγκη καί ἐτέρου μέρους αὐτῆς.

Ἐπομένως **στήν ἀρχή τῶν ἀριθμῶν ὡς Μονάς ἐμφανίζεται ὁ ἀριθμός δύο** καί παρακολουθεῖται ὑπό ἐτέρας **Μονάδος τοῦ ἀριθμοῦ 3.** Ὁ ἀριθμός 1 δύναται στίς πράξεις τῶν ἀριθμῶν νά ἐπαναλαμβάνεται, ἀλλά κατά τήν ἐννοια μένει πάντοτε ὁ αὐτός, διότι ἐξ αὐτοῦ δέν δύναται νά παραχθῇ ἄλλο τι. Διά νά παραχθῇ ἄλλο τι πρέπει νά ὑπάρχει καί ἄλλος ἀριθμός 1 μέ διαφορετική ιδιότητα. Ὅταν λέμε $1+1=2$, πρέπει τά δύο αὐτά 1 νά μή εἶναι τά αὐτά. Διότι ἂν εἶναι τά αὐτά δέν δύναται νά γίνεται μεταξύ αὐτῶν παραγωγή καί κατ' ἀκολουθίαν στήν περίπτωση αὐτή δέν δυνάμεθα νά ἔχουμε ἐπέκταση τῶν ἐννοιῶν τῶν ἀριθμῶν.

Παράδειγμα: Ὅταν ἔχουμε μία καί μόνο ιδέα μή συνεργαζομένη μετ' ἄλλων διαφόρου φύσεως, ἡ ιδέα αὐτή ἐπαναλαμβανομένη θά μένη πάντοτε ἡ αὐτή. Ὅπως δέν δυνάμεθα νά ἐπαναλάβουμε τόν οἰονδήποτε ἄνθρωπο μέ τόν ἑαυτόν του προκειμένου νά παραγάγωμε ἕνα ἄλλον ἄνθρωπο. Τοιοῦτον γεγονός δέν ἐμφανίζεται οὔτε στίς λειτουργίες τῆς φύσεως, οὔτε στίς λειτουργίες τῶν ιδεῶν.

Ἡ ἐννοια τῆς παραγωγῆς εἴτε ιδεῶν, εἴτε φυσικῶν δυνάμεων, εἴτε μορφῶν, γίνεται διά τῆς συνεργασίας δύο διαφόρων παραγόντων. Κατά

συνέπεια ἡ πρώτη Μονάς δέν δύναται παρά νά ἔχη δύο ἐνεργητικούς παράγοντες καί τούς ἔχει μόνο ἡ **Μονάς δύο.** Ἡ Μονάς αὐτή εἶναι τό ἄτομα τῆς αἰδίου ἀτομικῆς οὐσίας τῆς ἐκ τοῦ χάους ἐκπορευθείσης, μέ δύο ἐνεργητικούς παράγοντες, τούς **νόμους τῆς Κινήσεως καί τῆς Ζωῆς.**

Ἀλλά καί ἡ Μονάς αὐτή γιά νά ἐνεργήσῃ ἔπρεπε νά βρίσκεται κάπου. Νά βρίσκεται σέ ἕνα **χῶρο**, διότι πᾶσα ἐπέκταση τῆς δυναμικότητός της ἄλλως θά ἦτο ἀκατανόητος. Βρέθηκε ὄντως ἐν **χῶρῳ** καί ὁ **χῶρος** αὐτός εἶναι ἡ ἐτέρα αἰδίου οὐσία, ἡ πάντοτε συνεχῆς πρὸς ἑαυτήν. Καί ἀκριβῶς διότι εἶναι συνεχῆς πρὸς ἑαυτήν μάς δίδει τήν ἐννοιαν τοῦ **χῶρου.**

Δέν εἶναι δυνατόν νά νοηθῇ **χῶρος** ἐάν δέν εἶναι συνεχῆς, διότι **χῶρος** εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖο περιέχει κάτι μετρητό καί τό ὁποῖο δίδει τήν ἐννοια τῆς διαστάσεως καί ὄχι τό περιεχόμενο πινός. Ὁ **χῶρος**, ἡ αἰδίου συνεχῆς οὐσία εἶναι ἡ Μονάς τρία. Ἡ συνεργασία τῆς Μονάδος 2 μετά τῆς Μονάδος 3 ἔχουν ἕνα παραγωγικό ἀποτέλεσμα. Αὐτό εἶναι τά μορφικά τους συγκροτήματα, τά ὁποῖα καί λαμβάνουν τήν ἐννοιαν τῆς **Μονάδος 4.**

Ἀλλά ἡ ὑπό αὐτήν τήν μορφή συνεργασία τῶν Μονάδων τούτων ἐμφανίζει ἐν ἐνεργείᾳ ἕνα νόμο αὐτῶν. Ὁ νόμος αὐτός εἶναι ὁ **νόμος τῆς μεταξύ τους ἐπιμιξίας** διά τοῦ ὁποῖου συγκροτοῦνται οἱ διαιωνιστικοί τους τύποι. Ὁ νόμος αὐτός εἶναι ἡ **Μονάς 5.** Ἡ ἐπέκταση τῆς διαιωνίσεως τῶν μορφῶν ἐμφανίζει τίς παραγωγικές τους δυνάμεις, ἐκεῖνο τό ὁποῖο ὀνομάζουμε ἐξέλιξη. Ὁ **νόμος τῆς ἐξελέξεως** ἡ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἐνεργειῶν εἶναι ὁ νόμος τῆς **Μονάδος 6.**

Ἀλλά ἐκτός τῆς ἐσωτερικῆς συνεργασίας τῶν οὐσιῶν στίς μορφές τῆς Φύσεως γίνεται καί ἄλλη συνεργασία. Αὐτή ἡ συνεργασία εἶναι ἡ μεγαλύτερα ὄλων, διότι οἱ κινήσεις τῶν μορφῶν παράγουν στόν ἀπανταχοῦ **χῶρο** μεγάλες δονήσεις. Τά κύματα αὐτῶν τῶν δονήσεων τηροῦν ἄμεση ἐπαφή μεταξύ τῶν μορφῶν καί ἀσκοῦν ὕψιστες ἀλληλεπιδράσεις. Ὁ **νόμος αὐτός τῆς ἀλληλεπιδράσεως** εἶναι ἡ **Μονάς 7.**

Οἱ ἀλληλεπιδράσεις κανονίζουν τίς περιφορές τῶν κινουμένων μορφῶν καί διατηροῦν μέχρις ὀρισμένου ὁρίου τήν αὐτοτέλεια καί τήν ἐλευθερία

τῆς ἐνεργείας τους. Ἡ **ἐλευθερία τῆς ἐνεργείας τῶν μορφῶν** εἶναι ἡ **Μονάς 8.** Διά τῆς ἐλευθέρας ἐνεργείας τῶν μορφῶν ρυθμίζεται καί ἡ ἁρμονία τους. Ἡ ἁρμονία εἶναι ἡ **Μονάς 9.**

Τό σύνολο τῶν συνεργαζομένων αὐτῶν Μονάδων δημιουργεῖ ἕνα **σταθμό ἐξελέξεως.** Αὐτός εἶναι ἡ **Δεκάδα.** Κατά τόν **θεῖο Πυθαγόρα** ἡ **Δεκάς** εἶναι **ιερή** διότι σέ αὐτήν **συγκεντρώνονται τά δημιουργικά αἷτια καί οἱ θεμελιωτικοί νόμοι αὐτῶν.** Τό ὅλον συγκρότημα τῶν κόσμων στηρίζεται ἐπὶ τῶν θεμελιωτικῶν νόμων οἱ ὁποῖοι καί ἀποτελοῦν τίς βάσεις τῆς λειτουργίας τῶν κόσμων.

Κάθε περαιτέρω τῶν κόσμων ἐνέργεια ἐφαρτᾶται ἐκ τῆς συνεργασίας τῶν νόμων αὐτῶν. Ἡ συνεργασία αὐτή ἔχει παράγωγα καί τά παράγωγα αὐτά εἶναι νόμοι ἀλλά νόμοι ὄχι θεμελιωτικοί, ἀλλά λεπτομερειακοί καί εἰκονίζονται διά τῆς ἐννοίας τῶν συνθέτων ἀριθμῶν τῶν Μονάδων. Ἡ ἐπέκταση αὐτή τῶν συνθέτων ἀριθμῶν δέν μπορεῖ νά ἔχη ὅρια καί αὐτό ἀκριβῶς εἶναι τό ἐμφανίζον τήν ἀτελεύτητη παραγωγή τῶν νόμων τῶν ἐνεργουσῶν οὐσιῶν τῶν κόσμων.

Οἱ ἀριθμοί διά τῶν συνθέσεών τους, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν καί τίς πράξεις τους, ἐμφανίζουν ὅλες τίς λειτουργίες καί ὅλα τά στήν Φύση τελούμενα γεγονότα. Οἱ ἀπλοῖ ἀριθμοί εἶναι ἡ **ζῶσα εἰκόνα** καί δι' αὐτῆς ἡ ἐκφραση τῶν πρωταρχικῶν νόμων τῶν αἰδιῶν οὐσιῶν. **Οἱ πρωταρχικοί νόμοι χωρίζονται στά τρία τρίγωνα.**

Τό **πρῶτο τρίγωνο** περιέχει τούς νόμους τῆς κινήσεως, ζωῆς καί ἐνεργείας. Τό τρίγωνο αὐτό διά τῶν συνεργαζομένων νόμων του ἐμφανίζει ἕνα γεγονός, τήν σύσταση τῆς μορφῆς. Ἡ μορφή ἐμφανίζεται ὑπό τῆς Μονάδος 4. Ἡ Μονάς 4 εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ τετραγώνου. Τό τετράγωνο εἶναι ἡ πλήρης μορφή καί γι' αὐτό καλεῖται καί τετρακτύς.

Τετρακτύς σημαίνει τίς **συνεργαζόμενες Θείες οὐσίες** διά τῶν νόμων τοῦ **πρώτου τριγώνου** ἐν μορφῇ. Ἡ μορφή εἶναι τό μέσον τῆς ἐκδηλώσεως δυνάμεων ἡ νόμων ὑπό τῶν συνεργαζομένων οὐσιῶν. Ἡ μορφή δέν εἶναι μόνον ἡ παράστασις, ἀλλά καί τό μέρος ὅπου γίνεται στενότερη ἡ συνάντηση τῶν ἀτόμων τῆς αἰδίου οὐσίας (ἀτομικῆς) μετά τῆς συνεχούς οὐσίας, τῆς **ΜΟΝΑΔΟΣ**, συνεπεία τῶν ὁποίων ἐκδηλοῦνται οἱ νόμοι τοῦ **δευτέρου τριγώνου**, τοῦ εἰκονιζομένου ὑπό τῶν Μονάδων 4, 5 καί 6.

Ο νόμος 4 έχει δύο ιδιότητες: Είναι τό άθροισμα τών νόμων του πρώτου τριγώνου αλλά μετέχει στο άθροισμα αυτό και ό πρώτος νόμος του δευτέρου τριγώνου. Τήν σημαντικότητα του νόμου αυτού οί μύστες πρέπει επιμελώς νά σπουδάζουν, διότι **ή φυσική αυτή τετρακτύς έχει ανάλογες τοιαύτες σέ όλα τά πεδία τών εξελισσομένων πνευματικών κόσμων.**

Τό πολλαπλάσιο του νόμου 4 εις άποτέλεσμα τών αριθμών 40, 400, 4000 και έφ' έξης εμφανίζει τίς μορφές ή τά μέσα της ενεργείας τών πνευματικών άτομικότητων στον άπειρο κόσμο και συγχρόνως τίς ύφιστάμενες σχέσεις της ένότητας όλων τών λειτουργούντων κόσμων.

Τό **δεύτερο τρίγωνο** άποτελείται από τούς νόμους τών μορφών, της επιμξίας αυτών και του πολλαπλασιασμού τών δυνάμεών τους. Στο δεύτερο αυτό τρίγωνο εμφανίζεται **τό μέσον της λειτουργίας τών μορφών** τό αναφερόμενο στην αναπαραγωγή τους και στον πολλαπλασιασμό τών ενεργειών του. Καί τό τρίγωνο αυτό αποκαλύπτει διά τών συνεργαζομένων νόμων του την βάση επί της οποίας στηρίζονται και εξελίσσονται οί μορφές σέ όλους τούς κόσμους και τούς φυσικούς και τούς πνευματικούς, μέ αύξουσα ως προελέχθη δυναμικότητα, διά τών πολλαπλασίων του αριθμού 4.

Τό **τρίτο τρίγωνο** εμφανίζουν οί αριθμοί 7, 8, και 9. Είναι και αυτοί νόμοι τών ενεργητικών ή μορφικών μέσων της Φύσεως και του πνεύματος. Ο νόμος της αλληλεπιδράσεως, ό υπό του αριθμού 7 εικονιζόμενος, έχει ως άποτέλεσμα την εμφάνιση του νόμου της ελευθερίας διά του οποίου καθορίζεται ή σαφής έννοια της ελευθέρας ενεργείας τών μορφών. Ίσως μέσα στον νόμο αυτόν νά ύπάρχη και ή έννοια εκ της οποίας εξορμώνται σέ περιφερειακή κίνηση οί μεγάλες της Φύσεως μορφές, τά Ουράνια σώματα. Ο νόμος της ελευθέρας ενεργείας τών μορφών και οί κινήσεις αυτών διά της ελευθέρας αυτής ενεργείας, έχουν ως άποτέλεσμα την εκπόρευση του νόμου της άρμονίας του υπό του αριθμού 9 εικονιζόμενου.

Διά τών νόμων τών τριών τριγώνων τών εικονιζομένων υπό τών έννέα αριθμητικών Μονάδων άπετελέσθησαν οί άρμονίες τών κόσμων πάσης φύσεως. Τό σύνολο τών νόμων αυτών συγκεντρούμενο άποτελεί την **ιερή Δεκάδα**, δηλαδή τόν πρώτο σταθμό ή κύκλο τών λειτουργούντων κόσμων. Στην ιερή αυτή Δεκάδα συνεργάζονται όλοι οί νόμοι οί εικονιζόμενοι διά τών έννέα αριθμών ή καλλίτερα οί εκφραζόμενοι υπό τών έννέα αριθμών.

Τά πρώτα θεμέλια της Φύσεως είναι οί νόμοι αυτοί. Οί έφ' έξης της ιερής Δεκάδος σύνθετοι αριθμοί εκφράζουν τά παράγωγα τών νόμων αυτών. Τά παράγωγα είναι και αυτοί νόμοι και μάλιστα εκείνοι οί όποιοι εμφανίζουν τίς πλέον λεπτές λειτουργίες της Φύσεως και του πνεύματος, άρκεϊ μόνο νά νοηθί ότι τά παράγωγα αυτά δέν είναι άλλο τι παρά αύξηση της ενεργητικότητας τών έννέα θεμελιωτικών νόμων τών τριών τριγώνων.

Παράδειγμα, ό υπό της Μονάδος 5 εικονιζόμενος νόμος αύξάνεται διά τών παραγώγων αυτού στους αριθμούς 50, 500, 5000 και έφ' έξης άπειρώς. Σέ κάθε κατά συνέπεια πεδίο της Φύσεως ή του πνεύματος θά εύρωμεν τόν νόμο αυτόν ενεργούντα μέ τά παράγωγά του. Διά της έννοίας αυτής τών αριθμών καταδηλοϋται ότι οί πρώτοι θεμελιωτικοί νόμοι εξακολουθοϋν όχι μόνο νά έχουν τίς ιδιότητές τους αλλά και ότι αύξάνουν τόν βαθμό της ενεργείας τους.

Στό σημείο αυτό οί μύστες πρέπει νά προσέξουν πολύ διότι έτσι θά κατορθώσουν νά συλλάβουν άληθή έννοια της λειτουργίας τών κόσμων φυσικών και πνευματικών. Η συνεργασία τών νόμων αυτών στον άπειρο χρόνο καθίσταται άμετάβλητη διότι αν ήθελαν διασπασθί οί λειτουργίες τών τριών τριγώνων, εάν και ένας μόνον νόμος ήθελε άδρανήσει, θά εξαφανίζετο όλόκληρο τό Σύμπαν. Η αύξηση τών δυνάμεων τών νόμων αυτών, την οποία δύναμεθα νά κατανοήμε διά της επεκτάσεως τών αριθμών μās πληροφορεί ότι οί νόμοι αυτοί θά συνεργάζονται πάντοτε προς παραγωγή μεγαλυτέρων δυνάμεών τους.

Ένα άλλο σημείο τό όποιο πρέπει νά καθορισθί είναι ότι οί νόμοι εκάστου τών τριγώνων έχουν στενότερη μεταξύ τους σχέση, οί δε σχέσεις τους προς τούς νόμους τών άλλων τριγώνων είναι έμμεσώτερες. Διά της σπουδής του σημείου αυτού δύναται και νά καθορισθί ό τρόπος της ενεργείας του μύστου προκειμένου νά φέρη σέ έντονώτερη λειτουργία τίς δυνάμεις του. Εάν θέλη π.χ. νά αύξηση την δύναμη της ελευθερίας του, πρέπει νά λαμβάνη ως βάση τόν νόμο της αλληλεπιδράσεως όταν επί αυτού επενεργούν ανώτερες πνευματικές μορφές.

Πιστεύουμε, ότι μέ τά λίγα αυτά τά όποια εξέθεσαμε περί της έννοίας τών αριθμών θά δυνηθίτε νά προαχθίτε στις σφαίρες της καθαρής γνώσεως και ότι οί αριθμοί θά σας βοηθήσουν στην εξακρίβωση της ικανότητας τών πνευμάτων τών εύρισκομένων στα διάφορα επίπεδα τών πνευματικών κόσμων.

Οί Θεοί, οί κατέχοντες όλες εκείνες τίς δυνάμεις πού απαιτούνται γιά νά γίνουν Θεοί, προκειμένου νά εξετάσουν μία ψυχή και νά εύρουν πού αυτή δύναται νά δράση και σέ ποιόν άνελκτικό κύκλο δύναται νά ενεργήση, οϋδέν άλλο πράττουν εκτός της εξακριβώσεως τών εκδηλωθεισών δυνάμεών της. Ο αριθμός τών δυνάμεων εκάστης ψυχής επιμαρτυρεί την όλη της κατάσταση και όχι μόνο αυτό, αλλά και την προϋπόθεση ποίας ακόμη δυνάμεις δύναται νά εκδηλώση εάν ενεργήση επί ορισμένου μέρους της Φύσεως. Τοϋτο κατ' ακολουθίαν επίσης επιμαρτυρεί ότι **ή εξακρίβωση της ποιότητος πάσης ψυχής είναι δυνατή.**

Όλες οί αριθμητικές πράξεις καταδηλοϋν την πορεία την οποία ακολουθοϋν οί δυνάμεις της Φύσεως. Γιά νά διακρίνουμε αυτό δέν έχουμε παρά νά αναλογισθούμε ότι διά της προσθήκης ενός αριθμού επί ενός άλλου αλλοιώνουμε την έννοια και τό άποτέλεσμα, ως τοϋτο συμβαίνει και διά της αφαιρέσεως. Κατά τόν αυτόν τρόπο και στις ούσίες της Φύσεως ή προσθήκη μιās δυνάμεως, ή και ή αφαίρεση, αλλοιώνει τελείως την πρότερη μορφή.

Η ούσία της Φύσεως είναι μία όπως και ό αριθμός σέ όλη του την έννοια είναι ένας. Επί εκάστου δε μέρους της ούσίας παρατηρούμε διαφορά. Η διαφορά αυτή καταδεικνύει διαφορά συνθέσεως δυνάμεων. Γιά νά κατανοήσουμε τοϋτο δέν έχουμε παρά νά λάβουμε διαφόρους αριθμούς και νά κάνουμε διάφορες συνθέσεις. Ο αριθμός, π.χ. 49, είναι σύνθεση τών δύο Μονάδων 4 και 9 και ή έννοια του αριθμού 49 προφαίνει κατά την σειράν της εκδηλώσεως τών αριθμών την τεσσαρακοστή ενάτη εκδήλωση της ούσίας οϋσιωδώς διαφέρουσα εν τη ενεργεία της της τεσσαρακοστής όγδόης, διότι έχει μία επί πλέον δύναμη εν τη ενεργεία της, δύναμη ή οποία μεταβάλλει τελείως την μορφή της τεσσαρακοστής όγδόης.

Εάν επίσης λάβουμε γιά την σύνθεση ενός αριθμού τίς Μονάδες 4-9-4-9 θά παραγάγουμε τόν αριθμό τέσσαρες χιλιάδες έννιακόσια τεσσαράκοντα έννέα και ή σύνθεση παρ' όλον άπετελέσθη από τούς αυτούς αριθμούς στην έννοια αυτής διαφέρει οϋσιωδώς από την προγενέστερη. Τοϋτο συμβαίνει διότι όχι μόνο έχει αύξηση κατά

πολύ, πράγμα πού σημαίνει την επέκταση τών ενεργειών της ούσίας και την άνέλιξή της διά του πολλαπλασιασμού τών δυνάμεών της αλλά και δίδει ειδικό χαρακτηρισμό υπό τόν όποιο πρέπει νά δίδουμε τόν σκοπό της συνθέσεως.

Γιά τόν λόγο αυτόν είπαμε ανωτέρω ότι οί Θεοί προκειμένου νά εξετάσουν μία ψυχή και νά εύρουν πού δύναται αυτή νά δράση και σέ ποιόν άνελκτικό κύκλο δύναται νά ενεργήση, δέν έχουν άλλο τι νά πράξουν εκτός της εξακριβώσεως τών δυνάμεών της. Ο αριθμός τών δυνάμεών της εκτός του ότι επιμαρτυρεί την όλη κατάσταση της αλλά και την προϋπόθεση ποιες ακόμη δύναται νά εκδηλώση δυνάμεις, εάν έλθη και ενεργήση επί ώρισμένου μέρους της Φύσεως.

Σημείωση

Τό μηδέν (0) δέν είναι Μονάς ούσιαστική οϋτε εκπροσωπεί νόμο στην Φύση, αλλά την κατάληξη του δεκαδικού συστήματος σέ ένα τέρμα όπου οί έννέα (9) αριθμοί τερματίζουν τόν σκοπό τους σέ ένα σημείο και από εκεί αρχίζουν ένα νέο παραγωγικό κύκλο. Καί οί αριθμοί οί όποιοι ακολουθοϋν ένα σύστημα τό όποιο αποκαλείται Δεκαδικό, γιά νά συντελέσουν σέ αυτό πρέπει νά έχουν μία βάση και ή βάση αυτή είναι οί 9 Μονάδες οί όποιες έχουν και ειδικό χαρακτήρα. Αφαιρέσατε μία από τίς 9 Μονάδες και προσπαθήσατε νά κάνετε επέκταση του Δεκαδικού συστήματος. Τότε θά διακρίνετε την άξία της συνθέσεως τών 9 Μονάδων και πότε και πόσαι δύνανται νά συνθέτουν Δεκαδικό σύστημα.

Αποδείξεις του ότι ό αριθμός 9 είναι τέλειος είναι τό άποτέλεσμα της άθροίσεως τών αριθμών τών άπλών Μονάδων τό όποιον δίδει τόν αριθμό 9. Άλλη δέ άπόδειξη είναι τό ότι εάν πολλαπλασιάσουμε οίανδήποτε Μονάδα επί τόν αριθμό 9 και τό γινόμενό της προσθέσουμε όριζοντίως, θά έχουμε ως άποτέλεσμα τόν αριθμό 9, πράγμα τό όποιο σέ καμμία άλλη Μονάδα δύναται νά συμβή.

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Ο Όδυσσεύς ζή αρμονικά στο βασίλειό του με την γυναίκα του και τον γιό του. Έχομε, δηλαδή, μία ολοκληρωμένη πνευματική Τριάδα, ένα θεϊκό Τρίγωνο σε αρμονική ισορροπία. Ο Όδυσσεύς αναγκάζεται να ξεκινήσει για την Τρωική έκστρατεία (Τροία: τό έλος του υλικού πεδίου). Ο δισταγμός του συμβολίζει την άρνηση της ψυχής να ένσαρκωθί γιατί γνωρίζει τον πόνο που ή ίδια προδιαγράφει μέσα στην μορφή.

Μετά την άλωση της πόλεως (10 χρόνια μετά) και την ολοκλήρωση του έργου στο υλικό πεδίο άρχίζει ή πορεία της επιστροφής του θεϊκού σπινθήρα (Όδυσσέως) στο πνεύμα, στην κατάσταση της πρωταρχικής ήρεμίας, εμπλουτισμένου με τις έμπειρίες των πεδίων που διέτρεξε. Δέκα χρόνια είναι και ή πορεία της επιστροφής κατά την όποία ή ανθρώπινη αντίληψη δοκιμάζεται και ξεπερνάει κάθε λογής έμπόδια, απορρίπτοντας σταδιακά τά φορτία που την δεσμεύουν με την ύλη ως την τελική ταύτιση με τό πνευματικό ιδεώδες.

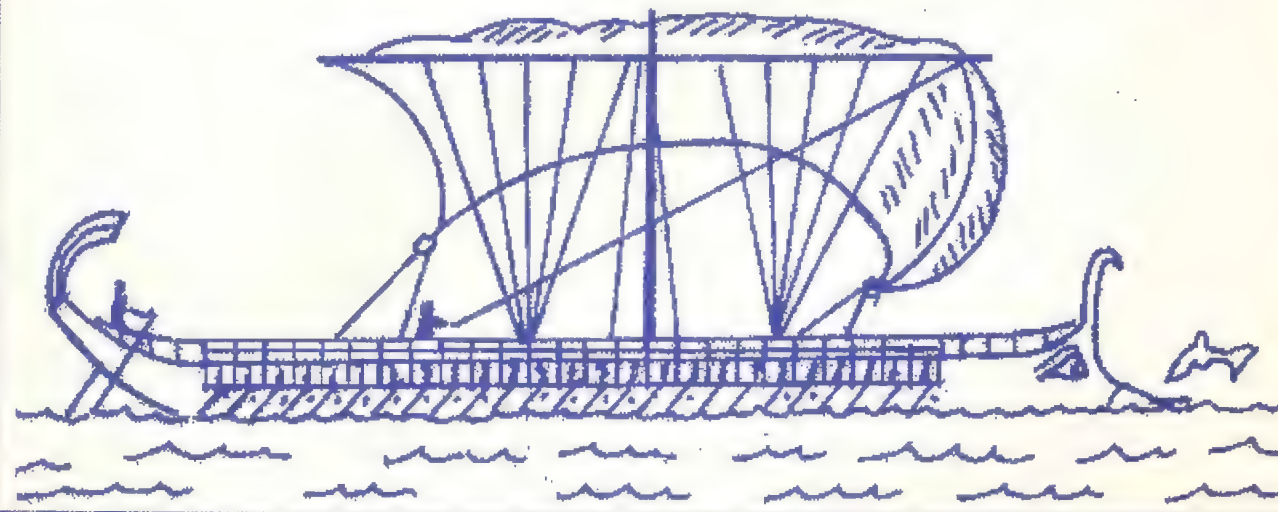
Η χώρα των Λωτοφάγων είναι ό επίγειος παράδεισος, ή έμμονή στην συσσώρευση υλικών αγαθών που κάνει τον άνθρωπο να ξεχνά τους ουσιαστικούς στόχους της ύπαρξέως του. Οί σύντροφοι που τρώνε τους Λωτούς είναι τό μέρος της συνειδήσεως του Όδυσσέως που παραμένει προσκολλημένο στην μορφική όψη.

Στό νησί των Κυκλώπων έγκλωβίζεται άπ' τον Πολύφημο μέσα στην σπηλιά του άσυνειδήτου. Ο Πολύφημος τρέφεται από τά στοιχεία της ψυχής του Όδυσσέως (σύντροφοι), είναι γιός του Ποσειδώνος (ώκεανός των συναισθημάτων μας, ανεξέλεγκτη συναισθηματική μας φύση) και αντιπροσωπεύει ένα κομμάτι του Όδυσσέως. Ο Όδυσσεύς επιστρατεύει τον ισχυρό νοῦ του για να εξισορροπήσει αυτές τις άρχέγονες τάσεις -πού

όλοι κρύβουμε μέσα μας. Δεν μπορεί να τον σκοτώσει (ή δεν τον σκοτώνει όπως λέει έπειδή κανείς δεν θά μπορούσε να μετακινήσει τον τεράστιο θυρεό)- άπλως τον κάνει ακίνητο, έμποδίζει την φυγή του. Μέσα στο επίπεδο του άσυνειδήτου ό ήρωας κάνει την ταυτότητά του, γίνεται ό Κανένας (ή πρόκειται περί δόλου). Όλα αυτά, όμως, προκαλούν μία συναισθηματική διαταραχή (τήν αντίδραση του Ποσειδώνος) που θά είναι τό μόνιμο έμπόδιο στην προσπάθεια της ψυχής του.

Ο Αϊολος και τό δεμένο άσκι με τους άνεμους συμβολίζει τό νοητικό στοιχείο και την όρθως κατευθυνόμενη δύναμη που μπορεί να όδηγήσει στον τελικό σκοπό. Όταν ή ψυχή κάνει την επαγρύπνησή της (ό Όδυσσεύς κοιμάται) οί άνεμοι έλευθερώνονται: ή νοητική σύγχυση που προκαλεί πισωγυρίζει την συνείδηση από τον προορισμό της. Ο Αϊολος δεν δίνει δεύτερη εύκαιρία. Ο ήρωας βασισμένος μόνο στις δικές του δυνάμεις θά αντιμετώπισει τους Λαιστρυγόνες (τιτανικές όψεις της φύσεώς του). Μόνο τό δικό του καράβι από τά δώδεκα καταφέρνει να ξεφύγει- έτσι ό ήρωας απογυμνώνεται από τις όψεις που τον συνδέουν με τό παρελθόν.

Φθάνει στό νησί της μάγισσας Κίρκης, ή όποία γοητεύει τους συντρόφους του και τους μεταμορφώνει σε χοίρους (ή δύναμη του σεξουαλικού ένστίκτου που μπορεί να μεταβάλει ένα άνθρωπο σε ζώο). Ο Όδυσσεύς με την δύναμη του νοῦ (Ερμής) μένει άνεπηρέαστος και καταφέρνει να μεταστοιχειώσει τις άρνητικές όψεις της ψυχής του (Κίρκη) σε βοηθό του. Αυτή ή άλχημική διαδικασία άπαιτεί την χρησιμοποίηση κάθε αποθέματος της έκδηλωμένης του ύπαρξέως.

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Μαθαίνοντας την τέχνη της μαγείας από την Κίρκη, κατεβαίνει στον Άδη όπου έρχεται πρόσωπο με πρόσωπο με τις άρνητικές όψεις του έαυτού του που τον έμποδίζουν στο ταξίδι της επιστροφής. Η έννοια της ικανότητας της ψυχής του -στό πρόσωπο του μάντεως Τειρεσία- τον συμβουλεύει να μη πειράξει τά Βόδια στο νησί του Ηλίου.

Επιστρέφει στον Έπάνω Κόσμο για να συνεχίσει τό ταξίδι. Ταξιδεύει με τό πλοίο του νοῦ στην θάλασσα των έπιθυμιών για να φθάσει στην μυστική ύπαρξη. Με την βοήθεια της Κίρκης θά αποφύγει την πλανερή γοητεία των Σειρήνων. Δένεται στο κατάρτι, δηλαδή άγκιστρώνεται νοητικά στο όραμα της ψυχής του για να αποφύγει την πρόκληση. Η ψυχή επαγρυπνεϊ και τό πλοίο ξεφεύγει και φθάνει στην Σκύλλα και την Χάρυβδι. Η Χάρυβδις είναι ή έσωτερική άβυσσος, έτοιμη να κατασπαράξει όποιον δεν μπορεί να βαδίσει ισορροπημένα επάνω στην λεπτή γέφυρα της ψυχής.

Ο Όδυσσεύς περνά από την Σκύλλα, ή όποία αντιπροσωπεύει την στιγμή εκείνη της έσωτερικής πορείας που ό άναζητητής αναγκάζεται να θυσιάσει κάποια όψη της προσωπικότητός του για να περάσει σε άνώτερα επίπεδα ύπαρξέως.

Ο Όδυσσεύς κάνει μερικούς συντρόφους και περνάει στο νησί του Ηλίου. Η ψυχή, όμως, κάνει πάλι την επαγρύπνησή της, τά βόδια του Ηλίου σκοτώνονται και μοναδική εξέλιξη του ήρωα είναι ή απογύμνωσή του από κάθε στοιχείο που τον συνδέει με τό παρελθόν.

Φθάνει στο νησί της Καλυψούς. Είναι τό επίπεδο της σπειροειδούς εξέλιξεως κατά τό όποιο ή έπιθυμία για άθανασία ξεστρατίζει την συνείδηση από τό έσωτερικό όραμα. Έπικρατεί, όμως, ή πνευματική του θέληση και με την βοήθεια των Θεών έλέγχεται ή κατωτέρα φύσις του. Η έναντίωση του Ποσειδώνος στην όμαλή εξέλιξη του ταξιδιού, τον ρίχνει στο νησί των Φαιάκων. Είναι ένας σταθμός εξαγνίσεως και άναδρομής του ήρωα σε όλο τό ιστορικό της περιπλανήσεώς του. Είναι τό τέλος της μαθητείας.

Στην Ίθάκη, άπόλυτα κυρίαρχος στην ήλιακή του φύση, ξανατεντώνει τό τόξο και ξεκαθαρίζει την ύπαρξή του άπ' όλα τά ψεύτικα έγώ που διεκδικούσαν την έξουσία της ψυχής, άγγίζοντας έτσι την τελειότητα.

Ραδάμανθος Άντ. Άναστασάκης

ΘΑΛΑΣΣΕΙΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΜΕ ΤΟ ΟΔΥΣΣΕΙΑ
Τό ΟΔΥΣΣΕΙΑ ναυπηγήθηκε στο Καρνάγιο του Βλoux Λευκάδος, σύμφωνα με τά σχέδια των αρχαίων έλληνικών πλοίων. Τό όνομά του συμβολίζει την δεκαχρονη περιπέτεια του Όμηρικού Όδυσσέα, βασιλιά της αρχαίας Ίθάκης, ήρωα της έλληνικής (και τοπικής) ιστορίας.

Λιμάνι Νυδρίου-Λευκάδα.

Τηλ. (0645) 95655

Τό "ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ" δημιουργήθηκε τό 1991 από τόν Ραδάμανθυ - Αντώνιον Αναστασάκη. Είναι θεατρικός-εκπαιδευτικός-εκδοτικός οργανισμός που έχει ως βασικό σκοπό την παρουσίαση του Αρχαίου Ελληνικού Πνεύματος και την ένωσή του με την σύγχρονη, αλλά και νέα εποχή μέσω της

Θεατρικής Τέχνης, Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Ειδικών Εκδόσεων. Χρησιμοποιεί την Σοφία του παρελθόντος, τις προτάσεις, εξελίξεις και ανησυχίες του παρόντος και τόν όραματισμό για τό μέλλον της Τέχνης και της Ανθρωπότητας.

✓ Ο Ραδάμανθους - Αντώνιος Αναστασάκης είναι Κρής εις την καταγωγήν. Έσπούδασε Χορό, Μουσική, Ψυχολογία και Φιλοσοφία. Άριστοῦχος της Δραματικής Σχολής Πέλου Κατσέλη (1980). Ως ἡθοποιός έχει παίξει σε πολλές θεατρικές παραστάσεις, συνεργαζόμενος με τό Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, τό Εμπειρικό Θέατρο του Άλέξη Μινωτή, τό Δημοτικό Θέατρο Κρήτης, τό Θέατρο Έρευνας, τόν Θίασο Καρέζη - Καζάκου και άλλους θιάσους, ἐρμηνεύοντας κύριους και πρωταγωνιστικούς ρόλους, στην Επίδαυρο σε έργα Αρχαίου Δράματος, αλλά και σε πολλά κλασσικά και σύγχρονα έργα. Έδίδαξε ως καθηγητής Υποκριτικής και Αγωγής Λόγου στην Δραματική Σχολή του Κ.Θ.Β.Ε., και σε ιδιωτικές Δραματικές Σχολές. Από τό 1991 διδάσκει στο ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ. Είναι μέλος του Σωματείου Ελλήνων Ἡθοποιών, της Έταιρείας Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων, του Διεθνούς Ίνστιτούτου Θεάτρου και του Συλλόγου Εκδοτών Ελλάδος. Παραγωγός και παρουσιαστής πολλών ραδιοφωνικών εκπομπών. (Γνωθι σαυτόν" Αθήνα 9.84, "Λόγος" ΕΡΑ 2 κ.ά.).

✓ Τό 1991 ιδρύει τό "ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ". Τό ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ παρουσίασε από τό 1991 μέχρι τό 2001 σε δική του θεατρική διασκευή και σκηνοθεσία στο θέατρο τά έργα του Α. Ασημακόπουλου: ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΕΠΙ ΜΑΘΗΤΕΙΑ, ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΑ ΣΤΟΝ ΘΗΣΕΑ και ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ ΟΡΕΣΤΗ - Πλάτωνος: ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ, ΦΑΙΔΩΝ, ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ και ΦΑΙΔΡΟΣ - Όρφέως ΛΟΓΟΙ ΙΕΡΟΙ και ΥΜΝΟΙ. Τά έργα παρουσιάστηκαν σε θέατρα και Φεστιβάλ της Άττικής, αλλά και σε περιοδεία σε όλη την Ελλάδα. Επίσης παρουσίασε υπό την μορφή θεατρικών

αναλογίων με αναλύσεις και σχόλια την ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ, τό σύνολο των ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΩΝ, του ΠΛΑΤΩΝΟΣ, του ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ, καθώς και δεκάδες κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας.

✓ Τόν Ιανουάριο του 1994 δημιουργεί τις "ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ" στην Αίθουσα Τελετών του Έθνικού Μετσοβείου Πολυτεχνείου συνεργαζόμενος με τό Ίδρυμα μέχρι και τό 1996. Παράλληλα διοργανώνει περιηγήσεις σε Αρχαιολογικούς Χώρους και στα Ίερά των Ελλήνων, στην Ελλάδα αλλά και στο έξωτερικό, με ειδικές ξεναγήσεις και συνέδρια. (Επικούρειος Απόλλων-Βάσσαι Άρκαδίας, Καβείριον-Θήβα, Δελφοί, Πυραμίδες του Έλληνικού-Άργος, Μυκήναι, Νεκρομαντεϊόν, Δωδώνη, Δίον, Βεργίνα, Δήλος, Έλευσίνα, Λαύριον, Αίγυπτος, Μεγάλη Ελλάς (Κ. Ιταλία) κ. ά.).

✓ Τόν Σεπτέμβριο του 1994 ιδρύει την "ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ", σε συνεργασία με την "Βιβλιοθήκη των Ελλήνων" (εκδόσεις Γεωργιάδη) και υπό την διεύθυνση σπουδών της Άννας Τζιροπούλου-Εύσταθίου και της Ειρήνης Μαυροπούλου. Σκοπός, ή διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας σε παιδιά Δημοτικού και ενήλικες. Ένα όραμα που για πρώτη φορά υλοποιήθηκε στην Νεώτερη Ελλάδα.

✓ Τόν Δεκέμβριο του 1995 εκδίδει σε συνεργασία με τόν Άδωνι Γεωργιάδη την μηνιαία τώρα, έφημερίδα ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

✓ Τόν Ιανουάριο του 1996 αναλαμβάνει την υποστήριξη προτάσεως Ίσπανών Εύρωβουλευτών για την καθιέρωση της ελληνικής γλώσσας και παιδείας στην Εύρωπαϊκή Ένωση, συνεργαζόμενος με τό ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΕΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ, τόν Δήμο Αθηναίων και τό Ίδρυμα Άντ. Τρίτση. Συγκέντρωσε περισσότερες από 350.000 υπογραφές Ελλήνων πολιτών, τις οποίες παρέδωσε στην Βουλή των Ελλήνων μαζί με τόν Φ. Παπαθανασίου (αντιδήμαρχο του Δήμου Αθηναίων) στις 12-10-1997.

✓ Τόν Φεβρουάριο του 1996 συνεργάζεται με την Μάρα Μαρτίνη στην δημιουργία των "ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΩΝ" (στην οδό Τσακάλωφ 18 στο Κολωνάκι), που περιελάμβανε αρχαίο Έλληνικό Δείπνο με μουσική, χορό και φιλοσοφικούς διαλόγους.

✓ Τόν Νοέμβριο του 1996 δίδει στον Άδωνι Γεωργιάδη την διεύθυνση της "ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ" δημιουργώντας τόν προσωπικό χώρο στεγάσεως των Ίδεών που πρεσβεύει στην οδό Στουρνάρη 57, αναπτύσσοντας τούς σκοπούς του ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΥ μέχρι σήμερα.

✓ Τόν Σεπτέμβριο του 1996 δημιουργεί την ΟΜΗΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ για την διδασκαλία των Όμηρικων Έπων, της Έλληνικής Φιλοσοφίας και Μυθολογίας σε παιδιά από 5 ετών. Παρουσίασε με τό παιδικό τμήμα σε θεατρικό δρώμενο την ραψωδία Α της Ιλιάδος, την ραψωδία α της Όδυσσείας, την Άπολογία Σωκράτους του Πλάτωνος και τά Άργοναυτικά του Όρφέως.

✓ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ: Πέραν των πολυμόρφων εκδηλώσεων με θέμα τόν Έλληνικό Πολιτισμό, τό Ίδεοθέατρον δημιούργησε και σειρά μαθημάτων: ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ με τόν Σ. Θεοδοσίου (άστροφυσικός του Πανεπιστημίου Αθηνών) - ΧΑΟΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ με τόν Π. Δημοτάκη (πυρηνικός-χημικός Παν/μίου Πατρών) - ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ με τόν Ν. Πουλιανό (άρχαιολόγος) - ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΜΟΥΣΙΚΗ, ΤΗΝ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ με τόν Δημήτρη Λέκκα (μαθηματικός-μουσικός-διδάκτωρ μουσικών σπουδών). - ΕΥΚΛΕΙΔΙΟΥ ΓΕΩΜΕΤΡΙΑΣ με τόν Β. Σπανδάγο (μαθηματικός-συγγραφέας). - ΦΥΣΙΚΗΣ με τόν Π. Παππά (φυσικός) ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ με τόν Λ. Σαραγά (έρευνήτης-ηλεκτρονικός στον Δημόκριτο) - ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΟΡΩΝ με την Μαρία Άθανασιάδου (χορογράφος) - ΑΡΧΑΙΑΣ ΥΜΝΩΔΙΑΣ - ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ με τόν Ν. Κωνσταντινόπουλο (βυζαντινός μονοφωνάρης). - ΑΡΡΗΤΟΙ ΛΟΓΟΙ με την Άλτάνη (έρευνήτρια - συγγραφέα) - ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ με την Α. Κελεσίδου (Δ/ντρια του Κέντρου Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών) - ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΕΧΝΗΣ με τόν Δ. Λιαντίνη κ.ά.

✓ Τόν Ιανουάριο του 1998 δημιουργεί έκδοτικό οίκο, και βιβλιοπωλείο, παρουσιάζοντας σπανιότητες μελέτες για την Έλληνική Φιλοσοφία - Μυθολογία - Πυθαγορισμό - Αρχαία Όρθησκεία - Όρφησμό, αλλά και ΟΜΗΡΟ - ΠΙΝΔΑΡΟ - ΕΜΠΕΔΟΚΛΗ - ΙΟΥΛΙΑΝΟ - ΠΟΡΦΥΡΙΟ κ.ά. παρέχοντας ταυτοχρόνως και ειδικές βιβλιογραφικές συμβουλές.

✓ Τόν Άπρίλιο του 1998 εκδίδει τό όμώνυμο τριμηνιαίο περιοδικό Ι Δ Ε Ο Θ Ε Α Τ Ρ Ο Ν (έλληνική φιλοσοφία - μυθολογία)

✓ Τόν Ιούνιο του 1998 στα πλαίσια ειδικού Εύρωπαϊκού προγράμματος προσκαλείται και παρουσιάζει στο καλοκαιρινό πρότυπο σχολείο (της Σιβιτανιδείου Σχολής) στις Σπέτσες, την μέθοδο του για την εκμάθηση της φιλοσοφίας σε συνδυασμό με τό θέατρο, σε μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου.

✓ Κυκλοφορεί σε κασέτες ήχογραφημένες τις θεατρικές παραστάσεις ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ ΟΡΕΣΤΗ - ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ - ΕΡΩΤΟΣ ΜΥΣΤΗΡΙΑ - ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ του Διονυσίου Σολωμού.

Τό ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ πραγματοποίησε από τό 1991-2001 περισσότερες από 2.000 εκδηλώσεις στην Ελλάδα και τό έξωτερικό, κάνοντας εύρύτερα γνωστή την Έλληνική Επιστήμη, Τέχνη, Φιλοσοφία, Ιστορία και Όρθησκεία. Άπετέλεσε κατ' αυτόν τόν τρόπο την ποιοτικότερη αλλά και μεγαλύτερη εκδήλωση σε κοινωνικό επίπεδο του νέου ρεύματος της δεκαετίας 1990-2000 για τόν Έλληνικό Πολιτισμό.

Τό ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ άπετέλεσε και αποτελεί παράδειγμα προς μίμησην, αφού πολλοί έλληνοπρεπείς χώροι που δημιουργήθηκαν κατόπιν αυτού, έμμήθησαν την λειτουργία του. Επίσης πολλοί νέοι αλλά και καταξιωμένοι έρευνήτες και επιστήμονες έγιναν εύρύτερα γνωστοί διά μέσου των εκδηλώσεών του.

Τό ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ με τις πολύμορφες εκδηλώσεις του, έδωσε γνωσιολογικά έναύσματα αλλά και ψυχικά έρεθίσματα για νά στραφούν προς την μελέτη της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και νά αγαπήσουν τό μέτρον και τό κάλλος του αρχαίου Έλληνικού Πολιτισμού χιλιάδες άνθρωποι έμπνεόντας τις συνειδήσεις τους.

Εύχαριστούμε τούς εταίρους των Ίδεών για την πνευματική συνδρομή και άμέριστη συμπαράστασή τους στα δέκα χρόνια του ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΥ.

Πληροφορούμε τούς φίλους μας ότι από τόν Όκτώβριο του 2001, παράλληλα με τόν χώρο στην Στουρνάρη 57, θά λειτουργήσει νέος χώρος και στο Παγκράτι, δίπλα στο Άλσος στην οδό Έπικτήτου 1, Τ.Κ. τηλ.: 75.67.111

ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΑΙ ΕΝΑΤΗ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

“Ναί μὰ τὸν ἀμετέρα ψυχᾷ παραδόντα Τετρακτὺν παγὰν ἀενάου Φύσεως (ρίζωματ’ ἔχουσιν).

(Ναί μὰ τὸν ἐμφυτεύσαντα εἰς τὴν ψυχὴν μας τὴν Τετρακτὺν, πηγὴ τῆς αἰωνίου Φύσεως (ἀποτελουμένην ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων).

Οἱ ἀνωτέρω δύο στίχοι συγκροτοῦν τὸν Ὅρκον τῶν Πυθαγορείων.

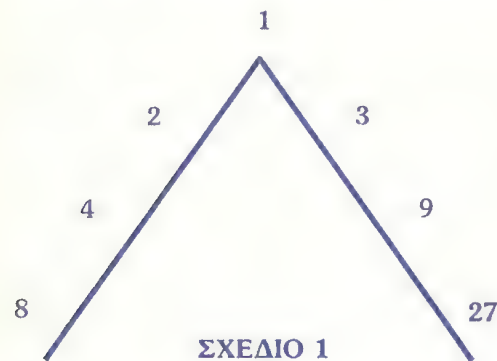
Ὁ Θεὸν ὁ Σμυρναῖος ἀναλύει τὴν Τετρακτὺ σέ 11 εἶδη:

Ἡ πρώτη Τετρακτὺς προέρχεται διὰ τῆς ἀθροίσεως (“ἐπισυνθέσεως”) τῶν τεσσάρων πρώτων ἀριθμῶν $1 + 2 + 3 + 4 = 10$.

Ἡ δευτέρα, διὰ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἀριθμῶν, ἀρτίων καὶ περιττῶν, ὥς:

1 2 3 4 8 9 27

Αἱ δύο αὗται πρῶται τετρακτὺς “τούς τε μουσικούς,

καὶ γεωμετρικούς καὶ ἀριθμητικούς λόγους περιέχουσαι, ἐξ ὧν ἡ τοῦ παντὸς ἁρμονία συνέστη”.

Τρίτη δέ ἐστι τετρακτὺς ἡ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν παντὸς μεγέθους φύσιν περιέχουσα... παντὸς μεγέθους συμπληρωματικὴ ἐκ σημείου, γραμμῆς, ἐπιπέδου, στερεοῦ.

Τετάρτη δέ τετρακτὺς ἐστὶ τῶν ἀπλῶν (σωμάτων) πυρός, ἀέρος, ὕδατος, γῆς, ἀναλογίαν ἔχουσα τὴν κατὰ τοὺς ἀριθμούς. Ὅπερ γάρ ἐν ἐκείνῃ μονάς, ἐν αὐτῇ πῦρ· ὃ δέ δυάς, ἀήρ· ὃ δέ τριάς ὕδωρ· ὃ δέ τετράς γῆ.

Τοιαύτη γάρ ἡ φύσις τῶν στοιχείων κατὰ λεπτομέρειαν καὶ παχυμέρειαν, ὥστε τοῦτο ἔχειν τὸν λόγον πῦρ πρὸς ἀέρα, ὃν ἐν πρὸς δύο πρὸς δέ ὕδωρ, ὃν ἐν πρὸς τρία, πρὸς δέ γῆν, ὃν ἐν πρὸς τέσσαρα.

Πέμπτη δ’ ἐστὶ τετρακτὺς ἡ τῶν σχημάτων τῶν ἀπλῶν σωμάτων ἡ μὲν γάρ πυραμὶς σχῆμα πυρός, τὸ δέ ὀκτάεδρον ἀέρος, τὸ δέ εἰκοσάεδρον ὕδατος, κύβος δέ γῆς.

Ἐκτὴ δέ τῶν φυομένων τὸ μὲν σπέρμα ἀνάλογον μονάδι καὶ σημείῳ, ἡ δέ εἰς μῆκος αὔξει δυάδι καὶ γραμμῇ, ἡ δέ εἰς πλάτος τριάδι καὶ ἐπιφανείᾳ, ἡ δέ εἰς πάχος τετράδι καὶ στερεῶ.

Ἐβδόμη δέ τετρακτὺς ἡ τῶν κοινωνιῶν· ἀρχὴ μὲν καὶ οἶον μονὰς ἄνθρωπος, δυάς δέ οἶκος, τριάς δέ κώμη, τετράς δέ πόλις· τὸ γὰρ ἔθνος ἐκ τούτων σύγκειται. Καὶ αὗται μὲν ὕλικαὶ καὶ αἰσθηταὶ τετρακτὺς.

Ὁγδόη δέ τετρακτὺς ἦδε, τούτων κριτικὴ καὶ νοητὴ τις οὐσα: νοῦς, ἐπιστήμη, δόξα, αἴσθησις.

Ἐνάτη δέ, ἐξ ἧς συνέστηκε τὸ ζῶον, ψυχὴ τε καὶ σῶμα. Ψυχῆς μὲν γὰρ μέρη λογιστικόν, θυμικόν, ἐπιθυμητικόν καὶ αἰσθηταὶ τετρακτὺς.

Δεκάτη δέ τετρακτὺς ὥρων (ἐποχῶν) δι’ ἧς γίνεται πάντα, ἔαρ, θέρος, μετόπωρον, χειμῶν.

Ἐνδεκάτη δέ ἡλικιῶν, νηπίου, μεираκίου, ἀνδρός, γέροντος.

“Ὡστε τετρακτὺς ἑνδεκα· πρώτη ἡ κατὰ σύνθεσιν ἀριθμῶν, δευτέρα δέ ἡ κατὰ πολλαπλασιασμόν ἀριθμῶν, τρίτη κατὰ μέγεθος, τετάρτη τῶν ἀπλῶν σωμάτων, πέμπτη τῶν σχημάτων, ἕκτη τῶν φυομένων, ἑβδόμη τῶν κοινωνιῶν, ὀγδόη κριτικὴ, ἐνάτη τῶν μερῶν τοῦ ζώου, δεκάτη τῶν ὥρων, ἐνδεκάτη τῶν ἡλικιῶν. Ἐχουσι δέ πᾶσαι ἀναλογίαν”.

Ἡ τετάρτη Τετρακτὺς ἀναφέρεται στὰ τέσσερα στοιχεῖα τῶν ἀπλῶν σωμάτων:

Τὰ τέσσερα στοιχεῖα τῆς τετάρτης Τετρακτὺς εἶναι ἐκεῖνα πού μορφοποιοῦν τὸν κόσμον καὶ τὸν καθιστοῦν ὁρατό, προερχόμενα ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς αἰωνίου Φύσεως.

Αὐτὰ κατὰ σειρὰν πυκνότητος εἶναι: ἡ Γῆ τέσσερις φορές πυκνότερα τοῦ Πυρός, τὸ ὕδωρ τρεῖς φορές πυκνότερο καὶ ὁ Ἀήρ δύο φορές.

Σέ ἀναλογία τῆς πυκνότητος εἶναι τὸ βάρος καὶ ἡ κινητικότης των.

Τὰ τέσσερα στοιχεῖα ἀναλογοῦντα στὸν ἀνθρώπινον ψυχισμό συγκροτοῦν τοὺς τέσσερις φορεῖς τῆς Ἐνάτης Τετρακτὺς:

Ἡ ἐρμηνεία τῶν τεσσάρων φορέων τῆς ψυχῆς κατ’ ἀναλογίαν τῶν ὁρατῶν στοιχείων συνοπτικῶς, εἶναι ἡ ἑξῆς:

1. Γῆ: Τὸ σῶμα φέρον τὰ πέντε αἰσθητήρια ὄργανα διὰ τῶν ὁποίων ἀλιεύονται τὰ ἐξωτερικὰ ἐρεθίσματα καὶ μετατρέπονται σέ αἰσθήσεις. Τὸ δέρμα, ἡ στοματικὴ κοιλότης, ἡ μύτη, τὰ ὦτα καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι οἱ πέντε ὑπνρέτες τῶν αἰσθήσεων. Τὰ πέντε σωματικὰ ὄργανα ἀνήκουν στὸν σωματικὸν φορέα. Εἶναι οἱ πέντε πύλες πού ἀπὸ τὴν ΥΛΗ διὰ τοῦ Π (Π + ΥΛΗ = ΠΥΛΗ) διέρχονται οἱ αἰσθήσεις καὶ ἀπὸ τὸν ὁρατὸν κόσμον μεταβαίνουν ὡς αἰσθήματα στὸν ἀόρατον. Ὁ σωματικὸς φορεὺς εἶναι τὸ ὄχημα τῆς ψυχῆς καὶ ὁ μόνος ὁρατός,

ΚΑΤΑ ΘΕΩΝΑ ΤΟΝ ΣΜΥΡΝΑΙΟ

ὁ διαθέτων τὰ κατάλληλα φυσικὰ ὄργανα ἀναγωγῆς ἀπὸ τὸ ὁρατὸν στοῦ ἀόρατον.

2. Ὑδωρ: Εἶναι ὁ συναισθηματικὸς φορεὺς, πρῶτος παραλαμβάνων τὰ ἐξωτερικὰ ἐρεθίσματα, πού τοῦ προσεκόμισαν οἱ αἰσθήσεις καὶ ἀπὸ αἰσθήματα τὰ μεταλλάσσει εἰς συναισθήματα. Εἶναι ὁ ἐπιθυμητικὸς φορεὺς τοῦ ὄντος, παρορμητικὸς καὶ ἀνεξέλεγκτος, ὑποκειμενικὸς καὶ ἀμφιταλαντευόμενος, παλινδρομικὸς καὶ ἀπρόβλεπτος.

3. Ἀήρ: Ὁ νοητικὸς φορεὺς, δευτέρως κατὰ σειρὰν μετὰ τὸν συναισθηματικὸν φορέα, παραλαμβάνει τὰ συναισθήματα καὶ προβαίνει στὴν λογικὴ ἐπεξεργασία των. Εἶναι ὁ θυμικὸς φορεὺς, εὐρισκόμενος μεταξὺ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ λογιστικοῦ, ἱκανὸς νὰ κρίνῃ μόνον τὰ καθημερινὰ μέ ὑποκειμενικὴν ἀντίληψιν καὶ ὄχι μέ ἀντικειμενικότητα καὶ ἀμεροληψία, σταθερώτερος ὅμως τοῦ ἐπιθυμητικοῦ.

4. Πῦρ: Ἐνθεὸς φορεὺς κατανοῶν τὰ αἶτια καὶ προβλέπων τὰ ἀποτελέσματα πού θὰ προκύψουν ἐκ τῶν διαδοχικῶν φάσεων τῶν ἐξωτερικῶν συμβάντων ἄνευ παρεμβάσεως τοῦ συναισθηματικοῦ (ἐπιθυμητικοῦ) καὶ κατωτέρου νοητικοῦ (θυμικοῦ) φορέως. Εἶναι ὁ

λογιστικὸς φορεὺς, ὁ ἔχων τὴν συνολικὴν θέασιν τῶν ἐξωτερικῶν ἐρεθισμάτων καὶ τῶν ἐσωτερικῶν διεργασιῶν. Μόνον τὸ πῦρ, λεπτότερον τοῦ ἀέρος καὶ μοναδικόν φωτεινόν στοιχεῖον, προσφέρει τὴν δυνατότητα μετὰ τὴν κατανόησιν νὰ **προβλέπῃ**, νὰ **βλέπῃ** **πρὸ** τῶν γεγονότων τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν, λόγῳ τῆς ἀντικειμενικῆς φωτεινότητος τῆς ἐσωτερικῆς του ὁράσεως. Εἶναι ἡ “ἐνθεὸς μανία” πού δίδεται διὰ θείας χορηγείας (Φαῖδρος 244B) εἰς ἐλάχιστα συνειδητοποιημένα ὄντα.

Τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν τεσσάρων στοιχείων εἶναι μόνον προσδιοριστικά τῆς πυκνότητός των καὶ ἔχουν ἀνταπόκρισιν στοῦ φυσικοῦ, ὁρατοῦ πεδίου μόνον μέ τὴν ἔννοια τῆς βαρύτητας καὶ τῆς κινητικότητος σέ ἀναλογία μέ τὰ τέσσερα φυσικὰ στοιχεῖα. Αἱ ὀνομασίαι τῶν τεσσάρων στοιχείων εἶναι “κατὰ συνθήκην” ὀνομασίαι πρὸς διευκόλυνσιν τῆς κατανοήσεως τῆς φάσεως τῶν ψυχικῶν διαθέσεων, πού προκύπτουν ἀπὸ τὰ προκαλούμενα ἀντίστοιχα ἐρεθίσματα τῆς ἐξωτερικῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητος.

Ὁ κατωτέρω πίναξ εἶναι οἱ ἀντιστοιχίαι τῶν σωματικῶν ὀργάνων ὡς πρὸς τίς αἰσθήσεις, τὰ Στοιχεῖα καὶ τοὺς Φορεῖς τοῦ ἀνθρώπινου ὄντος:

			ΤΕΤΑΡΤΗ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ	ΕΝΑΤΗ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ
Σωματικὸ ὄργανο	Αἴσθησις		Στοιχεῖο	Φορεὺς
1. Δέρμα	Ἀφή	Ἄλογον	1. Γῆ	Σωματικὸς
2. Γευστικὴ κάλυξ (οἱ οὐσίαι πρέπει νὰ εἶναι διαλυμένες σέ ὑγρὸ ἢ στὸν σίελο) τῆς στοματικῆς κοιλότητος	Γεῦσις		2. Ὑδωρ	Ἐπιθυμητικὸς
3. Ὁσφρητικὴ μεμβράνη τῆς ρινός	Ὁσφρησις	Λογικόν	3. Ἀήρ	Θυμοειδής
4. Ὦτα	Ἀκοή		Ἀήρ	Θυμοειδής
5. Ὀφθαλμοί	Ὁρασις		4. Πῦρ	Λογιστικὸς

ΣΧΕΔΙΟ 2

Τὰ δύο πρῶτα στοιχεῖα (Γῆ καὶ Ὑδωρ) ἀφοροῦν εἰς τὸ ἄλογο μέρος τοῦ ὄντος. Τὰ δύο δεύτερα (Ἀήρ καὶ Πῦρ) εἰς τὸ λογικόν μέρος του.

Οἱ ἀντιθέσεις ἀνά δύο ζεύγη χαρακτηρίζουν τὰ τέσσερα στοιχεῖα, διαχωριζόμενα ὡς πρὸς τὴν πυκνότητα, βαρύτητα καὶ κινητικότητά των.

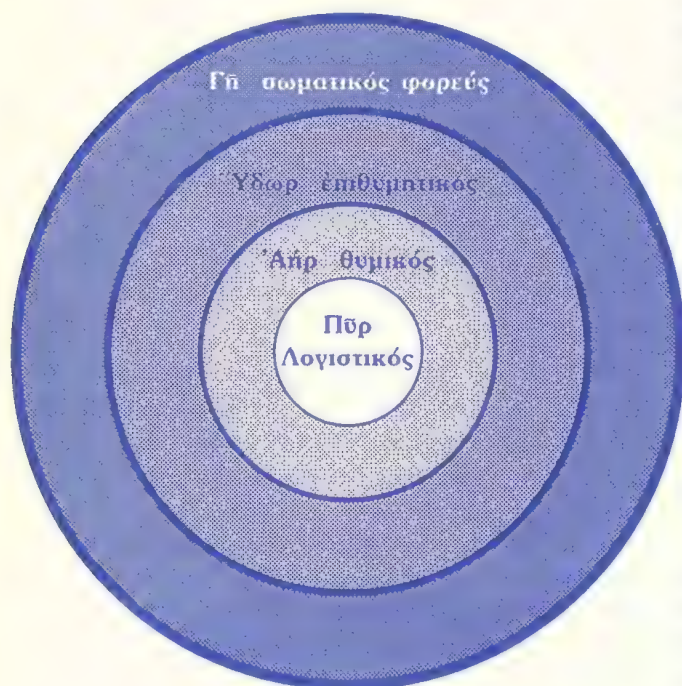
Τὰ δρῶντα καὶ λογικά εἶναι τὸ Πῦρ καὶ ὁ Ἀήρ. Τὰ πάσχοντα καὶ ἄλογα εἶναι τὸ Ὑδωρ καὶ ἡ Γῆ. Σύμφωνα μέ τὴν ὁρολογία τῶν φιλοσόφων εἶναι: Τὸ “ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον” τῶν Στωικῶν. Τὸ “δοῦναι καὶ τὸ δίδοσθαι” τοῦ Πλάτωνος. Οἱ “ἄρτιοι καὶ οἱ περιττοί” ἀριθμοὶ τοῦ

Πυθαγόρου. Τὸ Νεῖκος καὶ ἡ Φιλότης, τοῦ Ἐμπεδοκλέους. Τὰ δέ ἀποσπάσματα τοῦ Ἡρακλείτου ἔχουν συνεχεῖς ἀναφορές στὶς ἀντιθέσεις τῶν τεσσάρων στοιχείων καὶ στὴν κυκλικὴν των ἐπαναφορά (Ἀπ. 12, 31, 36, 66, 76).

Ἀήρ καὶ Πῦρ εἶναι τὰ δρῶντα, τὸ “ποιοῦν”, τὸ “δοῦναι”, οἱ “περιττοί” ἀριθμοὶ (1, 3, 5, 7, 9), τὸ “Νεῖκος”.

Γῆ καὶ Ὑδωρ εἶναι τὰ πάσχοντα στοιχεῖα, τὸ “πάσχον”, τὸ “δίδοσθαι”, οἱ “ἄρτιοι” ἀριθμοὶ (2, 4, 6, 8), ἡ “Φιλότης”.

Οἱ τρεῖς φορεῖς τῆς ψυχῆς καὶ τὸ σῶμα

ΣΧΕΔΙΟ 3

Ὁ σωματικός φορέας τοῦ ὄντος, ἡ Γῆ του, εἶναι τὸ ὁρατὸν μέρος καὶ τὸ παχύτερον ὄλων (σχ. 3). Ἀκολουθοῦν κατὰ σειράν πυκνότητος ὁ ἐπιθυμητικός φορέας, τὸ ὕδωρ, ὁ θυμικός φορέας, ὁ Ἀήρ, καὶ ὁ ἐνθεός ἢ λογιστικός, τὸ Πῦρ.

Ὁ πίναξ τῶν φορέων πού ἀκολουθεῖ εἶναι ἀπὸ τὸν Φαῖδρο τοῦ Πλάτωνος (Ἡνίοχος καὶ τὰ δύο ἱππόμορφα μέρη, 253d) Ἡ δὲ ὁρολογία ἀπὸ τὴν Πολιτεία (ἐπιθυμητικόν, θυμοειδές καὶ λογιστικόν 438E-444E).

Ὁ μῦθος τοῦ Ἡνίου τοῦ Φαίδρου εἶναι συντονισμένος μετὰ τοὺς ἀοράτους φορεῖς, τοὺς ἀναφερόμενους στὴν Πολιτεία, ὡς πρὸς τὸ σχέδιο 4:

Ὁ Ἀ. Δ. Διαμαντόπουλος στὴν Εἰσαγωγή τῆς Πολιτείας τοῦ Πλάτωνος (ἐκδ. Πάπυρος σελ. 16) ἀναφέρει τὰ ἐξῆς σχετικῶς μετὰ τὰ μέρη τῆς ψυχῆς:

“Ἐν τῇ ψυχῇ τὸ λογιστικόν εἶναι ἡ ἔδρα τῆς σοφίας (γνώσεως), τὸ θυμοειδές τῆς ἀνδρείας, τὸ ἐπιθυμητικόν τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν ὁρμῶν, δικαιοσύνη δὲ ἡ ἁρμονικὴ τῶν τριῶν τούτων ἐν ἐνεργείᾳ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τοῦ λογιστικοῦ, διὰ τοῦ θυμοειδοῦς συγκρατοῦντος τοῦ ἐπιθυμητικοῦ τὰς ὁρμὰς”. (σχ. 4).

ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΦΑΙΔΡΟΣ			ΠΟΛΙΤΕΙΑ	
Γῆ	Σῶμα			Σῶμα	
ὕδωρ	Ψυχὴ	Μαῦρος Ἴππος	Δικαιοσύνη	Ἐπιθυμητικόν	Σωματικῶν ὁρμῶν
Ἀήρ		Λευκός Ἴππος		Θυμοειδές	Ἀνδρείας
Πῦρ		Ἡνίοχος		Λογιστικόν	Πνευματικῶν ὁρμῶν

ΣΧΕΔΙΟ 4

Ἡ ρευστότης τῶν στοιχείων / ψυχικῶν καταστάσεων

Τὰ τέσσερα στοιχεῖα, ἀνταποκρινόμενα στὶς ψυχικές καταστάσεις, δέν ὑποδνλοῦν παρά μόνον ἀλληγορικῶς τὴν ἐννοια τῶν τεσσάρων στοιχείων τῆς φύσεως. Διότι ὅπως τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως ἔχουν τὴν ιδιότητα νὰ μεταλλάσσωνται συνεχῶς, κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ οἱ ψυχικές καταστάσεις δέν ἐμφανίζουν καμμία σταθερότητα. Ἡ μετάβασις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ ὁρατό, φυσικό πεδίο στὸ ἀόρατον λέγεται ἀναγωγή. Λέγει στὸν Τίμαιο (49b) ὁ Πλάτων:

“Κατὰ πρῶτον αὐτὸ πού ἔχομε ὀνομάσει ὕδωρ, ὅταν παγώνη, ὅπως νομίζομε, τὸ βλέπομε νὰ γίνεται

λίθος καὶ γῆ, καὶ ὅταν λειώνη ὁ πάγος καὶ διαλύεται, βλέπομε ὅτι τὸ ἴδιο αὐτὸ πρᾶγμα, τὸ ὕδωρ, γίνεται ἄνεμος καὶ ἀήρ· ὁ ἀήρ πάλι, ὅταν συγκαῇ, βλέπομε ὅτι γίνεται πῦρ. Ἀντιθέτως, ὅταν τὸ πῦρ συμπυκνωθῇ καὶ σθῆσῃ, λαμβάνει πάλι τὴν μορφή τοῦ ἀέρος, ὁ ἀήρ πάλι ἄμα συσσωρευθῇ καὶ πυκνώσῃ, γίνεται νέφος καὶ ὀμίχλη, καὶ ἀπὸ αὐτὰ πάλι, ἄμα συμπυκνωθῶν ἀκόμη περισσότερο γίνεται ὕδωρ πού ρεεῖ, ἀπὸ τὸ ὕδωρ πάλι γίνεται γῆ καὶ λίθοι καὶ γενικῶς, καθὼς φαίνεται, τὰ σώματα αὐτὰ μεταδίδουν κυκλικῶς τὸ ἕνα εἰς τὸ ἄλλο τὴν γένεσιν”.

Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ ἀνωτέρω ἀπόσπασμα ὑπάρχει μία ἐσωτερικὴ ἐνότης τῶν στοιχείων καὶ δι’

αὐτῆς γίνεται ἡ μετατροπὴ ὄλων τῶν διαβαθμίσεων πυκνότητος. Ἐάν εἰς τὴν θέσι τῆς ἐννοίας “ἀλλαγὴ” τοποθετηθῇ ἡ λέξις διάθεσις, τότε ἡ διαδοχὴ τῶν φυσικῶν στοιχείων ἀνάγεται στὴν διαδοχὴ τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν καὶ μπορεῖ νὰ ἀποδοθῇ μετὰ τὴν ἀντίστοιχη ὀνομασία τῶν στοιχείων. Καὶ πάλι ὁ Πλάτων (Τίμαιος 70):

“... ὅταν φουσκῶνῃ ἡ ὀργὴ γνωρίζοντες ἐκ τῶν προτέρων οἱ θεοὶ ὅτι τὸ τέτοιο φούσκωμα τῶν ἐξοργισμένων προέρχεται ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ τὸ πῦρ, προσεπάθησαν νὰ εὑρουν μέσον νὰ βοηθήσουν τὴν καρδίαν καὶ δι’ αὐτὸ ἐκόλλησαν ἐπάνω τῆς τὸν πνεῦμονα...”

Ἡ ὀργὴ ἰοδυναμεῖ μετὰ τὸ πῦρ, ἐνῶ τὸ μὴ κατονομαζόμενο σύν+αἶσθημα (ὕδωρ) συνδυάζεται μετὰ τὴν καρδιά. Ὁ δὲ πνεύμων καθὼς εἶναι ὁ ἀήρ, “θά ἀνακουφίῃ καὶ θά δροσίῃ τὴν καρδιά ὅταν εἶναι θερμή”. Ἡ διαδοχὴ τῶν στοιχείων, τοῦ πυρός, τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος εἶναι ἡ πλέον ἁρμόζουσα, διότι τὰ τρία αὐτὰ στοιχεῖα ἔχουν δημιουργηθῇ ἀπὸ τὴν συνένωσι τοῦ ἰδίου γεωμετρικοῦ σχήματος: τοῦ τριγώνου (Τίμαιος 53c-55c). Τὸ δὲ τρίγωνον εἶναι ἡ εἰκονικὴ ἀναπαράστασις τῆς ψυχῆς, ὡς λέγει ὁ Πρόκλος.

Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ὑπερισχύσεως τοῦ ὕδατος, ἡ περιγραφή ενός συμβάντος θά ἄπτεται τῆς συναισθηματικῆς ταραχῆς σχετικῆς ἢ ἀσκέτου ἀναλόγως τῆς εὐαισθησίας τοῦ ἀτόμου.

Ἐάν ὁ Ἀήρ εἶναι τὸ δεσπόζον χαρακτηριστικὸ τῆς ψυχῆς, ἡ περιγραφή τοῦ συμβάντος θά χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν λογικὴ ἢ παράλογη ἀλληλουχία τῶν εἰκόνων, τοῦ λόγου καὶ τῶν κινήσεων τοῦ συμβάντος.

Διὰ τοῦ στοιχείου τοῦ Πυρός ἡ περιγραφή θά συμπεριλάβῃ τὸ πάθος τῆς προσωπικῆς θέσεως τοῦ περιγράφοντος, χαρακτηρίζον τὴν οὐσίαν τοῦ συμβάντος.

Ἡ περιγραφή τῶν αἰσθήσεων συσχετίζονται μετὰ τὰ στοιχεῖα πού παρεδόθησαν εἰς τὸν Τίμαιον τοῦ Πλάτωνος ἀπὸ ὅπου καὶ τὸ σχετικὸ ἀπόσπασμα (43):

“Διότι ἂν καὶ τὸ κύμα πού ἐπλημμύριζε τὸ σῶμα καὶ τὸ ἔτρεφε καὶ κατόπιν ἐκύνετο πάλιν ἔξω ἀπὸ αὐτὸ ἦτο πολὺ, πολὺ μεγαλυτέραν ταραχὴν ἐπροξέουν εἰς τὰ διάφορα σώματα τὰ ἐξωτερικὰ αἶτια, ὁσάκις δηλαδὴ τὸ σῶμα κάποιου ζώου συνήντα ξένον πῦρ καὶ προσέκρουε εἰς αὐτὸ ἢ στερεόν ἔδαφος γῆς ἢ τὴν ὀλισθηρὰν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων ἢ ὁσάκις κατελαμβάνετο ἀπὸ ἀνεμοθύελλαν προκαλουμένην ὑπὸ τοῦ ἀέρος· αἱ κινήσεις προκαλούμεναι ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, διερχόμεναι διὰ μέσου τοῦ σώματος, ἐπέπιπτον ἐπὶ τῆς ψυχῆς· δι’ αὐτὸν τὸν λόγον αἱ κινήσεις αὐταὶ ὀνομάσθησαν ὅλαι μαζί αἰσθήσεις,

καὶ σήμερον ἀκόμη ἔτσι ὀνομάζονται. Αἱ κινήσεις λοιπὸν αὐταὶ προκαλοῦν ὑπερβολικὴν καὶ ἰσχυροτάτην κίνησιν καὶ μετὰ τὸ διαρκῶς καὶ συστηματικῶς ἀνανεούμενον κύμα κινοῦν καὶ διαταράσσουσιν δυνατὰ τὰς περιφορὰς τῆς ψυχῆς”.

Κατὰ τὸν Πλάτωνα ὁ ψυχικὸς διάκοσμος τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὶς κινήσεις, πού προέρχονται ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ αἶτια, πού κάθε φορὰ ἀντιμετωπίζει ἐρχόμενος σὲ ἐπαφὴ μετὰ τὶς κινήσεις ἐνός ἄλλου ὄντος, καὶ τὶς ὁποῖες κινήσεις ὁ Πλάτων ὀνομάζει αἰσθήσεις...

“... καὶ νῦν ἔτι αἰσθήσεις ξυνάπασαι κέκληνται”.

Σύνοψις ἐκ τῶν πλατωνικῶν κειμένων τοῦ Φαίδρου, Τιμαίου, Φαίδωνος καὶ Πολιτείας, εἶναι οἱ κάτωθι ἀπόψεις περὶ ψυχῆς καὶ σώματος:

Ὁ φυσικός, ὁρατός, σωματικός φορέας εἶναι σὲ κάθε ἐνσάρκωσι νέος. Σ’ αὐτὸν ἀνήκουν τὰ αἰσθητήρια ὄργανα, τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν τοὺς ἐξωτερικοὺς ἐρεθισμοὺς, τοὺς προερχομένους ἀφ’ ἐνός ἀπὸ τὸ περιβάλλον καὶ ἀφ’ ἐτέρου ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρωπίνους ὁργανισμοὺς, ὡς ἄτομον, σύνολον ἀτόμων, κοινωνία. Ἡ πρόσληψις τῶν ἐρεθισμάτων ἔχει μόνον πληροφοριακὸ χαρακτῆρα, στὸν ὁποῖο ἡ ἀντικειμενικὴ παρατήρησις ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἀόρατον μέρος τοῦ ὄντος, ἀπὸ τὴν ψυχή.

Ἡ ψυχὴ ὁμως δέν εἶναι νέα. Ἔρχεται προσκομίζουσα τὸ σύνολον τῶν ἐμπειριῶν τῶν παρελθόντων βίων τῆς. Ἀπὸ τὶς μνημὲς τῶν ἐρεθισμάτων ὀλοκλήρου τοῦ παρελθόντος τῆς, ἐξαρτᾶται ἡ ἱκανότης τῆς νὰ προσλάβῃ ἀντικειμενικῶς ἢ ὄχι τὶς νέες ἐγγγραφές, τὶς ὁποῖες τῆς παρέχουν τὰ πάντοτε νέα τῆς αἰσθητήρια ὄργανα. Προκειμένου νὰ τὶς ταξινομήσῃ, νὰ τὶς ἀποκαθάρσῃ καὶ νὰ τὶς ἀξιοποιήσῃ ἀναλόγως τῶν τριῶν τῆς ἄλλων φορέων: τοῦ συναισθηματικοῦ-ἐπιθυμητικοῦ, νοητικοῦ-θυμοειδοῦς καὶ ἐνθέου-λογιστικοῦ, πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἐξουσία ἐπὶ τοῦ σωματικοῦ τῆς φορέως. Ἡ ψυχὴ πρέπει νὰ μεταχειρίζεται τὸν ὁρατό, σωματικὸ τῆς φορέα σάν ὄχημα, τὸ ὁποῖον διατηρεῖ σὲ ἀρίστη κατάστασι προκειμένου ἡ λειτουργία τῆς νὰ μὴ παρακωλύεται ἀπὸ ἀσθένειες. Ἡ κάθε μία ἀπὸ τὶς ψυχές ἔχει διαφορετικὸ ἀριθμὸ ἐνσάρκώσεων καὶ διαφορετικῆς ποιότητος ἐμπειρίες.

Καὶ ἡ ψυχὴ ἔχει ἡλικία, ἂν καὶ ἀθάνατος, διότι προῆλθε ἀπὸ τὴν ἀθάνατη ψυχὴ τοῦ Κόσμου (Τίμαιος).

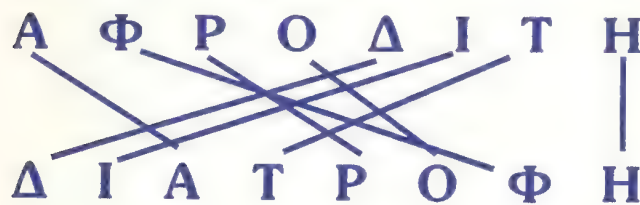
Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐξωτερικὴ, ἀντικειμενικὴ πραγματικότης γίνεται ἀντιληπτὴ ἀπὸ τὴν ψυχὴ ἀνάλογα μετὰ τὶς μνημὲς, πού ἔχει ἀποκομίσει ἀπὸ τὸ παρελθόν τοῦ συνόλου τῶν ἐμπειριῶν τῆς, γι’ αὐτὸ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ, ἀντικειμενικὴ πραγματικότης ποτὲ δέν γίνεται αἰσθητὴ

μέ τον ίδιο τρόπο από τα άτομα. Διότι ενώ τό κάθε άτομον (σώμα + ψυχή) φέρει σέ κάθε ένσάρκωσι νέο σωματικό φορέα, ή ψυχή είναι πάντοτε ή ίδια μέ μνήμες πού προστίθενται σέ κάθε ένσάρκωσι. Τό σώμα, σάν νέο κάθε φορά "φόρεμα", πρέπει νά είναι ό όπν-ρέτης της ψυχής καί όχι ό κυβερνήτης της.

Στόν 'Ορφικό όρίζοντα του 'Ολυμπιακού Πανθέου ή γνώσις των στοιχείων βοηθεϊ στήν καλλιτέρα κατανόηση των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών των Θεών 'Οντοτήτων.

Ίσως τό καλλίτερο παράδειγμα κυκλικής περιφο-ρής ή κυκλικής έναλλαγής των στοιχείων προσφέρουν ή 'Αφροδίτη καί ό 'Αρης. 'Ο 'Ερως των θά είναι παράφορος καί παράνομος στήν αιωνιότητα, διότι ανανεώνεται από τήν συνεχή έναρμόνισι των τεσσάρων στοιχείων, πού εκπροσωπούν οι δύο Θεοί. 'Ο μέν 'Αρης είναι εκπρόσωπος του 'Αέρος καί του Πυρός, ή δέ 'Αφροδίτη του 'Υδατος καί της Γῆς.

Η πρώτη 'Αφροδίτη είναι ή αρχαιοτάτη Ούρανία Θεά, κόρη του Ούρανο, κυοφορηθεϊσα υπό του Πόντου καί ή έντός του 'Υδατος αιωνίως κυοφοροῦσα τά όντα, τά όποια διατρέφει κατά τήν κυοφορία καί έν συνεχεία μορφοποιεϊ, δίδουσα σ' αυτά τόν σωματικό των φορέα, τό στοιχείο της Γῆς.

ΣΧΕΔΙΟ 5

'Αφροδίτη σημαίνει επίσης (άφρός καί δαίτη =) τροφή.

'Ο 'Αρης είναι ό Θεός, πού διά του 'Αέρος ('Αήρ = 'Αρης καί της μητέρας του 'Ηρας = 'Αήρ = ψυχή) δια-κινεϊ ζωογονών καί πυρακτώνων τίς ψυχές διά του πυρός.

Η δεύτερα 'Αφροδίτη είναι κόρη Διός καί Διώνης. 'Αρης καί δεύτερα 'Αφροδίτη είναι οι αιώνιοι έρασται του Δωδεκαθέου καί στόν Ζωδιακό Κύκλο κατέχουν θέσεις πολικότητας, δηλαδή βρίσκονται σέ αιωνία αντίθεση. Η 'Αφροδίτη κυοφορεϊ καί μορφοποιεϊ ('Υδωρ καί Γῆ) καί ό 'Αρης διακινεϊ καί πυρακτώνει ('Αήρ καί Πῦρ).

'Ο 'Αρης ανυψώνει τίς ψυχές διά του 'Αέρος προ-κειμένου νά εξατμίσουν τόν συναισθηματικό των φο-ρέα, τό 'υδωρ, καί ή ψυχή νά γίνη "αῦη ψυχή" ('Ηρ. 'Απ.118) έλαφροτάτη, ταχυτάτη, θερμοτάτη, ξηροτάτη καί φωτογενής. Νά μεθέξη δηλαδή της αντικειμενικής πραγματικότητας των ανωτέρων πεδίων.

Διακινών διά του 'Αέρος ('Αήρ = 'Αρης) τήν ένέρ-γεια του Πυρός, στοιχείο της φύσεως του 'Αρεως, τό Πῦρ εξατμίζει τά "Υδατα, έντός των όποίων κυοφο-ροῦνται οι μορφές (στοιχείο Γῆς) υπό της 'Αφροδίτης, καί μετουσιώνει τόν συναισθηματικό των φορέα ('Υδωρ) σέ πύρινο ένθουσιασμό. Αυτός είναι ό αιώνιος 'Ερως του 'Αρεως προς τήν 'Αφροδίτη. Είναι ή επαναληπτική πορεία του όντος διά μέσου των στοι-χείων μέχρις ότου φθάση εις τήν "έντελέχειάν" του.

Τό "Υδωρ στήν συμβολική γραφή του 'Ορφισμού, είναι τό στοιχείο πού επαναφέρει τίς ψυχές στήν ένσάρκωσι, διότι οι ψυχές πριν ένσαρκωθοῦν πίνουν άκάθεκτες από τήν πηγή της Λήθης. Η πηγή της Λήθης άλληγορεϊ τήν άδυναμία των ψυχών νά κρατήσουν άποτυπωμένες τίς έμπειρίες των προτέρων βίων γιά νά μή επαναλάβουν τά ίδια λάθη (Πολιτεία 621B ... "τόν δέ άει πίνοντα πάντων έπιλανθάνεσθαι"). 'Ο συναισθη-ματικός των φορέας, άλογος καί παρορμητικός, είναι ισχυρότατος καί τό επιθυμητικό μέρος της ψυχής άπαιτεϊ συνεχώς νέας ένσαρκώσεις, υποχρεώνουσα τήν ψυχή νά παραμένη πάντοτε 'υγρά ('Ηρακλ. άπ. 12, 36, 77, 117).

Η μορφοποίησης (στοιχείο της Γῆς) είναι έργο της 'Αφροδίτης. Οι άλληπαλληλες ένσαρκώσεις είναι ή άέναος επαφή της 'Αφροδίτης (μορφῆς) μέ σκοπό τήν συνεύρεσι διά του έρωτος του πολικού της αντιθέτου στοιχείου, πού διά του πυρός εκπροσωπεϊ ό φλογερός έραστής, ό 'Αρης. Αυτός θά εξατμίση τά συναισθη-ματικά "Υδατα καί θά όδηγήση τήν ψυχή στήν Ούρανία κατοικία της, στήν Ούρανία πλέον 'Αφροδίτη.

'Ερως είναι ό αιώνιος έναρμόνιος δεσμός των αντίθέσεων, πάντοτε νέος καί τέκνο των δύο έραστών εκ των όποίων γεννᾶται ή 'Αρμονία. Η αντίθεση του στοιχείου του "Υδατος ('Αφροδίτης) μέ τό στοιχείο του Πυρός ('Αρεως) καί ή συνεχής έναλλαγή της μείξεως του 'Ερωτός των μέ τήν άμεσον παρέμβασι του στοι-χείου του 'Αέρος ('Αρεως) διακινούντος τό Πῦρ, εξα-τμίζει τό "Υδωρ. Μέ τήν έμμεσον δέ παρέμβασι της Γῆς (μορφοποίησης καί διαθρέψεως των όντων, 'Αφροδίτη-διατροφή) καταδεικνύεται ή ανάγκη της άρμονικής έναλλαγής των τεσσάρων στοιχείων.

Η **ανάγκη** είναι ή μεγάλη θεά **Ανάγκη**, κόρη της 'Αφροδίτης, σύμφωνα μέ τόν 'Ορφικόν 'Υμνο της 'Αφροδίτης στ. 3:

"Νυκτερίη, ζεύκτηρα, δολοπλόκε, μήτερ ανάγκης..."

"πάντα γάρ εκ σέθεν έστίν... γεννᾶς δέ τά πάντα"

Η 'Αφροδίτη γεννᾶ τά πάντα, όσα υπάρχουν ως μορφές στόν οὔρανό, στήν γῆ καί στήν θάλασσα. Όλα υπακούουν στήν θυγατέρα της, τήν 'Ανάγκη. 'Ο Πλάτων δέν συνέδεσε τήν 'Αφροδίτη μέ τήν θυγατέρα

της, τήν 'Ανάγκη (Πολιτεία 616-617) διότι ή σύνδεσις αυτή είναι αυτονόητος έφ' όσον γνωρίζομε ότι ό Πλάτων ήτο 'Ορφικός.

Τό άδράχτι του κόσμου, πού περιστρέφεται στά γόνата της 'Ανάγκης είναι ό Νόμος των κυκλικών περιφορών, είναι ή περιστροφή των οὔρανίων σωμά-των, πού περιστρέφονται γύρω από τόν άξονα του Οὔρανο. Κανείς δέν θά διαφύγη, κανείς δέν θά εξααιρεθῇ, κανείς δέν θά παρακούση ποτέ στήν θυγα-τέρα της 'Αφροδίτης, τήν 'Ανάγκη, ούτε άθάνatoi θεοί ούτε θνητοί άνθρωποι.

Α Ν Α Γ Κ Η

(προστ.) νά Α Γ Η + Α Ν Α + Κ (τόν κύκλον)

ΣΧΕΔΙΟ 6

Σημ.: Οι κανόνες των αναγραμματισμών των λέξεων ανα-φέρονται εις τό βιβλίον ΑΡΗΤΟΙ ΛΟΓΟΙ της συγγραφώς, εκδόσεις ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ 1999.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Π. Γράβιγγερ, Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑ-ΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΣΜΟΥ, εκδ. ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ-ΔΙΜΕΛΗ 1999.

Ίαμβλίκου, ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ, εκδ. ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ-ΔΙΜΕΛΗ 1999.

Ίαμβλίκου, ΠΥΘΑΓΟΡΙΚΟΣ ΒΙΟΣ, 'Αθήναι 1993.

Πορφυρίου, Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΑ, εκδ. ΠΥΡΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ, 'Αθήναι 1987.

Ίεροκλέους, ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ, εκδ. ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ-ΔΙΜΕΛΗ, 'Αθήναι 1999.

Χ. 'Α. Λαμπρίδη, ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ, εκδ. ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΚΛΕΙΩ.

Πλάτωνος, ΦΑΙΔΡΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΙΑ, ΤΙΜΑΙΟΣ, ΦΑΙΔΩΝ, εκδ. ΠΑΠΥΡΟΣ.

'Αθανασίου Σταγειρίτου, ΩΓΥΓΙΑ, εκδ. ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΚΕΨΙΣ.

INTERNET E-MAIL web. page:

<http://users.otenet.gr/~altagr/> e-mail: altagr@otenet.gr

ΜΥΘΟΣ καί ΨΥΧΗ στόν Πλάτωνα

Ό λόγος διά τόν όποϊον ή Μυθολογία ασχολεϊται κατά κύριον λόγο μέ τήν ψυχή, άνικνεύεται μέσα στόν αναγραμματισμό της λέξεως Μυθο+λογία.

Μυθο+λογία είναι Θυμο+λογία

Η λέξις θυμός κατά τόν Σωκράτη στόν Κρατύλο του Πλάτωνος σημαίνει ψυχή. "Θυμός δέ από της θύσεως καί ζέσεως της ψυχῆς έχει άν τοῦτο τό όνομα" (419E). Δηλαδή, ό θυμός φαίνεται ότι έχει τό όνομά του αυτό από τήν ταραχή καί τήν ζέση της ψυχῆς.

Δεσπόζον θέμα της Μυθολογίας είναι ή διαμόρφωσις της ψυχῆς (έξιδανίκευσις) καί ή παραμόρφωσις της (τέρατα).

Θυμολογία συνεπώς είναι Ψυχολογία, άρα ή

Μυθο+λογία είναι Ψυχο+λογία

στήν ανηστοικίαν της, συσχετιζομένη μέ τήν οὐσία του Έλληνικου Λόγου, διότι διά των αναγραμματισμών αποκαλύπτονται περαιτέρω λεπτομέρειες των έννοιων, πού υπάρχουν κρυφές μέσα στήν λέξι μύθος. (Βλ. βιβλίον ΑΡΗΤΟΙ ΛΟΓΟΙ, 'Αλτάνη, εκδ. ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ).

Ό Πλάτων εις τούς διαλόγους, όταν δέν επιθυμῇ νά αποκαλύψη τά ένδότερα καί μυστικά της ψυχῆς του, τά καλύπτει μέ τόν μύθο. **Η προσέγγισις των μύθων καί ή έρμηνεία συμβολισμών, πού χρησιμοποιεϊ ό Πλάτων στούς Διαλόγους του, θά είναι τό θέμα των όμιλιών του τριμήνου 'Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου της 'Αλτάνης στό ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ κάθε Δευτέρα στίς 8:30 μ.μ.**

Αί μικρότεροι σωκρατικοί σχολαί

Ὁ Σωκράτης ὑπῆρξε πολύπλευρος προσωπικότης καὶ εἶχε κατορθώσει νὰ προσελκύσῃ μέγα πλῆθος μαθητῶν. Ἐκ τούτων ἕκαστος, ἀναλόγως τῆς πνευματικῆς του ἰκανότητος καὶ τῶν ἠθικῶν του ροπῶν, εἶχε προσέξει εἰς ὥρισμένην προοπτικὴν πλευρὰν τῆς προσωπικότητος τοῦ διδασκάλου του. Ἡ ἐν λόγῳ μερικὴ θεώρησις ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ἐμηνευθῇ ἡ σωκρατικὴ διδασκαλία κατὰ ποικίλους τρόπους καὶ νὰ δημιουργηθοῦν αἱ λεγόμεναι *σωκρατικοί σχολαί*. Οὕτω προέκυψαν ἡ Μεγαρικὴ σχολὴ τοῦ Εὐκλείδου, ἡ Κυνικὴ σχολὴ τοῦ Ἀντισθένου καὶ ἡ Κυρηναϊκὴ σχολὴ τοῦ Ἀριστίππου. Περί τοῦ Σωκράτους ἔγραψαν ἀκόμη καὶ δύο ἐκ τῶν μαθητῶν του, ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Αἰσχίνης ὁ Σφήττιος. Αἱ σχολαί αὗται συνεχίζοντο κατὰ διαδοχὴν ἀπὸ διδασκάλου εἰς μαθητὴν.

Ἡ Μεγαρικὴ σχολὴ Εὐκλείδης (450-380)

Κατήγετο ἐκ Μεγάρων καὶ ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, παρευρεθείς καὶ εἰς τὸ δεσποτήριον κατὰ τὰς τελευταίας του ὥρας. Μετὰ τὴν θανάτωσιν τοῦ διδασκάλου ὑπεδέχθη τοὺς μαθητάς του εἰς τὰ Μέγαρα. Θεμελιώδης ἀρχὴ του ἦτο ἡ γενικὴ ἐνότης τῶν ὄντων. Κατὰ τὸν Διογένη τὸν Λαέρτιον: «Ἐν τῷ ἀγαθὸν ἀπεφαίνετο πολλοῖς ὀνόμασι καλούμενον ὅτε μὲν γὰρ φρόνησιν, ὅτε δὲ θεόν, καὶ ἄλλοτε νοῦν καὶ τὰ λοιπὰ τὰ δὲ ἀντικείμενα τῷ ἀγαθῷ ἀνῆρκει, μὴ εἶναι φάσκων» (ἔλεγεν ὅτι τὸ ἀγαθὸν εἶναι ἐν, ἀλλὰ πρὸς δῆλωσιν αὐτοῦ χρησιμοποιοῦνται πολλὰ ὀνόματα· ἄλλοτε μὲν τὸ ὀνομάζουν φρόνησιν, ἄλλοτε δὲ θεόν καὶ ἄλλοτε νοῦν καὶ ἀποδίδουν εἰς αὐτὸ καὶ τὰς ὑπολοίπους ὀνομασίας· τὴν ὑπαρξιν ὅμως παντὸς ὅ,τι ἔχει ἀντίθετον ἐννοίαν πρὸς τὸ ἀγαθὸν δὲν τὴν ἐδέχετο, λέγων ὅτι δὲν ὑπάρχει).

Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου γίνεται φανερόν ὅτι ὁ Εὐκλείδης προσεπάθει νὰ συνδυάσῃ τὴν σωκρατικὴν περὶ ἠθικῆς ἀρετῆς διδασκαλίαν μὲ τὰς περὶ τῆς ἐνότητος τοῦ ὄντος θεωρίας τοῦ Παρμενίδου. Ὑπάρχει μόνον τὸ ἐνιαῖον ἀγαθὸν πάντα δὲ τὰ ἄλλα εἶναι ἀπλαῖ λέξεις. Ἡ μόνη δικαιολογημένη ἠθικῶς διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐπιδίωξις εἶναι ἡ ἀνύψωσις του εἰς τὸν θεὸν νοῦν,

πρᾶγμα τὸ ὁποῖον κατορθώνεται, κατὰ τὸν Εὐκλείδην, διὰ τοῦ διαλεκτικοῦ ἐλέγχου.

Ἡ σωκρατικὴ ἠθικὴ ἐξέτασις μεταβάλλεται τοιοιτοτρόπως εἰς διαλεκτικὸν ἔλεγχον ὅστις, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν Ἑλεατῶν, θέλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ πραγματικῶς ὑπάρχον εἶναι ἡ ὄντολογικὴ ἐνότης, ὅτι καὶ ἡ ποικιλία τῶν ἐπὶ μέρους αἰσθητῶν πραγμάτων εἶναι πλάνη καὶ οἷσις. Συνεπῶς τὸ σύστημα τῶν Μεγαρικῶν εἶναι στατικὸς ἰδεολογικὸς μονισμός.

Εὐουλίδης

Εἰς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἐβάδισε καὶ ὁ μαθητὴς τοῦ Εὐκλείδου Εὐβουλίδης, ὁ κατηγορήσας τὸν Ἀριστοτέλη ἐπὶ ἀσεβείᾳ. Ἀπομιμούμενος τὰ λογικὰ παράδοξα τοῦ Ζήνωνος, διετύπωσε τὰ πολυθρύλητα σοφίσματα, ἅτινα εἶναι «ὁ ψευδόμενος», «ἡ Ἡλέκτρα ἢ ἐγκεκαλυμμένος», «ὁ φαλακρός» καὶ ὁ «κερατίνης». Κατ' οὐσίαν τὰ ἐν λόγῳ σοφίσματα εἶναι ἐριστικὰ τεχνάσματα στηριζόμενα ἐνίοτε ἐπὶ τῆς διπλῆς σημασίας τῶν λεκτικῶν ὄρων. Τοιοιτοτρόπως τὸ τέταρτον σόφισμα ἔχει ὡς ἐξῆς: «Εἰ τι οὐκ ἀπέβαλες, τοῦτο ἔχεις· κέρατα οὐκ ἀπέβαλες· κέρατα ἄρα ἔχεις» (ἐὰν κάτι δὲν τὸ ἔχασες, τὸ ἔχεις· κέρατα δὲν ἔχασες, ἄρα ἔχεις κέρατα).

Διόδωρος ὁ Κρόνος

Εἰς τοὺς ὁπαδοὺς τῆς αὐτῆς σχολῆς καταλέγεται καὶ ὁ Διόδωρος ὁ Κρόνος, ὅστις ὑπῆρξε σύγχρονος τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος (308-286). Ἄξιον προσοχῆς τυγχάνει τὸ ἐπιχείρημά του, διὰ τοῦ ὁποίου κατεπολέμει τὴν περὶ τοῦ «δυνάμει ὄντος» διδασκαλίαν τοῦ Ἀριστοτέλους. Τοῦτο εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Κυριεύων», δηλαδὴ λόγος (ἐπιχείρημα ἀκαταμάχητον ἀποτελεσματικότητος) διατείνεται δὲ ὅτι «δυνατὸν εἶναι μόνον τὸ πραγματικόν».

Συνεπῶς ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους εἰσαχθεῖσα διάκρισις μεταξὺ «δυνάμει ὄντος» καὶ «ἐνεργείᾳ ὄντος» τυγχάνει, κατὰ τὸν Διόδωρον, ἐσφαλμένη. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ πατρότης τοῦ ἐν λόγῳ ἐπιχειρήματος δὲν ἀνήκει εἰς αὐτόν, ἀλλ' εἰς τοὺς προγενεστέρους του Μεγαρικούς, διότι λαμβάνει τοῦτο ὑπ' ὄψιν ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὰ *Μετὰ τὰ φυσικά* (1046 β 29) γράφων: «Εἰσὶ δὲ τινες οἱ φασὶν αἶον οἱ Μεγαρικοί, ὅταν ἐνεργῇ μόνον δύνασθαι ὅταν δὲ μὴ ἐνεργῇ μὴ δύνασθαι». (Ὑπάρχουν

μερικοί, ὅπως οἱ Μεγαρικοί, οἱ ὅποιοι ἰσχυρίζονται ὅτι κάτι εἶναι τότε μόνον δυνατόν, ὅταν διατελῇ ἐν ἐνεργητικῇ καταστάσει -ὅταν δηλαδὴ εἶναι πραγματικόν - ὅταν δὲ δὲν εἶναι πραγματικόν, δὲν εἶναι δυνατόν).

Ἡ σκέψις αὕτη ἐνέχει μεγάλην σπουδαιότητα ἀπὸ μεταφυσικῆς ἀπόψεως ὡς παρετήρησεν ὁ Γερμανὸς φιλόσοφος Νικολαΐ Χάρτμαν εἰς τὸ σύγγραμμά του «*Δυνατότης καὶ πραγματικότητα*» (σελ. 185), ἐνθα σημειώνει τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἱστορικοὶ τῆς φιλοσοφίας ἀντιπαρῆλθον τὸ ἐν λόγῳ ἐπιχείρημα, χωρὶς νὰ τὸ προσέξουν. Ὁ Διόδωρος ὁ Κρόνος ἀφορμηθεὶς ἀπὸ σκέψεις τῶν προγενεστέρων Μεγαρικῶν, διεμόρφωσεν ἐπὶ τὸ σοφιστικώτερον τὸ ἐπιχείρημα, ἀλλ' ἡ τάσις του νὰ τὸ καταστήσῃ ἀκαταμάχητον ἐβλάψε τὸ ἐσωτερικόν περιεχόμενόν του.

Τὴν διατύπωσιν, ἣν ἐπενόησεν ὁ Διόδωρος, μᾶς διέσωσεν ὁ Ἀρριανὸς εἰς ἐν χωρίον τῶν «*Ἐπικτήτου Διατριβῶν*», τὸ ὁποῖον δυστυχῶς ἔχει ὑποστῆ φθοράς: «Ὁ κυριεύων λόγος ἀπὸ τοιούτων τινῶν ἀφορμῶν ἠρωτῆσθαι φαίνεται κοινῆς γὰρ οὔσης μάχης ταῖς τρισὶ τούτοις πρὸς ἀλλήλα, τῷ πᾶν παρεληλυθὸς ἀληθὲς ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ τῷ δυνατῷ ἀδύνατον μὴ ἀκολουθεῖν καὶ τὸ οὐ δυνατόν εἶναι ὁ οὐτ' ἀληθές, οὐτ' ἔσται, συνιδὼν τὴν μάχην ταύτην ὁ Διόδωρος τῇ τῶν πρώτων δυοῖν πιθανότητι συνεχρήσατο πρὸς παράστασιν τοῦ μηδὲν εἶναι δυνατόν, ὁ οὐτ' ἔστιν ἀληθές, οὐτ' ἔσται» (Ἐπ. Διατρ. II, 19, 1). (Ὁ ἀσκῶν ἀκαταμάχητον ἐπικράτησιν λόγος φαίνεται ὅτι συνεκροτήθη ἀπὸ τὸν συνδυασμὸν τῶν ἀκολουθῶν προτάσεων: ἐπειδὴ δηλαδὴ ὑπῆρχεν ὀξυτάτη ἀντίθεσις σχετικῶς πρὸς τὰς τρεῖς ταύτας προτάσεις, ὅτι 1ον) δηλαδὴ πᾶν τὸ ὁποῖον ἔχει συντελεσθῇ ἐξ ἀνάγκης εἶναι πραγματικόν, 2ον) ὅτι ἀπὸ τὸ δυνατόν δὲν δύναται νὰ παραχθῇ ἀδύνατον, καὶ 3ον) ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον οὔτε εἶναι τώρα οὔτε θὰ εἶναι εἰς τὸ μέλλον πραγματικόν· κατανοήσας τὴν ἀντίθεσιν αὐτὴν ὁ Διόδωρος, ἐχρησιμοποίησε τὴν πιθανότητα τῶν δύο πρώτων προτάσεων, διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν τρίτην πρότασιν, ἥτις λέγει ὅτι οὐδὲν εἶναι δυνατόν, τὸ ὁποῖον οὔτε τώρα εἶναι πραγματικόν οὔτε εἰς τὸ μέλλον θὰ εἶναι πραγματικόν).

Διὰ τοῦ τοιούτου συμπεράσματός του ὁ Διόδωρος ἐταύτισε γενικῶς τὴν δυνατότητα μὲ τὴν πραγματικότητα. Ὑπάρχει ὅμως εἰς πυρὴν ἀξιοπρόσεκτος εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτόν. Τὸ ὅτι δηλαδὴ μόνον τὸ πραγματικόν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς δυνατόν. Εἰς τὴν πραγματικότητα συντελεῖται μόνον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Ἀποκλείεται οὕτω τὸ ὅτι ἡ πραγματικὴ ἐξέλιξις ἡδύνατο νὰ ἐμφανισθῇ ὡς πραγματοποιήσις ἄλλων δυνατοτήτων.

Ἡ χριστιανικὴ φιλοσοφία ἐχρησιμοποίησε πολλάκις τὴν σκέψιν αὐτήν. Ὁ Ἀβελάρδος εἶπεν ὅτι ὁ Θεὸς

δύναται νὰ δημιουργήσῃ μόνον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πραγματικῶς δημιουργεῖ. Πρὸ δὲ αὐτοῦ ὁ Ἄραφ Ἀβερρόης ἐδίδαξεν ὅτι μόνον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι δυνατόν, καθίσταται καὶ πραγματικόν. Ἡ περί-

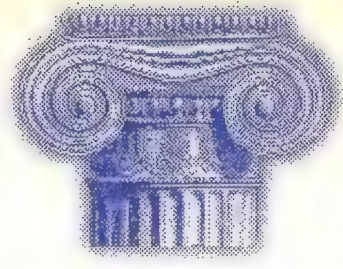
φημος ἀπόφασις τοῦ Ἑγέλου «*πᾶν τὸ πραγματικόν εἶναι καὶ λογικόν*» δύναται νὰ ἀναχθῇ ἐν τελευταία ἀναλύσει εἰς παρομοίας περὶ τῶν σχέσεων δυνατότητος καὶ πραγματικότητος ἀντιλήψεις.

Κατὰ τὸ 306 π.Χ. συνέβη καταστροφικὸν γεγονός διὰ τὴν Μεγαρικὴν σχολὴν. Κατὰ τὴν ἀφήγησιν τοῦ Διογέ- νους τοῦ Λαερτίου, ὁ Διόδωρος «*παρὰ Πτολεμαίῳ τῷ Σωτῆρι διατρίβων, λόγους πινὰς διαλεκτικούς ἠρωτήθη πρὸς Στίλπωνος· καὶ μὴ δυνάμενος παραχρῆμα διαλύσασθαι, ὑπὸ τοῦ βασιλέως τά τε ἄλλα ἐπιτιμήθη καὶ Κρόνος ἤκουσεν ἐν σκώμματος μέρει. Ἐξελθὼν δὲ τοῦ συμποσίου καὶ λόγον γράψας περὶ τοῦ προβλήματος, ἀθυμία τὸν βίον κατέστρεψε*». [Παρακαθήμενος παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ τῷ Σωτῆρι, ὅταν τοῦ ὑπέβαλε διαλεκτικὰ τινα ἐρωτήματα ὁ Στίλπων καὶ δὲν ἡδύνατο νὰ δώσῃ ἐπαρκεῖς ἀπαντήσεις, ἐδέχθη τὰς ἐπιτιμήσεις τοῦ βασιλέως ὁ ὁποῖος μὲ περιπαικτικὴν διάθεσιν τὸν ἀπεκάλεσε Κρόνον. Ἀφ' οὗ δὲ ἐξῆλθεν ὁ Διόδωρος ἀπὸ τὸ συμπόσιον καὶ ἔγραψε σύγγραμμα περὶ τοῦ (τεθέντος) προβλήματος, καταληφθεὶς ὑπὸ μελαγχολίας, ἀπέθανε].

Στίλπων (380-300)

Μετὰ τὸν θάνατόν του, ἀρχηγὸς τῆς Μεγαρικῆς σχολῆς ἐγένετο ὁ Στίλπων (380-300). Ἡ σοφιστικὴ καὶ εὐρετικὴ του ἰκανότης τὸν εἶχε καταστήσει περίφημον ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. Διὰ τῆς ἐριστικῆς του πολεμικῆς ἀνέτρεπε τὴν ὑπαρξιν τῶν πλατωνικῶν ἰδεῶν, «*ἀνῆρκει τὰ εἶδη*».

Ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ὑπάρχει ὁ ἰδεώδης ἄνθρωπος, δὲν δύναται, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἰδεωδῶς, νὰ ὑφίσταται εἰς συγκεκριμένην κατάστασιν, νὰ εἶναι, π.χ., ἄνθρωπος ὁμιλῶν. Ὡστε ὁ δεχόμενος τὴν ὑπαρξιν ἰδεώδους ἀνθρώπου, δὲν δύναται νὰ διῃσχυρισθῇ ὅτι ὑπάρχει ὁ συγκεκριμένος καὶ αἰσθητὸς ἄνθρωπος: «*Καὶ ἔλεγε τὸν λέγοντα ἄνθρωπον, εἶναι μηδένα· οὔτε γὰρ τόνδε εἶναι οὔτε τόνδε· τί γὰρ μᾶλλον τόνδε ἢ τόνδε; οὐδ' ἄρα τόνδε· τὸ λάχανον οὐκ ἔστι τὸ δεικνύμενον λάχανον γὰρ ἦν πρὸ μυρίων ἐτῶν οὐκ ἄρα ἔστι τοῦτο λάχανον*». (Καὶ ὁ ὁμιλῶν ἔλεγεν ὅτι δὲν εἶναι ἄνθρωπος· δὲν εἶναι ὁ ἰδεώδης ἄνθρωπος περισσότερον αὐτὸς ἢ ἐκεῖνος· διότι τίς λόγος ὑπάρχει νὰ εἶναι εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν -ὁ ὑποτιθέμενος ἰδεώδης ἄνθρωπος- αὐτὸς ἐδῶ ἢ αὐτὸς ἐκεῖ ὁ συνομιλητής; Ἄρα ὁ παρὼν συνομιλητής δὲν εἶναι ἄνθρωπος· καὶ πάλιν ἔλεγεν ὅτι τὸ ἐπιδεικνυόμενον λάχανον δὲν εἶναι λάχανον· διότι λάχανον (ἰδεῶδες) εἶναι τὸ ὑπάρχον προαιωνίως· ὥστε αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἐπιδεικνυόμενον λάχανον δὲν εἶναι λάχανον).

Ὁ Στίλπων κατήρτιζεν ἐριστικά σοφίσματα, στηριζόμενος ἐπὶ τῆς σημασιολογικῆς διακρίσεως ἐνὸς ὅρου, λαμβανομένου ἄλλοτε μὲν ὡς ἰδεώδους ἀντικειμένου, ἄλλοτε δὲ ὡς συγκεκριμένου καὶ αἰσθητοῦ πράγματος. Ἐπίσης δὲν ἀνεγνώριζεν ὅτι ὑπάρχει δυνατότης νὰ ἐκφωνήσωμεν μίαν κρίσιν οἰανδήποτε. Ὄταν, ἰσχυρίζετο, εἵπωμεν «ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀγαθός» ταυτίζομεν δύο πράγματα διάφορα, τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸν ἄνθρωπον. Κατὰ τὴν ἀντίληψίν του, μόνον ὀνομαστικαὶ καὶ συγκεκριμέναι λεκτικαὶ ἐνδείξεις δύναται νὰ ὑπάρξουν δηλωτικαὶ αὐθυπάρκτων ὄντων.

Μαθητὴς τοῦ Στίλπωνος ὑπῆρξε καὶ ὁ ἐριστικὸς Ἀλεξίνος, ὅστις διὰ τὴν ἐριστικότητά του ἐκλήθη καὶ «Ἐλεγξίνος». Εἶχε γράψει πολεμικὸν σύγγραμμα κατὰ τοῦ Ἀριστοτέλους, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπισωρεύσει πλείστας συκοφαντίας κατὰ τοῦ Σταγίριτου. Ἐσχάτως εἰς παπύρους ἀνευρέθη καὶ ἀπόσπασμα ἐξ ἔργου του «Περὶ ἀγωγῆς».

Φαίδων

Συναφὴς μὲ τὴν Μεγαρικὴν σχολὴν εἶναι καὶ ἡ «Ἠλιοερετρικὴ», τῆς ὁποίας πρῶτος ἀρχηγέτης εἶναι ὁ μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, Φαίδων ὁ Ἠλεῖος. Τοῦτον περιπεσόντα εἰς αἰχμαλωσίαν, ἐλύτρωσεν ὁ Σωκράτης καὶ συγκατέλεξε μεταξὺ τῶν μαθητῶν του. Ὁ Φαίδων ἔγραψε διαλόγους, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνέπτυσεν ὅτι ἡ φιλοσοφία εἶναι καθαρισ τῆς ψυχῆς, ὁδηγοῦσα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐλευθερίαν.

Μαθητὴς τοῦ Φαίδωνος ὑπῆρξεν ὁ Πλείστανος, τοῦτου δὲ ὁ Μενέδημος, ὁ ὁποῖος μετέφερε τὴν σχολὴν εἰς τὴν Ἑρέτριαν. Κατὰ μαρτυρίαν τοῦ Σιμπλικίου, οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Μενεδήμου δὲν ἐδέχοντο τὴν ὑπαρξίν ποιότητων. «Ἀνῆρουν τὰς ποιότητας ὡς οὐδαμῶς ἐχοῦσας τι κοινὸν οὐσιῶδες, ἐν δὲ τοῖς καθ' ἑκάστα συνθέτοις ὑπαρχούσας». (Δὲν ἐδέχοντο τὴν ὑπαρξίν τῶν ποιότητων, διότι δὲν ἔχουν ἐν κοινὸν οὐσιῶδες στοιχεῖον ἀλλὰ ὑπάρχουν εἰς τὰ συγκεκριμένα αἰσθητά). Ἀπέθανε χωρὶς νὰ ἀφήσῃ συγγράμματα κατὰ τὸ 278 εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ.

Ὅσον καὶ ἂν φαίνωνται παρόδοξοι αἱ διαλεκτικαὶ ἐρευναι τῆς Μεγαρικῆς καὶ Ἠλιοερετρικῆς σχολῆς, ὅμως εἰς τὸ βάθος των ἀναφέρονται εἰς προβλήματα ἀπασχολήσαντα πλειστάκις τὴν νεωτέραν φιλοσοφίαν. Ὁ Αὐγουστίνος χρησιμοποιεῖ τὸ ἐπιχείρημά των, κατὰ τὸ ὁποῖον τὸ μὴ ὂν, ὅπερ ταυτίζεται μὲ τὸ κακόν, δὲν ἔχει ὑπαρξίν, διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ κακὸν ὑπάρχει μόνον φαινομενικῶς.

Τὸ κύριον πρόβλημα, τὸ ὁποῖον θέτουν ὑπὸ ἐξέτασιν εἶναι πῶς δυνάμεθα νὰ ἀποδίδωμεν εἰς ἐν ὑποκείμενον πολλὰ κατηγορούμενα, πῶς ἡ ἀπόδοσις πολλῶν ἰδιοτήτων εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον συμβιβάζεται μὲ τὴν

διατήρησίν του ὡς ἐνιαίου πράγματος. Παρομοίας ἀπορίας ἐξέφρασε καὶ ὁ Ἑρβартος (1776-1841) εἰπὼν ὅτι «ἐν ὠρισμένον ὂν δὲν δύναται, θεωρούμενον ὡς ἐνιαῖον, νὰ ἔχῃ πολλαπλὰ χαρακτη-

ριστικά ἢ μᾶλλον δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐν διάφορον ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τοῦ χαρακτηριστικόν». Διὰ μέσου ὧν τῶν φαινομένων -ἔλεγεν ὁ Ἑρβартος- ἐμφανίζεται ἡ ἀντίφασις τοῦ ἐνιαίου ὑποκειμένου πρὸς τὰς πολλὰς τοῦ ἰδιότητος καὶ ἡ ἀντίφασις τῆς μεταβολῆς.

Ὁ Νεοελεατισμὸς τῶν Μεγαρικῶν εἶχε θέσει ὑπὸ συζήτησιν τὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως τῆς ἐνότητος πρὸς τὴν πολλότητα.

Ἡ Κυνικὴ σχολὴ

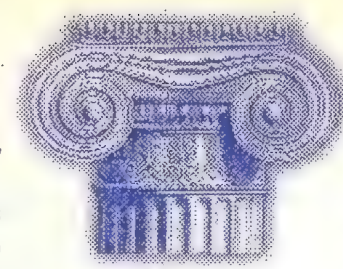
Ἀντισθένης (445-365)

Κατήγετο ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἦτο υἱὸς Ἀθηναίου πολίτου καὶ δούλης καταγομένης ἐκ Θράκης. Κατ' ἀρχὰς ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Γοργίου, ἐπειτα δὲ ἐγένετο πιστὸς σύντροφος καὶ ἀκόλουθος τοῦ Σωκράτους. Ἐπειδὴ κατῴκει εἰς τὸν Πειραιᾶ ἀνῆρχετο πεζῇ εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ παρίσταται εἰς τὰς συνομιλίας τοῦ διδασκάλου του. Ὁ Πλάτων τὸν ἀναφέρει ὀνομαστὶ μόνον εἰς τὸν «Φαίδωνα» (59 β) ὡς συντροφεύσαντα τὸν Σωκράτη κατὰ τὰς τελευταίας του ὥρας. Εἰς τοὺς ἄλλους διαλόγους ἀρκεῖται εἰς πνευματώδεις εἰς βάρος του ὑπαινιγμούς. Οὕτως εἰς τὸν «Σοφιστήν» (251 β) τὸν χαρακτηρίζει ὡς «γέροντα ὀψιμαθῆ».

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους ἱδρυσε σχολὴν εἰς τὸ γυμνάσιον Κυνόσαργες, ὅπου ἐδίδασκε τοὺς νόθους παῖδας. Ἐκ τῆς ὀνομασίας τῆς τοποθεσίας ταύτης ἐκλήθησαν οἱ ὁπαδοὶ του Κυνικοὶ ὁ ἴδιος δὲ ὠνομάζετο «Ἀπλοκύνων», δηλαδὴ καθαρὸς καὶ γνήσιος σκύλος. Τὰς δοξασίας του ἐξέθεσεν εἰς διαλόγους ἐκδοθέντας εἰς δέκα τόμους. Οἱ σημαντικώτεροι ἐκ τούτων εἶναι ὁ «Ἡρακλῆς», ὁ «Κῦρος», ὁ «Ἀλκιβιάδης» καὶ ὁ «Πολιτικός».

Βάσις τῆς φιλοσοφίας τοῦ Ἀντισθένης εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Σωκράτους διδαχθεῖσα αὐτοεξέτασις καὶ ἐλεγχὸς τοῦ βίου. Διὰ ταύτης θὰ κατορθωθῇ νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὰς κακὰς συνηθείας τῆς καθημερινῆς ζωῆς καὶ νὰ κατανοήσωμεν ὅτι ὁ προορισμὸς μας ἔγκειται εἰς τὴν κατ' ἀρετὴν ζωὴν.

Κατὰ τὸν Διογένη τὸν Λαέρτιον, ὁ Ἀντισθένης «ἐρωτηθεὶς τί τῶν μαθημάτων ἀναγκαιότατον, ἔφη, τὸ κακὰ ἀπομαθεῖν» (τὸ ἀναγκαιότατον ἐκ τῶν μαθημάτων εἶναι νὰ ἀποβάλῃ τις τὰς κακὰς συνηθείας). Ἐκ τῆς ἀποκρίσεώς του ταύτης καταφαίνεται ὅτι ἡ φιλοσοφία του ἀπέβλεπε κυρίως εἰς τὴν πρακτικὴν ἠθικὴν. Λέγων ὅτι προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ «κατ' ἀρετὴν ζῆν», ἐξελάμβανε τὴν ἀρετὴν ἀκολουθῶν τὸν

Σωκράτη, ὅχι ὡς μόρφωσιν τῆς διανοίας, ἀλλ' ὡς ἠθικὴν ἐπίγνωσιν καὶ φρονη-ματισμόν. Διὰ τοῦτο τὴν ἐχαρακτήριζε καὶ ὡς κάτι τὸ ὁποῖον οὐδέποτε δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ χάσῃ. Ὡς ἀποφθέγματά του παραδίδονται τὰ ἀκόλουθα: «Ἀρετὴν διδακτὴν εἶναι» (ἡ ἀρετὴ εἶναι διδακτὴ), «ἀναπόβλητον ὄπλον ἡ ἀρετὴ» (ἡ ἀρετὴ εἶναι ὄπλον τὸ ὁποῖον εἶναι ἀδύνατον νὰ χάσῃ κανεὶς).

Διὰ νὰ κατακτηθῇ ἡ ἀρετὴ χρειάζεται, ἔλεγεν ὁ Ἀντισθένης, «πόνος» κόπος καὶ διαρκὴς πάλη. Διὰ τῆς ἡρωϊκῆς καταπολεμήσεως τῶν ἐπιθυμιῶν, αἰτινες προσδένουν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν γήϊνον κόσμον, ὑψοῦται οὗτος εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ θεοῦ.

Ὁ Ἑρως καὶ ἡ Ἀφροδίτη, ὡς σύμβολα συμβολίζοντα τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ἡδονήν, ἀσκοῦν διὰ τὸν θεμελιωτὴν τῆς κυνικῆς φιλοσοφίας, παρεμποδιστικὴν ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς, ἐπίδρασιν. Ἀντιθέτως πρὸς τὸν ὕμνον τοῦ Ἑρωτος, τὸν διατυπούμενον εἰς τὸ «Συμπόσιον» τοῦ Πλάτωνος, ὁ Ἀντισθένης ἐχαρακτήριζε τοῦτον καὶ τὴν Ἀφροδίτην ὡς ὀλέθρια κακά: «Τὴν Ἀφροδίτην κἂν κατατοξεύσαιμι, εἰ λάβοιμι ὅτι πολλὰς ἡμῶν καλὰς κάγαθὰς γυναικὰς διέφθειρεν, τόν τε ἔρωτα κακίαν φύσεως ἥς ἥττους ὄντες οἱ κακοδαίμονες θεὸν τὴν νόσον καλοῦσι». (Τὴν Ἀφροδίτην ἂν τὴν συνελάμβανα θὰ τὴν ἐφόνευσα διὰ τοξευμάτων, διότι συνηθίζει νὰ διαφθεῖρῃ πολλὰς κατὰ πάντα τελείας γυναικὰς. Καὶ ὁ Ἑρως εἶναι φυσικὴ κακία ὑπὸ ταύτης κυριαρχούμενοι οἱ κακοδαίμονες, τὴν ὀνομάζουν θεόν, ἐνῶ πρόκειται περὶ νόσου).

Ὡς πρὸς τὴν ἡδονὴν ἔλεγε: «Μανείην μᾶλλον ἢ ἡσθεῖην» (θὰ ἐπροτιμοῦσα νὰ καταληφθῶ ὑπὸ μανίας παρὰ νὰ παραδοθῶ εἰς ἡδονήν).

Ἡ ἀντίληψις του ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἡ ἀπελευθέρωσις ἀπὸ τὴν πίεσιν τῶν ἀναγκῶν τὸν ἡγαγεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἰδεώδης κατάστασις τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ εἶναι ὁ κατὰ φύσιν βίος. Ἄπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ πολιτισμοῦ δημιουργηθέντα ἀγαθὰ πρέπει νὰ μὴ συγκινοῦν τὸν σοφὸν ὅστις γνωρίζει ὅτι ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι δημιουργήματα τῆς φύσεως, ἀλλὰ παρεκβάσεις ἀπὸ τὴν φυσικὴν τάξιν. Αἱ τοιαῦται σκέψεις ὠδήγησαν τὸν Ἀντισθένη καὶ τοὺς λοιποὺς κυνικοὺς νὰ ὑψώσουν τὴν πρωτόγονον κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἰδεώδη κατάστασιν καὶ νὰ κηρύξουν τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν φύσιν καὶ τὴν καταφρόνησιν τοῦ πολιτισμένου βίου. Τὰ κηρύγματα ταῦτα τῶν κυνικῶν προλαμβάνουν τὰς ὁμοίας διδασκαλίας τὰς διακηρυχθείσας κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν ὑπὸ τοῦ Ρουσσώ καὶ τοῦ Τολστόϊ.

Καὶ αἱ ἰδέαι περὶ καταργήσεως τοῦ χρήματος, περὶ κοινοκτημοσύνης καὶ περὶ ἰδρύσεως παγκοσμίου κοσμοπολιτικοῦ κράτους δὲν ἦσαν ἀγνωστοὶ εἰς τοὺς κυνικοὺς. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ φιλοσοφία των

ἐκλήθη ὑπὸ τῶν νεωτέρων καὶ «φιλοσοφία τοῦ προλεταριάτου τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος». Ὁ Γκόμπερτς ἔκαμεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὀξυδερκεστάτην παρατήρησιν, εἰπὼν ὅτι τὸ

κήρυγμα περὶ ἐπανόδου εἰς τὴν φυσικὴν κατάστασιν ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι οἱ διακηρύξαντες τοῦτο κυνικοὶ κατήγοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ βαρβάρους καὶ ἀπολιτίστους περιοχάς. Ἡ μήτηρ τοῦ Ἀντισθένης κατήγετο ἐκ Θράκης, αὐτὸς δὲ ἐθεωρεῖτο ἐν Ἀθήναις ὡς νόθος, ὁ Διογένης ὁ Κυνικός, καθὼς καὶ ὁ Βίων, κατήγοντο ἐκ τοῦ Πόντου, ὁ Μητροκλῆς καὶ ὁ Ἴππαρχος ἀπὸ τὴν νοτίαν Θράκην καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς Μένιππος ἦτο φοινικικῆς καταγωγῆς.

Ὁ ἥρως τῶν κυνικῶν ἦτο ὁ Ἡρακλῆς, ἀνυμνούμενος ὡς πρότυπον ἠθικοῦ βίου. Ἐξ ἀντιθέτου κατέκρινον τὸν Προμηθεά, θεωροῦντες τοῦτον ὡς σοφιστὴν. Τὸν μῦθον κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ἡρακλῆς φέρεται ἀπελευθερώων τὸν Προμηθεά ἡρμήνευεν ὁ Ἀντισθένης ὡς ἐνέχοντα ἀλληγορικὴν σημασίαν καὶ διδάσκοντα ὅτι ἡ ἀρετὴ μόνον δύναται νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν οἴσιν τῆς ψευδοῦς καὶ σοφιστικῆς γνώσεως.

Ἡ κατὰ τοῦ πολιτισμοῦ ἐχθρότης εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ στραφῇ ὁ Ἀντισθένης καὶ κατὰ τῆς παιδείας, τὴν ὁποίαν τόσον πολὺ ἐξετίμα ὁ Πλάτων. Ἡ ἀρετὴ, ἔλεγεν ὁ ἀρχηγὸς τῶν κυνικῶν, εἶναι διδακτὴ, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποκτηθῇ χρειάζεται καρτερίαν ἀνάλογον ἐκείνης τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ Σωκράτης. «Διδακτὴν ἀπεδείκνυε τὴν ἀρετὴν τοὺς αὐτοὺς εὐγενεῖς τοὺς καὶ ἐναρέτους. Αὐτάρκη δὲ τὴν ἀρετὴν πρὸς εὐδαιμονίαν, μηδενὸς προσδεομένην ὅτι μὴ σωματικῆς ἰσχύος. Τὴν τ' ἀρετὴν τῶν ἐργῶν εἶναι, μήτε λόγων πλείστων δεομένην μήτε μαθημάτων» (Διογένης. Λαέρτ. VI, 11). (Ἀπεδείκνυεν ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι διδακτὴ. Ἐκεῖνοι οἵτινες εἶναι ἐνάρετοι εἶναι συγχρόνως καὶ εὐγενεῖς. Ἀρκεῖ μόνον ἡ ἀρετὴ διὰ νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον αὐτάρκη, δὲν ἔχει ἀνάγκην δὲ κανενὸς ἄλλου βοηθητικοῦ μέσου, ἐκτὸς τῆς ἠθικῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ Σωκράτης. Τὴν ἀρετὴν ἀποκτῶμεν διὰ πραγματικῆς ἀσκήσεως καὶ δὲν ἔχει αὕτη ἀνάγκην μεγίστου ἀριθμοῦ λόγων καὶ μαθημάτων).

Εἶναι φανερόν ὅτι ὁ Ἀντισθένης, κατακρίνων τοὺς «πλείστους λόγους», στρέφεται κατὰ τῆς πλατωνικῆς διαλεκτικῆς, εἰς δὲ τὸν ὅρον «μαθήματα» συμπεριλαμβάνει τὰς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ διδασκομένας ἐπιστήμας (γεωμετρίαν, ἀστρονομίαν κ.λπ.).

Πράγματι καὶ ἄλλαι πηγαὶ μᾶς πληροφοροῦν ὅτι δὲν ἀνεγνώριζε τὴν δυνατότητα νὰ καταρτίσωμεν ἕνα ὅρισμὸν δι' ἀποφαντικῆς προτάσεως. Διὰ τοῦτο ἔλεγεν ἐπρεπε νὰ ἀρκοῦμεθα εἰς τὸ σημασιολογικὸν περιεχόμενον, τὸ ὁποῖον περιέχουν τὰ ὀνόματα ὡς σημεῖα ἐνδεικτικὰ τῶν πραγμάτων. Συνεπῶς τὴν ἀρχὴν πάσης γνωσιολογικῆς διερευνήσεως πρέπει νὰ αποτελεῇ ἡ

ἐξέτασις τῶν σημασιῶν τῶν λέξεων. Αὐτὴν τὴν ἐννοίαν ἔχει τὸ ἀπόφθεγμα τοῦ, ὅπερ μᾶς διέσωσεν ὁ Ἀρριανὸς εἰς τὰς «Ἐπικτήτου Διατριβάς» (1, 17, 22): «Ἀρχὴ παιδεύσεως ἢ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις» (ἀρχὴ παιδεύσεως εἶναι ἡ ἐξέτασις τῶν σημασιῶν τῶν λέξεων).

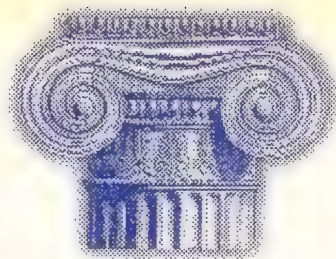
Ὁ Ἀντισθένης δὲν λαμβάνει ὡς ἀφετηρίαν τὴν πρότασιν καὶ τὴν κρίσιν, ὅπως ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ἀλλὰ μόνον τὸ ὄνομα. Συνεπῶς πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰδρυτὴς τοῦ ὀνοματισμοῦ (νομιναλισμὸς), ἥτοι τοῦ συστήματος ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἀρνεῖται νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ὑπαρξιν ἀφηρημένων ἐννοιῶν.

Συνεπῆς πρὸς τὴν θεωρίαν αὐτὴν ὁ Ἀντισθένης κατεπολέμει καὶ τὴν πλατωνικὴν ἰδεολογίαν, λέγων ὅτι ὑπάρχουν μόνον συγκεκριμένα πράγματα, αἱ δὲ γενικαὶ ἐννοιαὶ καὶ αἱ ἰδέαι τυγχάνουν πλάσματα στερούμενα ὑποστάσεως. Τοῦτο εἶναι τὸ νόημα τῆς ἀντιρρήσεως ἣν διετύπωσεν ἐναντι τῶν πλατωνικῶν ἰδεῶν λέγων: «᾽Ω Πλάτων ἵππον μὲν ὀρῶ, ἵππότητα δ' οὐχ ὀρῶ. Καὶ ὅς εἴπεν: ἔχεις μὲν ᾧ ἵππος ὀρᾷται τόδε τὸ ὄμμα, ᾧ δὲ ἵππότης θεωρεῖται οὐδέπω κέκτηται». [᾽Ω Πλάτων, τὸν ἵππον μὲν τὸν βλέπω, τὴν ἰδέαν ὅμως τοῦ ἵππου δὲν τὴν βλέπω. Καὶ οὗτος (ὁ Πλάτων) ἀπεκρίθη. Αὐτὸν ἐδῶ (τὸν αἰσθητόν) ὀφθαλμὸν διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται ὁράτος ὁ ἵππος τὸν ἔχεις, ἀλλὰ τὸν ὀφθαλμὸν διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται ὁράτῃ ἡ ἰδέα τοῦ ἵππου οὐδέποτε κατάρθρωσες νὰ τὸν ἀποκτήσῃς].

Ἀξία προσοχῆς τυγχάνει καὶ ἑτέρα θεωρία τοῦ Ἀντισθένης κατὰ τὴν ὁποίαν οἰαδήποτε ἀντιλογία εἶναι ἀδύνατος. Διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ ταύτην εἶχε γράψῃ ἰδιαίτερον σύγγραμμα στρεφόμενον καὶ κατὰ τοῦ Πλάτωνος ὑπὸ τὸν τίτλον: «Σάθων ἢ περὶ τοῦ ἀντιλέγειν». Τὸ ἀδύνατον τῆς ὑπάρξεως ἀντιλογίας ἀπεδείκνυτο κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: Ὑποθέτομεν ὅτι δύο πρόσωπα συνομιλοῦντα χρησιμοποιοῦν τὴν αὐτὴν λέξιν. Ἄν τὴν χρησιμοποιοῦν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐννοίαν, λέγουν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα καὶ δὲν δύνανται νὰ περιέλθουν εἰς ἀντιλογίαν. Ἄν χρησιμοποιοῦν τὴν αὐτὴν λέξιν εἰς διάφορον σημασίαν, τότε λέγουν διαφορετικὰ πράγματα καὶ ἐπομένως καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἀντιλογίας.

Εἰς τὰ συμπεράσματα ταῦτα ἐφθάνεν ὁ Ἀντισθένης διότι ἤρνετο ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἐκφρασθῇ διὰ λογικῆς κρίσεως ἡ οὐσία τῶν ὄντων. Τὸ ὑποκείμενον μένει δι' αὐτὸν ὑποκείμενον μὴ ἐπιδεχόμενον κατηγορηματικούς προσδιορισμούς.

Ὡς αὐστηρότατος ἠθικολόγος ἔλεγεν ὅτι ἐν πρᾶγμα εἶναι αὐτὸ τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ τίποτε ἄλλο. Συνεπῶς μόνον κρίσεις ταυτολογικαὶ δύνανται νὰ ὑπάρξουν, κρίσεις ἑτερολογικαὶ εἶναι ἀδύνατοι.

Καθῆκον τοῦ σοφοῦ εἶναι νὰ ἀπελευθερωθῇ ἀπὸ τὰς ψευδεῖς δοξασίας τὰς διδασκομένας ὑπὸ τῶν λεγομένων ἐπιστημῶν καὶ νὰ ἐπικοινωνήσῃ διὰ τοῦ ἐναρέτου βίου πρὸς κάτι τὸ ὁποῖον

ἴσταται ὑπεράνω τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦτο εἶναι ὁ ὑπεράνω τοῦ κόσμου, ἰστάμενος ἀόρατος καὶ ἀπηλλαγμένος πάσης στέρησεως καὶ ἀνάγκης Θεός. Οἱ Κυνικοὶ ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι κήρυκες τοῦ συστηματικοῦ καὶ ἀποκλειστικῶς νοουμένου θεϊσμοῦ. Ὡς ρητὸν τοῦ Ἀντισθένης ἀναφέρεται τὸ ἀκόλουθον: «Κατὰ νόμον εἶναι πολλοὺς θεοὺς, κατὰ δὲ φύσιν ἕνα». (Πολλοὺς θεοὺς ἀναγνωρίζει ἡ ὑποκειμενικὴ ἀντίληψις, εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως ὑπάρχει εἷς Θεός).

Μαθητὴς τοῦ Ἀντισθένης ὑπῆρξεν ὁ περίφημος Διογένης ἐκ Σινώπης. Πότε ἐγεννήθη δὲν γνωρίζομεν. Ἦναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πατρίδα του διότι κατηγορήθη ὡς παραχαράκτης τοῦ νομίσματος. Ἐξορισθεὶς ἐκ τῆς Σινώπης ἐπέρασε τὴν ζωὴν του ἐν Ἀθῆναις καὶ ἐν Κορίνθῳ ἀσκῶν τὴν ἀρετὴν κατὰ τὰ προστάγματα τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Ἀντισθένης μὲ ὑπερβολικότητα καὶ φορτικότητα. Διὰ τοῦτο ἐκλήθη καὶ «μαινόμενος Σωκράτης».

Ἡρέσκετο νὰ σαρκάζῃ τὴν ἀλαζονείαν καὶ ὠμίλει μετὰ παρρησίας τὴν ὁποίαν δὲν ἐδίστασε νὰ χρησιμοποίησιν καὶ ἐναντι τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν Κορίνθῳ. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ἀπέθανον κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἐν Βαβυλῶνι, ὁ δὲ Διογένης ἐν Κορίνθῳ.

Μαθητὴς τοῦ Διογένης ἀναφέρεται ὁ ἐκ Θηβῶν Κράτης, ὅστις δωρήσας εἰς τὴν πατρίδα του 300 τάλαντα, ἔλαβε τὴν βακτηρίαν καὶ τὴν «πήραν» (σακκούλι) διὰ νὰ ζήσῃ ὡς ἐπαίτης εἰσερχόμενος εἰς οἰανδήποτε θύραν. Διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο καὶ «θυρεπανοίκτης», δηλαδὴ ὁ ἀνθρώπος ὅστις κατορθώνει νὰ τοῦ ἀνοίγουν τὰς θύρας λόγῳ τῆς ἐκτιμήσεως πρὸς τὴν ἀρετὴν του. Εἰς τὸν πλάνητά του βίον τὸν ἠκολούθει καὶ ἡ σύζυγός του Ἰππαρχία, ἀδελφὴ τοῦ μαθητοῦ του Μητροκλέους. Ὁ Κράτης ἐσυνήθιζε νὰ γράφῃ ἀστεῖα ποιήματα διὰ νὰ ἐξυμνῇ τὸ σύμβολον τῆς ἐπαιτείας τὴν «πήραν» καὶ τὴν κυνικὴν ἐν γένει φιλοσοφίαν. Ὁ Διογένης ὁ Λαέρτιος μᾶς διητήρησε στίχους τινάς:

«Πῆρη τις πόλις ἐστὶ μέσῳ ἐνὶ αἶνσι τύφῳ
καλὴ καὶ πείρα, περίρρυτος, οὐδὲν ἔχουσα
εἰς ἣν οὔτε τις εἰσπλεῖ ἀνὴρ μωρὸς παράσιτος».

[Ὑπάρχει μία πόλις Πῆρα εἰς τὸ μέσον τοῦ μαυροσκοτεινισμένου πελάγους τῆς οἰήσεως, ωραία καὶ γόνιμος, περιβαλλομένη γύρω-γύρω ἀπὸ ὕδατα, ἥτις (πόλις) δὲν ἔχει τίποτε, καὶ εἰς αὐτὴν δὲν εἰσπλεῖ κανεὶς μωρὸς ἀνθρώπος παράσιτος].

Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν βασιλεύει, λέγει ὁ Κράτης, ἀπόλυτος εἰρήνη, διότι οἱ ἀνθρώποι ἐκεῖ ἀσκοῦν φυτοφαγίαν ἥτις τοὺς κάμνει εἰρηνικούς:

«Ἀλλὰ θύμον καὶ σκόρδα φέρει καὶ σῦκα καὶ ἄρτους,
ἐξ ὧν οὐ πολемоῦσι πρὸς ἀλλήλους περὶ τούτων,
οὐχ ὅπλα κέκτηνται περὶ κέρματος, οὐ περὶ δόξης».

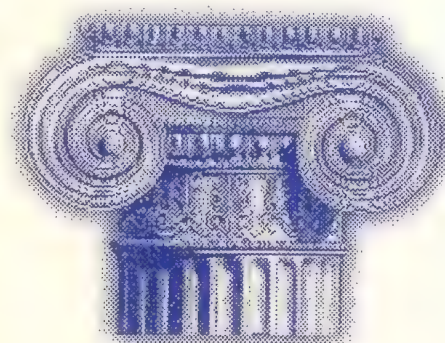
(Ἀλλὰ ἡ πόλις αὕτη, παράγει βολβούς καὶ σκόρδα καὶ σῦκα καὶ ἄρτους τὰ ὁποῖα δὲν γίνονται ἀφορμὴ διὰ νὰ περιέρχωνται οἱ ἀνθρώποι εἰς πόλεμον μεταξύ τους διὰ τὴν ἀπόκτησιν των, δὲν φροντίζουν νὰ ἀποκοῦν ὅπλα διὰ νὰ προσπορίζουν εἰς τὸν ἑαυτὸν των χρήματα καὶ δόξαν).

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο εἶναι λίαν ἀξιοπρόσεκτον, διότι ἐκφράζει τὴν ἀντίληψιν ὅτι ὁ πόλεμος ἔχει τὴν αἰτίαν του εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀποκτήσεως πλούτου, δόξης καὶ ὑλικῶν ἀγαθῶν.

Οἱ ἀρχαῖοι Κυνικοὶ εἶχον ἐξαγγεῖλει ἀπὸ αἰώνων πολλὰς ἐκ τῶν θεωριῶν τὰς ὁποίας ὁ σοσιαλισμὸς διαμφισβητεῖ ὡς ἰδίας ἀνακαλύψεις. Ὁ Μητροκλῆς ἐπενόησε καὶ ἴδιον φιλολογικὸν εἶδος, τὰς λεγομένας «Χρείας», αἵτινες ἦσαν ἀφηγήσεις ἀστείων ἀνεκδότων.

Ὡς κυνικὸς ἀναφέρεται καὶ ὁ Μόνιμος ἐκ Συρακουσῶν. Οὗτος ἦτο δοῦλος εἰς τραπεζίτην τινὰ ἐν Κορίνθῳ. Ἀκούων δὲ τὰ λεγόμενα περὶ τοῦ Διογένης, κατελήφθη ἀπὸ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ φιλοσοφήσῃ καὶ νὰ γίνῃ μαθητὴς του. Προσποιηθεὶς μανίαν «διερρίπτει πᾶν τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀργύριον, ἕως αὐτὸν ὁ δεσπότης παρητήσατο» (διεσκόρπιζεν ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης χρήματα, ἕως ὅτου ὁ τραπεζίτης κύριός του τὸν ἀφῆσεν ἐλεύθερον).

Ἀπελευθερωθεὶς ἐγένετο μαθητὴς τοῦ Διογένης καὶ κατόπιν τοῦ Κράτητος. Ἐπίδρασιν τῶν κυνικῶν διδασκαλιῶν εἶχον ὑποστῇ καὶ ὁ Ἀθηναῖος πολιτικὸς Φωκίων καὶ ὁ ρήτωρ Ἀναξίμενης. Ἡ κυνικὴ φιλοσοφία ἦτο οὐ μόνον θεωρία ἀλλὰ καὶ εὐρύτατα διαδεδομένον κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν κίνημα ἀνάλογον μὲ τὰς νεωτέρας κοινωνικὰς καὶ θρησκευτικὰς αἵρέσεις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΓΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΞΗ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΓΡΑΜΜΗ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΓΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΓΗ

Γράφουν:

Αδώνης Γεωργιάδης

Άννα Τσιροπούλου-Ευσταθίου

Αποστόλος Τσαφερόπουλος

Γεώργιος Αεκάκης

Νάνου Μπίσκια

Κωνσταντίνος Ποταμιάνος

Νέσος Πονλιανός

Άννα Δοντά κ.ά.

Προς ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΓΗ

Εταιρεία 57, Γκ. 10432, Αθήνα

Τηλ.: 52.21.314, 52.24.933

Επιθυμώ νὰ ἐγγραφῶ ἀποδομένη ἀπὸ ἐφημερίδα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΓΗ

Ὀνοματεπώνυμο:

Διεύθυνσις:

Τ.Κ.: Πόλις:

Ημερομηνία:

Ετήσιον συνδρομὴν ἐπιστέλλω: 9.000 Δρχ.

Ετήσιον συνδρομὴν ἐπιστέλλω: 18.000 Δρχ.

Ἀριθμὸς ἀνταπόκρισιν:

Γραφεῖον Πρωτοῦ 104 00 2786031216

Νεοπυθαγόρειος φιλόσοφος και θεουργός του 1ου π.Χ. επί Αυγούστου, λίγα έτη πρό Χριστού. Ο πολυκύμαντος βίος του επεκτάθηκε μέχρι την βασιλεία του Νέρβα. Γεννήθηκε στα Τύανα της Καππαδοκίας, όπου και σπούδασε την φοινικική επιστήμη υπό τον Ευθύδημο. Ακολουθώντας τις προδιαγραφές και τους κανόνες της σχολής του, υπήρξε φυτοφάγος καθ' όλον τον βίο του και απέιχε του οίνου.

Δέν έγραψε τίποτε. Διεσώθηκαν μόνο περίπου 100 έπιστολές, οι οποίες αποδίδονται σε αυτόν, πλούσιες σε ρητά και ήθικες υποδείξεις, των οποίων όμως ή γνησιότητα άμφισβητείται.

Τόν βίο του περιέγραψε μέ μυθιστορηματικό ύφος ο αρχαιότερος Φιλόστρατος (3ος αι.) όπου αναφέρεται ότι ο Απολλώνιος ο Τυανεύς ταξίδευσε μέχρι τις Ινδίες, και του αποδίδονται θαυμάσιες περιπέτειες ενώ στο πρόσωπό του αντιπαρατάσσονται οι πυθαγόρειες ιδέες προς εκείνες των Στωικών, ή των Χριστιανών. Η προσωπικότητά του παραβάλλεται προς τό ιδεώδες ενός εθνικού φιλοσόφου, έναντι της προσωπικότητος του Χριστού.

Οί αίρετικοί και κάποιοι αποκρυφιστές παρέλαβαν τις ειδήσεις για τόν Απολλώνιο άνευ κριτικού πνεύματος και ανεξέλεγκτα. Κατ' αυτόν τόν τρόπο ή Άλίκη Μπέιλυ παραδέχεται τόν Απολλώνιο ως ένσάρκωση του διδασκάλου Ήσου και βεβαιώνει ότι ως τέτοιος έλαβε την πέμπτη μήση.

Όταν ο Έλιφάς Λευί τό 1854 επισκέφθηκε τόν Bullwer Lytton στό Λονδίνο, έγινε τελετουργική επίκληση του Απολλωνίου και έτέθησαν σε αυτόν διάφορα έρωτήματα.

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΤΥΑΝΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 1ον μ.Χ. ΑΙΩΝΑ

Κοντά στον Όρφέα, τόν Πυθαγόρα, τόν Έμπεδοκλή και τούς άλλους έμφανισθέντες στην Γή και λατρευθέντες ως θείους απέσταλμένους μύστες, πρέπει νά τοποθετηθεί και ή αινιγματική φυσιογνωμία του Απολλωνίου. Κατά την όμόθυμη γνώμη των συγχρόνων του, ο Τυανεύς υπήρξε ο μεγαλύτερος φιλόσοφος του έλληνορωμαϊκού κόσμου.

Διεκήρυττε ότι ή φιλοσοφία του δέν ήταν άλλη από την φιλοσοφία του Πυθαγόρα, την οποία δέν έδίδασκε απλώς αλλά μέσα από την ίδια την προσωπικότητά του ένσάρκωνε τό θεϊότερο και

συγχρόνως τό πρακτικώτερο μέρος της για τούς ανθρώπους. Κατά τόν Εύνάπιο ο βιογράφος του Φιλόστρατος έπρεπε νά τιτλοφορήσει τό βιβλίο του "Περί της διαμονής ενός θεού μεταξύ ανθρώπων".

Η σημασία της ισχυρής προσωπικότητος του Απολλωνίου είναι πολύ δύσκολο νά κριθεί από τούς άμυήτους συγχρόνους μας, ιδίως από εκείνους τούς όποιους οι θρησκευτικές προλήψεις και προκαταλήψεις βαρύνουν μέ σκοτισμένη πνευματική όραση και άδυνατούν νά δοϋν έλεύθερα τό άπαυγάζον φώς της αληθείας.

Η λατρεία του Τυανέως κατά την διάρκεια των πρώτων μετά Χριστόν αιώνων, υπήρξε ισότιμη προς θεόν. Ο Αυτοκράτορας Καρακάλλας (211-216 μ.Χ.) είχε ιδρύσει ναό προς τιμήν του. Ο αυτοκράτορας Αλέξανδρος Σεβήρος (222-235) είχε τοποθετήσει στην οικία του, κοντά στις εικόνες του Χριστού, του Άβραάμ και του Όρφέως, τόν άνδριάντα του μεγάλου Τυανέως. Ο αυτοκράτορας Αύρήλιος (270-275) άφιέρωσε επίσης ένα ναό στην μνήμη του Τυανέως, ο δέ Τίτος, άμέσως μετά τό πέρας της πολιορκίας της Ιερουσαλήμ, έσπευσε νά τόν καλέσει στο Άργος, διακηρύττοντας ότι τόσο εκείνος, όσο και ο πατέρας του όφειλαν σε αυτόν τά πάντα.

Πολλοί συγγραφείς και ιστορικοί άνεγνώρισαν την σημασία τη γήινης παρουσίας του, μεταξύ των οποίων και πολλοί Πατέρες, ιδιαιτέρως ο Άγιος Ιερώνυμος.

Αργότερα οι Βυζαντινοί συγγραφείς του 13ου αιώνος όμιλούν ακόμη μέ βαθύ σεβασμό γι' αυτόν. Ο μοναχός Σύγκελλος κάνει συχνή μνεία περί του Απολλωνίου και τόν χαρακτηρίζει ως "τόν πρώτο και περιφημότερο όλων των διασήμων άνδρών οι όποιοι έζησαν επί ρωμαϊκής αυτοκρατορίας". Ο Τζέτζης άποκαλεί τόν Απολλώνιο "σοφώτατον και τά πάντα προγιγνώσκοντα". Τέλος, εάν πιστεύσουμε τόν Νικήτα, υπήρχαν ακόμη κατά τόν 13ο αιώνα στό Βυζάντιο κάποιες χάλκινες πόρτες, τις όποιες διερχόμενος ο Τυανεύς είχε καθιερώσει και τις όποιες άπεφασίσθη νά λειώσουν, διότι είχαν καταστεί, ακόμη και για τούς Χριστιανούς, αντικείμενο προλήψεων.

ΟΙ ΠΕΡΙΟΔΕΙΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ

Θά ακολουθήσουμε την εξέλιξη του Απολλωνίου καθ' όλη την ζωή του, αρχόμενοι από την παιδική του ηλικία, διότι ολόκληρος ο βίος του είναι σειρά

διδασκαλιών των οποίων ή έφαρμογή προβάλλεται στον άνθρωπο πού ποθεί νά γίνει μύστης.

Σέ ηλικία δεκατεσσάρων ετών οδηγείται από τόν πατέρα του στην Ταρσό στον ρήτορα Ευθύδημο· ταχέως όμως έγκαταλείπει τις φιλολογικές και ρητορικές μελέτες για νά προσκολληθί στους ιερείς του εκεί ναού του Άσκληπιού, όπου επιδίδεται στην μελέτη της πλατωνικής φιλοσοφίας, στην έφαρμογή των παραγγελμάτων της όποιας επιδίδεται μέ ζήλο.

Όταν ο διδάσκαλός του τόν ρώτησε πώς σκέπτεται νά αρχίσει την νέα πυθαγορική του ζωή, του άπαντά: "Όπως οι ιατροί, οι όποιοι αρχίζουν κατά πρώτον νά καθαρίζουν τούς άσθενείς τους". Από την στιγμή εκείνη ο Απολλώνιος παύει νά τρέφεται μέ τροφές ζωικής προελεύσεως, λέγων ότι μία τέτοιου είδους τροφή βαρύνει τό πνεύμα και τό καθιστά ακάθατο και ότι ή μόνη άγνή τροφή είναι ή άφειδώς παρεχόμενη από την Γή, δηλαδή καρποί και χόρτα. Απέχει επίσης από τόν οίνο, χρησιμοποιώντας ως μόνο ποτό τό ύδωρ, διότι ο οίνος, έλεγε, προκαλεί βαρύν ύπνον και διαστρέφει τις έννοιες των όντων.

Βάδιζε έξ άλλου γυμνόπους, μέ μακρά κόμη και χωρίς νά φέρει ένδύματα ζωικής προελεύσεως, αλλά καθαρού λινού. Σέ ηλικία είκοσι ετών τηρεί την πυθαγόρειο σιγή επί πέντε έτη μεταβαίνοντας από μοναστήρια σε ναούς και από ναούς σε σχολές μεταξύ Παμφιλίας και Κιλικίας. Άκουγε και διδασκόταν παντοιοτρόπως, χωρίς εκείνος νά προβαίνει σε έκδηλώσεις των γνώσεών του ή νά διατυπώνει γνώμες.

Μετά την παρέλευση της πενταετούς σιγής αρχίζει για τόν Απολλώνιο ή μακρά περίοδος των άτελευτήτων ταξιδιών του. Κατά πρώτον τόν συναντάμε στην Άντιόχεια και λίγο αργότερα στά νότια της Παλαιστίνης, μεταξύ των Άράβων, από τούς όποιους, κατά τις πληροφορίες του φιλοστράτου, διδάσκεται. Είναι χαρακτηριστικό ότι τά μέρη τά όποια έπισκεπτόταν δέν ήσαν πολυσύχναστες μεγαλουπόλεις, αλλά ήσυχοι τόποι άπομακρυσμένοι από την όχλοβοή των πόλεων, λέγοντας ότι δέν του χρειαζόνταν άνθρωποι, αλλά άνδρες. Σέ όποιονδήποτε όμως τόπο και άν βρισκόταν, ακολουθούσε προδιαγεγραμμένο πρόγραμμα ζωής.

Κατά την άνατολή του ήλίου έκτελούσε μόνος του όρισμένες θρησκευτικές ασκήσεις, περί των οποίων δέν μιλούσε παρά μόνον σε εκείνους πού είχαν ύποστεί την τετραετή ή πενταετή σιγή. Κατά την άνατολή του ήλίου, έλεγε, πρέπει ο μύστης νά συνδιαλέγεται μέ τούς θεούς, μέχρι την μεσημβρία νά δέχεται ή νά δίδει διδασκαλίες για τά ύψηλά ζητήματα και μόνον τό άπόγευμα νά άσχολείται μέ τά ανθρώπινα. Μετά την έργασία της ήμέρας έλούετο μέ κρύο νερό κατά τό έθιμο των Έσσιών και των θεραπευτών.

Σέ ηλικία περίπου τριάντα ετών άποφασίζει τό μακρύ ταξίδι του προς έπίσκεψη των Βραχμάνων των Ινδιών. Είναι προφανές ότι τό ταξίδι τουτο άπεφάσισε μέ σκοπό όχι την άπλη ψυχαγωγία, αλλά μέ σαφώς προδιαγεγραμμένο σχέδιο. Οί οδηγοί έν προκειμένω υπήρξαν, όπως ο ίδιος όμολογει στους μαθητές του, ή σοφία και ο πνευματικός του δαίμων.

Ο πρώτος του σταθμός φέρεται νά είναι ή Νίνος, ή αρχαία Νινευί. Εκεί συναντάται και γνωρίζεται μέ τόν Δάμι, ο όποιος καθίσταται στό έξής ο άναπόσπαστός του σύντροφος, ο πιστότερός του μαθητής. Από την Νίνο ο Απολλώνιος, πάντοτε ακολουθούμενος από τόν Δάμι, μεταβαίνει στην Βαβυλώνα, όπου παραμένει έναμису έτος περίπου. Από εκεί έκκινεί άπ' ευθείας για τις Ινδίες κατά μήκος των όχθων του Ινδού ποταμού μέχρι την πεδιάδα του Γάγγη για νά φθάσει τέλος στο "μοναστήριον των Σοφών", όπου παραμένει τέσσερεις μήνες.

Ο ΕΡΜΗΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝΟΣ ΜΥΣΤΟΥ

Ολόκληρη ή διαδρομή και ή διαμονή αυτή περιγράφεται από τόν Φιλόστρατο μέ πλήθος άλληγορικών εικόνων των οποίων ο Έλιφάς Λευί στην "Ιστορία της Μαγείας" του δίδει την συμβολική έρμηνεία.

Ο Ιάρχας, ο Ινδός σοφός, ο όποιος τόν ποδηγετεί στην Άλήθεια, φαίνεται νά είναι παραφθορά του τίτλου Άρχάτ, ο όποιος στην διάλεκτο "πάλι" σημαίνει τόν ύπατο μεμυημένο, αυτόν πού έφθασε στην ένωση κατά την διάρκεια της έπιγείου του ζωής. Ο Λευί άνευρίσκει μεγάλη όμοιότητα μεταξύ

του Ἰάρχα καὶ τοῦ Χιράμ τῆς Βίβλου, γνώμη τὴν ὁποία ἀποδέχεται καὶ ἡ Ἑλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκι.

Τὸ πρῶτο κεφάλαιο τοῦ τρίτου βιβλίου τοῦ Φιλόστρατου περιλαμβάνει τὴν περιγραφή τοῦ Ὑφάσιδος, τοῦ θαυμάσιου ποταμοῦ πού πηγάζει ἀπὸ μία κοιλάδα καὶ χάνεται σὲ ἀπροσπέλαστες περιοχές. Ὁ Ὑφασις παριστᾷ τὴν μαγικὴ Ἐπιστήμη τῆς ὁποίας οἱ ἀρχές εἶναι πολὺ ἀπλές στὴν κατανόηση, ἀλλὰ τὰ πορίσματα πολὺ δυσχερές νὰ ἐξαχθοῦν.

Οἱ γάμοι πού ἐλάμβαναν χώρα στὶς περιοχές ἐκεῖνες, εἶναι ἀτελεῖς, λέγει ἀλληγορικῶς ὁ Φιλόστρατος, ἐάν δέν ράνουν τοὺς νυμφίους μὲ τὸ χρίσμα τῶν δένδρων πού φύονται κατὰ μῆκος τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ. Οἱ ἰχθύες τοῦ ποταμοῦ τούτου εἶναι ἀφιερωμένοι στὴν Ἀφροδίτη. Ἐχουν τὴν μὲν κεφαλὴ κυανῇ, τίς φολίδες (λέπια) ποικιλόχρους, τὴν δὲ οὐρά χρυσιζουσα.

Στόν ἴδιο ποταμὸ ζεῖ ὁμοίως ζῶο πού μοιάζει μὲ λευκὸ σκῶληκα· μὲ τὴν τήξη τοῦ ἐντόμου αὐτοῦ παραλαμβάνουν ἓνα καυστικὸ ἔλαιο, τὸ ὁποῖο μόνον ἐντὸς πηλίνου δοχείου μπορεῖ κανεὶς νὰ διατηρήσει. Μόνο γιὰ τὸν βασιλέα θηρεύουν τὸ ζῶο αὐτό, διότι ἔχει τὴν δύναμη νὰ ἀνατρέψει φρούρια· τὸ λίπος πού βγαίνει ἀπὸ αὐτό, ἐάν τεθεῖ σὲ ἐπαφή μὲ τὸν ἀέρα ἀνάβει καὶ κανένα μέσον δέν ὑπάρχει τότε γιὰ νὰ κατασβέσει τὴν πυρκαϊά.

Μέ τοὺς ἰχθύες τοῦ Ὑφάσιδος, ὁ Φιλόστρατος ἐννοεῖ τὴν οἰκουμένη μαγνητικὴ δύναμη, κυανῇ ἀπὸ τὴν μία πλευρά, πολύχρωμη στὸ μέσον καὶ χρυσιζουσα στὸν ἄλλο πόλο, ὅπως τελευταίως μᾶς ἔκαναν γνωστὸ τὰ μαγνητικὰ πειράματα. Ὁ λευκὸς σκῶληκας τοῦ Ὑφάσιδος εἶναι τὸ ἀστρικό φῶς τὸ ὁποῖο συμπυκνώνεται διὰ τριπλοῦ πυρός, διαλύεται σὲ ἓνα ἔλαιο τὸ ὁποῖο εἶναι ἡ παγκόσμια πανάκεια.

Μόνον ἐντὸς γυάλινου δοχείου εἶναι δυνατόν νὰ συγκρατηθεῖ τὸ ἔλαιο αὐτό, διότι τὸ γυαλί δέν εἶναι καλὸς ἀγωγὸς τοῦ ἀστρικοῦ φωτός. Τὸ μυστικὸ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ἐλαίου τούτου, ἐναπόκειται στὸν βασιλιά, δηλαδὴ στὸν τέλειο μεμνημένο, διότι ἀντιπροσωπεύει μία δύναμη ἱκανὴ νὰ ἀνατρέψει ὁλόκληρες πόλεις. Ὅπως βλέπουμε ἐδῶ τὰ μεγάλα ἀπόρρητα ἀποκαλύπτονται μὲ τὴν μεγαλύτερη ἀπλότητα.

Στὸ ἀκόλουθο κεφάλαιο ὁ Φιλόστρατος ὁμιλεῖ γιὰ τοὺς ἄγριους ὄνους. Στὸ μέτωπό τους, λέγει, φέρουν κέρασ ἀπὸ τὸ ὁποῖο κατασκευάζονται κύπελλα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πίνουν γιὰ νὰ προφυλαχθοῦν

ἀπὸ κάθε ἀσθένεια καὶ κάθε δηλητήριο. Τὸ μοναδικὸ κέρασ στὸ μέτωπο τῶν ὀνάντων, παριστᾷ τὴν ἱεραρχικὴ μονάδα· γι' αὐτό, προσθέτει ὁ Φιλόστρατος, τὸ κυνήγι τῶν ζώων καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶν κυπέλλων ἀνήκει μόνον στοὺς βασιλεῖς. Ἐὐτυχῆς ἐκεῖνος, λέγει ὁ Ἀπολλώνιος, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε θέλησε νὰ μεθύσει πίνοντας ἀπὸ τέτοιο κύπελλο".

Ὁ Δάμις περιγράφει περαιτέρω ὅτι συνάντησε μία γυναῖκα λευκὴ μὲν μέχρι τοῦ στήθους καὶ μαύρη ἀπὸ τὸ στήθος μέχρι τὸ κεφάλι. Οἱ μαθητές τοῦ Ἀπολλωνίου στέκονται ἔντρομοι πρό τοῦ παραδόξου πλάσματος. Ἀλλὰ ὁ Ἀπολλώνιος, ὁ ὁποῖος γινώριζε τί συμβόλιζε, τείνει πρὸς τὴν γυναῖκα τὸ χέρι. Ἐῖναι, λέγει πρὸς τὸν Δάμι, ἡ ἰνδικὴ Ἀφροδίτη, τὰ δὲ δύο χρώματά της εἶναι τὰ ἀποδιδόμενα στὸν βοῦ Ἄπι, τὸν λατρευόμενο ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους". Ἡ γυναῖκα αὕτη, λευκὴ καὶ μαύρη συγχρόνως, εἶναι ἡ μαγικὴ ἐπιστήμη, τῆς ὁποίας τὰ λευκά μέλη, δηλαδὴ οἱ ἐκδεδηλωμένες μορφές, ἀποκαλύπτουν τὴν μαύρη κεφαλὴ, δηλαδὴ τὴν ὑπατὴ ἀρχή, τὴν ἀγνοουμένη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

Τὰ περαιτέρω κεφάλαια 5-6 τῆς βιογραφίας τοῦ Ἀπολλωνίου περικλείουν τὸ ἀπόρρητο τοῦ Μεγάλου Ἔργου. Κατὰ πρῶτον γίνεται λόγος περὶ τῶν δρακόντων πού φυλάσσουν τὴν εἰσοδο τοῦ ἀνακτόρου τῶν Σοφῶν. Ὑπάρχουν τριῶν εἰδῶν δράκοντες: οἱ δράκοντες τῶν ἐλῶν, τῆς πεδιάδος καὶ τῶν ὀρέων. Τὸ ὄρος εἶναι τὸ θεῖον, τὰ ἔλη ὁ ὑδράργυρος καὶ ἡ πεδιάδα τὸ ἅλας τῶν φιλοσόφων.

Οἱ δράκοντες τῆς πεδιάδος φέρουν στὴν ράχη ἀκίδες ὑπὸ τὴν μορφή πριονιοῦ· μέσω αὐτῶν εἰκονίζεται ἡ ὀξινὴ ἀντίδρασις τοῦ ἁλατος. Οἱ δράκοντες τῶν ὀρέων φέρουν χρυσιζόντα λέπια, ἓνα εἶδος χρυσοχρόου πώγωνος καὶ ἔρποντες ἀφήνουν νὰ ἀκούγεται ἤχος πού προσομοιάζει μὲ χαλκὸ· ἐντὸς τῆς κεφαλῆς τους περικλείεται ἓνας πολύτιμος λίθος διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπιτελοῦνται ὅλα τὰ θαυμάσια. Ἀρέσκονται νὰ διαμένουν στὶς ὀχθες τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοὺς συλλαμβάνουν μὲ τὴν βοήθεια ἐρυθροῦ ὑφάσματος ἐπὶ τοῦ ὁποῖου εἶναι κεντημένοι χρυσοὶ χαρακτῆρες· ἀφήνουν τότε τὴν κεφαλὴ ἐπάνω στοὺς μαγικούς χαρακτῆρες καὶ ἀποκοιμούνται, ὁπότε οἱ κυνηγοὶ ἀποκόπτουν τὸ κεφάλι τους μὲ πέλεκυ.

Ποῖός δέν ἀναγνωρίζει στὴν σειρὰ αὐτὴν τῶν ἀλληγοριῶν τὴν Λίθο τῶν Σοφῶν; Καὶ τοὺς περὶ φημους βαθμούς τοῦ πυρός ἐκφραζομένους μὲ χρυσὰ γράμματα;

Κατωτέρω, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Φρουρίου τῶν Σοφῶν, ὁ Φιλόστρατος περιγράφει τὸν Ἀθάνορα. Κεῖται σὲ λόφο περιβαλλόμενο ἀπὸ ὀμίχλη, μὲ τὴν εἰσοδο στραμμένη πρὸς τὴν μεσημβρία. Περικλείει ἓνα φρέαρ πλάτους τεσσάρων ὀργυῶν, ἀπὸ τὸ στόμιο τοῦ ὁποῖου ἐξέρχεται κυανὸς ἀτμός (αὐγή), ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου ἀνυψώνεται ἀναπτύσσοντας ὅλα τὰ χρώματα τῆς ἱριδος. Ὁ πυθμένος τοῦ ἐν λόγῳ φρέατος ἀποτελεῖτο ἀπὸ ἐρυθρὸ ἄρσενικό. Κοντὰ στὸ φρέαρ ὑπῆρχε κρατῆρας γεμᾶτος πῦρ, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἐξήρχετο φλόγα μολυβδῶδης, ἀνευ ὁσμῆς καὶ ἀνευ καπνοῦ, μὴ ὑπερβαίνουσα καὶ μὴ ὑποκειμένη οὐδέποτε τοῦ στομίου τοῦ κρατῆρος.

Παραπλεύρως βρίσκονταν ἀκόμη δύο δοχεῖα ἀπὸ μαύρη πέτρα· ἐντὸς τοῦ ἐνός ὑπῆρχε βροχή, ἐντὸς τοῦ ἄλλου ἀέρας. Ὅταν ἡ ξηρασία ἦταν ὑπερβολικὴ, ἀνοίγαν τὸ δοχεῖο μὲ τὴν βροχή, ὁπότε ἐξέρχοντο ἀπὸ αὐτὸ νέφη τὰ ὁποῖα διῷγραιναν ὁλόκληρὴ τὴν χώρα. Δέν θὰ ἦταν δυνατόν νὰ περιγραφεῖ καλύτερα καὶ ἐπακριβέστερα τὸ μυστικὸ πῦρ τῶν φιλοσόφων καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο καλοῦν ἀτμόλουτρο αὐτῶν.

"Ὁ Φιλόστρατος ὁμιλεῖ τέλος περὶ τῆς Φιλοσοφικῆς Λίθου (παντάρβης) τὴν ὁποία ἀποκαλεῖ Λίθο ἢ φῶς. Δέν εἶναι ἐπιτετραμένο σὲ κανένα ἀμύητο νὰ προβεῖ στὴν ἀναζήτησίν της, διότι τότε διεκφεύγει τῶν χειρῶν ὅταν δέν γνωρίζει τὸν τρόπο γιὰ νὰ τὴν συλλάβει. Μόνον οἱ σοφοί, μὲ τὴν βοήθεια ὀρισμένων κανόνων καὶ λέξεων, δύνανται νὰ ἀνακαλύψουν τὸν Παντάρβη.

Αὐτὸ εἶναι τὸ ὄνομα τῆς Λίθου, ἡ ὁποία τὴν νύκτα μοιάζει μὲ πῦρ, οὔσα "πυρσὴ καὶ ἀκτινῶδης" τὴν δὲ ἡμέρα ἐμβάλλει στοὺς ὀφθαλμούς μύριες μαρμαρυγές. Τὸ ἐντὸς της φῶς εἶναι πνεῦμα ἄρρητης ἰσχύος, διότι προσελκύει πρὸς αὐτὴν ὅ,τι βρίσκεται κοντὰ της".

Ἐνα σημεῖο στὸ ὁποῖο ἐξακολουθητικῶς ἐπανερχεται ὁ Δάμις, εἶναι ἡ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ πρόοδος τῶν Ἰνδῶν σοφῶν. Βλέπουν ἐξ ἀποστάσεως, γνωρίζουν τὸ παρελθόν, προλέγουν τὸ μέλλον καὶ γνωρίζουν τίς προγενέστερες ὑπάρξεις τῶν ἀνθρώπων.

Μποροῦμε νὰ κρίνουμε σχετικὰ μὲ τὴν φύση τῶν σχέσεων τοῦ Ἀπολλωνίου μὲ τοὺς Ἰνδοὺς σοφοὺς

ἀπὸ τὴν ἀκόλουθη ἐπιστολὴ τὴν ὁποία τοὺς ἀπηύθυνε μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του: "Ἀπολλώνιος, Ἰάρχα, καὶ σοφοὶς ἄλλοις, χαῖρειν. Ἀφικομένῳ μοι πεζῇ πρὸς ὑμᾶς, δεδόκατε τὴν θάλατταν. Ἀλλὰ καὶ σοφίας τῆς ἐν ὑμῖν κοινωνήσαντες, δεδόκατε καὶ διὰ τοῦ οὐρανοῦ πορεύεσθαι. Μεμνήσομαι τούτων καὶ πρὸς Ἑλλήνας κοινωνήσω τε λόγων ὥς παροῦσιν ὑμῶν, εἰ μὴ μάτην ἐπιον τοῦ Ταντάλου. Ἐρρωσθε ἀγαθοὶ φιλόσοφοι".

Εἶναι προφανές ὅτι διὰ τοῦ κυπέλλου τοῦ Ταντάλου ὑπονοεῖται ἡ σοφία ἡ διδαχθεῖσα στὸν Ἀπολλώνιο. Ὑπόσχεται λοιπὸν νὰ διαβιβάσει στοὺς Ἑλληνες τὰ ὅσα ἔμαθε καὶ νὰ ἐπικοινωνεῖ προφορικῶς μαζί τους ὅταν ἐκεῖνος μὲν βρίσκεται στὴν Ἑλλάδα, ἐκεῖνοι δὲ στὶς Ἰνδίες.

Ἡ πρώτη ἐπίσκεψις τοῦ Ἀπολλωνίου μετὰ τὴν ἐπιστροφή του ἀπὸ τίς Ἰνδίες, ὑπῆρξε τὸ ἱερὸ τῆς Παφίας Ἀφροδίτης στὴν Κύπρο. Ἦταν τὸ ἀρχαιότερο τέμενος τῆς Ἀφροδίτης στὴν Ἑλλάδα. Τὸ ἐξωτερικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς λατρείας τῆς θεᾶς ἦταν ἡ ἀρχέγονη, πλὴν ἄκρως συμβολικὴ εἰκόνα τῆς Ἀφροδίτης, ἡ ὁποία παρίστατο διὰ μυστηριώδους λίθου. Ὁ λίθος αὐτός, μεγέθους ἀνθρωπίνου σώματος, εἶχε τὴν μορφή ἐνός καρποῦ ἐλάτου μὲ λεία ἐπιφάνεια. Ὁ Ἀπολλώνιος διέμεινε γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα στὴν Πάφο, διδάσκοντας ἐπὶ μακρόν τοὺς ἐκεῖ ἱερεῖς γύρω ἀπὸ τὰ ἀπόρρητα τῆς λατρείας τους.

Στὸ Ἀσκληπιεῖο τῆς Περγάμου θεραπεύει πολλοὺς ἀσθενεῖς καὶ διδάσκει τοὺς ἐκεῖ ἱερεῖς τρόπους ἐρμηνείας τῶν ἐνυπνίων γιὰ θεραπευτικούς σκοποὺς.

Στὴν Λέσβο, ὁ Ἀπολλώνιος ἐπισκέπτεται τὸν ἀρχαῖο μυστηριακὸ ναὸ τοῦ Ὀρφέως, ὅπου ἀμέσως γίνεται δεκτός ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, στοὺς ὁποίους, καθὼς φαίνεται, ἀνάβει ἐκ νέου τὸν θεοῦ ἐνθουσιασμό καὶ τοὺς ὑπενθυμίζει τὴν βαθύτερη σημασία τῶν μυστηρίων τοῦ Διονύσου.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ μυεῖται κανονικῶς στὰ Ἐλευσίνια τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐπαναλαμβάνει τίς διδασκαλίες του ἐνώπιον τῶν ἱεροφαντῶν ἀναζωογονώντας τὸν συμβολισμό τῶν Μυστηρίων τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης καὶ ἐπανάγοντάς τα στὴν προτέρα τους πληρότητα.

Ἐξακολουθεῖ περαιτέρω τό ἀναμορφωτικό του ἔργο στήν Κρήτη, τήν Ρώμη, τήν Ἰσπανία, τήν Ρόδο, τήν Ἀλεξάνδρεια καί τήν Αἰθιοπία. Κατά τήν διάρκεια τῆς παραμονῆς του στήν Ἑλλάδα ἐπισκέπτεται σειράν παναρχαίων νῶν καί μαντείων πάντοτε, καθώς φαίνεται, μέ τήν ἴδια ἀποστολή καί ἐν συνεχείᾳ τῆς ὑποσχέσεως τήν ὁποία εἶχε δώσει στούς διδασκάλους του: τήν ἀναγέννηση καί ἀναμόρφωση τῶν Μυστηρίων πού παρήκμασαν ἀπό τόν χρόνο. Μεταξύ αὐτῶν ἀναφέρουμε τά ἱερά τῆς Δωδώνης, τῶν Δελφῶν, τό ἀρχαῖο ἱερό τοῦ Ἀπόλλωνος στήν Φωκίδα, τά ἄδυτα τοῦ Ἀμφιαράου καί τοῦ Τροφωνίου Διός, καθώς καί τόν ναό τῶν Μουσῶν στόν Ἑλικῶνα.

Ο ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΩΣ ΜΕΜΥΗΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ

Ἀφοῦ γνωρίσαμε τόν Τιανέα ἀρχικά ὡς μαθητή καί ἔπειτα ὡς ἀπεσταλμένο διδάσκαλο, ὑπολείπεται νά τόν γνωρίσουμε, κατά τό μέτρο τῶν διασωθέντων μέχρις ἡμῶν λειψάνων περί τῆς δράσεώς του, ὡς θεόσοφο καί μύστη.

Ὁ Ἀπολλώνιος ὑπῆρξε φιλόσοφος, ὄχι μέ τήν σημερινή σημασία τῆς λέξεως, ἕνας ἄνθρωπος δηλαδή ὁ ὁποῖος θεωρητικῶς καί μέ τήν διάνοια ἤ τήν φαντασία ἰδρύει ἤ ἀκολουθεῖ ἕνα σύστημα ἠθικῆς ἀγωγῆς καί ἠθικῆς βελτιώσεως, ἀλλά ἕνας φιλόσοφος κατά τήν πυθαγορική σημασία τῆς λέξεως, ὁ ὁποῖος διδάχθηκε ἀπό τήν Φύση ἤ ἀπό τά ἀνώτερα τῆς συνήθους καταστάσεως ὄντα, οἱ δέ γνώσεις του δέν εἶναι θεωρητικές, ἀλλά ἐμπρακτες καί ἐξικνοῦται ἐπὶ ὅλων τῶν πεδίων τῆς Φύσεως καί τοῦ Κόσμου.

Ἡ θρησκεία γιά τόν Ἀπολλώνιο δέν ἦταν ἀπλῶς μία πίστη, ἀλλά μία Ἐπιστήμη, ἡ ὑψηλότερη ὅλων καί ἡ μοναδική. Στούς ἐξωτερικούς τύπους τῶν θρησκευτῶν τῆς Γῆς δέν ἐβλεπε παρά μόνον τό μεταβαλλόμενο καί τήν ἀνομοιομορφία.

Πίσω ὅμως ἀπό τούς τύπους, ὅλες τίς λατρεῖες, τίς τελετουργίες, τίς θρησκείες, τίς πίστεις, διέκρινε τό ἐνιαῖο πνεῦμα τῆς ἀμετάβλητης, αἰωνίας ἀληθείας.

Δέν ἔκανε καμμία διάκριση μεταξύ φυλῶν ἢ θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, διότι ἦταν μύστης καί ἐπομένως εἶχε ὑπερβεῖ τό στάδιο τῶν στενῶν ὁρίων ἐντός τῶν ὁποίων οἱ ἄνθρωποι ζοῦν καί κινοῦνται καί μάχονται.

Ἐκτός τούτου, ὡς πρακτικός φιλόσοφος καί μεμυημένος, γνώριζε τούς νόμους καί τίς δυναμικότητες τόσο τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὅσο καί τῆς δημιουργημένης Φύσεως, γι' αὐτό βλέπουμε νά ἀποδίδονται σέ αὐτόν πράξεις καί ἐνέργειες οἱ ὁποῖες σέ κάθε ἐποχή ἐθεωρήθησαν ὡς ὑπερφυσικές ἰκανότητες καί ὡς θαυματοργές δυνάμεις. Κάποιες ἀπό αὐτές μελετῶνται σήμερα ἀπό τήν ἐπίσημη Ἐπιστήμη καί ἔπαυσαν νά περιβάλλονται ὑπό τοῦ μυστηρίου μέ τό ὁποῖο χαρακτηρίζονταν πρίν ἀπό μερικές ἀκόμη δεκαετίες.

Φαινόμενα διοράσεως, προοράσεως, τηλεκινῆσας, μεταβιβάσεως τῆς σκέψεως κ.τ.λ. ἐπαναλαμβάνονται σήμερα καθημερινῶς, ὄχι πλέον σποραδικῶς καί τυχαίως, ἀλλά ἐντός ἐπιστημονικῶν ἐργαστηρίων καί ὑπό τούς καλύτερους ὁρους ἐλέγχου.

Μερικά, ὅμως, φαινόμενα ὅπως ἡ θεραπεία ἀσθενῶν, ἡ ἀνάσταση νεκρῶν ἀπό φαινομενικό θάνατο (νεκροφάνεια), ἡ δισωμάτωση, (δηλαδή ἡ παρουσία ἐνός ἀνθρώπου σέ δύο διαφορετικά μέρη), ἡ αἰθεροποίηση τῆς ὁρατῆς ὕλης (ἀορασία) καί στιγμιαία μεταφορά ὑλικῶν ἀντικειμένων σέ μεγάλες ἀποστάσεις κ.ἄ. ἐξέρχονται ἀκόμη τῶν ὁρίων τοῦ ἐπιστημονικῶς διαπιστώσιμου καί συνεπῶς ἐξακολουθοῦν νά παραμένουν ὑπό τόν πέπλον τοῦ μυστηρίου.

Τέτοιου εἶδους φαινόμενα ἀποδίδονται συνεχῶς στόν Ἀπολλώνιο ἀπό τόν Δάμι, ὅπως ἄλλωστε τοῦτο συμβαίνει καί σέ κάθε πραγματικό μύστη. Ἀποτελοῦν αὐτά τά ὑπερβατικά μέσα ἐνεργείας τους καί τό ἰδιάζον τῆς ἰσχυρῆς τους προσωπικότητος.

Ο ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΩΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ἐκεῖνο ὅμως τό ὁποῖο καθιστᾷ τόν ἄνθρωπο ἀθάνατο καί τό ὁποῖο τόν ἀπολυτρώνει, δέν εἶναι ἡ θαυματοργία. Ἡ θαυματοργία ἴσως εἶναι τό ἄμεσο ἐπακόλουθο τῆς ὅλης πνευματικῆς καί ψυχικῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀτόμου, πλὴν ὄχι ὁ φάρος πρὸς τόν ὁποῖον πρέπει αὐτός νά κατευθύνει τήν πορεία του ἐπὶ τῆς Γῆς.

Ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Ἀπολλώνιος ἐξηγεῖ στόν μαθητή του Τελεσίνο, Ρωμαῖο φιλόσοφο καί πρόξενο, ἡ Σοφία εἶναι ἕνα εἶδος θεοποίησης ὁλόκληρης τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ἕνα εἶδος μόνιμης καταστάσεως, ἐμπνεύσεως ὑπό τῶν θεῶν (θειαςμός).

Κατ' αὐτόν τόν τρόπο ἀναφέρεται ὅτι χάρις στήν δυναμική ἰκανότητα τοῦ ἀνωτέρου τοῦ Ἐγῶ (δαίμονος) ὁ Ἀπολλώνιος εἶχε πλήρη συνειδηση πράγματος ἐπισυμβαίνοντος στήν φύση.

Ὡς γνωστόν οἱ ὀπαδοί τῆς πυθαγορείου καί πλατωνικῆς φιλοσοφίας καλοῦσαν δαίμονα ἐκεῖνο τό ὁποῖο ἡ σημερινή Θεοσοφία ὀνομάζει Ἀνώτερο Ἐγῶ. Οἱ ὅροι αὐτοί σημαίνουν τό πνευματικώτερο συστατικό τοῦ ἀνθρώπου, τήν ὑψηλότερή του πνευματική ἀρχή. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θά πραγματοποιοῦσε τήν ἔνωση τῆς φυσικῆς του συνειδήσεως μέ τό ἀνώτερο αὐτό Ἐγῶ "τοῦ κατοικοῦντος εἰς τούς οὐρανοὺς", ἀποκτοῦσε, κατά τήν διάρκεια ἀκόμη τῆς γήινης ζωῆς του, τίς δυνάμεις δαιμόνων, τῶν πνευματικῶν ἐκείνων ὑποστάσεων τῶν ἐνδιαμέσων μεταξύ ἀνθρώπων καί θεῶν. Καθίστατο τότε ἕνας θεός ἐπὶ τῆς Γῆς, ἕνας "καταχθόνιος δαίμων".

Γιά τόν λόγο αὐτόν βλέπουμε τόν Ἀπολλώνιο νά ἀμύνεται ζωηρά ἐναντίον τῆς κατηγορίας μερικῶν προφητειῶν τῆς ἐποχῆς του, καί νά βεβαιώνει ὅτι οἱ πράξεις του δέν ἦταν ἔργο χαμηλῶν πνευμάτων, οὔτε εἶδος μαντικῆς ἐπαγγελματιῶν μάντεων καί θαυματοποιῶν. Ἀπεστρέφετο τίς "τέχνες" αὐτές καί διεκοίνωνε ὅτι οἱ προφητικές του ἰκανότητες ἦταν μόνον ἡ σοφία, τήν ὁποίαν ὁ θεός ἀποκαλύπτει στούς καθαρούς.

Ἰδοῦ πῶς περιγράφει ὁ Φιλόστρατος τά ἐξωτερικά βιοτικά παραγγέλματα τοῦ Πυθαγόρα, τά ὁποῖα ἀκολουθοῦσε ὁ Ἀπολλώνιος:

"Δέν ἔπρεπε νά φέρει ἐπάνω του τίποτε τό προερχόμενο ἀπό τό σῶμα ζῶου, καθώς καί νά μὴν τρέφεται ἀπό τροφές προερχόμενες ἀπό ἔμβια ὄντα, οὔτε νά προσφέρει αἱματηρές θυσίες, διότι δέν ἦταν ὅσιο νά μολύνονται οἱ βωμοί τῶν θεῶν διὰ αἱματοχυσιῶν. Οἱ θεοὶ προτιμοῦν ἀντὶ μιᾶς ἐκατόμβης, πλακοῦντες ἀπό μέλι, ἀρώματα ἀπὸ λιβάνι καί τόν ἥχο τῆς ἀνθρώπινης φωνῆς ἀνυψουμένης πρὸς αὐτοῦς.

Ὁ Ἀπολλώνιος ὄντως συνδιαλέγετο μέ τούς θεοὺς, μάθαινε ἀπὸ αὐτοὺς τί τούς εἶναι ἀρεστό καί τί δυσάρεστο, ἐκμανθάνοντας συγχρόνως τήν ἴδια τήν φύση του. Οἱ συνήθεις ἄνθρωποι ζητοῦν νά συναντήσουν τόν θεό ἐκεῖ ὅπου δέν ὑπάρχει καί σχηματίζουν ἀντιφατικές γνώμες γιά αὐτόν. Ἀλλὰ ὁ Ἀπόλλων ἀπεκαλύφθη ἄνευ πέπλων στόν

Ἀπολλώνιο καθώς καί ἡ Ἀθηνᾶ καί οἱ Μοῦσες καί ἄλλοι ἀκόμη θεοὶ γιά τούς ὁποίους ἡ ἀνθρωπότητα δέν ἔχει ἀκόμη γνώση, οὔτε τοῦ ὀνόματος, οὔτε τῶν ιδιοτήτων τους.

Ἄξιον προσοχῆς εἶναι ὅτι ὁ Ἀπολλώνιος μολονότι ἦταν αὐστηρότατος πρὸς τόν ἑαυτόν του ὡς πρὸς τήν τήρηση τοῦ πυθαγορικοῦ βίου, σέ κατένενα δέν τόν ἐπέβαλλε παρά τήν θέλησή του. Ποτέ γιὰ παράδειγμα δέν ἀπαγόρευσε στόν Δάμι τήν βρώση κρεάτων καί τήν πόση οἴνου. Ὅμοιως καί τούς ἄλλους στενοὺς τοῦ φίλους ἄφησε ἐλεύθερους νά ἐκλέξουν μεταξύ ἀποχῆς καί διαίτης. Ὡς ἀληθῆς μύστης, σεβόταν τήν ἀτομική ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου καί οὐδέποτε ἐπεδίωξε νά ἐπιβάλλει διὰ τῆς βίας τίς ἀντιλήψεις του, ἔστω καί ἂν ἦταν βέβαιος ὅτι αὐτές ἦσαν οἱ μόνες συντελεστικές γιὰ τήν πρόοδο.

Ἡ ἀπόλυτη ἀγάπη του γιὰ τήν φιλοσοφία, δέν τόν ὀδήγησε στήν ἐρημητική ζωή, ἀντιθέτως διῆλθε ὁλόκληρη τήν ζωή του μεταξύ τῶν συνανθρώπων του πεπεισμένος ὅτι ὁ μύστης περισσότερο ἔχει νά ὠφελήσει καί νά ὠφεληθεῖ εὐρισκόμενος συνεχῶς σέ ἐπαφή μέ τούς ὁμοίους του, παρά ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ τήν κοινωνία καί ζῶντας ἐγωιστικά ἀποκλειστικῶς γιὰ τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς του.

Ὡς πραγματικός θεουργός ἀπέδιδε ἐξαιρετική θέση στήν προσευχή, πιστεύοντας ἀσφαλῶς ὅχι ὅτι οἱ θεοὶ ἔχουν ἀνάγκη τῆς ὑπομνήσεως ἢ τῆς διατυπώσεως τῶν ἀναγκῶν μας γιὰ νά τίς ἐκτελέσουν, ἀλλά διότι διὰ τῆς ἐνσυνειδήτου ἐκείνης πράξεως τῆς θελήσεως καί διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἐπιτυγχάνεται ἕνας ἀόρατος σύνδεσμος μεταξύ ψυχῆς καί πνευματικοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος εἶναι συντελεστικός γιὰ τήν πραγματοποίηση τῶν ἐπιθυμιῶν μας.

Ἔτσι, εὐρισκόμενος στήν Βαβυλῶνα, κατά τήν διάρκεια τῆς πορείας του πρὸς τίς Ἰνδίες, κατ' αὐτόν τόν τρόπο προσευχόταν: *"Θεέ τοῦ Ἥλιου, πέμψον με ὅσον μακρὰν χρειάζεται ἐπὶ τῆς Γῆς ταύτης πρὸς ἐπιτέλειαν τῶν σκοπῶν σου καί ἐπὶ ἀγαθῷ ἐμοῦ τοῦ ἰδίου. Εἶθε νά γνωρίσω μόνον δικαίους καί νά μὴ γνωρίσω μοχθηρούς, οὔτε νά γνωρισθῶ ὑπὲρ αὐτῶν".*

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΙΤΑ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΩΝ

Τό θέμα της διαίτας είναι ένα από τα πρώτα θέματα που ενδιαφέρουν το κοινό σήμερα. Οί έφημερίδες και τα περιοδικά είναι γεμάτα άρθρα πάνω σε αυτό το θέμα. Τα ράφια των βιβλιοπωλείων είναι γεμάτα τόμους που αποκαλύπτουν τα μυστήρια των πρωτεϊνών, των αμύλων, των βιταμινών και ούτω καθ' εξής. "Όλος ο κόσμος ασχολείται με την τροφή. Οί ειδικοί σε αυτό το θέμα λένε πως σωματικά γινόμαστε, τι τρώμε -πώς ολόκληρο το σώμα μας αποτελείται από, τι φάγαμε στο παρελθόν. Λένε πως αυτό που τρώμε σήμερα θα βρίσκεται στο αίμα μας μετά από τόσες ώρες κι, τι βρίσκεται στο αίμα μας, σχηματίζει όλους τους ιστούς που αποτελούν το σώμα μας κι έμας τους ίδιους.

Φυσικά, κανένας λογικός άνθρωπος δεν τα άμφισβητεί όλα αυτά. Είναι έντελως αλήθεια· και το μόνο παράξενο είναι ότι ο κόσμος χρειάστηκε τόσο καιρό για να το ανακαλύψει. Σ' αυτό το άρθρο θα ασχοληθώ με την δίαιτα σε ένα επίπεδο πολύ βαθύτερο και με πολύ ευρύτερα αποτελέσματα. Άναφέρομαι, φυσικά, στην *πνευματική* δίαιτα.

Ο σημαντικότερος παράγοντας στην ζωή μας είναι η *πνευματική* διαίτα μας. Η τροφή που προμηθεύουμε στον νοῦ μας προσδιορίζει ολόκληρο τον χαρακτήρα της ζωής μας. Οί σκέψεις που επιτρέπουμε στον έαυτό μας να κάνει, τα θέματα με τα οποία επιτρέπουμε στον νοῦ μας να ασχοληθεί κάνουν έμας και το περιβάλλον μας αυτό που είναι.

Όπως είναι οί μέρες μας, έτσι θα είναι και η δύναμή μας. Όλα στην ζωή μας σήμερα (ή κατάσταση του σώματός μας, αν είμαστε υγιείς ή άρρωστοι, ή κατάσταση της περιουσίας μας, αν είμαστε φτωχοί ή πλούσιοι, ή κατάσταση του σπιτιού μας, αν είμαστε ευτυχισμένοι ή τό αντίθετο, ή σημερινή κατάσταση κάθε φάσεως της ζωής μας) κανονίζονται από τις σκέψεις και τα αισθήματα που είχαμε στο παρελθόν, από τον συνηθισμένο τόνο των σκέψεών μας στο παρελθόν. Και η κατάσταση της ζωής μας αύριο και την άλλη εβδομάδα και του χρόνου θα ρυθμισθεί έξ ολόκληρου από τις σκέψεις και τα αισθήματα που θα αποφασίσουμε να έχουμε από εδώ και πέρα.

Μέ άλλα λόγια, διαλέγουμε την ζωή μας, δηλαδή διαλέγουμε όλες τις συνθήκες της ζωής μας, όταν διαλέγουμε τις σκέψεις που θα επιτρέψουμε στον νοῦ μας να κάνει. Η σκέψη είναι η πραγματική γενεσιουργός δύναμη στην ζωή και δεν μπορούμε να έχουμε ένα είδος νοῦ κι ένα διαφορετικό είδος περιβάλλοντος. Αυτό σημαίνει πως δεν μπορούμε να αλλάξουμε και τον τρόπο που σκεπτόμαστε ούτε

μπορούμε -και αυτό είναι τό καλύτερο κλειδί της ζωής και η αιτία που γράφτηκε αυτό τό άρθρο- να αλλάξουμε τον τρόπο σκέψεώς μας χωρίς να έχουμε αλλαγές και στο περιβάλλον μας.

Αυτό λοιπόν είναι τό πραγματικό κλειδί της ζωής: αν αλλάξουμε τον νοῦ μας θα αλλάξουν και οί συνθήκες της ζωής μας· τό σώμα μας πρέπει να αλλάξει, ή καθημερινή μας δουλειά ή οί άλλες δραστηριότητες πρέπει να αλλάξουν· τό σπίτι μας πρέπει να αλλάξει· ή απόκρωση της ζωής μας πρέπει να αλλάξει, αφού τό αν είμαστε συνήθως ευτυχισμένοι και χαρούμενοι ή θλιμμένοι και γεμάτοι φόβο εξαρτάται έξ ολόκληρου από την πνευματική τροφή που τρώμε.

Άς προσπαθήσουμε να τό καταλάβουμε καλά: *"Αν αλλάξουμε τον νοῦ μας, θα αλλάξουν και οί συνθήκες της ζωής μας. Η ανανέωση του νοῦ μας μās μεταμορφώνει.*

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΚΟΣΜΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

Η πνευματική μας δίαιτα είναι τό σημαντικότερο πράγμα στην ζωή μας.

Αυτό μπορεί να ονομασθεί ο *"Μεγάλος Κοσμικός Νόμος"* και η αλήθειά του είναι ολόφανερη, όταν ειπωθεί καθαρά με αυτόν τον τρόπο. Δεν ξέρω κανένα σκεπτόμενο άνθρωπο άρνούμενο την βασική του αλήθεια. Η πρακτική δυσκολία στην εφαρμογή του, όμως, οφείλεται στο γεγονός ότι οί σκέψεις μας είναι τόσο κοντά μας, που είναι δύσκολο, χωρίς λίγη εξάσκηση, να τις κοιτάξουμε αντικειμενικά.

Άλλά αυτό ακριβώς πρέπει να μάθουμε να κάνουμε. Πρέπει να εξασκηθούμε να διαλέγουμε τό θέμα των σκέψεών μας σε οποιαδήποτε στιγμή και να διαλέγουμε τον συγκινησιακό τόνο ή την διάθεση που τις χρωματίζει. Ναί, μπορούμε να διαλέγουμε τις διαθέσεις μας. Πράγματι, αν δεν μπορούσαμε, δεν θα άσκούσαμε κανένα πραγματικό έλεγχο στην ζωή μας. Οί διαθέσεις που έχει συνήθως ένας άνθρωπος δημιουργούν την χαρακτηριστική του προδιάθεση και η προδιάθεσή του δημιουργεί ή καταστρέφει την ευτυχία του.

Δέν μπορούμε να είμαστε υγιείς· δεν μπορούμε να είμαστε ευτυχισμένοι· δεν μπορούμε να ευημερήσουμε αν έχουμε κακή προδιάθεση. Άν είμαστε κατσούφηδες ή κυνικοί ή έχουμε κατάθλιψη ή είμαστε υπεροπτικοί ή μισότρελοι από φόβο, δεν άξίζει τον κόπο να ζούμε. *Μόνον αν είμαστε*

αποφασισμένοι να καλλιεργήσουμε μιά καλή προδιάθεση, μπορούμε να έχουμε την έλπίδα ότι θα αποκτήσουμε κάτι που άξίζει στην ζωή μας.

Άν δεν είμαστε αποφασισμένοι να άρχίσουμε τώρα να διαλέγουμε προσεκτικά όλη μέρα τις σκέψεις που θα κάνουμε, δεν έχουμε καμιά έλπίδα να διαμορφώσουμε την ζωή μας όπως θέλουμε να είναι, αφού αυτός είναι ο μοναδικός τρόπος.

Μέ λίγα λόγια, αν θέλουμε να κάνουμε την ζωή μας ευτυχισμένη και άξια για να την ζήσουμε, όπως θέλει ο Θεός, πρέπει να άρχίσουμε άμέσως να αποκτούμε την συνήθεια της επιλογής και του έλέγχου των σκέψεων.

Αυτό θα είναι εξαιρετικά δύσκολο τις πρώτες λίγες μέρες, αλλά, επιμένοντας, ανακαλύπτουμε πως πολύ γρήγορα θα γίνει ευκολώτερο και είναι τό πιό συναρπαστικά ενδιαφέρον κόμπυ που θα μπορούσε να έχει ο οποιοσδήποτε. Θα μείνουμε κατάπληκτοι από τα ενδιαφέροντα πράγματα που θα μάθουμε για τον έαυτό μας και θα έχουμε αποτέλεσμα σχεδόν από την άρχή.

Τώρα πολλοί άνθρωποι που ξέρουν αυτήν την αλήθεια κάνουν κάπου κάπου σποραδικές προσπάθειες να έλέγξουν τις σκέψεις τους, αλλά, καθ' όσον τό ρεύμα της σκέψεως είναι περιορισμένο, λόγω της μη εξασκήσεως και των συνεχών και ποικίλων έξωτερικών επιδράσεων, δεν κάνουν μεγάλη πρόοδο. Αυτός δεν είναι ο σωστός τρόπος.

Η μοναδική μας πιθανότητα είναι να διαμορφώσουμε μιά καινούργια συνήθεια σκέψεως που θα μās οδηγεί όταν είμαστε στενοχωρημένοι ή έχουμε χαλαρώσει την επαγρύπνησή μας, όπως και όταν άσχοληθούμε συνειδητά με αυτήν. Αυτή η καινούργια συνήθεια σκέψεως πρέπει να αποκτηθεί όριστικά και τα θεμέλιά της μπορούν να μπουν, μέσα σε λίγες μέρες, με τον ακόλουθο τρόπο:

Αποφασίζουμε να αφιερώσουμε μιά εβδομάδα αποκλειστικά στην δημιουργία μιās καινούργιας συνήθειας σκέψεως και σε αυτήν την εβδομάδα θεωρούμε τό κάθε τι στην ζωή μας άσήμαντο σε σύγκριση με αυτό. Άν τό κάνουμε, τότε αυτή η εβδομάδα θα είναι η πιό σημαντική της ζωής μας. Άν τό κάνουμε, ολόκληρη η ζωή μας θα αλλάξει άσφαλώς προς τό καλύτερο.

Πράγματι, τίποτε δεν μπορεί να μείνει τό ίδιο. Αυτό δεν σημαίνει άπλως πως θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τις σημερινές μας δυσκολίες με καλύτερο πνεύμα· σημαίνει πως οί δυσκολίες θα φύγουν. Αυτός είναι ο επιστημονικός τρόπος για να

αλλάξουμε την ζωή μας και, επειδή συμφωνεί με τον Κοσμικό Νόμο, δεν μπορεί να άποτύχει. Έργα-ζόμενοι δηλαδή κατ' αυτόν τον τρόπο δεν θα χρειαστεί να αλλάξουμε *έμεις* τις συνθήκες. Θα εφαρμόσουμε τον Νόμο και *οί συνθήκες θα αλλάξουν από μόνες τους.*

Η ΣΥΝΤΑΓΗ

Επί επτά ημέρες δεν πρέπει να επιτρέψουμε στον νοῦ μας να κάνει οποιαδήποτε σκέψη που δεν θα είναι θετική, δημιουργική, αισιόδοξη, ευγενική. Αυτή η πειθαρχία θα είναι τόσο άυστηρή, που δεν θα μπορούσε κανείς να την τηρήσει συνειδητά πολύ περισσότερο από μιά εβδομάδα.

Μιά εβδομάδα θα είναι άρκετή, διότι σε αυτό τό διάστημα θα έχει άρχίσει να ριζώνει η συνήθεια της θετικής σκέψεως. Μερικές εξαιρετικές αλλαγές προς τό καλύτερο θα έχουν συμβεί στην ζωή μας, ενθαρρύνοντάς μας, σε πολύ μεγάλο βαθμό, και ύστερα τό μέλλον θα κανονιστεί μόνο του. Ο καινούργιος τρόπος ζωής θα είναι τόσο έλκυστικός και τόσο ευκολώτερος από τον παλιό, ώστε η νοοτροπία μας θα ευθυγραμμίζεται σχεδόν αυτόματα.

Όμως οί επτά ημέρες θα είναι κοπιαστικές.

Η σωματική νηστεία θα ήταν παιχνιδάκι, άκόμα και αν η όρεξή μας είναι πολύ καλή. Η πιό έξαντλητική στρατιωτική γυμναστική, σε συνδυασμό με πορείες τριάντα μιλίων, θα ήταν έλαφριά σε σύγκριση με αυτό τό έγχείρημα. Άλλά είναι μόνο για μιά εβδομάδα στην ζωή μας και θα αλλάξει όριστικά τα πάντα προς τό καλύτερο. Για την υπόλοιπη ζωή μας, έδω και στην αιωνιότητα, τα πράγματα θα είναι πολύ διαφορετικά και άσύλληπτα καλύτερα από, τι αν δεν είχαμε κάνει την προσπάθεια.

Άς μίν άρχίσουμε επιπόλαια. Άς σκεφθούμε μιά δύο μέρες πριν. Ύστερα μπορούμε να άρχίσουμε και η χάρη του Θεού άς είναι μαζί μας. Μπορούμε να την άρχίσουμε οποιαδήποτε ημέρα της εβδομάδος και οποιαδήποτε ώρα της ημέρας, μόλις ξυπνήσουμε τό πρωί, μετά τό πρωινό ή μετά τό μεσημεριανό, δεν έχει σημασία, όταν όμως άρχίσει, πρέπει να συνεχιστεί επί επτά ημέρες.

Αυτό είναι ουσιώδες. Η όλη ιδέα είναι να έχουμε επτά ημέρες αδιάκοπης πειθαρχίας για να στρέψουμε μιά για πάντα τον νοῦ μας προς μιά καινούργια κατεύθυνση.

Άν ξεκινήσουμε στραβά ή, άκόμα, αν πάμε καλά δύο τρεις ημέρες και μετά για οποιονδήποτε λόγο

“παραβιάσουμε” την δίαιτα, πρέπει να σταματήσουμε για λίγες ημέρες και να ξαναρχίσουμε από την αρχή. Δεν μπορούμε να αρχίζουμε και να σταματάμε.

Ο Ρίν Βάν Γουϊκλ στο θεατρικό του έργο έκανε επίσημο όρκο να κόψει το ποτό και ύστερα δεχόταν προθύμως ένα ποτό από τον πρώτο γείτονα που του τό προσέφερε, λέγοντας ήρεμα: “Αυτό δεν θα τό υπολογίσω”. Στην επταήμερη πνευματική δίαιτα κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει. Πρέπει να μετράμε κάθε στραβοπάτημα και αν δεν τό μετρήσουμε έμεις, θα τό μετρήσει η Φύση. “Όταν στραβοπατήσουμε, πρέπει να σταματήσουμε έντελώς την δίαιτα και μετά να ξαναρχίσουμε.

ΟΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Για να προλάβουμε τώρα, αν είναι δυνατόν, τις δυσκολίες, θα τις εξετάσουμε κάπως αναλυτικά.

Πρώτα απ’ όλα, τί έννοούμε όταν λέμε *αρνητική σκέψη*; Μιά αρνητική σκέψη είναι οποιαδήποτε σκέψη αποτυχίας, απογοητεύσεως ή προβλήματος· κάθε σκέψη επικρίσεως ή κακίας ή ζηλίας ή καταδίκης των άλλων ή αυτοκαταδίκης· κάθε σκέψη άρρώστιας ή άτυχήματος ή μέ λίγα λόγια, κάθε είδους περιοριστική ή άπαισιόδοξη σκέψη. Κάθε σκέψη που δεν είναι θετική και εποικοδομητική, είτε άφορᾷ σ’ έμᾱς τούς ίδιους είτε σέ όποιονδήποτε άλλον, είναι μία αρνητική σκέψη.

Δέν χρειάζεται όμως να ασχοληθούμε πολύ μέ τό θέμα της ταξινομήσεως στην πράξη, δεν θα δυσκολευτούμε ποτέ να καταλάβουμε αν μία δεδομένη σκέψη είναι θετική ή αρνητική. Άκόμα και αν ό έγκέφαλός μας προσπαθήσει να μᾱς εξαπατήσει, η καρδιά μας θα μᾱς ψιθυρίσει την αλήθεια.

Δεύτερον, πρέπει να καταλάβουμε καλά πώς αυτό που άπαιτεί τό πρόγραμμα είναι να μή άρεσκόμεθα να μένουμε σέ αρνητικές σκέψεις. “Ας τό σημειώσουμε προσεκτικά: δεν έχει σημασία τί σκέψεις θα μᾱς έρθουν, αλλά τί θα διαλέξουμε για να άπασχολήσουμε τον νοῦ μας. Δεν έχει σημασία τί σκέψεις θα μᾱς έρθουν, άρκεί να μή τις άφήσουμε να μένουν.

Ή έμμονή σέ αυτές είναι εκείνο που μετράει. Φυσικά πολλές αρνητικές σκέψεις θα μᾱς έρχονται όλη μέρα. Μερικές θα μπαίνουν στό μυαλό μας φαινομενικά από μόνες τους, θα έρχονται από τούς συνειρμούς του νοῦ μας.

Μερικές αρνητικές σκέψεις θα μᾱς δίνονται από άλλους ανθρώπους, είτε στην συζήτηση είτε μέ την

συμπεριφορά τους, είτε θα δῆτε να αναγγέλλονται έγκλήματα και καταστροφές στους τίτλους των έφημερίδων. Αυτά τά πράγματα όμως δεν έχουν σημασία, αν δεν ασχοληθούμε μαζί τους. Άντιθέτως, αυτά τά πράγματα εξασφαλίζουν την πειθαρχία που θα μᾱς μεταμορφώσει αυτήν την εβδομάδα που θα άφήσει έποχή.

Αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι μόλις έμφανιστεί η αρνητική σκέψη, να την διώχνουμε. Άποστρέφουμε τά μάτια μας από την έφημερίδα· διώχνουμε την σκέψη του δυσάρεστου γράμματος ή της άνόητης παρατηρήσεως ή ότιδήποτε άλλο. “Όταν η αρνητική σκέψη μπαίνει στον νοῦ μας, την διώχνουμε άμέσως και σκεφτόμαστε κάτι άλλο. Τό καλύτερο απ’ όλα είναι να σκεφτόμαστε τον Θεό, όπως εξηγείται στον Χρυσό Κανόνα.

Ένα τέλειο παράδειγμα δίνεται από την περίπτωση ενός ανθρώπου που κάθεται δίπλα σέ ένα αναμμένο τζάκι και μία σπίθα πετάγεται πάνω στό μανίκι του. “Αν τινάζει άμέσως την σπίθα, χωρίς ούτε μία στιγμή καθυστερήσεως για να τό σκεφτεί, δεν θα γίνει καμιά ζημιά. Άλλά, αν την άφήσει να μένει πάνω του για μία στιγμή, μέ όποιοδήποτε πρόσχημα, τό κακό θα γίνει και θα είναι δύσκολο να διορθωθεί τό μανίκι. Τό ίδιο συμβαίνει και μέ μία αρνητική σκέψη.

ΣΥΝΗΘΙΣΜΕΝΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Τώρα τί γίνεται μέ τις σκέψεις και καταστάσεις που είναι άδύνατον να άποφύγουμε στό σημείο που βρισκόμαστε σήμερα; Μέ τά συνηθισμένα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε στό γραφείο ή στό σπίτι; Ή άπάντηση είναι πώς αυτά τά πράγματα δεν θα έπηρεάσουν την δίαιτά μας, αν δεν τά δεχθούμε μέ τό να τά φοβόμαστε, να τά πιστεύουμε, να νοιώθουμε θυμό ή θλίψη γι’ αυτά ή να τούς δίνουμε δύναμη.

Κάθε αρνητική κατάσταση που άναγκαζόμαστε να αντιμετωπίσουμε λόγω καθήκοντός μας δεν θα έπηρεάσει την δίαιτά μας. Πηγαίνουμε στό γραφείο ή αντιμετωπίζουμε τις σκοτοῦρες του σπιτιού χωρίς να τις άφήνουμε να μᾱς έπηρεάσουν.

“Τίποτα από όλα αυτά δεν θα μέ έπηρεάσει” και όλα θα πάνε καλά. “Ας υποθέσουμε πώς τρώμε για μεσημέρι μέ ένα φίλο που μιλάει αρνητικά. Δεν έπιχειρούμε να τον κάνουμε να σωπάσει, ούτε τον σνομπάρουμε.

Τόν άφήνουμε να μιλάει, αλλά δεν δεχόμαστε αυτά που λέει και έτσι η δίαιτά μας δεν θα

έπηρεαστεί. “Ας υποθέσουμε ότι πηγαίνοντας σπíti μᾱς υποδέχονται ένα σωρό άρνητικές συζητήσεις· δεν κάνουμε κήρυγμα, άπλως δεν τις δεχόμαστε.

Νά θυμόμαστε ότι η δική μας πνευματική συμπεριφορά άποτελεί την δίαιτά μας. “Ας υποθέσουμε πώς γινόμαστε μάρτυρας ενός δυστυχήματος ή μιάς άδικίας. Άντί να αντιδράσουμε μέ οίκτο ή θυμό, άρνούμεθα να έπηρεαστούμε από τό γεγονός όπως παρουσιάζεται, αλλά κάνουμε ό,τι μπορούμε για να διορθώσουμε την κατάσταση, κάνουμε την κατάλληλη σκέψη και δεν άπασχολούμεθα άλλο. Μέ αυτόν τον τρόπο δεν θα χαλάσουμε την δίαιτά μας.

Φυσικά θα είναι πολύ χρήσιμο να πάρουμε μέτρα για να άποφύγουμε να συναντήσουμε στην διάρκεια αυτής της εβδομάδος όποιονδήποτε μπορεί να ξυπνήσει τον διάβολο μέσα μας. Οί άνθρωποι που μᾱς έκνευρίζουν ή μᾱς φέρνουν πλήξη είναι καλύτερα να άποφεύγονται όσο θα κάνουμε την δίαιτα, αλλά, αν δεν είναι δυνατόν να τούς άποφύγουμε, πρέπει να ασκήσουμε λίγο περισσότερη πειθαρχία -αυτό είναι όλο!

“Ας υποθέσουμε ότι μᾱς περιμένει μία έξαιρετικά δύσκολη δοκιμασία την έρχόμενη εβδομάδα. “Αν έχουμε άρκετή πνευματική κατανόηση, θα ξέρουμε να την αντιμετωπίσουμε μέ πνευματικό τρόπο, αλλά, για τον σκοπό μας, νομίζω πώς θα ήταν καλύτερα να περιμέναμε και να αρχίζαμε την πνευματική δίαιτα μετά την δοκιμασία. “Όπως είπα και πριν, δεν πρέπει να πάρουμε την δίαιτα άψήφιστα, αλλά να σκεφτούμε καλά πριν την αρχίσουμε.

ΟΙ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Τελειώνοντας, θέλω να πῶ πώς οί άνθρωποι ανακαλύπτουν συχνά ότι αρχίζοντας αυτήν την δίαιτα δημιουργούν κάθε είδους δυσκολίες. Φαίνεται πώς όλα αρχίζουν να πηγαίνουν στραβά ταυτοχρόνως. Μπορεί να είναι άνησυχητικό, αλλά στην πραγματικότητα είναι καλό σημάδι. Σημαίνει ότι κάτι κινείται· και αυτός άκριβώς δεν είναι ό στόχος μας; “Ας υποθέσουμε πώς όλόκληρος ό κόσμος μας φαίνεται να τραντάζεται συθέμελα. Κρατιόμαστε γερά, τόν άφήνουμε να κουνιέται και, όταν τελειώσει τό κούνημα, η εικόνα θα έχει έπανασυναρμολογηθεί σέ κάτι που θα πλησιάζει πολύ περισσότερο αυτό που έπιθυμούμε.

Τό ως άνω σημείο είναι ζωτικής σημασίας και μάλλον λεπτό. Ή ένασχόληση μέ αυτές τις δυσκολίες είναι από μόνη της μία αρνητική σκέψη που μπορεί να χαλάσει την δίαιτά μας. Φυσικά, τό

φάρμακο δεν είναι να άρνηθούμε ότι ό κόσμος μας φαίνεται να κουνιέται, αλλά να άρνηθούμε να θεωρήσουμε τά φαινόμενα πραγματικότητα. (Δέν κρίνουμε από τά φαινόμενα, αλλά βασιζόμενοι στην άντικειμενική μας κρίση).

Μιά τελευταία προειδοποίηση: Δεν λέμε σέ κανέναν άλλο ότι κάνουμε την δίαιτα ή ότι σκοπεύουμε να την κάνουμε. Κρατάμε αυτό τό καταπληκτικό σχέδιο άυστηρά για τον έαυτό μας. “Ας θυμόμαστε πώς η ψυχή μας πρέπει να είναι τό Μυστικό Καταφύγιο του ‘Υψίστου.

“Όταν τελειώσουμε μέ έπιτυχία τις έπτά ημέρες και εξασφαλίσουμε τά άποτελέσματα, άφήνουμε να περάσει ένα λογικό διάστημα για να εγκαθιδρύσουμε την καινούργια νοοτροπία και μετά λέμε την ιστορία σέ όποιον νομίζουμε πώς μπορεί να βοηθήσει.

Καί, τέλος, ας θυμόμαστε πώς τίποτε από όσα λέει ή κάνει κάποιος άλλος δεν μπορεί να χαλάσει την δίαιτά μας. Μόνο η δική μας αντίδραση στην συμπεριφορά του άλλου μπορεί να την χαλάσει.

Emmet Fox

“Ο Περσεύς μόλις έχει άποκεφαλίσει την Μέδουσα. Κρατεί τό κεφάλι της, ενώ πατεί επάνω στό σώμα της νεκρής Γοργόνας. “Ο ήρωας χαμπλώνει τό κεφάλι προς τό έδαφος για να άποφύγει τό επικίνδυνο βλέμμα της αντιπάλου του.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΙΑΝΤΙΝΗΣ

Η ΕΝΤΟΛΗ ΤΟΥ ΡΟΥΣΣΩ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΚΟΗ ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

1. ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ. Θέλετε νά λάβετε ιδέα γιά τήν δημόσια ἐκπαίδευση; Τότε διαβάστε τήν *Πολιτεία* τοῦ Πλάτωνα, λέει ὁ Ρουσσώ. Ὅλοτελῶς ἀνάλογα ἕνας ἄλλος μπορεῖ νά εἰπεῖ: Θέλετε νά λάβετε ιδέα γιά τόν μεγαλύτερο παιδαγωγό τῆς νεότερης ἐποχῆς; Τότε διαβάστε τόν Ρουσσώ.

Ὡστόσο οἱ παιδαγωγικές σχολές, τά πανεπιστήμια, οἱ μαθητές μας, οἱ δάσκαλοι δέν παρακολουθοῦν αὐτή τήν κρίση. Τά ὀνόματα τῶν παιδαγωγῶν πού βρίσκεις στήν πρώτη γραμμή εἶναι ὀνόματα ὅπως Πεσταλότσι, Ἑρবারτος, Ντιούι, Μοντεσσόρι, Πιαζέ, Κλαπαρέντ, Ντεκρολύ, Μακαρένκο. Καί ἄλλα παρόμοιας ἐπιφάνειας.

Ὁ Ρουσσώ μπροστά καί ἀγνάντια σ' αὐτές τίς διασηρότητες ἀκούγεται καί φαίνεται παραριγμένος, καί κομμάτι περιθωριακός.

Λάθος. Ἡ ιδέα μου εἶναι ὅτι ὅλοι αὐτοί μπροστά στόν Ρουσσώ κρατοῦν ὅσο κρατοῦσαν οἱ Τελχῖνες καί οἱ Κορύβαντες, οἱ Κουρήτες καί οἱ Κάβειροι, καί ὅλοι οἱ ἄλλοι μικροσώματοι μεταλλοτέχνες ἀπέναντι στό θεό Ἡφαίστο.

Σχετικά μέ τήν ἀνεκτίμητη ἀκόμη ἀξία τοῦ Ρουσσώ καί τήν ἀδικη δημοτικότητα ὧλων τῶν ἄλλων βρίσκω τήν ἴδια ἀναλογία πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στόν Σπίττελερ καί τόν Νίτσε. Εἶναι δύο διανοούμενοι πού ζήσανε στήν Ἑλβετία, ὑπῆρξαν σύγχρονοι, βρεθήκανε γιά λίγο ἀντίπαλοι, καί ὕστερα χωρίσανε τραβώντας ὁ καθένας τό δρόμο του.

Ὁ Σπίττελερ δοξάστηκε, διαβάστηκε, θαυμάστηκε καί στά 1918 τιμήθηκε μέ τό Νόμπελ Λογοτεχνίας.

Ὁ ἄλλος ἐγνώρισε μιά θηριώδη ἀγνόηση, ἔζησε σάν τά πουλιά καί τίς ἀρκοῦδες, τραγούδησε πάνω στά βουνά καί τά χιόνια τοῦ εὐγενικοῦ λευκοῦ Edelweiss, ἔκλαψε μαζί μέ τόν Ἀχιλλέα τῶν ταρσανάδων περπατώντας στούς αἰγιαλούς τῆς Κυανῆς Ἀκτῆς, καί τρελάθηκε στόν ἀνθό τῆς ζωῆς του. Σάν ἦρθε ἡ ὥρα του νά πεθάνει ἦτανε τόσο γνωστός, ὅσο κι ἕνας ἀγνωστος χωρικός σέ κάποιο μακρινό χωριό τῆς Σαχαλίνης.

Σήμερα ὅμως ποιά εἶναι ἡ μεταχείριση τῶν δύο σχετικά μέ τήν ἀνάγνωση καί τή γνώση τοῦ ἔργου καί τοῦ στοχασμοῦ τους; Τόν Νίτσε τόν μελετᾶ καί τόν ἀκούει ὁ ἕνας στούς δύο. Τόν Σπίττελερ τόν ἀναδιφεῖ καί τόν ξεθάβει ὁ ἕνας στούς διακόσιους.

Ἀπόδειξη πώς ἔτσι ἔχουν τά πράγματα, εἶναι ὅτι κι ἐσύ, ἀναγνώστη μου, τόν Νίτσε τόν ἔχεις ἀκούσει. (Μέ πιθανότητα ἕνα στά δύο). Ἐνῶ τό ὄνομα Σπίττελερ τό διαβάξεις πρώτη φορά. (Μέ πιθανότητα ἕνα στά διακόσια).

2. ΟΡΟΙ. Τήν λέξη *ἐντολή* στόν τίτλο τοῦ κειμένου μου τήν παίρνω μέ τό νόημα τοῦ ὀρισμοῦ πού ἔδωκε ὁ θεός στόν ἄνθρωπο, ὅταν τόν ἐγκατέστησε στόν παράδεισο τῆς φύσης, γιά νά τόν ἐργάζεται καί γιά νά τόν φυλάγει¹. Νά μή δοκιμάσεις, τοῦ εἶπε, ἀπό τόν καρπό τῆς γνώσης.

Τήν λέξη *παρακοή* τήν παίρνω μέ τό νόημα τῆς πράξης τῶν Πρωτοπλάστων. Ἐτόλμησαν νά γευτοῦν τόν καρπό τῆς γνώσης.

Σήμερα, μέ τήν ἐντατική χρήση ἐκείνης τῆς ἀρχικῆς γνώσης, δέ στέκεται ἀρκετό στούς ἀνθρώπους νά ἐργάζονται καί νά φυλάγουν τόν παράδεισο τῆς φύσης, ἀλλά τήν ὑβρίζουν καί τήν μολύνουν. Ἡ ὑπερ-βασία τους μάλιστα καί ἡ ὕβρη θυμίζει τήν ὕβρη τῆς ἀρχαίας τραγωδίας.

Παρόμοια τίς λέξεις ἐντολή καί παρακοή τίς λαβαίνω μέ τό νόημα τοῦ μύθου τῶν Ἑλλήνων. Νά ἀρκεσθεῖ ὁ ἄνθρωπος στά γήινα δῶρα. Καί νά μήν κλέψει ἀπό τόν Ὁλύμπο τήν φωτιά καί τήν σοφία².

Τήν λέξη *δάσκαλος*, ἀνάμεσα στίς τάξεις τῶν ἄλλων ἐπαγγελμάτων, τήν λαβαίνω ὡσάν τό ὄργανο, χάρη στό ὁποῖο ὁ ἄνθρωπος ξεπέρασε τήν φύση καί ἀνοίχτηκε στήν ἱστορία. Ὁ πολιοῦχος τῶν δασκάλων καί τῶν μαθητῶν εἶναι ὁ ἥρωας Ἀδάμ καί ὁ ἥρωας Προμηθεύς. Οἱ ἐφευρέτες καί οἱ πρωτοουργοί τῆς γνώσης.

Οἱ δάσκαλοι δουλεύοντας τήν νόηση καί τήν ἐπιστήμη³ ξετύλιξαν τήν περιπέτεια τοῦ πνεύματος, καί ἐδημιούργησαν τόν πολιτισμό. Ἱστορία, πνεῦμα, πολιτισμός εἶναι τά τρία ὄντολογικά ὀρθώματα τοῦ ἀνθρώπου, πού τόν ξεχώρισαν ἀπό τά ὑπόλοιπα ὄντα στήν γῆ, στή φύση, καί στό σύμπαν⁴.

Ὅλοι γνωρίζουμε ὅτι χωρίς τήν διδασκαλία, εἴτε τήν αὐτοσχέδια εἴτε τήν κατά σχέδιο, ὁ ἄνθρωπος δέ θά ἔ'ταν ἄνθρωπος. Γιατί θά μεγάλωνε γιά νά τραπεῖ σταθερά στό σχῆμα ἐνός πλάσματος καμπουροειδοῦς, τρεκλοῦ, ρεκαστικοῦ, καί ἔντρομου⁵.

Ἀναγκαῖα λοιπόν ἡ δουλειά τοῦ δασκάλου, τό νά μαθαίνει δηλαδή τούς νέους τά γράμματα καί τίς ἄλλες μαθήσεις, ἔχει φύση καί φυή φυτουργική.

Γιατί ἡ διδασκαλία εἶναι τό μόνο ὄργανο, ἡ μόνη δύναμη, πού σώζει τόν ἄνθρωπο ἀπό τότε πού ἐξαιτίας τῆς γνώσης πού ἀπόκτησε διακρίθηκε ἀπό τά ἄλλα πλάσματα. Ἀπό τότε δηλαδή, πού σύμφωνα μέ τό πνεῦμα τῶν δύο ἐκείνων φιλοσοφικῶν μύθων⁶ ἐξορίστηκε ἀπό τόν Παράδεισο τῆς φύσης, ἡ κρεμάστηκε στήν πέτρα τοῦ Καυκάσου.

Χωρίς τόν δάσκαλο ὁ ἄνθρωπος θά ἔ'ταν βροχή χωρίς νερό. Δῶστε του ὅλα τά μέταλλα καί τά πλούτη τοῦ

Μίδα. Δῶστε του κάστρα, καί χώρες, καί ἀχανῆ βουστάσια. Δῶστε του ἀκόμη καί τό μαγικό δαχτυλίδι τοῦ Γύγη⁷. Καί πάρτε του τήν παιδεία. Θά ἔχετε μπροστά στά μάτια σας μιά μᾶζα μηδενική. Ἐνα τέλμα, ἕνα ἔρμα, κι ἕνα ἔρμαιο.

3. ΠΙΣΩ ΣΤΗ ΦΥΣΗ. Ἡ ἐντολή πού ἔδωκε ὁ Ρουσσώ στούς δασκάλους, καί μέσφ τῶν δασκάλων στό ἀνθρώπινο γένος, εἶναι ὅτι *τό φυτό τῆς παιδείας πρέπει νά φυτεύεται στή φύση*.

Ὁ νομοθέτης πού θά συντάξει τό σύνταγμα τῆς ἀγωγῆς τῶν νέων δέν εἶναι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἀλλά ἡ σοφία τῆς φύσης. Οἱ ὁδηγίες καί οἱ κανόνες τῆς ἀγωγῆς εἶναι τά πιστά ἀντικρύσματα τῶν ἀρχῶν καί τῶν νόμων τῆς φύσης. Τά ἀρχέτυπα καί τά παραδείγματα ἡ παιδεία ὀφείλει νά τά λαβαίνει ἀκολουθώντας τήν ἀκάλαστη τάξη τῶν πραγμάτων καί τῶν δράσεων. Ἡ ὑγιής παιδεία γιά τόν ἄνθρωπο δέν ἔμπορεῖ παρά νά εἶναι τό ζωντανό ἀντίγραφο τοῦ ἔμψυχου ζώου πού εἶναι ὁ κόσμος⁸.

Τί ὀρίζει λοιπόν ἡ φύση; Ἡ φύση ὀρίζει ὅτι τά σώματα στό κενό πέφτουν. Ὅρίζει ὅτι ὁ σκορπιός εἶναι ἕνα ἰοβόλο δραστικό. Ὅτι στούς ἑκατό βαθμούς τό νερό βράζει, ἢ στούς 27,6 βαθμούς τό ἀνθρώπινο σῶμα πεθαίνει⁹.

Ἀντίστοιχα, ἡ παιδεία πού ἀκολουθεῖ τή φύση θά διδάξει πώς δέν ἔμπορεῖς νά ζεστάνεις τήν ὀχιά στήν ἀγκαλιά σου. Πώς ὁ παγοποιός γιά νά φτιάξει τόν πάγο δέν θά πάρει τήν συνταγή ἀπό τούς μωρούς καί τούς ρουφιάνους. Πώς ἡ κατσίκα πού ψόφησε τόν χειμῶνα δέν θά ξαναβοσκήσει τόν Ἀπρίλη στό λειβάδι. Καί πώς ὁ ἄνθρωπος πού πέθανε καί ταφιάστηκε, δέν πρόκειται νά ξαναζήσει στόν αἰῶνα. Θά ζήσει μονάχα στήν μνήμη ἐκείνων πού τόν γνώρισαν, τόν σπουδάζουν καί τόν μολογοῦν. Ὁ Καραϊσκάκης σήμερα, γιά παράδειγμα, δέν ψήνεται στήν κόλαση οὔτε σεργιανίζει στόν παράδεισο. Παρά εἶναι ἕνα εἰκόνισμα κρεμασμένο στή μνήμη μας. Καί στήν εὐγνωμοσύνη μας.

Ὁλόκληρη αὐτήν τήν συλλογιστική βάσης, πού θεμελιώνει τήν θεμέλια πέτρα τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς, ὁ Ρουσσώ κλείνει σέ μιά πρόταση:

Κανένα ἄλλο βιβλίο ἐκτός ἀπό τόν κόσμο· καμμία ἄλλη διδασκαλία ἐκτός ἀπό τά γεγονότα. Πού ὅπου κόσμος καί ὅπου γεγονότα ὀφείλουμε νά διαβάζουμε: ἡ ὁδηγία τῆς φύσης, ἡ διδασκαλία τῆς πράξης.

Σέ ἄλλο ἐπίπεδο, διατύπωση ἀρνητική τῆς ἴδιας θέσης μᾶς δίνει ἡ σκληρή κριτική πού ἀσκεῖ ὁ Ρουσσώ στή μεταφυσική, καθώς τήν ἀντιπαράθετε πρὸς τή φυσική. Ἡ φυσική εἶναι τῶν πραγμάτων καί τῆς φύσης, καί ἔχει ἀντικείμενο τόν κόσμο. Ἡ μεταφυσική εἶναι τῶν ἀνθρώπων καί τοῦ ἐξωφυσικοῦ, καί τήν γέννησε ἡ

μετέωρη φαντασία. Τό ἕνα εἶναι πρᾶγμα ὕλικό. Τό ἄλλο εἶναι ἡ σκιά του στή συννεφιά. Γράφει:

Ποτέ ἡ γλῶσσα τῆς μεταφυσικῆς δέ βοήθησε γιά τήν ἀνακάλυψη ἔστω καί μιᾶς ἀλήθειας. Ἀπεναντίας ἐγίόμισε τή φιλοσοφία μέ παραλογισμούς πού μᾶς κάνουν νά ντρεπόμαστε, μόλις τούς γυμνώσουμε ἀπό τά μεγάλα τους λόγια.

Πόσο μελάνι δέν θά ἔχε κυθεῖ ἄσκοπα, καί πόσες ἀνθρωποῶρες ἐργασίας θά εἶχαν οἰκονομηθεῖ γιά ὠφελιμότερη ἀπασχόληση, ἂν εἶχαμε ἀκούσει αὐτή τήν ἀλήθεια τοῦ Ρουσσώ! Καί ἀπό πόσο πνευματικό κηφ-ναριό θά ἔ'χαν γλυτώσει οἱ κοινωνίες μας! Ἀπό πόσους καλόγερους, δερβίσηδες, ραββίνους, γκουρού, μπάμπα, ἱμάμηδες, καί ὅλα τά ἁμάν.

Ἡ ἀντιπαράθεση φυσικῆς καί μεταφυσικῆς θά βρεῖ τήν ὀργίλη της ἀποθέωση στόν στοχασμό τοῦ Ρουσσώ, ὅταν θά μεταφερθεῖ στήν ἀντιπαράθεση ἀνθρώπινης παράστασης καί φυσικῆς πραγματικότητας.

Ἐδῶ ὁ Ρουσσώ κρίνοντας τήν ἐπιστήμη τῆς ἐποχῆς του, πού καθώς ἔρχεται ἀπό τό μεσαίωνα, τή θρησκεία καί τίς δεισιδαιμονίες τοῦ ἀνθρώπινου μυαλοῦ δέν εἶναι φυσική, μιλάει μιά γλῶσσα πού λυγίζει τούς αἰῶνες, ὅπως λυγίζει τά ἐρυθρωμένα μέταλλα τό σφυρί τοῦ χαλκέα. Ἀκούστε:

*Οἱ ἐπιστημονικές ἐταιρεῖες τῆς Εὐρώπης δέν εἶναι παρά δημοτικά σχολεῖα ψευδολογιῶν. Καί στήν Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν εὐρίσκει κανεῖς περισσότερες πλάνες, ἀπ' ὅσες ἔμπορεῖ νά βρεῖ σέ ὁλόκληρο συνοικισμό Κάφρων*¹⁰.

Θυμίζω πώς οἱ Κάφροι εἶναι μιά λорδωτή δολικο-κέφαλη ὑποφυλή πολεμοχαρῶν καί ἀνθρωποφάγων.

4. ΧΕΡΙ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗ. Ἡ ἔνταση καί ἡ ὀργή τοῦ στοχασμοῦ τοῦ Ρουσσώ γιά τήν παιδεία καί τήν ἐπιστήμη τῆς ἐποχῆς του δέν εἶναι εὐκόλο νά κατανοηθεῖ μέ τά τρέχοντα μέτρα τῆς ἀνάλυσης καί τῆς ἔρευνας. Τόν κοσμογονικό καί τόν κοσμοφόρο λόγο πού κρύβουν οἱ προτάσεις του ἀρχίζεις νά τόν ἐννοεῖς, μόνον ὅταν βουτήξεις στά γερανίζοντα βάθη.

Καί ὁ πυθμένας ἐδῶ εἶναι μιά ὀρογένεση ἱστορίας. Εἶναι μιά πραγματικότητα πού τέμνει τήν ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου σέ δύο μέρη.

Ὁ Ρουσσώ εἶναι τό χρηστηριασμένο πνεῦμα πού προορίστηκε νά ἐξηγήσει αὐτή τήν τομή. Στέκεται στήν κόψη της, καί ἀντικρύζει τό παλαιό σάν ἀποτιμητῆς καί τιμητῆς. Στρέφεται μπροστά καί βλέπει τό καινούργιο σάν ὀραματιστῆς καί νομοθέτης.

Ποιά εἶναι αὐτή ἡ τομή; Εἶναι τό ρηγματικό ὄριο πού χώρισε τόν κόσμο τοῦ χειροῦ ἀπό τόν κόσμο τῆς μηχανῆς. Ὅρίζει τό σημεῖο τῆς μετάβασης ἀπό τή

λειτουργική συμπεριφορά του βιοτέχνη στην τυπική μίμηση του βιομήχανου.

Η μεταπήδηση από το χέρι και την τέχνη του, τη χειροτεχνία, στη μηχανή και στη μάζα, στην ένταση της παραγωγής, στέρησε την ανθρώπινη δράση από το άρωμα και την ψυχή. Η λατινική λέξη, απ' όπου έχουμε τη λέξη Industria που σημαίνει στίς σύγχρονες γλώσσες τη βιομηχανία, εδήλωνε την έντατική παραγωγή. Μία φιλοπονία που φτάνει ως την βανουσιότητα.

Ο χειροτεχνικός άνθρωπος έδούλεψε τη γης και χάραξε πάνω της το πρόσωπό του σε μία χρονική πορεία που ξεπερνάει τις όκτώ χιλιετίες¹¹. Ο βιομηχανικός άνθρωπος άρχισε να αναδύεται πρίν από δυόμιση εκατονταετίες. Από τα μέσα δηλαδή του 18ου αιώνα. Καί σήμερα κοντεύει να εξαντληθεί. Νομίζει κανείς ότι αγγίζει κιόλας το βιολογικό και το ιστορικό του τέλος.

Αυτή η ανισομέρεια των δύο εποχών λέει πολλά από την άποψη της φυσικότητας, της έντασης, της φθοράς, της ποιότητας που τις χαρακτηρίζει.

Η διαφορά ποιότητας ανάμεσα στο χέρι και στη μηχανή δίδει το μέτρο της απόστασης ανάμεσα στην άγωγή του Ρουσώ που στηρίζεται στη φύση, και στην άγωγή της τρέχουσας αντίληψης που πηγάζει από τη μονοσήμαντη έμπιστοσύνη των ανθρώπων στο μυαλό τους.

Θυμηθείτε πώς αρχίζει ο Αϊμίλιος: "Όλα είναι καλά όταν βγαίνουν από τα χέρια του Πλάστη των πραγμάτων· όλα εκφυλίζονται στα χέρια του ανθρώπου. Πλάστης των πραγμάτων έδω είναι το άγιο θέλημα της φύσης.

Τό χέρι μας, λοιπόν, είναι ο φορέας του σώματος και της ψυχής μας. Συγκλείνει μέσα του την πλούσια χώρα της γνωστικής συνείδησης. Μία ολόκληρη πνεύματος, δηλαδή, που συνταιριάζει και αρμονίζει ολάκερο τό ζωικό μας ανάνθρωπο. Τίς επιθυμίες, τη βούληση, τό φώς του λόγου, την κόλαση των παθών και τον ήλιο της κυριαρχίας στα πάθη μας.

Στό χέρι μας διακύνονται και φλεβίζουν τα βιώματα και οι έμπειρίες, ή κληρονομική παρακαταθήκη των γνώσεων, οι πόθοι και οι φόβοι μας, ή βουή της φαντασίας που μέσα σε μέτρα κατέχει να γίνεται περιβόλι των πουλιών, και ήμέρα Λαμπρής.

Τό χέρι μας είναι τό μεταλλείο ενός ακώρητου παρελθόντος. Είναι ή βασιλική κληρονομιά της ζωής μας. Οι δοκιμές και οι δοκιμασίες, οι γνωρισμοί και τα γνωρίσματα, οι λύπες, οι αγώνες μας που χαράζουν μία ατελείωτη γραμμή θριάμβων και πτώσεων.

Από πού αρχίζει και πού τελειώνει αυτή ή τροχιά ουρανού στη γη, πού μεταμόρφωσε τη φύση σε ιστορία;

Αρχίζει από τίς πιθηκοφόρες αναδύσεις του είδους, και από τό homo habilis. Καί φτάνει ως τά παιδιά μας. Μετρά κανείς εποχές και καιρούς, τη συσσώρευση και τίς αποθέσεις για δύο εκατομμύρια έννιακόσιες χιλιάδες χρόνια.

Όλάκερη έτούτη ή άριστοκρατική άλυσίδα κληρονομιάς και γένους κλείνεται μέσα στο χέρι μας με την έννοια ότι τά προϊόντα που μάς δίνει περιέχουν τη ζεστασιά της ψυχής και την ευγένεια του νοού, όπως τά μοίρανε, τά καλόπλασε και τά εύλογει ή φύση.

Απέναντι στο χέρι έλαβε θέση ή μηχανή. Τη μηχανή δέν την έπλασε ή φύση, αλλά ο άνθρωπος που είναι πλάσμα της φύσης. Έτσι, καθώς έρχεται από δεύτερο χέρι, είναι ένα είδωλοποιημένο είδωλο¹², όπως θά 'λεγε ο Πλάτων.

Η μηχανή μάς κοιτά άτενώς. Έχει ορθάνοιχτο τό μάτι της ώσάν του πεθαμένου. Όταν γελά φυλάγει τά κείλη της κλειστά, ενώ τά ζυγωματικά της μένουν άσάλευτα. Καί δουλεύει τυφλά, άκριτα, άδιαφόρετα, έπιταγμένα.

Τά πόδια της είναι ραιβόσχημα, και τά χέρια κομμένα στον καρπό. Τό νευρικό της σύστημα δείχνει ένα κουβάρι καλώδια κόκκινα, κίτρινα και μαύρα.

Έχει για στόμα μία κοάνη δίχως γλώσσα. Τρώει χωρίς ποτέ να πεινά. Καί ή φύση δύσκολα ανακυκλώνει τά περιτώματά της.

Ο έγκέφαλος της μηχανής δέ μετριέται σε όγκο, αλλά σε έμβαδό. Καί μέσα στην κάψα του κρανίου της ο χειρουργός χειρουργεί δείχτες, ψηφία, αριθμούς, τετράγωνα, κύκλους, κλίμακες, και μετρητές κάθε λογής.

Κάποιες φορές, όταν τρέχει στους δρόμους μοιάζει τον τίγρη που σπαράζει ζαρκάδι ή γεροβόνασους. Κι όταν κλαίει, τό δάκρυ της κυλάει μαύρος υδράργυρος.

Οι μηχανές γεννιοούνται ενήλικες και ενήλικες γερνούν. Μοιάζουν τίς πόρνες, τους ποδοσφαιριστές, και τους παλαιούς κλαντιάτορες.

Ο ύπνος τους δέν ξέρει όνειρα. Καί σάν έρθει ή ώρα για να πεθάνουν, δέ γνέφουν και δέ μιλούν.

Πώς λυπάται, όταν πεθαίνει εκείνος που δέν έγεννήθηκε; Ο γυιός ενός άτεκνου, για παράδειγμα. Έτσι λυποούνται οι μηχανές, όταν έννοήσουν τον θάνατο.

Και στο κοιμητήρι τους δέ βρίσκεις καντήλι, φανάρι, ή μάρμαρο. Ούτε έπιγραφές και Μυροφόρες. Βρίσκεις μονάχα τσακισμένα σωρό τά κόκκαλα, και χαρακίρι σε όλα τά χρώματα του ουράνιου τόξου. Καί άφθονη σκουριά. Πού ή σκουριά είναι για τά πράγματα τό ισοδύναμο της λήθης για τους ανθρώπους.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Γένεσις Β, 15.

2. Πλάτων, Πρωταγόρας 321 d-e.

3. Μή λησμονούμε ότι οι περισσότεροι από τους πρωτοπόρους και τους μεγάλους έρευνητές της έπιστήμης ήταν δάσκαλοι, δίδαξαν από την έδρα, και είχαν ακροατήρια και μαθητές. Ένδεικτικά αναφέρω ονόματα όπως: ο Πλάτων, ο Νεύτων, ή Μαρία Κιουρί, ο Κάντ, ο Λαμάρκ, ο Φλέμινγκ, ο Πλάνκ, ο Νίτσε, ο Ράδερφορντ, ο Χάιζενμπεργκ, ο Άριστοτέλης.

4. Όσο γνωρίζουμε μέχρι σήμερα έλλογο όν, ζω δηλαδή με γνωστική συνείδηση, δέν υπάρχει άλλο στο σύμπαν εκτός από τον άνθρωπο της Γης. Όστόσο οι αστροφυσικοί και οι κοσμολόγοι διατείνονται ότι όχι τό να υπάρχουν αλλά τό να μην υπάρχουν άλλα σκεπτόμενα όντα σε μακρινούς άστέρες και γαλαξίες θά 'ταν τό άπίθανο και τό παράλογο. Η μεγαλύτερη μάλιστα προσεχής ανακάλυψη της έπιστήμης κρίνεται ότι θά είναι ή στιγμή που ο άνθρωπος θά λάβει έπαφή διά σημάτων με τέτοια έλλογα όντα, τά όποια κατανάγκη θά έχουν κατακτήσει ύψηλό τεχνολογικό πολιτισμό.

5. Τό πώς θά 'ταν ο άνθρωπος που θά μεγάλωνε μακριά από την επίδραση της άγωγής τό 'δειξε τό λαμπρό παράδειγμα των δύο παιδιών-ζώων που βρέθηκαν στο γαλλικό δάσος.

6. Η βιβλική διήγηση της πτώσης των πρωτοπλάστων και ο μύθος του Πρωταγόρα.

7. Πλάτων, Πολιτεία 359 d - 360b.

8. Πλάτων, Τίμαιος 92 c: *όδε ο κόσμος ούτω, ζών όρατόν τά όρατά περιέχον...*

9. Αυτή την τιμή έδειξαν τά άπάνθρωπα πειράματα που έκανε ένας ναζιστής γιατρός σε κρατούμενους στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Νταχάου. Έξέθετε τους κρατούμενους γυμνούς στην παγωνιά με τίς ώρες, και όταν ή θερμοκρασία του σώματος έπεφτε στους 27,6 βαθμούς ο άνθρωπος πέθαινε.

10. Οι Ουρῶνες για την ακρίβεια δέν είναι Κάφροι αλλά Ίνδιάνοι της βόρειας Άμερικής. Άποτελούν σημάση στο μέσο Άλγύγκιο, τη γεωλογική περίοδο του Προκάμβιου από τά 1700 ως τά 1000 εκατομμύρια χρόνια στην ήλικία της Γης. (Η εξέλιξη από τά εύκαρυωτικά κύτταρα ως την ανάπτυξη της αναπαραγωγής).

11. Άφήνουμε τίς παλαιότερες ανθρωπολογικές εποχές, τίς άχανείς, και έρχόμαστε στο χθές. Ξεκινάμε, δηλαδή, από τό 8000 π.Χ., όποτε έχουμε την επανάσταση της πρώτης πόλης, και τη μετάβαση από τό τροφосυλλεκτικό στο τροφопαραγωγικό στάδιο του ανθρώπου.

12. Πλάτων, Πολιτεία 605 c: *είδωλα είδωλοποιούνται, του δέ άληθοϋς πόρρω πάνυ άφεσιδωτα.*

(Συνεχίζεται και όλοκληρώνεται στο έπόμενο τεϋχος)

ΑΡΙΟΝΟΣ ΤΩΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙ

Υψιστε θεῶν

πόντιε χρυσοτρίαινε Πόσειδον

γαιάοχε έγκύμον' άν' άλμαν·

βραγχίους δέ περί σε πλωτοί

θῆρες χορεύουσι κύκλῳ

κούφοισι ποδῶν ρίμμασιν

ελάφρ' αναπαλλόμενοι, σιμοί

φριζάυκενες ώκύδρομοι σκύλακες, φιλόμουσοι

δελφίνες, έναλα θρέμματα

κουράν Νηρείδων θεῶν,

δς έγεínaτ' Άμφιτρίτα·

οί μ' εις Πέλοπος γάν

επὶ Ταιναρίαν άκτάν έπορεύσατε

πλάζόμενον Σικελῶ ενὶ πόντῳ,

κυρτοῖσι νώτοισι φορεϋντες,

άλοκα Νηρείας πλακός

τέμνοντες, άστιβῇ πόρον,

φῶτες δόλιοί μ' ως άφ' άλιπλόου γλαφυράς νεώς

εις οἶδμ' άλιπόρφυρον λίμνας έρριψαν.

ΑΡΙΟΝΟΣ ΕΙΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΑ

Έσύ, ο μεγαλύτερος από όλους τους θεούς,

Ποσειδῶνα πόντιε με την χρυσή σου τρίαινα,

κύριε της γῆς, της φουσκοθαλασσιᾶς·

γύρω σου τά ζωα που κολυμποϋν με πτερύγια

χορεύουν κυκλικούς χορούς,

λικνίζονται άπαλά στο έλαφρύ βῆμα των ποδιών τους,

κουτάβια του νεροϋ με πλατεριές μύτες

με άνορθωμένη καίτη, με γρήγορη κίνηση,

δελφίνια φιλόμουσα,

θαλασσινά πλάσματα θρεμμένα από τίς Νηρηίδες θεές,

τίς κόρες της Άμφιτρίτης·

έσεῖς με πήρατε πάνω στην κυρτή σας ράχη,

διασχίσατε τά αὐλάκια της πεδιάδας του Νηρέα,

τά έρημικά περάσματα,

και με οδηγήσατε ως τίς άκτές του Ταίναρου,

στη γῆ του Πέλοπα,

τότε που πλανιόμουν στα πελάγη της Σικελίας,

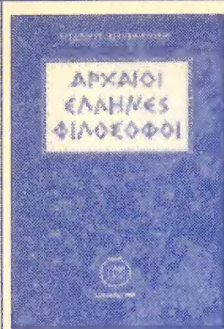
όταν άνθρωποι δόλιοι με έρριξαν

από τό ωραίο πλοίο που ταξίδευε στα κύματα

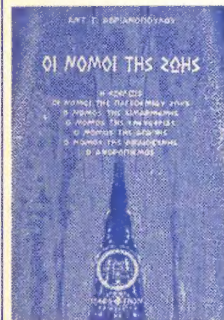
μέσα στα φουσκωμένα νερά της θαλασσινης

πορφύρας.

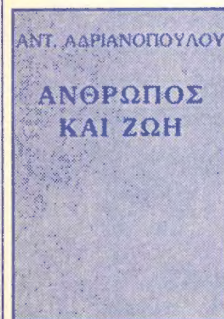
Μετάφραση: Μ. Χριστόπουλος

ΑΝΤ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
**ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ**
Μία μοναδική πραγματεία
και έσωτερική ανάλυση των
διδασκάλων της ανθρωπότητας
ΟΡΦΕΥΣ - ΘΑΛΗΣ - ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ
ΑΝΑΞΙΜΕΝΗΣ - ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ - ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ
ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ - ΖΗΝΩΝ - ΕΜΠΕΔΟΚΗΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ - ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ - ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ
ΞΕΚΡΑΤΗΣ - ΠΛΑΤΩΝ - ΕΠΙΧΑΡΜΟΣ
5.500 δρχ. 16,14 EURO

ΑΝΤ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΖΩΗΣ
Ο ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΙΜΑΡΜΕΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ - ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ
ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ - ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ
Οι φυσικοί νόμοι που διέπουν την ζωή και τα
εξελικτικά στάδια της ανθρωπίνης ψυχής
από την γέννηση έως την θεοποίησή της
σύμφωνα με την Πυθαγόρεια φιλοσοφία.
2.500 δρχ. 7,34 EURO

ΑΝΤ. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΖΩΗ
Υπό έκδοσιν

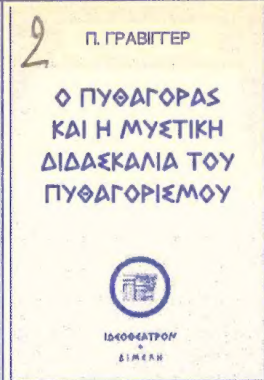
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΝΑΓΟΥ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ
Η Πυθαγόρεια εξήγηση των φαινο-
μένων της τηλεπάθειας και της έπι-
κοινωνίας με τον πνευματικό κόσμο.
1.500 δρχ. 4,40 EURO

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΝΑΓΟΥ
**ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ
ΚΑΙ ΑΚΡΕΟΦΑΓΙΑΣ**
ΠΑΣΑ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΑΡΧΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΧΟΥ
Ένα κείμενο του Πυθαγορείου Διδα-
σκάου Σπυρίδωνος Νάγου επάνω στο
θέμα της αποχής από το κρέας ως πρώ-
του παράγοντος και προϋποθέσεως της
συνειδητής ανεξίτηλης της ψυχής του
ανθρώπου.
2.500 δρχ. 7,34 EURO

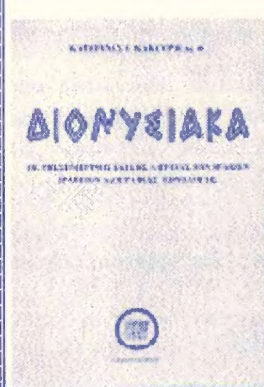
Π. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ
**Η ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ
ΩΣ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ**
Τό βιβλίο περιλαμβάνει όλες τις
μεταφυσικές απόψεις του Πλάτωνα
οι οποίες αναλύονται επιστημονικώς.
3.000 δρχ. 8,80 EURO

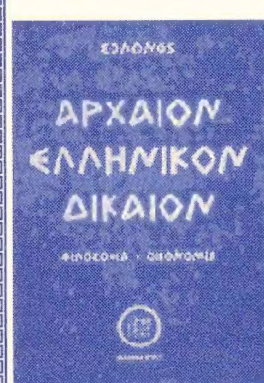
Π. ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ
**Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ
Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΣΜΟΥ**
Η μυστική διδασκαλία του
Πυθαγορισμού όπως παρουσιάζ-
εται μέσα από τους Νεοπυθα-
γορείους φιλοσόφους και απο-
κοδικοποιείται από τον έμβριθε-
στατο έρευντή Π. Γράβιγγερ
12.000 δρχ. 35,22 EURO

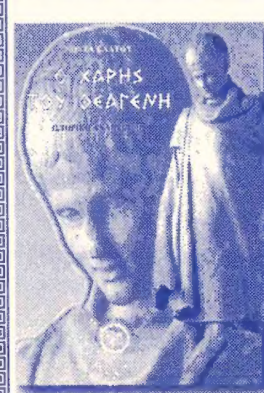
ΟΡΦΕΩΣ
ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ - ΛΙΘΙΚΑ
Άρχαιο κείμενο - μετάφραση
Έπί πλέον αναλυτική παρουσίαση
της Άργοναυτικής έκστρατείας -
πίνακες και αποσυμβολισμός.
Η χρήση των λίθων από τον
Όρφέα.
3.000 δρχ. 8,80 EURO

Κ. ΚΑΚΟΥΡΗ
ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΑ
Η κλασική πραγματεία
της μεγάλης ανθρωπολόγου!
Διδακτορική διατριβή
για τα ΑΝΑΣΤΕΝΑΡΙΑ
και την σχέση τους
με τα Διονυσιακά Μυστήρια.
5.000 δρχ. 14,67 EURO

ΣΟΛΩΝΟΣ
**ΑΡΧΑΙΟΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ**
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
Η ζωή και το έργο του Σόλωνα. Ο
Σόλων και οι οικονομικές του
μεταρρυθμίσεις. Διασωθέντα απο-
σπάσματα του Σόλωνα. Συλλογή
νομοθετημάτων. Μετάφραση, σχόλια.
Άναλυτικός πίναξ Δικαίου.
5.000 δρχ. 14,67 EURO

ΝΩΝΤΑ ΕΛΑΤΟΥ
Ο ΧΑΡΗΣ ΤΟΥ ΘΕΑΓΕΝΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ
Ο Χάρης, ένα νέο αγόρι μας
ξεναγεί στην κλασική Ελλάδα με-
σα από την περιπετειώδη ζωή του.
Ένα ολοζώντανο μάθημα ιστο-
ρίας που περιγράφει αναλυτικά
τον τρόπο εκπαιδεύσεως των νέ-
ων στην Αθήνα αλλά και την
Σπάρτη. Ένα βιβλίο που πρέπει
νά διαβάσουν όλα τα Έλληνό-
πουλα.
3.500 δρχ. 10,27 EURO

ΒΟΥΛΑΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ
**ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ
ΧΟΡΟΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΝΙΑ**
Φιλοσοφική προσέγγιση της
άρμονίας του σύμπαντος και
των όντων μέσα από την μου-
σική και τον χορό.
2.500 δρχ. 7,34 EURO

ΕΛΕΝΗΣ ΔΑΓΙΟΥ
**ΟΙ ΑΡΓΟΝΑΥΤΕΣ
ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΥΝ**
Οι ιπτάμενοι δίσκοι που εμφανίζο-
νται στην Γη αφήνουν γραπτές μαρ-
τυρίες ότι είναι απόγονοι των Έλ-
λήνων, που ζούν εντός ατράκτου. Δι-
έφυγαν στο διάστημα μετά την Τιτα-
νομαχία. Το πλήρωμα του χρόνου
όμως έφθασε και ... οι άργοναύτες
επιστρέφουν.
4.500 δρχ. 13,21 EURO

ΜΑΙΡΗΣ ΜΑΚΡΑ
**ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΣΟΥ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ**
Πρωτότυπη μέθοδος αυτογνωσίας που
στηρίζεται στις ελληνικές ρίζες. Παρέχει
γνώσεις για σημαντικούς νόμους
ισορροπίας που λειτουργούν στο σύμπαν,
στην ψυχική σφαίρα και στην πραγμα-
τικότητα της ζωής.
3.000 δρχ. 8,80 EURO

ΜΑΙΡΗΣ ΜΑΚΡΑ
**ΟΙ ΑΠΕΝΑΝΤΙ
ΚΑΙ ΤΑ ΚΥΚΛΑΜΙΝΑ**
Ένα παραμύθι για μεγάλους με
ανοιχτή καρδιά αλλά και για παιδιά
με σοφία. Πανανθρώπινες αλήθειες
ντύθηκαν την απλότητα του
παραμυθιού για να μιλήσουν κατ'
εὐθεΐαν στην ψυχή μας.
2.000 δρχ. 5,87 EURO

ΜΑΙΡΗΣ ΜΑΚΡΑ
**ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ
ΤΗΣ ΖΩΗΣ**
Μυστήριο στοχασμού και αγάπης.
Έκτιμησης και σεβασμού για την ίδια
την ζωή και τον άνθρωπο. Με την
σφραγίδα της ψυχής μας. Για να μη
γίνει η ζωή μια υπόθεση από άγνω-
στες λέξεις.
2.500 δρχ. 7,34 EURO

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΧΑΛΑ
**Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ
ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΣ
ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ**
Ένα βιβλίο που αποκαλύπτει τις
βαθύτερες έσωτερικές γνώσεις του
μεγάλου μας ποιητού.
3.000 δρχ. 8,80 EURO

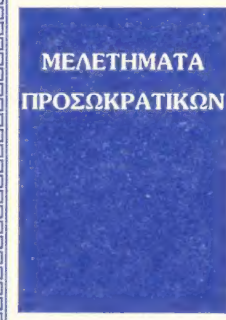
C. DUPUIS
**Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ
ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΠΟΥ ΛΑΤΡΕΥΘΗΚΕ
ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ**
Ο γνωστός μαθηματικός και δια-
φωτιστής της Γαλλικής Έπανάστα-
σεως έρμηνεύει με πληθώρα τεκμη-
ριώσεων την Χριστιανική ως καθα-
ρά ήλιακή λατρεία. Τό βιβλίο κάνκε
στην πυρά όταν εξεδόθη για πρώτη
2.500 δρχ. 7,34 EURO

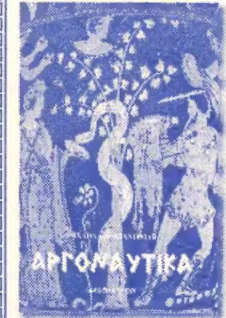
Ι. Θ. ΚΑΚΡΙΑΔΗ
ΑΡΑΙ
Μυθολογική μελέτη για τις προσευχές
και τις κατάρτες. Τό βιβλίο ζητεί να κα-
θορίσει την σημασία και την προέλευ-
ση ενός σημαντικού στοιχείου στις έλ-
ληνικές παραδόσεις, της άρας-κατάρτας,
και υπηρετεί μέσω πλήρους βιβλιογρα-
φίας και παραπομπών την επιστημονική
αλήθεια.
3.000 δρχ. 8,80 EURO

ΑΝΝΑΣ ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ
ΕΠΟΥΔΕΣ ΨΥΧΗΣ
Μία επιστημονική μελέτη της
αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής
ψυχολογίας, όπου τό θέμα της
ψυχής εξετάζεται από τον Όμηρο,
τους Προσωκρατικούς, τον Πλάτωνα,
τον Άριστοτέλη και τον Πλωτίνο.
Πρόλογος του ακαδημαϊκού καθ/τού Ε.
Μουτσόπουλου.
3.000 δρχ. 8,80 EURO

ΑΝΝΑΣ ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ
**ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ
ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΩΝ**
Προσεγγίσεις της φυσικής, ήθικης
και πολιτικής φιλοσοφίας των
πρώτων Έλλήνων φιλοσόφων των
διδασκάλων της ανθρωπότητας.
Υπό έκδοσιν

Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ
ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ
Η άργοναυτική έκστρατεία σε
διηγηματική μορφή για μικρούς και
μεγάλους.
1.500 δρχ. 4,40 EURO

Ε. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ
Η ΑΣΠΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ
Μία σημαντική τεκμηριωμένη μελέτη για
την Άσπασία και τις εταίρες μέσα στο
κοινωνικό πλαίσιο της εποχής τους. Τό
κείμενο παρέχει σημαντικές πληρο-
φορίες για την θέση των γυναικών, την
κοινωνική τους υπόσταση και εκπαι-
δευση την εποχή του Περικλέους ανά
την Ελλάδα.
2.500 δρχ. 7,34 EURO

Σ. ΝΑΓΟΥ
Ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ
ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΝΑΓΟΥ

Ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

Όταν ο άνθρωπος είναι ενάρετος βοηθείται και γίνεται συνεργάτης των ανωτέρων αυτού συνειδήσεων, των συνειδήσεων οι οποίες συνέστησαν την Πνευματική Ιεραρχία, εις την κορυφήν της οποίας βρίσκεται Υπέρθεος Άρχων, χεριαστής των φυσικών και των Πνευματικών Νόμων διευθετών και εποπτεύων την τάξιν του Παντός, ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

3.000 δρχ. 8,80 EURO

Ι. ΒΑΣΙΛΗ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟΝ ΕΝΟΣ ΜΥΣΤΟΥ

ΣΕ ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΟΛΗ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
Ένας Πυθαγόρειος φιλόσοφος διδάσκει σέ ένα μαθητή του όλη την διδασκαλία της ελληνικής φιλοσοφίας και μυσταγωγίας από τον Όρφέα έως τον 20ό αιώνα και τον μυστή στην ελληνική σκέψη και την πρακτική εφαρμογή της.

3.000 δρχ. 8,80 EURO

Ι. ΒΑΣΙΛΗ
ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ι. ΒΑΣΙΛΗ

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΦΥΣΙΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΒΑΣΕΙΣ

Γιά να διεκδικήσει ο άνθρωπος τα δικαιώματά του πρέπει να τα γνωρίζει. Ο άνθρωπος αποτελεί στην φύση αυτόνομη και ενσυνείδητη οντότητα και εξελίσσεται προσαρμοζόμενος προς τον φυσικόν Νόμον.

Υπό έκδοσιν

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗ

ΦΩΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΔΟΝ

Η εσωτερική έρμηνεία των συμβόλων του Άρρενος και του θήλεος, του άπανταχού μεγάλου νόμου της φύσεως προς παραγωγήν τελειότητας. Ένα εξαιρετικά σημαντικό κείμενο που θέτει τις βάσεις για την σωστή θεώρηση του ανθρώπου σέ όλα του τα επίπεδα στην διαχρονική εσωτερική του εξέλιξη.

3.000 δρχ. 8,80 EURO

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ

Η έλκτική δύναμη του νοού επηρεάζει καταλυτικά την ποιότητα της ζωής μας και τις συνθήκες που δημιουργούνται γύρω μας. Τό κείμενο αυτό διδαι κανόνες ζωής (νόμους του βίου) που καθορίζουν τό ΕΥ ΖΗΝ.

2.500 δρχ. 7,34 EURO

Ν. ΠΑΡΑΣΧΗ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ - Η ΖΩΗ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ

Ένα μεστό κείμενο για την πορεία της ψυχής από την δημιουργία έως την θεοποίηση της σύμφωνα με την Πυθαγόρειο φιλοσοφία.

1.200 δρχ. 3,52 EURO

ΑΓΝΩΣΤΟΥ

Η ΜΥΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΓΟΡΑ

Ένας αιγυπτιακός πάπυρος που βρέθηκε στην Κοιλιάδα των τάφων, αποκαλύπτει όλο τό μνητικό δρώμενο των Έλευσινίων Μυστηρίων, τό οποίο συνάδει απολύτως με τις αρχαίες πηγές (βλ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ υπό Κ. Κουρτίδου).

1.200 δρχ. 3,52 EURO

ΕΡΩΣ
ΚΑΙ
ΛΟΓΟΣ

ΗΛΙΑ ΝΙΚΟΛΟΥΔΗ

ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ

ΛΕΓΩ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΠΛΑΓΙΑΣΩ ΕΡΩΤΙΚΑ, Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΟΜΟΛΟΓΕΙ ΟΤΙ ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΕΙΝΑΙ Ο ΛΟΓΟΣ - ΕΡΩΣ Τό βιβλίο άπαντά στό έρώτημα της ούσίας του ανθρώπου και του κόσμου μέσω της "σημαντικής" των ελληνικών λέξεων και της "σκέψεως" της ελληνικής γλώσσας. Αποτελεί μαθητεία σκέψεως με δάσκαλο τον ελληνικό Λόγο.

3.000 δρχ. 8,80 EURO

ΣΠΥΡΟΥ ΠΙΜΠΛΗ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

Τελετή - Συμβολισμός - Διαμόρφωσις και όργάνωσις των Παναθηναίων. Άγώνες και Πομπή. Η μοναδική πραγματεία που αναλύει την μεγάλη έορτή και τον συμβολισμό των Παναθηναίων.

2.000 δρχ. 5,87 EURO

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

Ο ΠΙΝΑΣ
ΤΟΥ ΚΕΒΗΤΟΣ

ΚΕΒΗΤΟΣ

Ο ΠΙΝΑΣ

Ή ΤΟ ΧΡΥΣΟΥΝ ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ
ΑΥΤΟΜΑΘΕΙΑΣ
ΣΥΝΘΕΣΗ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ ΚΑΙ
ΣΩΚΡΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Υπό έκδοσιν

Ο ΝΟΥΣ
Η ΓΝΩΣΗ
Η ΨΥΧΗ
ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΔΙΔΩΣ ΚΑΛΛΕΡΓΗ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΝΟΥΣ,
Η ΓΝΩΣΗ, Η ΨΥΧΗ
ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ

1.200 δρχ. 3,52 EURO

ΔΙΔΩΣ ΚΑΛΛΕΡΓΗ

Ο ΥΜΝΟΣ

Η Ιστορία του ιεροῦ ὄρους της Άττικής από τά Πελασγικά χρόνια έως σήμερα.

1.200 δρχ. 3,52 EURO

ΔΙΔΩΣ ΚΑΛΛΕΡΓΗ

ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

Η πνευματική κληρονομία της Ελλάδος. Τά μυστήρια της Μεγάλης Μητέρας Ρέας - Γής, του Ίδαίου Διός, Κορυβαντικά Μυστήρια, Λαβρινθικά Μυστήρια, Όλυμπία, Δελφοί, Δωδώνη, Άργος, Μαντεία, Χρηστήρια.

2.000 δρχ. 5,87 EURO

DIDO KALLERGI

ANCIENT HELLENIC MYSTERIES

The spiritual heritage of Hellas. The mysteries of the Great Mother Earth - The Mysteries of Idaean Zevs - The Corybantic Mysteries - The Labyrinthic Mysteries. OLYMPIA - DELFI - DODONA - ARGOS.

2.500 δρχ. 7,34 EURO

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Άρχαιο κείμενο, μετάφραση. Τό βιβλίο περιλαμβάνει: την ζωή και τό έργο του Σωκράτους, την σχέση του με τον Πλάτωνα, τό ιστορικό πλαίσιο της δίκης, τούς λόγους που καταδικάστηκε σέ θάνατο, ποιό ήταν τό δαιμόνιό του. Σχόλια: Διογένης Λαερτίου, Χρ. Μαλεβίση, Ρ. Άναστασάκη, F. Nietzsche.

2.500 δρχ. 7,34 EURO

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ

Κυκλοφορεί για πρώτη φορά τό κορυφαίο φιλοσοφικό - θεολογικό έργο του Πορφυρίου. Ένα από τά κύρια έργα της θρησκευτικής Νεοπλατωνικής παραδόσεως. Γέμει Μυστηριακών και άπορρήτων άληθειών για την πορεία της ψυχής μετά θάνατον, άποσυμβολίζοντας μέρος της μυστικής διδασκαλίας του Όμήρου.

2.000 δρχ. 5,87 EURO

ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ

Σύνοψις των βασικών αρχών της ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ και της Μυστηριακής και Μεταφυσικής διδασκαλίας περί θεών και κόσμου, ανθρώπου, ψυχής και είμαρμένης.

1.500 δρχ. 4,40 EURO

ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ

ΕΙΣ ΜΗΤΕΡΑ ΘΕΩΝ ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ ΗΛΙΟΝ

Δύο άριστουργηματικά έργα του τελευταίου υπερμάχου του Έλληνισμού. Τό πρώτο άπτεται του μύθου Άττιος - Κυβέλης, της οικουμενικής μητρός των Θεών, ενώ στό δεύτερο επικρατεί την μυστική ανάλυση του συμβολισμού του Ήλιου.

2.500 δρχ. 7,34 EURO

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ένα περιπετειώδες ταξιδιωτικό μυθιστόρημα αρχαίας ελληνικής "έπιστημονικής φαντασίας"; 1.500 δρχ. 4,40 EURO

ΠΛΗΘΩΝΟΣ

ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟ ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ ΜΑΓΩΝ

Έρρη Λογοτεχνία μεγάλης άξίας, ή όποία διδάσκεται εντός των σχολών σέ ύψηλά επίπεδα μαθητείας.

1.500 δρχ. 4,40 EURO

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

Διδακτορική διατριβή του Ά. Γεωργιάδου επάνω στά διασωθέντα αποσπάσματα του μεγάλου νεοπλατωνικού φιλοσόφου και υπερμάχου της έθνικής θρησκείας Πορφυρίου.

2.000 δρχ. 5,87 EURO

ΧΑΛΔΑΪΚΑ
ΛΟΓΙΑ
ΧΡΗΣΜΟΙ

ΧΑΛΔΑΪΚΑ ΛΟΓΙΑ

Τό δυσκολώτερο θεολογικό κείμενο της εποχής των Νεοπλατωνικών διαφωτίζεται από τά σχόλια: ΠΡΟΚΛΟΥ (άποσπ. Χαλδαϊκής Φιλοσοφίας), Μιχ. Ψελλού, Π. Γράβιγγερ, Π. Μαρίνη. Τό βιβλίο - σύμβουλος όλων

των Έλλήνων φιλοσόφων. 4.500 δρχ. 13,21 EURO

ΙΕΡΟΚΛΕΟΥΣ

ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ

Σχόλια του νεοπλατωνικού φιλοσόφου Ίεροκλέους στό ιερώτερο Έδαγγέλιο της Έλληνικής Μυσταγωγίας, τά ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ, άπαραίτητα σέ όποιον θέλει να έμβαθύνει στην πρακτική μυστική άγωγή του ανθρώπου και να εφαρμόσει στον βίον του τις επτά άρετές, ώστε να καταστήθεός άμβροτος, ούκέτι θνητός. 2.500 δρχ. 7,34 EURO

ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ

ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ

Παρατίθενται περί τά 100 άληθώς άριστουργηματικά πυθαγόρεια άποφθέγματα στην πρωταρχική τους αρχαία ελληνική διατύπωση με σύντομα σχόλια διαφόρων διανοητών.

1.500 δρχ. 4,40 EURO

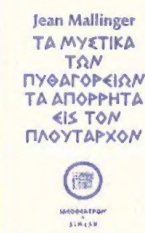

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ
ΤΑ
ΘΕΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ
ΤΗΣ
ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ

ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ

Η Πυθαγόρειος αριθμολογία ήταν Άριθμοσοφία εγκλείουσα βαθύτατες μυστικές αλήθειες, διδασκόμενες στά μυστηριακά σκηνώματα της αρχαιότητας. Στό έργο αυτό αναπτύσσονται οι θέσεις ιδιότητες των 10 πρώτων αριθμών. 3.500 δρχ. 10,27 EURO

Jean Mallinger
ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ
ΤΩΝ
ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ
ΤΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ
ΕΙΣ ΤΟΝ
ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΝ

Jean Mallinger

ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ ΤΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΝ

Η κάθοδος της ψυχής. Η πλάνη της καύσεως των νεκρών. Γέφυρα μεταξύ ζώντων και νεκρών. Τά άπόρρητα του ζώντος πυρός. Τά άπόρρητα του Άδου. Τά μυστικά των ζώντων αγαλμάτων των θεών.

3.500 δρχ. 10,27 EURO

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Η μυστική θεολογία είναι ένα έργο που εισάγει στον χώρο της σιωπής, που στοχεύει στό άνειπίωτο.

2.000 δρχ. 5,87 EURO

Κ. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ
ΑΡΧΑΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ
'Η πλέον έγκυρος
μελέτη για τὰ Μυστήρια
Περιλαμβάνει όλα τὰ αποσπάσματα
τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γραμματείας
για τὰ **ΟΡΦΙΚΑ - ΚΑΒΕΙΡΙΑ**
ΔΙΟΝΥΣΙΑ - ΕΛΕΥΣΙΝΙΑ

4.000 δρχ. 11,74 EURO

ΟΡΦΕΩΣ ΥΜΝΟΙ
FRAGMENTA
"Όλοι οί ιεροί ὕμνοι τοῦ Ὁρφέως
στό ἀρχαῖο κείμενο καί στίχο πρὸς
στίχο μετάφραση, μέ πλούσιο σχο-
λιασμό, ὕμνους τοῦ Πρόκλου καί
σημαντικές πληροφορίες γιά τό
ἀρχαῖο ἐλληνικό μινολόγιο. Ἐπίσης
τά διασωθέντα ἀποσπάσματα ἀπό
τὴν ΚΔ' ραψωδία τοῦ Ὁρφέως.

3.000 δρχ. 8,80 EURO

Π. ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ
ΥΜΝΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΙ
ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΤΩΝ
ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΥΣΤΩΝ
Οἱ ἐν λόγῳ ὕμνοι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν
κατ' ἐξοχὴν λειτουργικό καί λα-
τρευτικό χαρακτῆρα, ἦσαν προϊόν
εἴτε ἐξάρσεως τοῦ πνεύματος θεο-
φορήτων ἀνδρῶν, εἴτε ἐμπνεύσεως
ἐκ θεῶν Πηγῶν.

3.000 δρχ. 8,80 EURO

ΕΡΩΤΟΣ ΜΥΣΤΗΡΙΑ
ΟΡΦΕΩΣ
ΛΟΓΟΙ ΙΕΡΟΙ
ΠΛΑΤΩΝΟΣ
ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ - ΦΑΙΔΡΟΣ
Ἀπό τόν Ἑρωφάντη καί τόν
Ἀνδρόγυνον, τόν Φιλόσοφον
Ἑρώτα, καί τό Ὑπατον Κἄλλος,
ἕως τὴν Θεῖαν Ἑρωτικήν Μανίαν,
τὴν μῆξιν τῆς Ἀνθρωπίνης Ψυχῆς
μετά τοῦ Θεοῦ, μέ τέκος τόν
Διόνυσον.

2.000 δρχ. 5,87 EURO

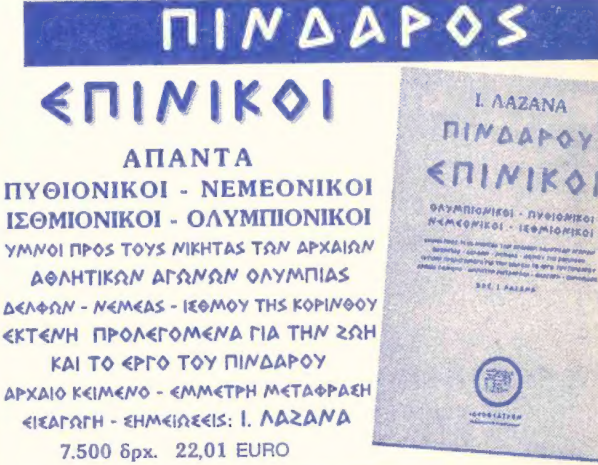
Α. ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΑ
Φιλοσοφικό δοκίμιο. Ἑσωτερική
ἀνάλυση, ἀποσυμβολισμός καί συνέ-
χεια τοῦ ΟΙΔΙΠΟΔΑ ΤΥΡΑΝΝΟΥ
καί ΟΙΔΙΠΟΔΑ ΕΠΙ ΚΟΛΩΝΩΝ τοῦ
Σοφοκλέους. Δραματουργική ἐπεξερ-
γασία Ραδάμανθου Ἀναστασάκη.

2.000 δρχ. 5,87 EURO

ΟΜΗΡΟΣ
ΙΛΙΑΣ
ΟΔΥΣΣΕΙΑ
Νέα μετάφραση μέ προσέγγιση
τῆς Ὀμηρικῆς διαλέκτου
ἀπό τόν Κώστα Δούκα
μία ἱστορική ἔκδοση

Μέ τὴν συνεργασία τοῦ οἴκου "Γεωργιάδης" 31.000 δρχ. 90,98 EURO

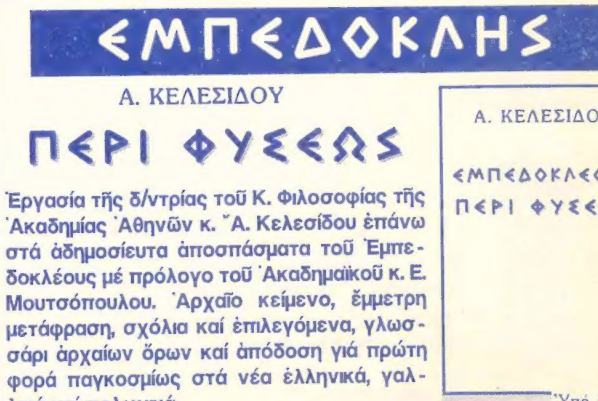
ΠΙΝΔΑΡΟΣ
ΕΠΙΜΙΚΟΙ
ΑΠΑΝΤΑ
ΠΥΘΙΟΝΙΚΟΙ - ΝΕΜΕΟΝΙΚΟΙ
ΙΣΘΜΙΟΝΙΚΟΙ - ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΟΙ
ΥΜΝΟΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΙΚΤΑΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ
ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΣ
ΔΕΛΦΩΝ - ΝΕΜΕΩΣ - ΙΣΘΜΟΥ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ
ΕΚΤΕΜΗ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ 2ΩΗ
ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΠΙΝΔΑΡΟΥ
ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ - ΕΜΜΕΤΡΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΕΗΜΕΙΛΙΣΕΙΣ: Ι. ΛΑΖΑΝΑ

7.500 δρχ. 22,01 EURO

Γ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ
Ο ΔΙΔΑΚΤΕΛΟΣ
ΤΩΝ ΔΙΩΝΩΝ
'Ο καθ' τῆς φιλοσοφίας Γ. Σακελλαρίου
ἀναλύει ΟΛΟ ΤΟ ΜΥΗΤΙΚΟ ΚΑΙ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑ-
ΓΟΡΑ. Πῶς μπορούμε νὰ ἐφαρμόσουμε
σήμερα τὸ ἠθικό του σύστημα.
ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ
ΑΝΕΛΙΞΕΩΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ.

5.500 δρχ. 16,14 EURO

Ἔργασία τῆς δ/ντριάς τοῦ Κ. Φιλοσοφίας τῆς
Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Ἀ. Κελεσιδοῦ ἐπάνω
στά ἀδημοσίευτα ἀποσπάσματα τοῦ Ἑμπε-
δοκλέους μέ πρόλογο τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ε.
Μουτσόπουλου. Ἀρχαῖο κείμενο, ἐμμετρῇ
μετάφραση, σχόλια καί ἐπιλεγόμενα, γλωσ-
σάρι ἀρχαίων ὄρων καί ἀπόδοση γιά πρώτη
φορὰ παγκοσμίως στά νέα ἐλληνικά, γαλ-
λικά καί πολωνικά.

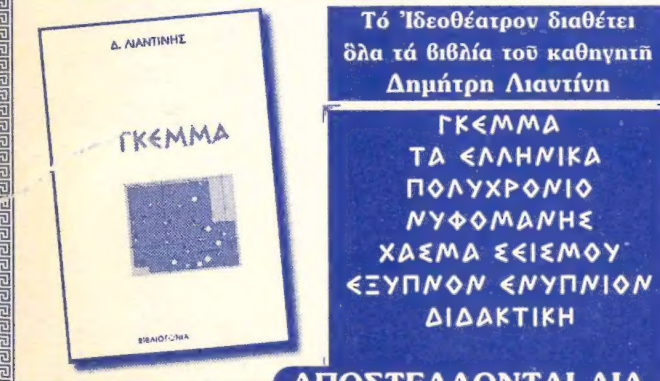
Ὑπό ἔκδοσιν

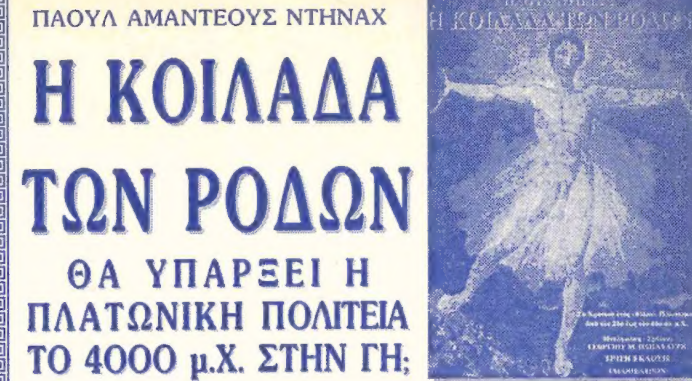
ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
ΤΡΙΜΗΜΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ Ο 1ος ΤΟΜΟΣ
ΤΕΥΧΗ 1-8
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 5000 ΔΡΧ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

ΗΧΟΓΡΑΦΗΜΕΝΕΣ ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ
μέ τόν **ΡΑΔΑΜΑΝΘΗ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ**
ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΕ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΔΙΑ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΛ.: 52.37.543

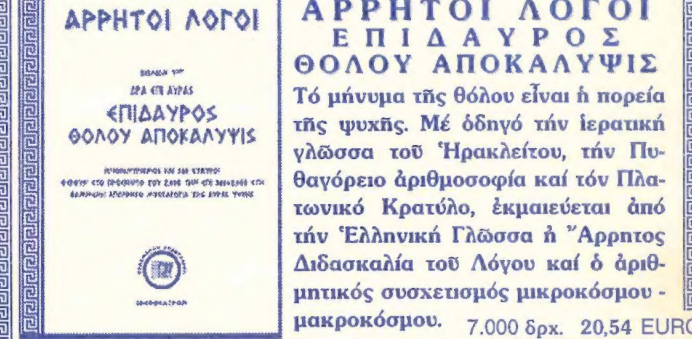

ΠΑΟΥΛ ΑΜΑΝΤΕΟΥΣ ΝΤΗΝΑΧ
Η ΚΟΙΛΑΔΑ
ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ
ΘΑ ΥΠΑΡΞΕΙ Η
ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
ΤΟ 4000 μ.Χ. ΣΤΗΝ ΓΗ;
Τό 1921 ὁ Ἑλβετός φιλέλληνας Πάουλ Ἀμαντέους Ντῆναχ,
μετά ἀπό ἓνα ἀτύχημα πέφτει σέ ληθαργικό ὕπνο (κλι-
νικά νεκρός γιά 15 λεπτά). Ἡ συνειδησὴ τοῦ διολισθαίνει
μπροστὰ στόν χρόνο. Βρίσκεται στό ἔτος 3.906 μ.Χ. διατηρῶν-
τας ὁμῶς τὴν συνείδηση τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ. Εἶναι μεταβιωμένος
στόν φυσικό ἐπιστήμονα Ἀνδρέα Νόρθαμ.

Γνωρίζει τότε καί μᾶς μεταφέρει τὰ ἱστορικά γεγονότα πού
συγκλόνισαν τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τό 2000 ἕως τό 4000
μ.Χ.. Ἀναφέρεται στά ἐπιτεύγματα τοῦ μεγάλου ἐκείνου πολιτι-
σμοῦ τῆς 4ης χιλιετηρίδος στόν ὁποῖο θά ζήσουν οἱ μακρινοὶ ἀπό-
γονοὶ τῶν σημερινῶν Εὐρωπαίων. Ὁραματίζεται μιά Πανοικου-
μένη μέ ἰδιότυπο σοσιαλισμό, ὅπὸ τὴν αἰγίδα τῶν Εὐρωπαίων ἡ
ὁποία διαβιώνει μέσα σέ μιά ἀνώτατη πνευματική ζωή-παράλ-
ληλη μέ τὴν ὕλική εὐημερία. Ὅλες ἐν γένει οἱ ἀξίες καί τὰ
ὕψηλὰ ἰδανικά φθάνουν στό ἀπόγειό τους.

Τό 3906 μ.Χ., **Η ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ, Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΓΗΣ**, (κάπου
στὴν νότιο Εὐρώπῃ στὴν περιοχὴ τῆς Μεσογείου) κατοικεῖται
ἀπὸ 6.000.000 ἀνθρώπους, τό ἀπαύγασμα τοῦ πνευματικοῦ
κόσμου τῆς ὑδρογείου. Ἐκεῖ ὁ **ΗΜΟ ΣΑΡΙΕΝΣ-ΣΑΡΙΕΝΣ**
(Ἀλέξης Βόλκυ) μεταμορφώνεται, (ἀποκτίνοντας τὴν **ΥΠΕ-**
ΡΟΡΑΣΗ, τὴν ἄμεση φώτιση καί ἐπαφή μέ τὸ ΦΩΣ) σέ
ΗΜΟ ΟΚΚΙΔΕΝΤΑΛΙΣ-ΝΟΒΟΥΣ, τὸν νέο ἄνθρωπο μέ ἀνα-
τομικές ἀλλαγές στὰ κυριώτερα ἐγκεφαλικά κέντρα.

Τά ὅσα ἀναφέρει ὁ Ντῆναχ (λέξερ, πυρηνική ἐνέργεια,
θερμοπυρηνική ἐκρηξη, τρισδιάστατες εἰκόνες κ.ά.) ἀπὸ τό
1921 ἕως τό 2001 ἔχουν ὅλα ἐπαληθευθεῖ. 12.000 δρχ. 35,22 EURO

ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΔΙΑ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΛ.: 52.37.543